

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ปีที่ 8 (มกราคม – ธันวาคม 2564)

CRMA Journal of Humanities and Social Sciences

Vol.8 (January – December 2021)

https://www.tci-thaijo.org/index.php/CRMA_HUSO/index

ISSN 2392-5698 (Print) ISSN 2673-0020 (Online)

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ปัจจุบันเป็นวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre: TCI) กลุ่มที่ 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

จัดทำโดย

สภาคณาจารย์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

พลเอกหญิง ศ.ดร.สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า

กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่ปรึกษา

พลโท จิรเดช กมลเพ็ชร

ผู้อำนวยการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พลตรี สิทธิธา สาริบุตรานนท์

ผู้อำนวยการส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พันเอก ผศ.ดร.อโณทัย สุขแสงพนมรุ้ง

ประธานสภาคณาจารย์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของอาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และบุคคลที่สนใจ
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางการวิจัยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมุ่งเน้นบทความเกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาประเทศ การทหารและความมั่นคง

ขอบเขตการตีพิมพ์

บทความในสาขาสังคมวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ อักษรศาสตร์ และ ศึกษาศาสตร์ ในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 1 ฉบับ (มกราคม-ธันวาคม)

บรรณาธิการ

พันเอกหญิง ผศ.ดร.อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการภายนอก

ศ.ดร.ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์

พลตรี ศ.ดร.ศรัทธา ชูสวัสดิ์

พลตรีหญิง รศ.ดร.นภาพร คงเศรษฐกุล

รศ.พิมพ์ใจ รื่นเรือง

รศ.ดร.เอกรัตน์ เอกศาสตร์

ผศ.ดร.สุรวิทย์ ปัดไธสง

ผศ.ดร.ปองสิน วิเศษศิริ

ผศ.ดร.เพ็ญอรุณ ปรีดีติติก

ผศ.ดร.พนารักษ์ ปรีดาภรณ์

ผศ.ดร.ปรีชฌาณ์ นักพ่อน

พลตรี ดร.ชรัติ อุ่มสัมฤทธิ์

พลตรี ดร.อรรคเดช ประทีปอุษานนท์

พันเอก ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย

อดีตผู้อำนวยการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

อดีตอาจารย์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ประเทศไทย

อดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ประเทศไทย

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ประเทศไทย

อดีตอาจารย์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการภายใน

พันเอกหญิง รศ.ดร.ชัยญาพัทธ์ วิพัฒนานันท์กุล
พันเอกหญิง ผศ.ดร.รุ่งอรุณ วัฒยากร
พันเอกหญิง ผศ.ดร.สิริภาญจน์ เอี่ยมอาจหาญ
พันโทหญิง ผศ.บุษดี อรสิริวรรณ
พันโท ผศ.ดร.อภิเชษ มณเฑียรวิเชียรฉาย

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประเทศไทย
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประเทศไทย
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประเทศไทย
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประเทศไทย
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประเทศไทย

นโยบายการตีพิมพ์

1. กองบรรณาธิการจะตรวจสอบบทความว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาการตีพิมพ์ของวารสารหรือไม่ และบทความต้องปฏิบัติตามคำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อลงตีพิมพ์ที่วารสารกำหนดเท่านั้น
2. เมื่อกองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ จะดำเนินการส่งบทความเพื่อกลั่นกรอง โดยบทความทุกบทความจะต้องผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา อย่างน้อย 2 ท่านต่อบทความ โดยผ่านการกลั่นกรองแบบอำพรางสองฝ่าย (Double-blind peer review) โดยปกปิดชื่อผู้แต่งและชื่อผู้ประเมินบทความ
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาของวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด รวมทั้งต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นโดยเด็ดขาด หากตรวจพบความซ้ำซ้อนถือเป็นความรับผิดชอบของผู้แต่ง
4. บทความ ข้อความ ตารางและภาพประกอบที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นและความรับผิดชอบของผู้แต่งแต่เพียงผู้เดียว ไม่เกี่ยวกับกองบรรณาธิการแต่อย่างใด หากผู้อ่านพบการคัดลอกโดยไม่มีการอ้างอิง โปรดแจ้งกองบรรณาธิการ
5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร

คณะผู้จัดทำ

พันเอกหญิง ผศ.ดร.อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์
พันโท ผศ.ดร.อภิเชษ มณเฑียรวิเชียรฉาย
ร้อยโท กฤษฎา แก้วเกลี้ยง
ร้อยตรี ชาศริต สุขประเสริฐ

ออกแบบปก

พันเอก ดร.ฐนัส มานวงศ์

ติดต่อวารสาร

บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
เลขที่ 99 ถ.สุวรรณศร ต.พรหมณี อ.เมือง จ.นครนายก
รหัสไปรษณีย์ 26001
โทรศัพท์: 0-2241-2691-4 ต่อ 62366
โทรสาร: 0-3739-3492
E-mail: Journal_huso@crma.ac.th

เนื้อหาบทความ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ และโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าไม่จำเป็นต้องเห็นชอบด้วยและไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่อย่างใด และจะไม่รับผิดชอบต่อข้อผิดพลาดหรือผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้

โรงพิมพ์

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เลขที่ 99 หมู่ 18 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 12121
โทร. 0-2564-3104-6 ต่อ 2201-2204
โทรสาร 0-2564-3119
E-mail: print.tu@gmail.com

Download Here

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้เดินทางเข้าสู่ปีที่ 8 ในการเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานทางวิชาการจากหลากหลายสถาบัน โดยเฉพาะในปีนี้ยังคงเป็นปีที่ทุกท่านต้องเผชิญสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน และยังส่งผลกระทบต่อวงการการศึกษา แต่สำหรับงานด้านวารสารนั้นยังคงมีนักวิชาการผลิตบทความกันอย่างต่อเนื่องแสดงให้เห็นถึงความพยายามของนักวิชาการในการศึกษาค้นคว้าและทำวิจัยนั้นไม่ได้ย่อท้อต่ออุปสรรคในครั้งนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง สำหรับวารสารฉบับนี้มีบทความที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 บทความ ประกอบด้วย

บทความวิจัย ซึ่งบทความที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาประเทศ การทหารและความมั่นคง ได้แก่ 1) The Effects Of Pilot Safety Behaviours On Perceptions Of Organisational Safety Culture: A Case Study Of Royal Thai Army Pilots 2) กรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก 3) นายทหารพัฒนา: กระบวนการสร้างนักพัฒนาของกองทัพบก 4) การพัฒนาบทเรียนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการรับสารสำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ 5) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจด้วยการทำเหมืองข้อมูลโดยเทคนิคกฎความสัมพันธ์ 6) การศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 และ 7) การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

บทความวิชาการ จำนวน 2 บทความ ได้แก่ บทความทางด้านการศึกษาเรื่อง แนวทางการบูรณาการเรียนรู้อังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อใช้ในหน่วยงานและชุมชน และบทความเกี่ยวกับจิตวิทยาและความเป็นผู้นำเรื่อง โจโฉ: การศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจด้วยทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ

กองบรรณาธิการวารสารฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความเหล่านี้จะสร้างประโยชน์ต่อนักวิชาการและผู้สนใจได้นำไปต่อยอดทางวิชาการดังเป้าประสงค์ของวารสารฯ และเราจะพยายามพัฒนาคุณภาพของวารสารฯ ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

พันเอกหญิง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์
บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการแถลง

บทความวิจัย

THE EFFECTS OF PILOT SAFETY BEHAVIOURS ON PERCEPTIONS OF ORGANISATIONAL SAFETY CULTURE: A CASE STUDY OF ROYAL THAI ARMY PILOTS 1

Iratrachar Amornpipat

การพัฒนาบทเรียนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการรับสารสำหรับนักเรียนจำ โรงเรียนชุมพลทหารเรือ 11

กรพรรณ ตันติเวชกุล อัจฉรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์ และ ธนะวัฒน์ วรรณประภา

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ 25

สลัพร ถนัทรอบ และ ธรินทร์ นามวรรณ

การศึกษาคความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 39

สมพร โกมารทัต

กรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหาร สัญญาบัตรกองทัพบก 50

สกุลกาญจน์ นิยมพลอย เฟื่องอรุณ ปรีดีดิลก และ ชัญญาพัทธ์ วิพัฒนานันทกุล

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจด้วยการทำเหมืองข้อมูล โดยเทคนิคกฎความสัมพันธ์ 64

ปวีณา เมธีวรกิจ ปิยธิดา ต.ไชยสุวรรณ กุลวดี เถนว่อง และ ธัชกร อ่อนบุญเอื้อ

นายทหารพัฒนา: กระบวนการสร้างนักพัฒนาของกองทัพบก 79

เบญจวรรณ อุปัทม์

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ

แนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ในหน่วยงานและชุมชน อิทธิวดี อึ้งรัมย์ และ นิรมล สิริภักดิ์นันท์	95
--	----

โจโฉ: การศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจด้วยทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ บุษดี อรสิริวรรณ	106
--	-----

บทปริทัศน์หนังสือ

โลกซึมเศร้า: คลายปมโรคแห่งยุคสมัยและทางเลือกใหม่ในการเยียวยา ศตวรรษ บุปศิริ	122
--	-----

CONTENTS

EDITORIAL NOTE

RESEARCH ARTICLES

- THE EFFECTS OF PILOT SAFETY BEHAVIOURS ON PERCEPTIONS OF ORGANISATIONAL SAFETY CULTURE: A CASE STUDY OF ROYAL THAI ARMY PILOTS 1

Iratrachar Amornpipat

- A DEVELOPMENT OF BLENDED INSTRUCTION IN THAI FOR COMMUNICATION TO ENCOURAGE RECEIVING SKILLS FOR NAVAL RATING STUDENTS 11

Korapun Tantivejkul, Artnarong Manosuttirit, and Thanawat Wannaprapha

- THE DEVELOPMENT OF A PROGRAM TO ENHANCE COMPETENCY IN CURRICULUM ADMINISTRATION AND LEARNING MANAGEMENT FOR TEACHERS UNDER THE SURIN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 25

Sarunporn Tanadrob and Tharinthorn Namwan

- THE STUDY OF THE EXPECTATIONS FOR FOREIGN LANGUAGE LEARNING MANAGEMENT TO BUILD GRADUATES 4.0 39

Somporn Gamaratut

- CONCEPTUAL FRAMEWORK OF NATIONAL SECURITY, THE NATIONAL SECURITY STRATEGY, AND ROYAL THAI ARMY COMMISSIONED OFFICERS' COMPETENCY 50

Sgoolkan Niyomploy, Fuangarun Preedeedilok, and Chanyapat Wiphattananantakul

- A STUDY OF FACTORS AFFECTING ENGLISH LEARNING FOR BUSINESS COMMUNICATION IN DATA MINING BY ASSOCIATION RULE TECHNIQUE 64

Paveena Meteevorakij, Piyatida T. Chaisuwan, Kulwadee Tanwong, and Thatchakon Onboonuea

- DEVELOPMENT OFFICERS: THE PROCESS OF BECOMING AN ARMY DEVELOPMENT AGENT 79

Benjawan Upatchar

CONTENTS

ACADEMIC ARTICLES

THE INTEGRATED LEARNING OF ENGLISH LANGUAGE USING LIFELONG LEARNING CONCEPT AS A PRACTICAL APPROACH IN ORGANIZATIONS AND COMMUNITIES	95
Ittivadee Eungrasamee and Niramom Siripukcanun	

CAO CAO: A STUDY IN BEHAVIOR AND DECISION-MAKING THROUGH PERSONALITY PSYCHOLOGY THEORIES	106
Bussadee Onsiriwan	

BOOK REVIEW

LOST CONNECTION	122
Satanan Boopasiri	

THE EFFECTS OF PILOT SAFETY BEHAVIOURS ON PERCEPTIONS OF ORGANISATIONAL SAFETY CULTURE: A CASE STUDY OF ROYAL THAI ARMY PILOTS

Iratrachar Amornpipat^{1*}

(Received: March 12, 2021; Revised: May 11, 2021; Accepted: May 13, 2021)

Abstract

This study examined the pilot safety behaviours' effects on the perception of organisational safety culture among Royal Thai Army pilots. Data were collected from a sample of 202 Royal Thai Army pilots. A questionnaire was used as a research instrument to collect data. Data collected were then analysed using descriptive statistics and stepwise regression analysis. This study indicated that the four dimensions of safety behaviour, namely: intra-family relationship, job characteristics, health, and self-discipline are moderately correlated with the organisation's perceived safety culture ($r = 0.59$). The regression analysis shows that the safety behaviours in terms of self-discipline in aviation and job characteristics affected the organisation's perceived safety culture with a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Safety Behaviours, Pilot, Safety Culture, Royal Thai Army, Safety Management System

Introduction

The airspace is a shared resource for both civil and military aviation, and many air navigation facilities and services are provided for and used by both sectors (ICAO, 2013). Further, the use of airspace and behaviours of human resources from both civil and military aviation is subject to similar principles, which foster the safety, regularity, and efficiency of civil aviation and the requirements of military air traffic. In general, the objectives of military operations in this sector are to support national security and defence and build and maintain the readiness of State aviation capabilities.

Statement of Research Problem

Safety culture is fundamental for the proper running of organisational operations. Security in the aviation industry entails the willingness and ability of an entity to uphold welfare and create risk awareness to manage its functions. Safety culture mainly manifests through the consistency in which a company runs its activities and protection issues. An organisation's ability to prioritise and align safety issues with its broader objectives and employees' concerns show that it can adequately influence each individual's actions towards

¹ Faculty Member of Master of Arts Program in Aviation Management Program, Aviation Personnel Development Institute, Kasem Bundit University, Bangkok, 10510 Thailand.

* Corresponding Author E-mail: Iratrachar.amo@kbu.ac.th

ensuring safety in the workplace (Uryan, 2010). Most of the studies related to aviation safety are conducted within the context of the civil aviation sector. However, different operational contexts between the civil and military contexts may impact the pilots' safety culture and behaviours in different ways.

Purposes of the Research

1. To study the level of the Royal Thai Army pilots' safety behaviour;
2. To study the level of the Royal Thai Army pilots' perception of their safety culture; and
3. To study the Royal Thai Army pilots' safety behaviour on their perception of safety culture within the Royal Thai Army.

Scope of the Research

The population in this study was 220 Royal Thai Army fixed-wing and rotary-wing pilots. The questionnaire contained three sections: Demographic information, Safety Behaviours of Pilot, and Perception of Organisational Safety Culture.

Literature Review

1. Safety Behaviours of Pilot

Neal and Griffin (2002) suggested that safety climate is one of the potential predictors of safety behaviour. They identified other potential predictors of safety behaviour as supportive leadership and conscientiousness. Neal and Griffin also (2002) suggested that conscientiousness predicted safety motivation, safety compliance, and safe participation. Other studies have indicated that a critical component of conscientiousness is self-efficacy (Chen, 2014). In other studies, Neal and Griffin (2006) found that perceptions of safety and motivation to perform work functions safely significantly influenced self-reports of a task and contextual safety performance, namely: safety compliance and safety participation. Supinta Muengsringam (2009) conducted a study examining the flight safety behaviours among Royal Thai Army pilots whose psychological characteristics, socioeconomic characteristics, and social and psychological characteristics are different. The study also pointed out the relationship between psychological and social factors relating to Royal Thai Army pilots' flight safety behaviours. The results showed that pilots with greater perceptions of organisational safety climate performed statistically better in terms of in-flight safety behaviours. Besides, pilots with high self-control scores tend to behave more safely and scored more highly in terms of flight safety behaviours. Supinta Muengsringam (2009) suggests that pilots' safety behaviours are the actions and mannerisms made by pilots being influenced by safety compliance and safety participation to adjust to working environments with situational awareness to prevent incidents and accidents. Four dimensions potentially construct the safety behaviours: intra-family relations, job characteristics, personal health, and self-discipline.

2. Safety Culture

Many scholars have widely defined safety culture, but the commonly applied definition is from the Advisory Committee on the Safety of Nuclear Installations (ACSNI). According to this institution, organisational safety culture is the product of the individual and attitudes, values, perceptions, behavioural patterns, and competencies that dictate an agency's proficiency and commitment to safety and health management (Valkenburcht, 2013). Since culture is a concept that people can transfer from time to time to various groups, the best definition is shared values, practices, attitudes, and beliefs that govern how an organization functions. The safety culture model comprises of three components: the safety climate, the safety management system, and safety behaviour. Safety climate refers to the employees' shared attitudes and perceptions regarding workplace safety, and these perceptions determine the extent of reward for role behaviour. Safety climate influences the organisational safety culture because it is about the employees' attitude towards some characteristics of the work environment. Organisations operating under high-risk industries ought to establish an active safety culture since this culture is essential to encourage workers to adjust themselves to conform with workplace safety standards (Davids, 2016). Studies have shown that human error has become more common in the aviation industry, compared to the past. The implication is that a move to influence the workforce's beliefs, behaviour, attitudes, and values can effectively reduce human error.

The five major generally acceptable safety culture indicators include: employee empowerment, organisational commitment, management involvement, reporting systems, and reward systems for minimising staff exposure to risks. The extent to which the middle and upper-level managers individually engage themselves to incorporate safety activities is known as management involvement. These executives' contributions to workplace safety may be through training workers and conducting seminars to highlight critical security operations (Alsowayigh, 2014). The administrators ensure the concerned individuals maintain the proper flow of information in all departments to enable a smooth response to safety needs in emergencies.

A reward system is essential to motivate employees by discouraging unwanted behaviour and encouraging positive contributions. The strategy is possible through the conduct of frequent evaluations of conduct to ascertain its consistency with the company values and the rewards or assigning penalties as a form of punishment (Uryan, 2010). Organisational commitment refers to how the higher-level management recognises that safety is the guiding principle and the core value to its success. The administration's ability to remain committed by developing a positive attitude towards safety through consistently promoting safety is essential in enhancing safety in its operations.

Employee empowerment refers to employees' attitudes or perceptions resulting from taking responsibilities delegated to them by the higher management authority

(Valkenburcht, 2013). Workers tend to be highly motivated when they develop a positive attitude towards their roles and work in unity with the management to enhance safety in the organisational operations. Taking responsibility for assigned tasks implies that team members play a crucial role in initiating, promoting, and achieving corporate security targets.

The safety culture issue is paramount in the aviation industry because experts have established that most aircraft accidents result from human error. Therefore, a business' failure to adequately address employees' safety issues may result in the tainting of its reputation (Uryan, 2010). Thus, the organisation's success rests in part on its ability to emphasise safety issues by ensuring that the perceptions of its employees, especially the pilots and other technical personnel, have a connection to upholding safety. An institution that emphasises and supports a safety culture is likely to minimise the potential risks associated with human mistakes that may result in disasters of greater magnitude (Davids, 2016). The aviation industry is leading in maintaining the safety culture by following procedures and instructions as expected.

3. Relationship between Safety Behavior and Safety Management Systems

Experts define safety behaviour as a mode of conduct that moderates the possibility of human error. The security actions also reflect employees' healthy actions in the workplace in complying with safety procedures. In the case of pilots, they should uphold safety behaviour both for their own sake as well as that of their passengers. This behaviour requires developing a right attitude towards their roles (Uryan, 2010). Safety participation in the aviation industry should be practical, inclusive, and interactive for better outcomes. Reporting of faults improves safety because each worker demonstrates accountability for any errors observed during operations. Conversely, safety compliance is a concept concerned with reducing and controlling the risks associated with the functioning of aircraft and aviation activities to some expected levels (Reader *et al.*, 2016). Therefore, airline companies or any aviation operators should understand human behaviour principles to adequately mitigate human omissions' effects on aviation safety.

Safety management systems focus on combining the various security functions and components into a comprehensive form that ensures continued welfare improvement, risk control, and assessment of danger management strategies. The definition of a safety management system varies with each industry because management is specific to the activities taking place within a particular setup (Uryan, 2010). In aviation, the safety management system refers to the act of service provision that considers the identification, assessment, and mitigation of safety risks through the relevant organisational structures. The elements of safety management systems include the following: safety policy, which is a written document concerning the organisation's objectives, beliefs, and attitudes concerning safety in its processes. Component two is a safety plan that entails establishing safety processes and standards for mitigation and management of risks. Supporting risks through training, supervision, recruitment, and enhanced organisational assistance improves the safety management processes.

The stakeholders should periodically review safety performance to ensure that safety conduct matches the organisation's safety objectives. This may take the form of investigation of safety-related incidents at the workplace (Davids, 2016). The provision of safety feedback is another element that ensures that the organisation can adequately address the essential improvements and the challenges encountered during the safety management processes to avoid unforeseen failures.

An examination of the safety management system from human factors is essential in providing guidelines on the best approaches to mitigate human-related errors, especially in the airline industry. Providing assessments on the current framework requires adherence to structured formal procedures by the organisation to administer its operations. The organisation must first establish the safety procedures and policies it intends to implement before involving employees (Reader *et al.*, 2016). The workers should then receive training on the safety management systems and develop the motivation to enforce the policies, as expected by the management. This development requires self-discipline to meet the expectations. It is essential to examine the safety management system in the context of human factors because the management revolves around people in an organisation. Distinguishing between the operational and structural aspects of the safety management system is one of the possibilities. Here, the functional elements are practices that take place in the context of real-life. At the same time, structural aspects are the formal procedures, policies, guidelines, and databases put in place by companies to manage safety (Alsowayigh, 2014). The two elements are interdependent because, for the people to implement the corporate plans and approaches, they must first put in place preventive measures.

Therefore, the consensus is that the safety management system presents itself in three dimensions: technological, social, and cultural. The social part concerns the interaction between the organisation's staff in various departments that consists of the operations managers, maintenance, incident investigators, and front-line staff. The listed individuals interact in their line of duties, especially on safety-related issues. The technological dimension includes the procedures, tools, information sources, and documents that support safety management (Davids, 2016). The cultural facet encompasses the attitudes, beliefs, perceptions, and values upheld by the corporate staff in maintaining their well-being at work.

Methodology and Methods

1. Population and Data Collection

The population in this study was 220 Royal Thai Army fixed-wing and rotary-wing pilots. All of the participants were male. The largest age group were 31-35 year olds (52.50%), whilst the least was in the age bracket of 41 years or above (8.90%). Most had a Bachelor degree (91.2%) and 42.1% had more than 7 years of working experience in the Royal Thai Army. Most of the population (64.90%) were involved in 1 to 2 flight operations per week.

However, more than half of the participants did not attend Safety Management System training (69.30%). All of the pilots were sent a questionnaire with a statement that completion of the questionnaire would constitute an informed consent agreement. In total, 202 out of 220 questionnaires returned (a 91.81% response rate).

2. Questionnaire

The questionnaire contained three sections: Demographic information, Safety Behaviours of Pilot, and Perception of Organisational Safety Culture.

2.1 Safety Behaviours of Pilot. This instrument was revised based on the study of Psychosocial Factors related to the Flight Safety Behaviour of Pilots in the Army Aviation Centre by Supinta Muengsringam (2009). The original instrument was written in Thai and conducted in the context of the Royal Thai Army. There were 40 items with a five-point Likert-type scale. The participants were asked to assess the frequency of their safety-related behaviours within the last 3 months by giving a frequency rating score (1, "never" to 5 = "always"). The instrument included four dimensions: Intra-family Relations, Personal Health, Job Characteristics, and Self-discipline. The overall reliability is 0.77.

2.2 Perception of Organisational Safety Culture. This instrument was developed from the study of the effects of safety culture and ethical leadership on safety performance by O'Leary (2016). There were four dimensions: Organisational commitment, Operations Personnel, Informal Safety System, and Formal Safety System. There were 24 items with a five-point Likert scale (1, "strongly disagree" to 5, "strongly agree"). The overall reliability is 0.95.

Data Analysis and Results

1. Pearson Correlation

The results of Pearson correlation showed that each dimension of pilot safety behaviours was positively related to organisational safety perception. The category that correlated the highest was between "Job Characteristics" and Informal Safety System ($r = 0.88$). The correlation between aggregate Safety behaviours of the pilot and perceived organisational safety was positively related ($r = 0.59$).

Table 1 The Pearson correlation values between Safety Behaviour of Pilot and Perception of Organisational Safety Culture

Variables	Organisational commitment	Operations Personnel	Formal Safety System	Informal Safety System	Overall perceived Safety Culture
Intra-family Relations	0.17*	0.10*	0.11*	0.13*	0.14*
Health	0.25**	0.19	0.41**	0.42**	0.41**
Job Characteristics	0.59**	0.52**	0.13**	0.88**	0.31**
Self-discipline	0.51**	0.33**	0.65**	0.64**	0.67**
Overall Safety Behaviours	0.40**	0.32**	0.61**	0.55*	0.59**

2. Stepwise Multiple Regression

The use of stepwise regression is to determine the impact of all dimensions of Safety Behaviours of Pilot on the Perception of Organisational Safety Culture. The result presented in Table 2 shows that "Self-discipline" and "Job Characteristics" had a significant positive effect on the Perception of Organisational Safety Culture and explained 20% of the variance in Perception of Organisational Safety Culture. Moreover, standardised Beta weights were significant ($p < 0.01$) for the two retained variables, as shown in Table 2. The linear regression equation is: $\hat{y} = 1.03 + 0.66x_1 + 0.37x_2$

Table 2 Stepwise Regression

Table 2 Stepwise Regression				
Variable	B	Std. Error	t	Sig.
Constant	1.03	0.17	5.93**	0.00
a. Self-discipline	0.66	0.05	12.86**	0.00
b. Job Characteristics	0.37	0.09	4.15**	0.00
R = 0.67 R ² = 0.45	Adjusted R ² = 0.20 Std. Error = 0.27			
** p-value < 0.05				

Discussions and Recommendations

Safety culture and safety behaviour of pilots go hand-in-hand in ensuring the flight operations' safety. The study results confirm that pilots' competencies, individual attitudes, and practices concerning the policies and procedures clearly reflect the organisational safety culture of an organisation (Alsowayigh, 2014). Pilots' workload varies during the flight but are mostly complicated (Gentili, et al., 2014). Due to the complexity of the cockpit tasks and high pressure, military pilots tend to be vulnerable to errors, which sometimes contributed to incidents and accidents (Dorneich, et al., 2016; Wiegmann & Shappell, 2017). The job characteristics of pilots involve themselves and other personnel, including flight crews and passengers in the aircraft. Thus, healthy behaviour is fundamental. Stress avoidance and the ability to cope with fatigue are essential elements for better performance, which calls for self-discipline and accountability in all pilots' duties (Hooper & O'Hare, 2013). Various studies conducted on pilot errors contributing to aviation accidents indicate that most of these accidents originate from basic human errors, such as ignorance and the pilot's failure to undertake basic operations, classified as safety protocols (Dorneich, et al., 2016). Failure to have an elaborate safety culture contributes to pilots overlooking these basic safety protocols, thus contributing to these accidents.

The personal attitude related to self-discipline is identified as one of the main factors contributing to decisional errors among pilots. When pilots have conflicting attitudes about safety and impending dangers, they tend to make inappropriate decisions, which translate to costly mistakes (Belaid, Braithwaite, & Rashid, 2017). Generally, pilots who perceive safety

as an essential element tend to be wary and cautious of factors that may compromise their safety and passengers. Furthermore, the pilot's perception of safety and understanding of the safety culture helps them in effectively constructing a safety climate characterised by open communication (Salas, Maurino, & Curtis, 2016). Therefore, the pilot's perception of the safety culture directly influences their likeliness to follow the laid-down safety protocols and the probability of overlooking violations and errors made by other operations personnel, some of which have dire consequences on safety (Howell, 2019). In this case, the willingness to undertake safety protocols, such as the SMS among pilots, and the general perception towards embracing change should be addressed. A potential challenge could be that individuals are trained to perceive safety differently depending on the industry in which they operate. This study indicates that most of the Royal Thai Army pilots have not undertaken the SMS training. The finding can be interpreted that the perceptions and attitudes on the safety behaviours and safety culture of the Royal Thai Army pilots may be affected. Such perceptions and attitudes may be increased by encouraging the Informed and Learning cultures (Stolzer et al., 2011). The management also has a crucial role in providing up to date knowledge and training about the safety management system to personnel involved in the system's safety as a whole.

Research suggests that personal attitude, and perception of safety measures, based on the safety culture's expectations, influence the pilots' commitment to safety and their tendency to use the available safety tools (Salas, Maurino, & Curtis, 2016). By dealing with these attitudes, the safety culture helps to shape pilots' behaviour in various ways. The first way is by improving personal thinking, which helps them take charge of their behaviour and frame this accordingly. Secondly, the behavioural change allows individuals, including pilots, to overcome their performance limitations, meaning that they become more productive and aware of the commonly occurring dangers in their environment (Homan, Rantz, & Balden, 2019). Finally, improving the pilot attitudes towards safety cultures aids in enhancing the overall acceptance of safety rules that pilots need to follow.

The potential learning opportunities for applying this approach to the Royal Thai Army could be through a review of its Flight Safety Management. This can be the stimulation of the leadership role to motivate the pilots to act safely. It can be supported by the results from Adjekum, D. K. (2017) 's research, which indicates a positive direct effect of self-efficacy on safety participation and a positive effect when mediated by safety motivation. It may be implied for the development of leadership in the training programme. It may offset the rather nondirect effect of SMS policy implementation on safety participation in the model.

The primary role of air safety management is to prevent accidents by increasing safety awareness. Implementation of the safety management system guidelines is crucial in mitigating possible problems that infringe on safety. As defined earlier, the organisation then gradually develops and embraces the safety culture. Therefore, all the stakeholders are responsible for

participating in continuous improvement of the organisational operations to minimise failures (Davids, 2016). Cooperation from employees enhances the development of proper safety behaviour among the pilots because they can be sure of everyone's support.

Conclusions

Despite the high status attached to the aviation industry, it is considered to be one of the high-risk industries, considering the level of casualties and damage to property that is usually associated with an accident. Based on these facts, effective organisational factors, such as safety culture, can help make this high-risk industry somewhat safer (Morrow & Coplen, 2017). The concept of safety culture developed following numerous disastrous accidents is based on developing values and regulations that ensure safety is upheld in the industry. Additionally, safety culture helps shape the behaviour of pilots, who are the centrepieces of the concept, by improving their perceptions, attitudes, and belief of the practicality and effectiveness of safety rules in the industry (Adjekum, 2014). Safety culture is evident in the consistency in which an organisation runs its activities and safety issues. Safety behaviour is reflected in the healthy actions of individuals in the workplace in complying with the security procedures. Therefore, the organisation's best approach is to compliment good work and provide guidance on the best way to go about minimising mistakes. A practical method to reduce aviation accidents is to increase understanding in the contribution of humans to these accidents. Investigators should not attribute failures to specific individuals but should scrutinise the system holistically to determine the root cause and provide lasting, sustainable solutions.

References

- Adjekum, D. K. (2017). An evaluation of the relationships between collegiate aviation safety management system initiative, self-efficacy, transformational safety leadership and safety behavior mediated by safety motivation. *International Journal of Aviation, Aeronautics, and Aerospace*, 4(2), 4.
- Adjekum, D. K. (2014). Safety culture perceptions in a collegiate aviation program: A systematic assessment. *Journal of Aviation Technology and Engineering*, 3(2), 44.
- Alsowayigh, M. (2014). Assessing safety culture among pilots in Saudi Airlines: A quantitative study approach.
- Antonsen, S. (2017). *Safety culture: theory, method and improvement*. CRC Press.
- Belaid, Z. & Braithwaite, G. & Rashid, H. (2017). Review of the National Culture Influence on Pilot's Decision-Making during flight: North Africa region prospective. *IOSR Journal of Business and Management*. 19. 67-76. 10.9790/487X-1901076776.
- Chen, C.-F.-C. (2014). Measuring the effects of Safety Management System practices, morality leadership and self-efficacy on pilots' safety behaviors: Safety motivation as a mediator. *Safety Science*, 62(14), 376-385. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ssci.2013.09.013>
- Davids, A. F. G. (2016). *Assessing safety culture of professional pilots within selected South African based aviation organisations*.
- Dorneich, M. C., Rogers, W., Whitlow, S. D., & DeMers, R. (2016). Human performance risks and benefits of adaptive systems on the flight deck. *The International Journal of Aviation Psychology*, 26(1-2), 15-35.

- Gentili, R. J., Rietschel, J. C., Jaquess, K. J., Lo, L. C., Prevost, C. M., Miller, M. W., & Hatfield, B. D. (2014, August). Brain biomarkers based assessment of cognitive workload in pilots under various task demands. In 2014 36th Annual International Conference of the IEEE Engineering in Medicine and Biology Society (pp. 5860-5863). IEEE.
- Harris, D. (Ed.). (2017). *Human factors for civil flight deck design*. Routledge.
- Homan, W. J., Rantz, W. G., & Balden, B. R. (2019). Establishing a total safety culture within a flight department. *Journal of Aviation/Aerospace Education & Research*, 8(2), 3.
- Howell, C. (2019). Safety Culture in Aviation Risk Management [Blog Post]. *Aviation Safety*. Retrieved from <http://aviationsafetyblog.asms-pro.com/blog/what-is-safety-culture-in-aviation-risk-management>
- Hooper, B. J., & O'Hare, D. (2013). Exploring human error in military aviation flight safety events using post-incident classification systems. *Aviation, space, and environmental medicine*, 84(8), 803-813.
- International Civil Aviation Organization. (2009). Safety Management Manual (SMM) (Doc.9859 [2nd ed.]). Montreal, Canada: Author.
- International Civil Aviation Organization. (2013). Safety Management Manual, Doc 9859 AN/474 (3rd ed.). Montreal, Canada: Author.
- O'Leary, K. (2016). *The effects of safety culture and ethical leadership on safety performance*.
- Morrow, S., & Coplen, M. (2017). *Safety culture: a significant influence on safety in transportation* (No. DOT/FRA/ORD-17/09). The United States Federal Railroad Administration. Office of Research, Development, and Technology.
- Muengsringam, S. (2000). *Psychosocial Factors Related to flight safety behaviour of pilots in ARMY aviation centre*. Thesis Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand.
- Neal, A., & Griffin, M. A. (2002). Safety climate and safety behaviour. *Australian Journal of Management*, 27(1), 67-78. doi: 10.1177/03128962020270150.
- Neal, A., & Griffin, M. A. (2006). A study of the lagged relationships among safety climate, safety motivation, safety behavior, and accidents at the individual and group levels. *Journal of Applied Psychology*, 9(4), 946 -953. doi: 10.1037/0021-9010.91.4.946
- Reader, T. W., Parand, A., & Kirwan, B. (2016). European pilots' perceptions of safety culture in European Aviation. *European Commission Report*.
- Salas, E., Maurino, D., & Curtis, M. (2016). Human factors in aviation: An overview. *Human factors in aviation* (pp. 3-19). Academic Press.
- Stolzer, A. J., Haldford, C. D., & Goglia, J. J. (2011). Implementing Safety Management Systems in aviation. Surrey, England: Ashgate Publishing, Ltd.
- Valkenburcht, R. (2013). *The role of safety perceptions for airline passenger loyalty and the influence of aviation expertise*.
- Uryan, Y. (2010). *Organizational Safety Culture and Individual Safety Behavior: A Case Study of the Turkish National Police Aviation Department*.
- Von Thaden, T. L., Wiegmann, D. A., Mitchell, A. A., Sharma, G., & Zhang, H. (2003). Safety culture in a regional airline: Results from a commercial aviation safety survey. In 12th *International Symposium on Aviation Psychology, Dayton, OH* (Vol. 139).
- Wiegmann, D. A., & Shappell, S. A. (2017). *A human error approach to aviation accident analysis: The human factors analysis and classification system*. Routledge.

การพัฒนารูปแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการรับสาร
สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ¹

A DEVELOPMENT OF BLENDED INSTRUCTION IN THAI FOR COMMUNICATION
TO ENCOURAGE RECEIVING SKILLS FOR NAVAL RATING STUDENTS

กรพรรณ ตันติเวชกุล^{2*} อาจนรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์³ ธนะวัฒน์ วรรณประภา⁴

Korapun Tantivejkul Artnarong Manosuttirit Thanawat Wannaprapha

(Received: January 18, 2021; Revised: March 20, 2021; Accepted: March 21, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบผสมผสานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การพัฒนาทักษะการรับสาร 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างผู้เรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติ และผู้เรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีแบบผสมผสาน 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ นักเรียนจำชั้นปีที่ 1 โรงเรียนชุมพลทหารเรือ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 60 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Randoms Sampling) แบ่งเป็นผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติ 30 คน และผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีแบบผสมผสาน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) บทเรียนแบบผสมผสานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การพัฒนาทักษะการรับสารที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านสื่อเทคนิค และด้านการวัดการประเมินผล 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนผสมผสาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนแบบผสมผสานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่องการพัฒนาทักษะการรับสารได้รับการประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ และด้านการวัดการประเมินผล อยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไปทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 4.49 และ 4.70 ตามลำดับ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.77 สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน มีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 3.67

คำสำคัญ: การเรียนด้วยวิธีแบบผสมผสาน บทเรียนแบบผสมผสาน พัฒนาทักษะการรับสาร นักเรียนจำทหารเรือ

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาบทเรียนแบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาทักษะการรับสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2564

² นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จ.ชลบุรี 20131

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จ.ชลบุรี 20131

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จ.ชลบุรี 20131

Faculty of Education, Burapha University, Chonburi, 20131 Thailand.

* Corresponding Author E-mail: korapun.rtn@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were as follows: 1) to develop lessons based on blended learning for a Thai for Communications Course, focusing on receptive skills development; 2) to compare the learning achievements between two groups of learners: one using the normal learning method and the other using the blended learning method; and 3) to assess the learner 's' satisfaction among the group that took the blended learning lessons. The sample consisted of 60 learners from the 1st Year Naval Rating Students of the 2019 academic year, drawn from the Naval Rating School using the simple random sampling method. The learners were divided into two groups: one group of 30 using the normal learning method and the other group of 30 using the blended learning method. The instruments used in this research were: 1) blended learning lessons for the Thai for Communications course with the focus on receptive skills development that has undergone quality evaluation by experts on its content, technique, as well as measurement and evaluation; 2) a learning achievements test; and 3) a learner 's' satisfaction survey for the group that took the blended learning lessons.

The results of this research were: 1) the content, instructional media, as well as the measurement and evaluation of the blended learning lessons for the course received a "satisfactory" level of quality in its evaluation by the experts, with the averages of 4.72, 4.49, and 4.70 respectively; 2) the group that took the blended learning lessons had an average of 25.77 learning achievement, which was higher than that of the group taking the normal learning lessons, with a statistical significance of 0.05; and 3) the learners taking the blended learning lessons had a high satisfaction with an overall average of 3.67.

Keywords: Blended Learning, Blended Learning Lessons, Receptive Skills Development, Naval Rating Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นเครื่องแสดงควมมีอารยธรรมของมนุษย์ ชนชาติใดที่มีบันทึกทางภาษาคือชนชาติที่ได้รับ การยกย่องว่ามีปัจเจกทางวัฒนธรรมที่รุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต กล่าวได้ว่า ภาษาเป็นหลักฐานหนึ่งของควมมี สติปัญญาและอารยธรรมขั้นสูง อันมีผลต่อการสื่อสาร การส่งต่อควมคิด การสร้างควมเข้าใจ และสืบทอด ภูมิปัญญาตลอดจนอารยธรรมของชนชาติ ภาษาไทยมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือสื่อสารของ ประชาชาติไทยและเป็นเครื่องมือในการศึกษาเล่าเรียนตลอดจนการสืบทอดวัฒนธรรมไทย อันทรงคุณค่า นอกจากนี้ การใช้ภาษาได้ดียังทำให้สามารถประกอบกิจการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการช่วยให้เกิด ควมร่วมมือของชนในชาติ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2556, น. 11) ดังนั้น ภาษาจึงสำคัญมากต่อการดำรงชีวิต ของคนในสังคม และส่งผลอย่างยิ่งต่อการเคลื่อนไหวของทุกสังคมที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ภาษายังเป็นเครื่องช่วยในกระบวนการสื่อสาร เป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่งของคนในสังคม ที่แสดงออก และรับรู้เรื่องราว ทั้งยังเป็นสื่อกลางในการทำควมเข้าใจซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นกระบวนการ เรียนรู้ที่ทำให้เกิดเป็นศาสตร์ที่ทรงคุณค่ายิ่งในทุกสาขาวิชา กลายเป็นความสำเร็จของการสร้างควมรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยการใช้ภาษาและทักษะการสื่อสาร สังคมจึงเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่องเป็นการสร้างการศึกษา

สร้างศักยภาพแก่คนในสังคม เป็นการพัฒนาความก้าวหน้าให้กับประเทศ สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะส่งเสริมให้ทุกคนเข้าถึงเทคโนโลยี แต่ในประเทศไทยนั้น ยังคงประสบปัญหาอยู่บ้าง เช่น หากคนช่วงวัยทำงานต้องการเรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ ย่อมเป็นไปได้ยาก เนื่องจากต้องประกอบสัมมาชีพ ไม่สามารถเข้าเรียนในห้องเรียนได้ ดังนั้น ช่วงเวลาที่หาความรู้ได้ จึงต้องไม่ทับซ้อนกับเวลาทำงาน โดยจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการสร้างความยืดหยุ่นในการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการในแต่ละบุคคลได้ ให้บุคคลเหล่านั้นยังสามารถได้รับความรู้ได้อย่างครบถ้วน (Wingard, 2014, p. 35) เสมือนได้รับสารที่ถูกต้องการถ่ายทอดจากผู้โดยตรง ทักษะการรับสารหรือรับความรู้ที่เกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง รองรับความต้องการและลดข้อจำกัดทางการศึกษาของแต่ละบุคคล

ข้อจำกัดทางการศึกษาลักษณะดังกล่าวเกิดได้แม้กระทั่งในวัยศึกษา ดังที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจา โรงเรียนชุมพลทหารเรือ ซึ่งเป็นนักเรียนทหารประจำโรงเรียน แต่มีกิจกรรมนอกสถานศึกษา ระหว่างการเรียนบ่อยครั้ง ทำให้ไม่สามารถเข้าเรียนในรายวิชาต่าง ๆ พร้อมกับเพื่อนนักเรียนคนอื่นได้เกิด เป็นปัญหาเข้าถึงเนื้อหาวิชาได้ไม่เท่าเทียม และปล่อยผ่านความรู้ในช่วงเวลานั้น ๆ ไป แล้วแสดงออกมาในช่วง ที่สอบวัดความรู้ ทำให้ได้คะแนนไม่ถึงค่าเฉลี่ยมาตรฐาน จนเป็นปัญหาที่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบ สถานศึกษาภายในกองทัพเรือสถานศึกษาต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร และเป็นข้อบกพร่องที่จำเป็นต้องแก้ไข จากข้อแนะนำในการตรวจประเมินสถานศึกษา (สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา, 2560, น. 2) การแก้ปัญหา ผู้เรียนไม่สามารถเข้าห้องเรียนได้ตามปกติ เมื่อเกิดเหตุขัดข้องในการเรียนรายบุคคล หรือกรณีนักเรียนที่อยู่ รวมกันเกิดมีสภาวะเป็นโรคติดต่อที่ส่งผลอันตราย ต้องแยกตนเองออกไปเพื่อรักษาที่แผนกแพทย์ของโรงเรียน ปัญหาดังกล่าวนี้อาจจำเป็นต้องมีการสร้างแนวทางสำหรับการเข้าถึงการเรียนที่ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียนให้กับ ผู้เรียน โดยอาศัยปัจจัยพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ คือ การพัฒนาทักษะการรับสารหรือรับความรู้ในการศึกษา ประกอบกับการใช้วิธีการเรียน และสื่อการเรียนที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงสภาพแวดล้อม ในการเรียนเพิ่มเติม จึงจะส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในตัวบุคคลอย่างเต็มประสิทธิภาพได้ (สำนักงานเทคโนโลยี และสื่อการสอน, 2562, น. 4)

เมื่อพิจารณาจากปัญหาความแตกต่างในแต่ละบุคคลของผู้เรียน ทั้งความจำเป็นในการทำกิจกรรม และข้อจำกัดเรื่องเวลา แนวทางการเรียนที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้เรียน จึงควรจะมีอยู่ในรูปแบบ ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาและมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันหรือครูได้ วิธีการที่ได้กล่าวถึงนี้ เรียกว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีการใช้สื่อที่หลากหลาย ไม่จำกัด พื้นที่การเรียน สามารถจัดการเรียนได้ทั้งแบบในชั้นเรียนเป็นการเผชิญหน้า (Face to Face) หรือการสอนโดยใช้ คอมพิวเตอร์หรือสื่อมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกัน มีกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นชุมชนเสมือนแบบไม่เผชิญหน้า (Virtual Community) หรือชุมชนเสมือน (Online Community) ใช้การติดต่อสื่อสาร และการเรียนรู้ แบบออนไลน์ (Online Learning) (เศณีวิ ฤกษ์มงคล, 2562, น. 839) ซึ่งครูผู้สอนจะเป็นผู้จัดทำทางเลือก และสัดส่วนที่เข้ากับบริบททางการเรียน ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การเรียนแบบผสมผสานนี้อาจเป็นเรื่องใหม่ สำหรับผู้เรียนบางกลุ่ม ที่อาจคุ้นเคยกับการเรียนที่มีครูผู้สอนป้อนข้อมูลการเรียนรู้แบบต่อหน้า โดยเฉพาะ นักเรียนทหาร จึงจำเป็นต้องมีการแนะนำวิธีการเรียนและจัดแผนการเรียนอย่างเหมาะสม ซึ่งเมื่อผู้เรียนเข้าใจ วิธีการแล้วจะเป็นการสร้างความรู้ความคุ้นเคยในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียนรู้ ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมในภายภาคหน้า

การวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการรับสารสำหรับนักเรียนจา โรงเรียนชุมพลทหารเรือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้จัดทำจากเนื้อหาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ตามหลักสูตรนักเรียนจาโรงเรียนชุมพลทหารเรือ พ.ศ.2559 ใช้ในการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมหรือ

บททวนข้อมูลในช่วงเวลาที่ขาดหายไปทำกิจกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงความรู้ให้กับผู้เรียนที่ไม่มีเวลาในการเข้าเรียนในชั้นเรียน ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพผ่านการใช้สื่อที่จัดเตรียมไว้ให้ตามความต้องการอย่างไม่จำกัดเวลา และยังสามารถสร้างชุมชนบนเครือข่ายของการเรียนรู้ สำหรับสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน ตลอดจนระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถที่จะเปิดโอกาสในการศึกษาจนเกิดความรู้ความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมแนวทางในการเรียนรู้และการให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง โดยใช้หลักของการสื่อสารพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และเพิ่มคุณค่าการใช้ อนุรักษ์ภาษาไทยไปสู่การถ่ายทอดวิธีการ องค์ความรู้ที่เหมาะสมกับการสื่อสารให้เรียนรู้ให้คงอยู่ต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การสร้างทัศนคติในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่จะพัฒนาคุณภาพประชากรไปสู่สังคมและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนแบบผสมผสาน สำหรับการพัฒนาทักษะการรับสาร ในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานและนักเรียนจำที่เรียนด้วยวิธีการปกติ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือที่มีต่อการเรียนแบบผสมผสานจากการเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน สำหรับการพัฒนาทักษะการรับสาร ในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านข้อมูลในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือปีการศึกษา 2562 จำนวน 455 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือจำนวน 60 คน แบ่งเป็นนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติจำนวน 30 คน และนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากรีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Randoms Sampling)
2. ขอบเขตด้านระยะเวลาและสถานที่ในการวิจัย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการวิจัยและทำการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2562 โดยทำการวิจัยที่โรงเรียนชุมพลทหารเรือ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี
3. ขอบเขตด้านเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย บทเรียนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการรับสารสำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ โดยมีหัวข้อในการพัฒนาบทเรียนแบบผสมผสาน ได้แก่ 1) ทักษะการอ่าน 2) การพัฒนาทักษะการอ่าน 3) ทักษะการฟัง และ 4) การพัฒนาทักษะการฟัง พัฒนาโดยการออกแบบและปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนแบบกลุ่มเล็ก กลุ่มกลาง เพื่อปรับปรุงก่อนนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าประสิทธิภาพของสื่อโดยวิธีการหาประสิทธิภาพแบบ E1/E2 มีค่าเท่ากับ 82.83/85.89 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่องการพัฒนาทักษะการรับสารสำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือที่เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของวัตถุประสงค์รายข้อ (IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.7-1 ซึ่งเป็นค่าที่เหมาะสมไปทดสอบกับนักเรียนที่เคยเรียนในหัวข้อดังกล่าวมาแล้วเพื่อหาค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2-0.8 และ 0.2-0.9 และค่าเชื่อมั่นของข้อสอบที่ 0.85 และแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการรับสารสำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือที่ผ่านการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และข้อคำถามในแบบวัดความพึงพอใจ เมื่อนำมาหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์รายข้อ

(IOC) ได้เท่ากับ 0.96 ซึ่งเครื่องมือทั้งหมดได้ผ่านการพัฒนา และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ และด้านการวัดการประเมินผลแล้วทั้งสิ้น พบว่า เครื่องมืออยู่ในเกณฑ์ดีและดีมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 4.49 และ 4.70 ตามลำดับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

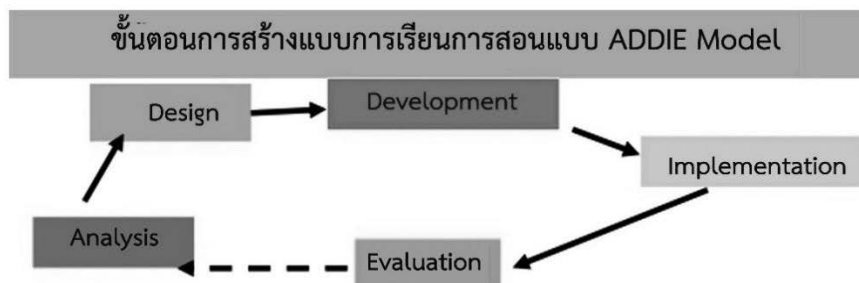

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

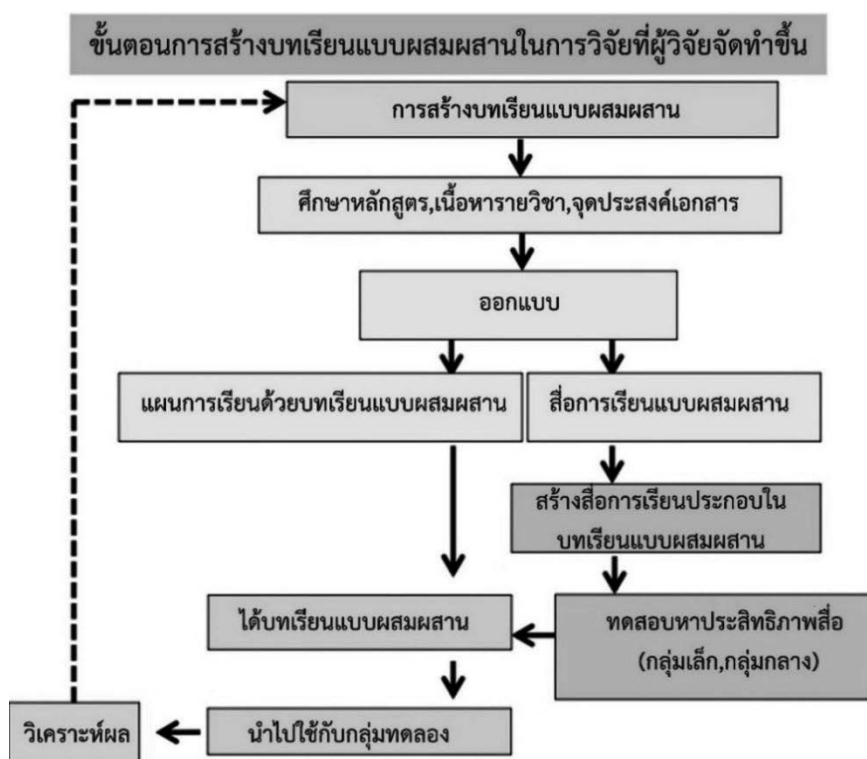
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มค้นคว้าข้อมูล เพื่อสร้างแบบแผนในการวิจัยที่เหมาะสมกับนักเรียนจำจากการเก็บข้อมูลพบว่า กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนทหารอยู่ในโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนแบบโรงเรียนประจำ ดังนั้น การมีความเคร่งครัดในระเบียบวินัย อิสระ และทักษะการเรียนรู้จึงค่อนข้างจำกัด พื้นฐานการสอนเป็นการบรรยายและฝึกปฏิบัติ โดยครูผู้สอนที่สอนโดยตรง เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเรียนเป็นไปตามที่โรงเรียนได้จัดหาให้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในโรงเรียน โดยประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาสื่อเพื่อสร้างแบบแผนการเรียนการสอน ADDIE Model (McGriff,

Steven J., 2000, pp. 1-2, อ้างถึงใน วัชรพล วิบูลยศรีน, 2557, น. 194) แสดงดังภาพที่ 2 ขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสาน และขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานให้กับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น แสดงดังภาพที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

ภาพที่ 2 ขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสาน จาก หลักการออกแบบการสอนบนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ. (วัชรพล วิบูลยศรีน, 2557, น. 194)

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการรับสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ
 - 1.1 แผนการเรียนแบบผสมผสานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การพัฒนาทักษะการรับสาร
 - 1.2 บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การพัฒนาทักษะการรับสาร
 - 1.3 ห้องเรียนออนไลน์ โดยการใช้ Gadget ของ Google for Education
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่องการพัฒนาทักษะการรับสาร

3. แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการรับสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ

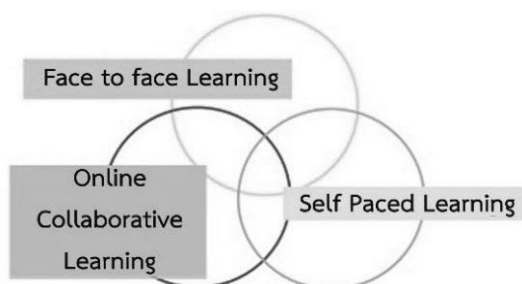
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลของการสร้างบทเรียนแบบผสมผสาน และเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย แล้วจึงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนตามหลักของ ADDIE Model ประยุกต์ใช้เพื่อสร้างบทเรียนแบบผสมผสาน วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่องการพัฒนาทักษะการรับสาร ผู้วิจัย และประยุกต์ขั้นตอนดังกล่าวเมื่อนำไปใช้ในการวิจัย โดยการจัดทำและพัฒนาเครื่องมือ 3 ชนิดข้างต้น เป็นเครื่องมือที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อเทคนิค และด้านการวัดการประเมินผล วิเคราะห์ค่าคุณภาพแล้ว สามารถนำมาใช้ในการวิจัยได้ ดังนี้

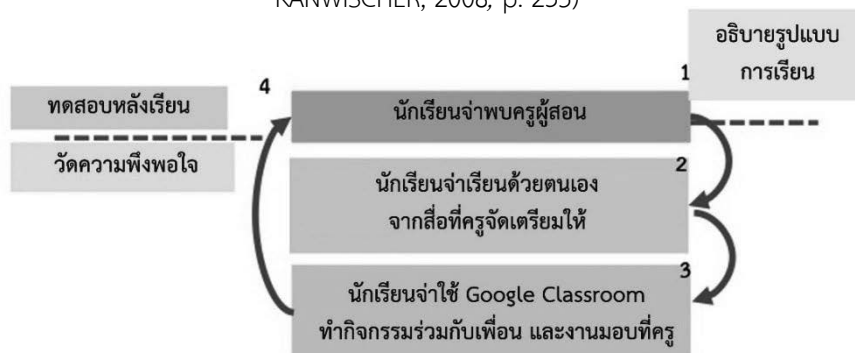
1. การสร้างและพัฒนาบทเรียนแบบผสมผสาน

การสร้างและพัฒนาบทเรียนแบบผสมผสาน ประกอบไปด้วยแผนการเรียนรู้ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้ห้องเรียนออนไลน์ Google Classroom ประกอบกันในการพัฒนาทักษะการรับสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ

การสร้างแผนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้ออกแบบอัตราส่วนของการสอนแบบไม่เผชิญหน้าต่อการสอนแบบเผชิญหน้า เป็นร้อยละ 75 ต่อร้อยละ 25 ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่เหมาะสมสำหรับการเรียนแบบผสมผสาน (อุมพร คาคการณ์ไกล, 2558, น. 16) แผนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้ศึกษาโครงสร้างของการผสมผสาน และเลือกรูปแบบของ Uwe SCHULZE, Inga GRYL, and Detlef KANWISCHER (2008, pp. 230-239) ดังภาพที่ 4 Teacher Training Course with a Blended Model ที่เป็นการผสมผสานระหว่างการเผชิญหน้า ไม่เผชิญหน้า และการเสริมสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองดังภาพที่ 5 การเรียนรู้แบบผสมผสานที่ผู้วิจัยจัดทำ

ภาพที่ 4 Teacher Training Course with a Blended Model (Uwe SCHULZE, Inga GRYL, and Detlef KANWISCHER, 2008, p. 235)

ภาพที่ 5 การเรียนรู้แบบผสมผสานที่ผู้วิจัยจัดทำ

การสร้างและพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เพื่อพัฒนาทักษะการรับสาร ที่มีเนื้อหาและแบบฝึกหัดสำหรับให้นักเรียนจำได้เรียนรู้และฝึกฝนด้วยตนเอง ซึ่งบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ที่จัดทำขึ้น ประกอบไปด้วย สื่อมัลติมีเดียทั้งภาพ ข้อความ วิดีโอ และเสียง สลับสับเปลี่ยนกันไปตาม วัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละหัวข้อ เพื่อการกระตุ้นผู้เรียนในการใช้ทักษะการรับสาร อีกทั้งได้บรรจุ แบบฝึกหัดสำหรับวัดความเข้าใจ เมื่อนักเรียนจำทำเสร็จจะสามารถรู้ผลได้ทันที สามารถทำได้ทุกเวลาที่พร้อม และก่อนที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ทดลองกับกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน แบบ 1:1:1 และ 3:3:3 เก็บข้อมูลปรับปรุง และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้

การนำ Google Classroom ใช้สำหรับเป็นช่องทางในการสื่อสาร และทำกิจกรรมการเรียนรู้ ระหว่าง ครู-นักเรียน และนักเรียน - นักเรียน ซึ่งมีความยืดหยุ่นมากกว่าการเรียนรู้ด้วยวิธีการปกติ กล่าวคือ นักเรียนจำไม่เกิดความเครียดในการเรียน แต่ยังสามารถสื่อสารกับครูผ่านการโต้ตอบในโพสข้อความต่าง ๆ รวมทั้งมีกิจกรรมที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน โดยครูผู้สอนเป็นผู้สังเกตการณ์ และให้คำแนะนำได้ ตลอดเวลาแม้ไม่ได้อยู่ในห้องเรียน

2. การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน 30 ข้อ ร่วมกับแบบฝึกหัดและกิจกรรมตลอดการเรียนรู้ การสอน ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเอกสารการสร้างแบบทดสอบ และเลือกใช้แบบทดสอบคู่ขนานหรือแบบทดสอบ เทียบเคียง (Equivalence Test) เพื่อเปรียบเทียบกันได้ การประเมินแบบอิงกลุ่ม (Norm-referenced Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาว่า ผู้ได้รับการประเมินแต่ละคนมีความสามารถมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ถูกวัดด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกัน สร้างข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก แล้วจึงนำ แบบทดสอบที่ออกเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของวัตถุประสงค์รายข้อ (IOC) โดยนำ แบบทดสอบข้อที่ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.7 - 1 ซึ่งเป็นค่าที่เหมาะสมไปทดสอบกับนักเรียนที่เคยเรียนหัวข้อ ดังกล่าวมาแล้ว เพื่อหาค่าดัชนีความยากง่าย (ค่า P) ค่าอำนาจจำแนก (ค่า r) และค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบทั้งฉบับโดยสูตร KR-20 โดยได้แบบทดสอบที่มีค่า P ระหว่าง 0.2 - 0.8 และค่า r ระหว่าง 0.2-0.9 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.85 ซึ่งเป็นค่าที่เหมาะสม ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้มาใช้ในการ วิจัย จัดทำแบบทดสอบเพื่อใช้ในการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การสร้างและพัฒนาแบบวัดความพึงพอใจด้วยการเรียนแบบผสมผสาน

แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนจำที่เรียนด้วยวิธีแบบผสมผสาน สำหรับการประเมิน ความคิดเห็นและทัศนคติหลังเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน โดยสร้างแบบวัดความพึงพอใจ มีลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 103) แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และข้อคำถาม ในแบบวัดความพึงพอใจ เมื่อนำมาหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์รายข้อ (IOC) ของแบบสอบถาม ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.96 ซึ่งเป็นค่าที่มีความเหมาะสม จึงนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยการจัดทำและพัฒนาเครื่องมือ 3 ชนิดข้างต้น ตามลำดับขั้นตอนของ ADDIE Model เมื่อผ่านการวิเคราะห์ค่าคุณภาพเหมาะสมแล้ว จึงนำมาใช้ในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีแบบแผน ในการวิจัยแบบ Pretest Posttest Control Group Design (Campbell & Stanley, 1963, pp. 13-16) ด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน และใช้วิธีการเทียบผลการเรียนแรกเข้าแบบรายคู่ เพื่อแบ่งกลุ่มทดลอง เป็นสองกลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ที่มีผู้มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน กลุ่มละเท่า ๆ กัน จากนั้นจึงดำเนินการวิจัย

โดยการจัดการเรียนการสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุม และการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน พร้อมทั้งวัดความพึงพอใจกับกลุ่มทดลอง เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนจึงจัดการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบหลังเรียนชุดเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง และนำผลการทดสอบมาเปรียบเทียบกัน

รายละเอียดของการดำเนินการวิจัยจัดทำเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การดำเนินการสอนด้วยวิธีแบบปกติกับกลุ่มควบคุมและดำเนินการสอนด้วยวิธีแบบผสมผสานกับกลุ่มทดลอง 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการวิจัย และ 3) การนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์โดยหาค่าทางสถิติ ซึ่งแต่ละขั้นผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การดำเนินการสอน

1.1 การดำเนินการสอนด้วยวิธีปกติ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนในการสอนตามแผนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ (โรงเรียนชุมพลทหารเรือ, 2559) ประกอบด้วย การทำแบบทดสอบก่อนเรียน การบรรยาย การทำกิจกรรมในห้องเรียน การมอบงาน และการทดสอบหลังเรียน

1.2 การดำเนินการสอนด้วยวิธีแบบผสมผสาน ซึ่งผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนในการสอนตามแผนการเรียนสำหรับให้นักเรียนจำเรียนด้วยวิธีแบบผสมผสาน จำนวน 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นการแนะนำเครื่องมือในการเรียนให้นักเรียน ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้พบกับนักเรียนในห้องเรียน (Face to Face) เพื่อแนะนำวิธีการ เงื่อนไข และเครื่องมือในการเรียน พร้อมทั้งให้นักเรียนได้ทดลองใช้เครื่องมือจริง ในขั้นนี้ได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ

ขั้นการให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือที่จัดทำไว้ให้ ได้แก่ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การพัฒนาทักษะการรับสาร พร้อมทั้งนัดหมายเวลาทำกิจกรรมใน Google Classroom หรือห้องเรียนเสมือน ซึ่งกิจกรรมในห้องเรียนเสมือนนี้มีครูสร้างกิจกรรม และเป็นผู้สังเกตเก็บคะแนนจากกิจกรรมที่ทำเป็นรายบุคคลระหว่างการเรียน

ขั้นการสรุปผลการเรียน ให้นักเรียนจำทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ พร้อมทั้งแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนแบบผสมผสาน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 60 คน ซึ่งแบ่งเป็นนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติ จำนวน 30 คน และนักเรียนที่เรียนวิธีการผสมผสาน โดยใช้บทเรียนแบบผสมผสาน จำนวน 30 คน ซึ่งผู้วิจัยกล่าวถึงตามการดำเนินการดังนี้

2.1 ให้นักเรียนจำทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองทั้ง 60 คน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ชุดเดียวกัน จำนวน 30 ข้อ

2.2 ดำเนินการวิจัยโดยให้นักเรียนจำกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน เรียนด้วยวิธีการปกติและนักเรียนจำกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน เรียนด้วยการเรียนแบบผสมผสาน โดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ Google Classroom

2.3 ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนจำทั้งสองกลุ่ม ทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแบบทดสอบที่ใช้เป็นแบบทดสอบคู่ขนานกับแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วนำไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทำได้

2.4 ดำเนินการวัดความพึงพอใจของนักเรียนจำกลุ่มทดลองที่มีต่อการเรียนแบบผสมผสาน ด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน เรื่องการพัฒนาทักษะการรับสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วรวบรวมข้อมูลไว้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยหาค่าทางสถิติ

การพัฒนาบทเรียนแบบผสมผสานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เพื่อพัฒนาทักษะการรับสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ มีการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย ดังนี้

การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดบทเรียนแบบผสมผสาน วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การพัฒนาทักษะการรับสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 โดย ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 1-19)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากกลุ่มทดลอง ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนจำ ที่ได้เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การพัฒนาทักษะการรับสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ โดยใช้การทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent Sample)

การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อบทเรียนแบบผสมผสาน วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เรื่อง การพัฒนาทักษะการรับสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเทียบเกณฑ์มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ผลการวิจัย

1. บทเรียนแบบผสมผสานได้รับการประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านสื่อเทคนิค และด้านเครื่องมือการวัดการประเมินผล อยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไปทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 4.49 และ 4.70 ตามลำดับ และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลประสิทธิภาพของบทเรียนแบบผสมผสาน ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2

ตัวแปร	ค่าประสิทธิภาพของ กระบวนการ (E1)		ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	
	$\bar{X}$	ร้อยละ	$\bar{X}$	ร้อยละ
กลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนแบบผสมผสาน	18.76	82.83	25.77	85.89

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนแบบผสมผสานวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเพื่อพัฒนาทักษะการรับสาร สำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ (E1/E2) โดยเฉลี่ย 82.83/85.89 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 82.83 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 85.89 ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานมีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเปรียบเทียบระหว่างสองกลุ่ม

ตัวแปร	คะแนนเฉลี่ย		t	p
กลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนปกติ	คะแนนก่อนเรียน	18.90	-15.460	.000*
	คะแนนหลังเรียน	24.80		
กลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนแบบผสมผสาน	คะแนนก่อนเรียน	18.77	19.510	.000*
	คะแนนหลังเรียน	25.77		

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน มีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน ทั้งสิ้น 29 ข้อคำถาม และแบ่งรายการประเมินเป็น 6 ด้าน ได้ค่าเฉลี่ยภาพรวมดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนจำที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน (นำเสนอในภาพรวมแต่ละด้าน)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. ภาพรวมด้านคุณภาพการนำเสนอ	3.77	0.74	มาก
2. ภาพรวมด้านภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียงและภาษาที่ใช้	3.58	0.68	มาก
3. ภาพรวมความพึงพอใจด้านเวลาในการเรียน	3.68	0.50	มาก
4. ภาพรวมความพึงพอใจด้านแบบทดสอบ	3.74	0.72	มาก
5. ภาพรวมความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของการเรียน	3.61	0.73	มาก
6. ภาพรวมความพึงพอใจด้านการกระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้	3.64	0.73	มาก
สรุปรวม	3.67	0.68	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินโดยรวมความพึงพอใจของนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือที่เรียนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ในหัวข้อการพัฒนาทักษะการรับสารที่ใช้ในการสอนแบบผสมผสาน มีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67

อภิปรายผลการวิจัย

1. บทเรียนแบบผสมผสาน วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ออกแบบด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลบนพื้นฐานของความเป็นจริงของผู้เรียน เนื้อหาและสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ข้อจำกัดของการเรียนการสอน ตลอดจนข้อดีของการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยในการรวบรวมนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ผู้วิจัยได้นำคะแนนของผู้เรียนในรุ่นก่อนหน้าจำนวน 3 รุ่น (ปีการศึกษา 2559 – 2562) มาเปรียบเทียบและพบแนวโน้มที่เกิดจากข้อขัดข้อง เกิดอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ เวลาในการเรียนปกติไม่ยืดหยุ่นเพียงพอสำหรับผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนที่ไม่สามารถเข้าเรียนในห้องเรียนได้ ซึ่งกิจกรรมโดยพื้นฐานของตัวของผู้เรียนเอง หากได้รับการแก้ไขโดยใช้เวลาและโอกาสในการเรียนรู้ อย่างเหมาะสมในรายบุคคลนั้น สามารถเกิดกลไกในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้ บทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยได้ออกแบบและจัดทำเมื่อตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี เหมาะสมแก่การนำไปใช้ จึงเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ พิษณุภา ยวงสร้อย (2562, น. 1-15) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาด้วยหลักอริยสัจในการทำโครงการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหามีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตา วรณพิรุณ (2554, น. 43-49) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเรียนแบบผสมผสาน จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ พบว่า การเรียนการสอนบทเรียนแบบผสมผสานทำให้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนในปัจจุบัน ทำให้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกันตามศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ ตามแผนการพัฒนารูปแบบ

การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เช่นเดียวกับสิริโชติ บริบูรณ์ทรัพย์และศรีสมร พุ่มสะอาด (2562, น. 73-83) ที่ศึกษาผลการเรียนรู้หลังบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้วิชาอิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม 1 ของนักเรียนช่างฝีมือทหาร พบว่า นักเรียนช่างฝีมือทหารมีผลการเรียนรู้หลังเรียนรู้แบบออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ กับกลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนในกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนปกติมีค่าเฉลี่ย 24.80 กลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานมีค่าเฉลี่ย 25.77 เมื่อเปรียบเทียบแล้ว พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อนุมานได้ว่า เป็นเพราะการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติในห้องเรียนโดยครูผู้สอน 1 คนต่อนักเรียน 30 คน เป็นการเรียนรู้แบบการจดจำ และทำความเข้าใจอย่างผิวเผิน ไม่สามารถให้ผู้เรียนติดตามค้นคว้าหาความรู้ได้ เพราะสื่อและเวลาภายในห้องมีอยู่อย่างจำกัด ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้แบบตัวต่อตัวได้ในแต่ละชั่วโมงของการสอน และไม่รองรับกับความแตกต่างระหว่างบุคคล กรณีที่นักเรียนบางคนป่วยหรือไม่พร้อมจะเรียน วิธีการเรียนปกติไม่ยืดหยุ่นและรองรับในลักษณะดังกล่าวนี้ และส่งผลให้มีโอกาสที่เกิดการหลงลืมหรือเรียนอย่างไม่เต็มที่ เพราะไม่มีการทำความเข้าใจในระหว่างเรียน ด้วยเหตุนี้ การเรียนแบบผสมผสานจึงเป็นทางเลือกที่มีความยืดหยุ่นในการเรียนสูงกว่าการเรียนแบบปกติมาก ทั้งเวลา ความพร้อมส่วนบุคคล ไม่เร่งรัด แต่เร้าความรู้สึกในการเรียนรู้มากกว่าการเรียนแบบปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของคมสัน เวณานนท์ (2548) ที่ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมการฝึกนักศึกษาวิชาทหารโดยใช้คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร ผลการศึกษาพบว่า ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนจากการฝึกศึกษาผ่านบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งสอดคล้องกับบลัซซาลิน ไจธรรม (2558, น. 74-75) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเรียนรู้แบบผสมผสานกรณีศึกษา : โรงเรียนศิริวังวิทยาคาร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 81.74/83.13 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hasanah and Malik (2020, pp. 1295 - 1396) ที่ศึกษาการเรียนรู้แบบผสมผสานในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารของนักศึกษาที่มหาวิทยาลัย พบว่า การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยเพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มทักษะการสื่อสาร รวมทั้งนักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการสื่อสารในชั้นทดลองมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวัดความพึงพอใจ จากแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เพื่อพัฒนาทักษะการรับสารสำหรับนักเรียนจำโรงเรียนชุมพลทหารเรือ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก อาจเป็นเพราะเนื้อหาการเรียนแบบผสมผสานนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละหน่วย ความเหมาะสมของการใช้ภาษา ความเหมาะสมของเวลากับแบบทดสอบคำถามมีความชัดเจน เข้าใจง่าย บทเรียนมีความน่าสนใจ ยืดหยุ่น ไม่บีบบังคับ จึงทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการรับสารสื่อสารได้ดีขึ้น ไม่กดดัน และลดอคติในการเรียน ส่งผลให้มีความพอใจในการเรียนแบบผสมผสาน เมื่อคิดค่าเฉลี่ยภาพรวมได้เท่ากับ 3.67 จัดอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรวรรณ เพ็งสมบัติ (2557, น. 97-109) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำอยู่ในระดับดี

เช่นเดียวกับปราโมทย์ สุขศิริศักดิ์และนันทิกานต์ กลิ่นเขต (2563, น. 44-52) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา กรณีศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศ พบว่าการออกแบบรูปแบบการศึกษาเป็น 3 รูปแบบ คือ เรียนในห้องปกติแบ่งพื้นที่ผู้สอนและผู้เรียน เรียนในห้องแบบเว้นระยะห่างของผู้เรียน และเรียนแบบออนไลน์ ผลที่ได้คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาแต่ละรูปแบบมีผลใกล้เคียงกัน และผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนแบบออนไลน์ได้ค่าความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 84 และเป็นไปตามที่ Nor Azian Abdul Rahmana, Norashikin Husseinb, & Ainie Hairianie Aluwic (2015, pp. 768-775) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบผสมผสาน : ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ พบว่า จากการใช้แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประเทศมาเลเซีย นักศึกษามีความพึงพอใจและตระหนักในคุณค่าของการเรียนแบบผสมผสาน ร้อยละ 91 ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดเป็นอันดับแรกต่อความพึงพอใจในการเรียนแบบผสมผสาน คือ วิธีการเรียนที่ใช้งานง่ายและมีผลต่อระดับประสิทธิภาพของนักเรียนจากการเรียนรูปแบบผสมผสาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้พบว่า บทเรียนแบบผสมผสานมีประสิทธิภาพดี ครูผู้สอนในรายวิชาเดียวกันสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในทุกห้องเรียน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน
2. ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นผลมาจากการจัดสัดส่วนและกำหนดวิธีการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นมากกว่าวิธีการเรียนแบบปกติที่มีข้อจำกัดทางการเรียนในห้องเรียน ดังนั้น ครูผู้สอนที่เป็นผู้จัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงอัตราส่วนที่เหมาะสมระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้าในห้องเรียน และการเรียนแบบไม่เผชิญหน้าที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้จริงของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนแบบผสมผสาน เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมและการเลือกใช้สื่อที่หลากหลายเหมาะสมกับความสนใจและวัยของผู้เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนควรคำนึงถึงพื้นฐานการใช้สื่อเสริมต่าง ๆ ของผู้เรียนที่เท่าเทียมกันเป็นสำคัญด้วย โดยเลือกสื่อที่มีความซับซ้อนน้อย สำหรับให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงได้โดยง่าย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรูปแบบส่งเสริมความสามารถทางด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิด หรือความสามารถในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาวิธีเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่มีรูปแบบในการเรียนการสอนที่ทันสมัย แปลกใหม่ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

- คมสัน เวณานนท์. (2546). รูปแบบที่เหมาะสมการฝึกนักศึกษาวิชาทหารโดยใช้คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารเทคโนโลยีการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 1-19.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2556). เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาไทย หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปณิตา วรรณพิรุณ. (2554). การเรียนแบบผสมผสาน จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. *อาชีวและเทคนิคศึกษา*, 1(2), 43-49.
- ปราโมทย์ สุขศิริศักดิ์ และนันทิกานต์ กลิ่นเชตุ. (2563). จัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา กรณีศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศ. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 21(2), 44-51.
- พิชญภา ยวงสร้อย. (2562). อริยสัจกับการเรียนรู้ด้วยโครงการในยุคดิจิทัล. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 3(1), 1-16.
- ลภัสปาลิน ใจธรรม. (2558). *การเรียนรู้แบบผสมผสานกรณีศึกษา : โรงเรียนศิริวังวิทยาการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารเทคโนโลยีการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- วัชรพล วิบูลย์ศรี. (2557). หลักการออกแบบการสอนบนเว็บตามแบบจำลอง ADDIE เพื่อการสอนสนทนาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(12), 192- 192.
- วีรวรรณ เพ็งสมบัติ. (2557). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง การเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 8(3), 97-109.
- เศณีวิ ฤกษ์มงคล. (2562). การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 838-853.
- สิริโชค บริบูรณ์ทรัพย์ และ ศรีสมร พุ่มสะอาด. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่องทรานสเวิร์และเซเชอร์ ของนักเรียนช่างอิเล็กทรอนิกส์ โรงเรียนช่างฝีมือทหาร. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 10(3), 73-83.
- สำนักงานเทคโนโลยีและสื่อการสอน. (2562). *แนวทางการใช้รูปแบบการส่งเสริมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *ภาพรวมการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อุมาพร คาดการณ์ไกล. (2558). การออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพของการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 35(1), 1-31.
- Campbell, Donald T., and Stanley, Julian C. (1963). *Experimental and Quasi-Experimental Design for Research*. Boston:Houghton Mifflin.
- Hasanah and Malik, M. N. (2020). Blended learning in improving students' critical thinking and communication skills at University. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 15(5), 1295-1306.
- Nor Azian Abdul Rahmana, Norashikin Husseinb, & Ainie Hairanie Aluwic. (2015). Satisfaction on Blended Learning in a Public Higher Education Institution: What Factors Matter? *rocedia - Social and Behavioral Sciences*, 211(3), 768-775.
- Uwe SCHULZE, Inga GRYL, and Detlef KANWISCHER. (2008). Spatial Citizenship: Creating a Curriculum for Teacher Education. *Comenius Action*.
- Wingard, R. G. (2014). eb-Enhanced Courses : A Multi-Institutional Study. *EDUCAUSE QUARTERLY*, 1.

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์¹

THE DEVELOPMENT OF A PROGRAM TO ENHANCE COMPETENCY IN CURRICULUM ADMINISTRATION AND LEARNING MANAGEMENT FOR TEACHERS UNDER THE SURIN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

สรลพร ถนัทรอบ^{2*} ธรินทร์ นามวรรณ³

Sarunporn Tanadrob Tharinthorn Namwan

(Received: March 19, 2021; Revised: April 28, 2021; Accepted: April 30, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู และ 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา 2 ระยะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 472 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินโปรแกรมฯ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมทุกด้านและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารจัดการชั้นเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ที่พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูฯ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างของโปรแกรม รูปแบบและวิธีการพัฒนา เทคนิคและเครื่องมือ และการวัดและประเมินผล โดยมีเนื้อหาสาระการพัฒนา จำนวน 6 Module ได้แก่ Module 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร Module 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ Module 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน Module 4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Module 5 การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และ Module 6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และส่วนที่ 2 ผลการประเมิน

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2564

² นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จ.มหาสารคาม 44000

³ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จ.มหาสารคาม 44000

Faculty of Education, Mahasarakham University, Mahasarakham, 44000 Thailand.

* Corresponding Author E-mail: saranporn1296@gmail.com

โปรแกรมฯ ปรากฏว่า โปรแกรมมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สมรรถนะครู การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้

Abstract

This research aims to: 1) study the current states, the desirable conditions and the priority needs of competency in curriculum administration and learning management for teachers; and 2) to develop a program to enhance competency in curriculum administration and learning management for teachers. The sample was 472 school administrators and teachers under the Surin Secondary Educational Service Area Office. The sample was derived by stratified random sampling. The research tools were: 1) a set of questionnaires to assess the current state and the desirable conditions of competency in curriculum administration and learning management; 2) an interview form; and 3) a program assessment form. The statistics were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, reliability, and Modified Priority Needs Index.

The results showed that: 1) The overall current states of competency in curriculum administration and learning management for teachers were at a high level. The overall desirable conditions were at the highest level. As for the priority needs for development, ordered from most to least were: Classroom management, Measuring and evaluating learning outcomes, Utilization, and development of innovative media, Learning design and organization, Learner-centered learning organization, and Curriculum construction and development. 2) The development program to enhance competency in curriculum administration and learning management for teachers under the Surin Secondary Educational Service Area Office was divided into 2 parts. The first part was the development program, which is organized into 6 parts: Principles, Objectives, Program Structure, Development methodology, Techniques and tools, and Measurement and assessment. The program content consisted of 6 modules: 1) Curriculum construction and development; 2) Learning design and organization; 3) Classroom management; 4) Learner-centered learning organization; 5) Utilization and development of innovative media; and 6) Measuring and evaluating learning outcomes. The second part was the program evaluation, which found that overall, the program content was highly appropriate and could be realistically implemented.

Keywords: Competency, Curriculum Administration, Learning Management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบัน โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การดำเนินชีวิตต่าง ๆ ย่อมมีการปรับเปลี่ยนไปทุกด้านของมนุษย์ รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เราจะได้ยินหรือคุ้นเคยกับคำว่า Thailand 4.0 และการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น จากกระแสการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้แวดวงทางการศึกษาทั่วโลกมีการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ในแบบกระบวนทัศน์ใหม่ ซึ่งเป็นการใช้แนวคิดทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและได้เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์มากขึ้น ตลอดจนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวและทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ โดยมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการจัดการและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อย่างสูงสุด (รักจิต สุทธิพงษ์, 2560, น. 347) ด้วยการเรียนรู้ในแบบกระบวนทัศน์ใหม่นี้ส่งผลให้บทบาทของครูผู้สอนได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้กระบวนการผลิตครูได้เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน เพราะครู ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต “สมรรถนะ” ตามแนวคิดของ David C. McClelland นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัย Harvard ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมในการทำงานของบุคคลให้เกิดผลงานที่โดดเด่น โดยอาศัยความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงาน (สำนักพัฒนาระบบบำนาญตำแหน่งและค่าตอบแทนสำนักงาน ก.พ., 2552, น. 4) สมรรถนะการทำงานของแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกันออกไปตามบริบทการปฏิบัติงาน ซึ่งสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู และ 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 2) โดยสมรรถนะครูที่กำหนดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับการปฏิบัติงานของครู รวมถึงการเสริมสร้างและปลูกฝังเจตคติที่ดีและถูกต้องในการเป็นครูมืออาชีพ การสร้างและสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งผลให้ครูมีองค์ความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมให้ระบบการสนับสนุนให้ครูสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556, น. 135-136)

จากการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ และผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (ONET) ปีการศึกษา 2562 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 85 โรงเรียนที่ผ่านมา ได้สรุปข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนไว้ดังนี้ ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ของหลักสูตร ครูผู้สอนควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องปัญหาและความต้องการของแต่ละบุคคล ควรออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการนำสื่อ เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย และควรศึกษาการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม (รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2562, 2562, น. 53)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การพัฒนาสมรรถนะครูให้สูงขึ้นและมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ครูจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ ใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย และมีกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจน รวมถึงหลังการพัฒนามีกระบวนการติดตาม นิเทศ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด แต่ในปัจจุบัน สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้ให้ความเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะครูยังไม่มี ความชัดเจนเท่าที่ควร เพราะมีเพียงคู่มือการประเมินสมรรถนะครูที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบประเมินการปฏิบัติงานประจำปีของครูและบุคลากรเท่านั้น ยังขาด รายละเอียดของขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูโดยเฉพาะในด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น จึงขึ้นอยู่กับขั้นตอนและวิธีการประเมินผลการดำเนินงานร่วมด้วย (ไฉไลศรี เพชรใต้, 2563, น. 174 อ้างอิงมาจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2561, น. 1)

จากภูมิหลังดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีทักษะรวมถึงสมรรถนะในงานที่รับผิดชอบแล้ว ยังช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาบรรลุตรงตาม ความต้องการขององค์กร และสามารถขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหาร หลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของสมรรถนะ องค์ประกอบของโปรแกรม องค์ประกอบของการพัฒนา โปรแกรม และวิธีพัฒนาสมรรถนะ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพการณ์สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูตามระบบเดิมที่เคยทำมา และปัญหาสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพการณ์สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร และให้เป็นไปตามคู่มือประเมินสมรรถนะครูสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 (ฉบับปรับปรุง)
3. ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็นอย่างจริงในปัจจุบัน เป็นสภาพที่ต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุง แก้ไขตามการรับรู้ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
4. การพัฒนาโปรแกรม หมายถึง รายละเอียดขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม การออกแบบและวางแผนในการจัดทำโปรแกรม การสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการฝึกอบรม การนำโปรแกรมไปใช้ และการประเมินผลโปรแกรม
5. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง หลักสูตรการอบรมหรือชุดฝึกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู

ซึ่งเป็นศักยภาพและความสามารถของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ที่มีความเป็นไปได้ถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) นำประเด็นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ 3) นำข้อมูลองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้อาประเมินความเหมาะสม แล้วสร้างเป็นแบบสอบถาม 4) นำแบบสอบถามมาแก้ไข ตรวจสอบ ทบทวน แล้วนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) 5) นำแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป 6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นกับผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 7) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) 8) นำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach' Alpha Coefficient) 9) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 10) วิเคราะห์ร้อยละของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยใช้สูตรการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11) นำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีวิธีดำเนินการพัฒนาโปรแกรมฯ ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากหนังสือการวิจัยการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู 2) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหา 3) แก้ไขและตรวจสอบข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4) สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูแกนนำ จำนวน 2 โรงเรียน เพื่อได้ข้อมูลประกอบเค้าโครงร่างโปรแกรม 5) สังเคราะห์องค์ความรู้จากบทสัมภาษณ์ ข้อมูลความต้องการจำเป็น และแบบสอบถามแล้วจัดทำเค้าโครงร่างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู 6) จัดทำรูปแบบของโปรแกรมฯ ซึ่งประกอบได้ด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้สังเคราะห์ในกรอบแนวคิดในการวิจัย รวมถึงค้นคว้าข้อมูลและจัดทำรายละเอียดกิจกรรม เพื่อบรรจุในโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู 7) นำโปรแกรมฯ ฉบับร่าง เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อให้ข้อเสนอแนะและ

ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ 8) สรุปและวิเคราะห์ผลการประเมินโปรแกรมฯ แล้วจัดทำเล่มโปรแกรมฯ ฉบับสมบูรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 198 คน และครู จำนวน 3,031 คน รวมจำนวน 3,229 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 85 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 131 คน และครู จำนวน 341 คน รวมจำนวน 472 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (1970) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

1.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามในงานวิจัย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน ด้านบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และด้านการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 1 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีหรือแนวปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยใช้ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิชาการ และครูแกนนำ จำนวน 2 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และคุณค่า ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูจำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ มีจำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 67 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพปัจจุบันตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.84 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์ตั้งแต่ 0.22 ถึง 0.90 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.94 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.95

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เครื่องมือการวิจัย ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำที่มีผลการปฏิบัติที่ดีที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 6 องค์ประกอบ มีข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีจำนวนทั้งสิ้น 7 องค์ประกอบ มีข้อคำถามจำนวน 23 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 472 ฉบับ และนัดหมายเพื่อขอรับคืนภายใน 2 สัปดาห์ที่ฝ่ายงานสารบรรณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำ ตามวันและเวลาที่นัดหมาย

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ ผู้วิจัยประสานงานกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและดำเนินการส่งแบบประเมินโปรแกรมฯ และทำการสรุปผลการศึกษาเป็นลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ใช้สูตรดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D \quad (\text{โดยกำหนดให้ } I = \dots\dots\dots \text{ที่คาดหวัง} ; D = \dots\dots\dots \text{ที่เป็นจริง})$$

2. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น เพื่อเสริมสร้างเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

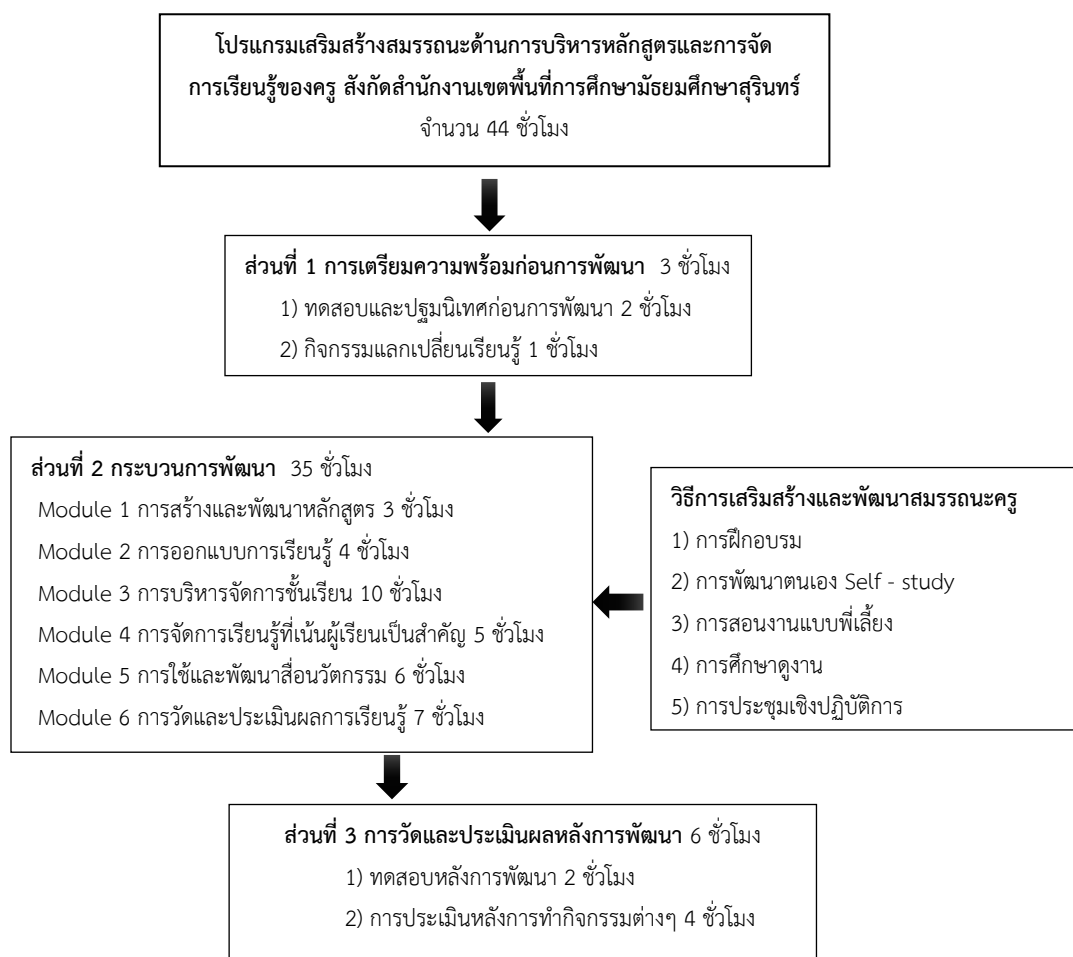
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified})			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	3.91	0.26	มาก	4.50	0.33	มากที่สุด	3.91	4.50	0.1509	6
2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	3.92	0.25	มาก	4.52	0.58	มากที่สุด	3.92	4.52	0.1531	4
3. การบริหารจัดการชั้นเรียน	3.88	0.40	มาก	4.50	0.33	มากที่สุด	3.88	4.50	0.1598	1
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.93	0.32	มาก	4.53	0.34	มากที่สุด	3.93	4.53	0.1527	5
5. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม	3.95	0.36	มาก	4.56	0.26	มากที่สุด	3.95	4.56	0.1544	3
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.89	0.27	มาก	4.50	0.36	มากที่สุด	3.89	4.50	0.1568	2
โดยรวม	3.91	0.31	มาก	4.52	0.37	มากที่สุด				

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมทุกด้านและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ด้านความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีโครงสร้างการพัฒนา ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2. ผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปรากฏดังรายละเอียดในตารางที่ 2
ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมสมรรถนะด้านการบริหาร
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	4.20	0.22	มาก	4.48	0.37	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.33	0.58	มาก	4.22	0.56	มาก
3. โครงสร้างของโปรแกรม	3.80	0.39	มาก	4.75	0.38	มากที่สุด
4. รูปแบบและวิธีการพัฒนา	4.10	0.13	มาก	4.81	0.27	มากที่สุด
5. เทคนิคและเครื่องมือ	4.30	0.28	มาก	4.82	0.24	มากที่สุด
6. การวัดและประเมินผล	4.50	0.32	มากที่สุด	4.55	0.23	มากที่สุด
โดยรวม	4.21	0.32	มาก	4.51	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
ของครู มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.21 และ 4.51 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดของชัยนาท พลอยบุตร (2559) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนวย จันสำโรง (2561) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของประมอทย์ นันนิล (2561) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า สภาพปัจจุบันด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการเข้าใจผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการเข้าใจผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการศึกษาความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นที่สุดคือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการเข้าใจผู้เรียน ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ ซึ่งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นไปในลักษณะเดียวกันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ของครู จำเป็นต้องตระหนักและพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวอยู่เสมอ เพื่อให้ครูมีสมรรถนะที่ดีในการทำงานและหมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างของโปรแกรม 4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 5) เทคนิคและเครื่องมือ 6) การวัดและประเมินผล เนื้อหาสาระมาจากการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย 6 Module ได้แก่ Module 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร Module 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ Module 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน Module 4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Module 5 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ Module 6 การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจากการศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม Barr and Keating (1990) ที่อธิบายขั้นต่าง ๆ ของการสร้างโปรแกรมว่า เริ่มต้นด้วยการประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินความต้องการ

ขั้นที่ 2 ขั้นการวางแผน ด้วยการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการประเมินผล ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ขั้นที่ 4 ประเมินหลังการปฏิบัติ จึงเห็นได้ว่าโปรแกรมสร้างขึ้นตามแนวคิดที่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยยังได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้องค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาของโปรแกรม รูปแบบและวิธีการพัฒนา เทคนิคและเครื่องมือ และการวัดและประเมินผล (ธารัง บัวศรี, 2542; ไท คำลั่น, 2551; ปริญญา มีสุข, 2552; ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2553 และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2554) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับรณานันต์ ดิยัง (2556) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) หลักการของโปรแกรม 2) จุดหมายของโปรแกรม 3) สมรรถนะที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของโปรแกรม 4) สารที่ใช้พัฒนา 5) กิจกรรมที่ใช้พัฒนา และ 6) แนวทางการประเมินผลตามโปรแกรม โดยโปรแกรมได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่า เป็นโปรแกรมที่มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความสมเหตุสมผล และมีความถูกต้องแม่นยำ อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมนตรี รัตนศรี (2561) ที่ได้วิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมมีทั้งหมด 9 ส่วน ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม เป้าหมาย รูปแบบและวิธีการพัฒนา โครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหา แนวการจัดกิจกรรม เทคนิคและเครื่องมือ และการประเมินผล และมีผลการประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด จะเห็นได้ว่า แนวทางของการพัฒนาโปรแกรมมีลักษณะสอดคล้องกัน เนื่องจากการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้โปรแกรมประกอบการพัฒนาสมรรถนะของครูได้แม้จะอยู่ในบริบทที่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น มีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการพัฒนา ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะด้านสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับบุคลากรครู ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นลำดับแรก เพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แก่ผู้เรียน รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้การประเมินผลนั้นสามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ตรงตามความถนัดของแต่ละบุคคล ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม เพื่อจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ของหลักสูตร สำหรับผู้บริหาร ควรจัดให้มีการสำรวจความต้องการด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูก่อนเริ่มต้นปีการศึกษา แล้ววิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรครูเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายให้สถานศึกษา

จัดการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลความต้องการจำเป็นในสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครู ซึ่งจะส่งผลให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของครูได้ตรงตามความต้องการยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะด้านโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับบุคลากรครู ควรมีการเข้ารับการอบรมและพัฒนาตามระยะเวลาที่กำหนด หรือหมั่นติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการจัดพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาสมรรถนะตนเองอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างความตระหนัก สร้างแรงจูงใจ มีเจตคติที่ดีและทัศนคติทางบวกให้กับครูและจัดให้มีโปรแกรมฯ นี้ควบคู่กับแผนพัฒนาดตนเอง (ID Plan) ในโครงการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ครูทราบถึงสมรรถนะของตนเอง สามารถวางแผนพัฒนาและเสริมทักษะของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามและนิเทศการจัดการเรียนการสอนในระดับกลุ่มสาระหลังจากการพัฒนาตามโปรแกรมนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลการพัฒนาของครูในสถานศึกษาด้วย สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูทุกคนจะต้องเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมนี้อย่างจริงจัง และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เป็นระยะและต่อเนื่อง และควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรครูมีความความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้วิธีในการพัฒนาที่แตกต่างและหลากหลายมากขึ้น เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาและหาวิธีการและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการพัฒนาที่ทำให้เกิดการพัฒนสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
2. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลหรือการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการนำโปรแกรมไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านอื่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
3. ควรมีการศึกษารูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ในด้านอื่นๆ เพื่อจะได้มีแนวทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางในด้านพัฒนาการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545). กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.
- ไฉไลศรี เพชรใต้. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(11), 170-184.
- ชัยนาท พลอยบุตร. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไท คำล้าน. (2551). การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนานันต์ ดิยง. (2556). โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบหลักสูตรและพัฒนา. กรุงเทพฯ: ธนรัช.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประมอญ นันนิล. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปริญญา มีสุข. (2552). *ผลของการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของครู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี รัตนศรี. (2561). *โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2553). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รักจิต สุทธิพงษ์. (2560). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับการพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 19(2), 344-355.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. (2562). *รายงานการประเมินตนเอง (SAR) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33*. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2561). *สมรรถนะ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ = National Qualifications Framework (Thailand NQF)*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักพัฒนาระบบงานมาตรฐานและค่าตอบแทนสำนักงาน ก.พ. (2552). *มาตรฐานและแนวทางการกำหนดความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ*. นนทบุรี: พี.เอ.อีฟวิ่ง.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). *การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อานวย จันทโร. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Barr, M.J. and L.A. Keating. (1990). *Developing Effective Student Services Programs: Systematic Approaches for Practitioners*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hough, J.B. and Duncan, K. (1970). *Teaching Description and Analysis*. s.n.: Addison- Westlu.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

การศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 THE STUDY OF THE EXPECTATIONS FOR FOREIGN LANGUAGE LEARNING MANAGEMENT TO BUILD GRADUATES 4.0

สมพร โกมารทัต^{1*}

Somporn Gamaratut

(Received: March 18, 2021; Revised: May 15, 2021; Accepted: May 19, 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 และเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ในมุมมองของผู้เรียนและผู้สอน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนและผู้สอนระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยในกรุงเทพและปริมณฑล เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test แบบ Independent –Samples t-test

ผลการศึกษา พบว่า 1) ความคาดหวังการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ผู้เรียนและผู้สอนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องเป้าหมายการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 คือ สามารถสื่อสารฟัง พูด อ่าน เขียนระดับบุคคล (Interpersonal Communication) สามารถตีความและวิเคราะห์สิ่งที่ได้รับรู้และสื่อสาร (Interpretive Communication) และสามารถนำเสนอข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสาร (Presentation Communication) หลักสูตรภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 คือ หลักสูตรบูรณาการความรู้และภาษา เน้นสมรรถนะทางภาษา แนวการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) และ 2) ความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ในมุมมองของผู้เรียนและของผู้สอนในภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาษาต่างประเทศ การจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ บัณฑิต 4.0

Abstract

This quantitative research is aimed at studying the expectations of foreign language learning management in the training of graduates for the digital age (or Graduates 4.0, according to the Thailand 4.0 National Strategy) and to compare expectations regarding the management of foreign language learning from the perspectives of learners and instructors. The population and samples were learners and instructors at the undergraduate level from universities in Bangkok and its vicinity. The questionnaire was the main research tool. Statistical tools used for data analysis were percentages, mean scores, standard deviation, and the Independent-sample t-test analysis.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรุงเทพมหานคร 10210

Assistant Professor, College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University, Bangkok 10210 Thailand.

* Corresponding Author E-mail: somporn@dpu.ac.th

The research results showed that: 1) Learners and instructors had consistent opinions on the expectations and goals of foreign language learning for the digital age, focusing on individual skills in communications, listening, speaking, reading and writing (Interpersonal Communication), to interpret and analyze what is perceived and communicated (Interpretive Communication), and to present information and communicate ideas (Presentation Communication). This graduates' foreign language program is a course that integrates knowledge and language, with an emphasis on language competencies and the utilization of blended learning as the main principle of learning management; and 2) The expectations for foreign language learning management from the perspective of the learners and instructors did not differ.

Keywords: Foreign Language, Foreign Language Learning Management, Graduates 4.0

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนไทย 4.0 คือปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อไปพัฒนาประเทศ อาวุธสำคัญในการพัฒนาคน คือ การศึกษา ดังที่ Nelson Mandela ได้กล่าวว่า “ Education is the most powerful weapon which you can use to change the world ” และการศึกษาเป็นการลงทุนที่สำคัญที่สุด (Arne, 2013) การศึกษายุค 4.0 จึงเกิดขึ้นเพื่อพัฒนาคนไทย 4.0 พัฒนาประเทศในปัจจุบันให้เป็นประเทศไทย 4.0 จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนในประเทศ วิเคราะห์ได้ว่า เมื่อย้อนไปมองประเทศไทยในอดีต ยุคประเทศไทย 1.0 คือ ยุคของการขับเคลื่อนประเทศด้วยเกษตรกรรม และยุคประเทศไทย 2.0 คือ ยุคของการขับเคลื่อนประเทศด้วยอุตสาหกรรมเบา การจัดการเรียนรู้นี้เน้นการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ เพื่อผลิตคนในการสร้างชาติ เน้นการถ่ายทอดความรู้ (Transmission Approach) เป็นการให้ความรู้ สอนโดยการบรรยาย การฝึกฝน การกล่อมเกล่าให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาและเชื่อฟัง เป้าหมายในการจัดการเรียนรู้นี้ คือ การถ่ายทอดความรู้และทักษะจากผู้สอนโดยตรงสู่ผู้เรียน ต่อมายุคประเทศไทย 3.0 เป็นยุคการขับเคลื่อนประเทศด้วยอุตสาหกรรมหนัก เป้าหมายการจัดการเรียนรู้นี้เพื่อยกระดับคนในประเทศให้กินดีอยู่ดี เป้าหมายการจัดการเรียนรู้นี้ คือ ผู้เรียนคิดได้ ทำเป็นด้วยตนเอง เป็นยุคของการสร้างองค์ความรู้ (Transformational Constructionist Approach) (Rhonda, 2006) อันเป็นการเรียนรู้นี้ในศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นยุคของการเริ่มต้นของเทคโนโลยีสมัยใหม่ การจัดการเรียนรู้นี้ในยุคประเทศไทย 3.0 ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) แต่การสอนยังเป็นการบรรยายที่สอดแทรกการเรียนรู้ผ่านสื่อประสมที่เน้นคอมพิวเตอร์ (Learning Through Multi Technology) มาถึงยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นยุคในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ (Transactional Approach) บทบาทของผู้สอนในยุคนี้จะเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ฝึก ผู้สนับสนุน (Coach) ผู้ถ่ายทอดทั้งความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนสร้างผลงานอันเป็นนวัตกรรม สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้นี้ในแต่ละยุคมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อคนคุณภาพจะนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) หมายถึง กระบวนการในการเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาตนในทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ (Moore, 1992, p. 4) เน้นการออกแบบและการใช้กลยุทธ์การสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเกิดผลการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม

และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่กล่าวว่า ผู้สอนต้องจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) รวมถึงสารสนเทศและเทคโนโลยี ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่และผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์นั้นไปใช้ได้ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ผู้เรียน ผู้สอน วิธีการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนต้องไม่สอนแต่เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านรูปแบบการเรียนรู้แบบต่าง ๆ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไม่ได้เรียนภาษาเพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษาเท่านั้น แต่เรียนภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวัน และการงานอาชีพ จากผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 ของสมบัติ คชสิทธิ์และคณะ (2560) พบว่า แนวคิดการสอนภาษาอังกฤษทั่วโลกในปัจจุบันให้ความสำคัญกับสมรรถนะทางการสื่อสาร (Communicative Competency) การจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนภาษาสามารถใช้ภาษาสื่อสารในสังคมโลกได้จริง พัฒนาผู้เรียนภาษาให้มีความรู้หลักภาษา (Form) ควบคู่กับการใช้ภาษาสื่อสาร (Use) ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) และการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Collaboration and Team Work)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การสร้างและพัฒนาคนไทย 4.0 เพื่อให้เป้าหมายประเทศไทย 4.0 ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีสามารถก้าวไปในระยะ 10 ปีแรกได้ ควรพัฒนาเยาวชนที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นเป้าหมายแรก เพื่อเร่งสร้างเยาวชนในระดับนี้ให้เป็นบัณฑิตที่มีความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และภาษาต่างประเทศ ความสามารถเท่าทันโลก เป็นคนไทยนักประดิษฐ์ในเวทีสากล ซึ่งผู้วิจัยขอเรียกว่า “บัณฑิต 4.0” การสร้างและพัฒนาบัณฑิต 4.0 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการของผู้เรียนและผู้สอนที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ในมุมมองของผู้สอนและผู้เรียน

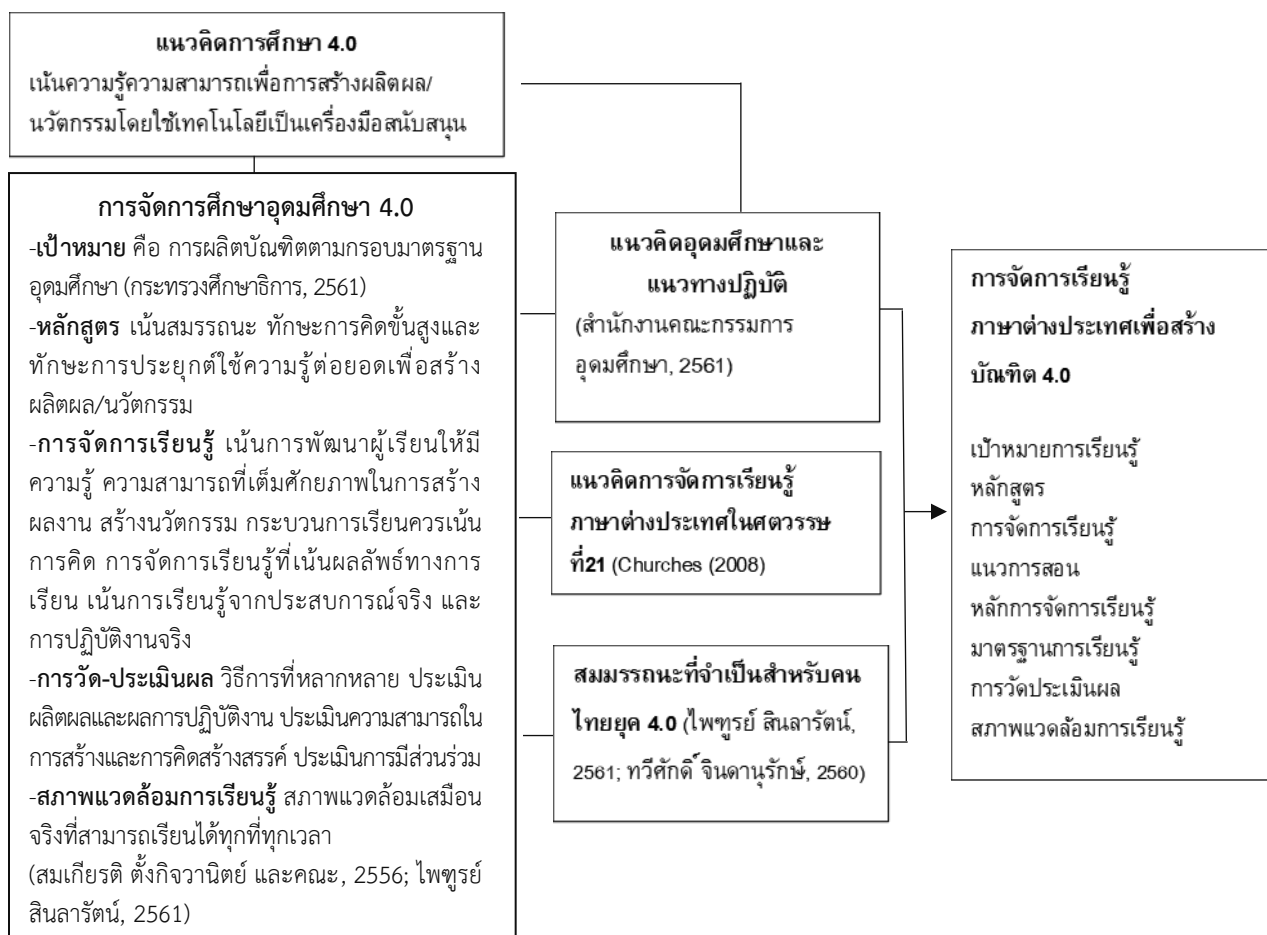
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ในมุมมองของผู้เรียนและผู้สอน

สมมติฐานการวิจัย

ความคาดหวังการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ในมุมมองของผู้เรียนและผู้สอนมีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์

1. การศึกษายุค 4.0 เป็นการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถจากการเรียนรู้มาสร้างผลิตผล/นวัตกรรมตามสมรรถนะและความสนใจ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนการสร้างผลิตผลและนวัตกรรม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2561)

2. ความคาดหวังการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรีเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ประกอบด้วย เป้าหมายหลักสูตร แนวคิดการจัดการการเรียนรู้ แนวการสอน มาตรฐานการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

2.1 เป้าหมาย หมายถึง ความสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ระดับบุคคล (Interpersonal Communication) สามารถตีความและวิเคราะห์ภาษาต่างประเทศสิ่งที่ได้รับรู้และสื่อสาร (Interpretive Communication) และสามารถนำเสนอข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสารภาษาต่างประเทศ (Presentation Communication)

2.2 หลักสูตร หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือจุดหมายที่วางไว้ โดยมีคณะวิชาเป็นผู้รับผิดชอบ โดยในงานวิจัยนี้กำหนดเป็นหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชา หลักสูตรเน้นสมรรถนะทางภาษา หลักสูตรสหวิทยาการ หลักสูตรบูรณาการความรู้ทางวิชาชีพและภาษา

2.3 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อดิจิทัลที่เน้นผู้สอนถ่ายทอดความรู้และผู้เรียนต่อยอดความรู้นั้น ๆ การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2.4 มาตรฐานการเรียนรู้ หมายถึง เกณฑ์การเรียนรู้โดยอาศัยวิธีทางวิทยาศาสตร์ การบูรณาการความรู้ของเนื้อหาสาระ การสร้างทักษะ การสืบค้น รวบรวมความรู้ การสร้างความรู้ ความเข้าใจเชิงลึก การสร้างสมรรถนะทางภาษาเพื่อต่อยอดวิชาชีพ และการใช้หลักการวัดและประเมินที่มีคุณภาพ

2.5 แนวการสอน หมายถึง วิธีการสอนให้ผู้เรียนรู้โครงสร้างไวยากรณ์หรือโครงสร้างภาษา สอนให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียนตามธรรมชาติ โดยเน้นการลงมือทำ และสอนด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย และใช้สื่อ เทคโนโลยีที่หลากหลาย

2.6 หลักการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (Practice Based Learning) การเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการวิจัย (Research Based Learning) การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง (Simulation Based Learning) การเรียนรู้จากโจทย์สถานการณ์ (Scenario Based Learning) การเรียนรู้จากกิจกรรม (Activity Based Learning) การเรียนรู้จากภาระงาน (Task Based Learning) การเรียนรู้จากโครงงาน (Project Based Learning) การเรียนรู้จากปัญหา (Problem Based Learning) การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity Based Learning) การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง (On the Job Learning) การเรียนรู้จากสื่อออนไลน์ การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

2.7 การวัดประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การวัดประเมินผลก่อนเรียน (Pre-Evaluation) การวัดประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) การประเมินผลหลังสิ้นสุดการเรียนหรือการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) และอื่น ๆ ได้แก่ วัดความสนใจในการเรียน มอบหมายงานหรือโครงงานต่าง ๆ

2.8 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง ห้องเรียนแบบmultiple ในพื้นที่เดียวกัน ห้องเรียนออนไลน์ และห้องเรียนที่ใช้เทคโนโลยีช่วยในการสอน

3. บัณฑิต 4.0 หมายถึง ผู้เรียนที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีในช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป (อันเป็นปีที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีประกาศใช้)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัยนี้ คือ ผู้เรียนระดับปริญญาตรี จำนวนประมาณ 143,680 คน และผู้สอนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรีจำนวนประมาณ 460 คนของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างผู้เรียนระดับปริญญาตรีจำนวน 610 คน และผู้สอนภาษาต่างประเทศระดับปริญญาตรีจำนวน 200 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยตามกรอบแนวคิดเพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Consistency: IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ผลการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อของเครื่องมือวิจัยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยนำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 50 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง นำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นโดยการคำนวณสัมประสิทธิ์

แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า เครื่องมือการวิจัยทั้งชุดมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.961

4. นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย
5. การเก็บข้อมูลผู้วิจัยติดต่อประสานงานและลงพื้นที่เก็บข้อมูลในช่วงเดือนกันยายน-พฤศจิกายน 2562
6. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Independent –Samples t-test และสรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0

ตารางที่ 1 ร้อยละของความคาดหวังเกี่ยวกับเป้าหมายการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ของผู้เรียนและผู้สอน

เป้าหมายการเรียนรู้	ผู้เรียน (ร้อยละ)	ผู้สอน (ร้อยละ)
1. สามารถสื่อสารฟัง พูด อ่าน เขียนระดับบุคคล (Interpersonal Communication)	16.60	14.50
2. สามารถตีความและวิเคราะห์สิ่งที่ได้รับรู้และสื่อสาร (Interpretive Communication)	4.20	17.10
3. สามารถนำเสนอข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสาร (Presentation Communication)	2.80	0.00
4. ทั้ง 3 ข้อข้างต้น (ข้อ 1 + ข้อ 2 + ข้อ 3)	76.40	68.40

จากตารางที่ 1 ความคาดหวังเกี่ยวกับเป้าหมายการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ของผู้เรียนและผู้สอนในภาพรวม พบว่า ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความคาดหวังที่สอดคล้องกันว่า คือ เป้าหมายการเรียนรู้ทั้งสามสามารถสื่อสารฟัง พูด อ่าน เขียนระดับบุคคล (Interpersonal Communication) สามารถตีความและวิเคราะห์สิ่งที่ได้รับรู้และสื่อสาร (Interpretive Communication) และสามารถนำเสนอข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสาร (Presentation Communication) คิดเป็นร้อยละ 76.40 ของผู้เรียน และร้อยละ 68.40 ของผู้สอน

ตารางที่ 2 ร้อยละของความคาดหวังเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ของผู้เรียนและผู้สอน

หลักสูตร	ผู้เรียน (ร้อยละ)	ผู้สอน (ร้อยละ)
1. เน้นเนื้อหาวิชา	5.00	10.20
2. เน้นสมรรถนะทางภาษา	42.00	30.90
3. สหวิทยาการ	2.50	16.30
4. บูรณาการความรู้และภาษา	50.50	42.60

จากตารางที่ 2 ความคาดหวังเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ของผู้เรียนและผู้สอนในภาพรวม พบว่า ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความคาดหวังเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ที่สอดคล้องกัน คือ หลักสูตรบูรณาการความรู้และภาษาคิดเป็นร้อยละ 50.50 ของผู้เรียน ร้อยละ 42.60 ของผู้สอน และหลักสูตรเน้นสมรรถนะทางภาษา คิดเป็นร้อยละ 42.00 ของผู้เรียน ร้อยละ 30.90 ของผู้สอน

ตารางที่ 3 ร้อยละของความคาดหวังเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ของผู้เรียนและผู้สอน

แนวคิดการจัดการเรียนรู้	ผู้เรียน (ร้อยละ)	ผู้สอน (ร้อยละ)
1. การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อดิจิทัล	3.40	1.30
2. การเรียนรู้ที่เน้นผู้สอนถ่ายทอดความรู้และผู้เรียนต่อยอดความรู้ นั้น ๆ	11.70	5.80
3. การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.50	16.30
4. การเรียนรู้แบบผสมผสาน (ข้อ 1 + ข้อ 2 + ข้อ 3)	80.40	76.60

จากตารางที่ 3 ความคาดหวังเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ของผู้เรียนและผู้สอนในภาพรวม พบว่า ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความคาดหวังเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ที่สอดคล้องกัน คือ การเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อดิจิทัล การเรียนรู้ที่เน้นผู้สอนถ่ายทอดความรู้และผู้เรียนต่อยอดความรู้ นั้น ๆ และการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 80.40 ของผู้เรียน และร้อยละ 76.60 ของผู้สอน

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ในมุมมองของผู้เรียนและผู้สอน

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ด้าน	ผู้เรียน n=505		ผู้สอน n=152		t	Sig.
	($\bar{X}$)	(SD)	($\bar{X}$)	(SD)		
หลักการจัดการเรียนรู้	4.20	.57	4.22	.47	.36	.149
มาตรฐานการเรียนรู้	4.01	.58	4.01	.51	.13	.067
แนวการสอน	4.40	.64	4.37	.55	-.58	.001*
การวัดประเมินผล	4.17	.60	4.19	.56	.38	.270
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.04	.61	4.00	.53	-1.06	.710
ภาพรวม	4.16	.47	4.15	.32	2.94	.089

*p < 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ในภาพรวมค่าสถิติ $t = 2.94$ และมีค่า Sig. = .089 ซึ่งมากกว่า $\alpha = 0.05$ จึงปฏิเสธสมมติฐาน ดังนั้น ความคาดหวังการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ของผู้เรียนและผู้สอน ไม่แตกต่างกัน

แต่เมื่อพิจารณาจากแต่ละด้าน พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้านแนวการสอนมีค่าสถิติ $t = -.58$ และมีค่า Sig. = .001 ซึ่งน้อยกว่า $\alpha = 0.05$ จึงยอมรับสมมติฐาน ผู้เรียนและผู้สอนมีความคิดเห็นด้านแนวการสอนภาษาต่างประเทศที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 พบว่า ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความคาดหวังที่สอดคล้องกันในเรื่องเป้าหมายการเรียนรู้ หลักสูตร และแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ เป้าหมายการเรียนรู้ที่สามารถสื่อสารฟัง พูด อ่าน เขียนระดับบุคคล (Interpersonal Communication) สามารถตีความและวิเคราะห์สิ่งที่ได้รับรู้และสื่อสาร (Interpretive Communication) และสามารถนำเสนอข้อมูลและแนวคิดต่างๆ ที่ต้องการสื่อสาร (Presentation Communication) หลักสูตรบูรณาการความรู้ทางวิชาชีพและภาษาที่เน้นสมรรถนะทางภาษา แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

2. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ในมุมมองของผู้เรียนและผู้สอนในภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ผู้วิจัยขออภิปราย ดังนี้

เรื่องเป้าหมายการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผลการวิจัย พบว่า ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความคาดหวังในเรื่องเป้าหมายการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ที่สอดคล้องกัน คือ สามารถสื่อสารฟัง พูด อ่าน เขียนระดับบุคคล (Interpersonal Communication) สามารถตีความและวิเคราะห์สิ่งที่ได้รับรู้และสื่อสาร (Interpretive Communication) และสามารถนำเสนอข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสาร (Presentation Communication) ในช่วงศตวรรษที่ 19-20 เป้าหมายการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ก็คือ การเรียนเพื่อการสื่อสาร เป็นการเรียนรู้โดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่านการจับใจความสำคัญ การทำความเข้าใจ การจดจำ และนำสิ่งที่เรียนไปใช้ เป้าหมายการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความหมายระดับบุคคล (Interpersonal Communication) เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป้าหมายการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารระดับบุคคลนั้นไม่เพียงพอ และจากผลการวิจัยนี้ เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ยืนยันได้ ผลการวิจัยในประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับ American Council on the Teaching of Foreign Language (ACTFL) ที่กล่าวว่า มาตรฐานความพร้อมระดับโลกสำหรับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในศตวรรษที่ 21 คือ ความสามารถในการสื่อสารในระดับเบื้องต้นจะไม่เพียงพอ Churches (2008) กล่าวว่า ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความสามารถในการสื่อสารที่หลากหลาย คือ การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) หมายถึง ผู้เรียนสามารถโต้ตอบและเจรจาความหมายในการพูดการลงนามหรือการสนทนาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลปฏิริยาความรู้สึกและความคิดเห็น การสื่อสารเพื่อสื่อความหมาย (Interpretive Communication) หมายถึง ผู้เรียนสามารถเข้าใจ ตีความ และวิเคราะห์สิ่งที่ได้ยินอ่านหรือดูในหัวข้อที่หลากหลาย การสื่อสารเพื่อการนำเสนอ (Presentational Communication) หมายถึง ผู้เรียนสามารถนำเสนอข้อมูลแนวคิด อธิบาย ชักชวนและบรรยายในหัวข้อที่หลากหลาย โดยใช้สื่อที่เหมาะสมและปรับให้เหมาะกับผู้ฟังผู้อ่านหรือผู้ชมที่หลากหลาย และสอดคล้องกับ Darling Hammond (2007 อ้างถึงใน วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2554, น. 90) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องพัฒนาความสามารถด้านการรู้คิดที่ซับซ้อนมากขึ้น สามารถค้นหา วิเคราะห์และใช้ข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และแนวคิดใหม่ ๆ ต้องสื่อสารได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากความรู้และความชำนาญของคนอื่น ต้องมีทักษะในการสื่อสารรวมทั้งการเขียนและการพูดภาษาอื่น ๆ นอกจากนี้กฎเกณฑ์ภาษา การใช้ภาษาให้เหมาะสมมีความจำเป็นอย่างมาก

เรื่องหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความคาดหวังในเรื่องหลักสูตรภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ที่สอดคล้องกัน คือ ต้องการหลักสูตรบูรณาการความรู้ทางวิชาชีพและภาษาเน้นสมรรถนะทางภาษา เมื่อเป้าหมายการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเน้นความสามารถในการสื่อสารสามประการดังกล่าว หลักสูตรเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 จึงควรเน้นสมรรถนะทางภาษาซึ่งสอดคล้องกับเอนก เทียนบุชา (2559) ที่กล่าวว่า หลักสูตรภาษาต่างประเทศระดับอุดมศึกษาควรเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นสมรรถนะโดยหลักสูตรที่มุ่งเน้นสมรรถนะ หมายถึง หลักสูตรที่มุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถเหมาะสมกับการปฏิบัติงานและการประกอบอาชีพ และเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ และควรบูรณาการเนื้อหาในศาสตร์สาขาของผู้เรียน จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นการนำภาษาไปใช้ควบคู่กับการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะการยกระดับการจัดการศึกษาเพื่อสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลปี 2561 ที่ว่าการจัดทำหลักสูตรควรจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome-based) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้น โดยให้ความสำคัญกับพฤติกรรมและการกระทำ การปฏิบัติ

ของผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งควรนำสมรรถนะเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลควรพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งฐานสมรรถนะ (Competency-based) และการฝึกปฏิบัติที่เชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน ทักษะทางภาษา ทักษะดิจิทัล และทักษะการวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา เพื่อให้คนไทยเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, น. 125-127) อันเป็นแนวทางในการสร้างบัณฑิต 4.0 เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 และจากผลการวิจัยนี้พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 คือ การสร้างสมรรถนะทางภาษาเพื่อต่อยอดวิชาชีพ ซึ่งก็สอดคล้องกับหลักสูตรที่ค้นพบข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้

ความคาดหวังเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความคาดหวังที่สอดคล้องกัน คือต้องการแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) กล่าวคือ ผู้สอนถ่ายทอดความรู้เรื่องภาษา โครงสร้างและกลวิธีการเรียน การฝึกทักษะทางภาษาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และจัดทำแผนการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลาย และใช้สื่อที่เหมาะสม หลากหลายและทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับ Coil and Moonen (2001) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการเรียนออนไลน์เข้าด้วยกัน ซึ่งมีส่วนประกอบที่เป็นการเรียนในห้องเรียนและการเรียนแบบออนไลน์ โดยใช้องค์ประกอบของการเรียนแบบออนไลน์เติมเต็มช่องว่างของการเรียนในห้องเรียน และ Bernath (2012) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบผสมผสานหรือ Blended Learning หมายถึง โปรแกรมทางการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการสอนในชั้นเรียน การเรียนรู้นอกชั้นเรียน และการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อดิจิทัล และสอดคล้องกับ Bonk and Graham (2006) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นการผสมผสานระบบการเรียนรู้ (Learning Systems) ที่หลากหลายเข้าด้วยกันเพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่หลากหลายในการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างสนุกสนาน นอกจากผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษายังฝึกทักษะความคิดต่าง ๆ ตามกระบวนการจัดเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถเรียนรู้เพิ่มเติม และฝึกสมรรถนะทางภาษาจากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อดิจิทัลอันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สร้างปัญญาที่เป็นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่การเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้เนื้อหาไปสู่ความเข้าใจแท้จริงในระดับที่น่าไปใช้ได้ ในสถานการณ์จริง เรียนรู้เนื้อหาพร้อม ๆ กับการใช้ประโยชน์ในสถานการณ์จริง ผลการเรียนรู้ คือ จำได้ (Remember) เข้าใจ (Understand) ประยุกต์ใช้ (Apply) วิเคราะห์ (Analyze) ประเมิน (Evaluate) และสร้างสรรค์ (Create) ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางการสร้างสรรค์ปัญญา เช่น แนวคิดพุทธินิยม (Cognitivism) แนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) และแนวคิดสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) เป็นต้น

นอกจากนี้ การเรียนแบบผสมผสานจะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายและผลลัพธ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศของคนในศตวรรษที่ 21 คือ สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ระดับบุคคล (Interpersonal Communication) สามารถตีความและวิเคราะห์ภาษาต่างประเทศสิ่งที่ได้รับรู้และสื่อสาร (Interpretive Communication) และสามารถนำเสนอข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสารภาษาต่างประเทศ (Presentation Communication) ในประเด็นแนวการจัดการเรียนรู้เป็นการเน้นสมรรถนะเพื่ออาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 ของสมบัติ คชสิทธิ์ และคณะ (2560) พบว่า แนวคิดการสอนภาษาอังกฤษทั่วโลกในปัจจุบันให้ความสำคัญกับสมรรถนะทางการสื่อสาร (Communicative Competency) ในประเด็นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นผลการวิจัยอีกหนึ่งประเด็นที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศสร้างบัณฑิต 4.0 จากที่สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (2560, น. 19) กล่าวว่า คนไทย 4.0 คือ คนไทยที่มีความรู้ ความสามารถ

และทักษะที่จำกัด เป็นคนไทยที่มีความรู้และทักษะสูงมีความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรม การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ (Generative Learning) ปรับเปลี่ยนจากการเรียนรู้ในห้องเรียน ในโรงเรียน และในระบบเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน และนอกระบบ ปรับเปลี่ยนจากการเรียนจากข้อเท็จจริง (Fact-Based) เป็นการเรียนที่เริ่มจากการใช้ความคิด (Idea-Based) ปรับเปลี่ยนจากการคิดในกรอบ (In the Box) เป็นการคิดนอกกรอบ (Out of the Box) ปรับเปลี่ยนจากการเรียนแบบถ่ายทอด (Transmitting) เป็นการเรียนแบบชี้แนะ (Mentoring) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นการปรับเปลี่ยน และพัฒนาผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า หลักการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นการเรียนรู้แบบผสมผสาน ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (Practice Based Learning) การเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการวิจัย (Research Process Based Learning) การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง (Simulation Based Learning) การเรียนรู้จากโจทย์สถานการณ์ (Scenario Based Learning) การเรียนรู้จากกิจกรรม (Activity Based Learning) การเรียนรู้จากภาระงาน (Task Based Learning) การเรียนรู้จากโครงการ (Project Based Learning) การเรียนรู้จากปัญหา (Problem Based Learning) การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity Based Learning) การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง (On the Job Learning) การเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อดิจิทัล (การเรียนรู้ออนไลน์)

2. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ในมุมมองของผู้เรียนและผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างในเรื่องการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียนตามธรรมชาติ โดยเน้นการลงมือทำ การสอนด้วยวิธีการสอนที่หลากหลายและใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย ผู้เรียนและผู้สอนมีความคาดหวังในระดับมากที่สุดคล้อยกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนและผู้สอนมีความคาดหวังด้านแนวการสอนภาษาต่างประเทศที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการสอนให้ผู้เรียนรู้โครงสร้างไวยากรณ์หรือโครงสร้างภาษาแนวการสอนที่ผู้เรียน และสอนกลยุทธ์ในการเรียน ซึ่งผู้เรียนมีความคาดหวังในระดับมาก ในขณะที่ผู้สอนมีความคาดหวังในระดับค่อนข้างมาก ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับสมบัติ คชสิทธิ์และคณะ (2560) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนภาษาสามารถใช้ภาษาสื่อสารในสังคมโลกได้จริง พัฒนาผู้เรียนภาษาให้มีความรู้หลักภาษา (Form) ควบคู่กับการใช้ภาษาสื่อสาร (Use) ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) และการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Collaboration and Team Work) ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองจากการเรียนตัวภาษาและการใช้ภาษาในสถานการณ์สื่อสารได้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หลักสูตรภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ควรเป็นหลักสูตรบูรณาการความรู้ทางวิชาชีพและภาษา ที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ สมรรถนะทางภาษาเพื่อการประกอบอาชีพ
2. การจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0 ควรเป็นการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) และแนวการสอนที่สอนโครงสร้างไวยากรณ์หรือโครงสร้างภาษาการสอนโดยใช้วิธีการสอนและสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง (On the Job Learning) เพื่อสร้างและส่งเสริมสมรรถนะทางภาษาเพื่อการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในแต่ละองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิต 4.0
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศแบบผสมผสาน (Blended Learning)
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศแบบผสมผสาน (Blended Learning) ในการศึกษาทุกระดับชั้นของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561*. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID>
- ทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์. (2560). *การจัดการศึกษา 4.0 กับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน*. สืบค้นจาก <http://adacstou.wixsite.com/adacstou/single-post/2017/09/01/>
- ไพฑูริย์ สีนารัตน์. (2561). *แนวคิดการศึกษา 4.0*. สืบค้นจาก <http://www.dpu.ac.th/ces/>
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: Openworlds.
- สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม. (2560). *ประเทศไทย 4.0*. สืบค้นจาก <https://kmi.or.th/>
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. (2556). *การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย.
- สมบัติ คชสิทธิ์และคณะ. (2560). *การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนยุค THAILAND 4.0. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 7(2), 175-186.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). *แนวคิดประเทศไทย 4.0*. สืบค้นจาก <http://planning2.mju.ac.th/goverment/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัย “แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เอนก เทียนบูชา. (2559). *หลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นสมรรถนะ. วารสารจันทร์เกษมสาร*, 22(43), 33-47.
- Arne, D. (2013). *Education: The Most Powerful Weapon for Changing the World*. Retrieved from <https://blog.usaid.gov/2013/04/education-the-most-powerful-weapon/>
- Bernath , R. (2012). *Effectives Approaches to Blended Learning for Independent Schools*. Retrieved from <http://www.testden.com/partner/blended%>
- Bonk, C. J., and Graham, C. R. (2006). *The handbook of blended learning: global perspectives, local designs*. San Francisco, CA: Pfeiffer publishing.
- Churches, A. (2008). 21st century pedagogy. Retrieved from <http://edorigami.edublogs.org/2008/08/16/>
- Coil, B. and Moonen, J. (2001). *Flexible Learning in a Digital World. Experiences and expectation*. London: Kogan-Page.
- Moore, K.D. (1992). *Classroom teaching skills*. New York: McGraw-Hill.
- Rhonda M. (2006). *A critical analysis of transformative learning theory utilizing a social constructionist framework: Toward a theoretical model with implications*. Retrieved from <https://search.proquest.com/openview/>

กรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก¹

CONCEPTUAL FRAMEWORK OF NATIONAL SECURITY, THE NATIONAL SECURITY
STRATEGY, AND ROYAL THAI ARMY COMMISSIONED OFFICERS' COMPETENCY

สกลกาญจน์ นิยมพลอย^{2*}

เฟื่องอรุณ ปรีดีติลล³

ชญญาพัทธ์ วิพัฒนานันท์กุล⁴

Sgoolkan Niyomploy

Fuangarun Preedeedilok

Chanyapat Wiphattanananthakul

(Received: March 31, 2021; Revised: May 27, 2021; Accepted: June 1, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการประเมินกรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก และการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 ท่าน ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านการทหาร จำนวน 5 ท่าน 2) นักวิชาการที่มีผลงานวิจัยด้านสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก จำนวน 2 ท่าน และ 3) นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า หรือระดับปริญญาตรีจากสถาบันการศึกษาทางทหารของต่างประเทศ จำนวน 3 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินกรอบแนวคิดฯ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความมั่นคงแห่งชาติ มีการเปลี่ยนแปลงบริบทความมั่นคงแห่งชาติที่เกิดขึ้นทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ แต่ละระดับมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน รูปแบบภัยคุกคามเป็นแบบผสมระหว่างภัยคุกคามรูปแบบเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ตัวแสดงสามารถเป็นได้ทั้งรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ รูปแบบภัยคุกคามเปลี่ยนแปลงตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบภัยคุกคามความมั่นคงส่งผลต่อรูปแบบภารกิจของทหาร 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงเกี่ยวข้องกับภารกิจของนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) การป้องกันประเทศ (2) การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และ (3) การปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม และ 3) สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ (1) ความเป็นผู้นำทางทหาร (2) ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการ (3) ความรู้ความสามารถทั่วไป (4) การพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และ (5) ด้านการใช้ภาษา

คำสำคัญ: ความมั่นคงของชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องกลยุทธ์การจัดการศึกษาก่อนประจำการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จ.กรุงเทพมหานคร 10330

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จ.กรุงเทพมหานคร 10330

Development Education, Department of Educational Policy Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Wang Mai, Pathumwan, Bangkok, 10330 Thailand

⁴ อาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy, Nakhonnayok, 26001 Thailand

* Corresponding Author E-mail: sgoolkann@yahoo.com

Abstract

The purpose of this research was to study the conceptual framework of national security, the national security strategy, and Royal Thai Army commissioned officer's competency. The research was a qualitative research, which utilized conceptual framework evaluation and in-depth interviews. There were 10 research informants including 5 military experts, 2 Royal Thai Army commissioned officers who are involved in research regarding commissioned officers' competency or national security, and 3 Royal Thai Army commissioned officers who graduated from Chulachomklao Royal Military Academy or from abroad. Research instruments consisted of a conceptual framework evaluation form and Semi-structured interview form. Content analysis from the evaluation and interview was used.

The research findings indicated that: 1) There was a change in the national security context that occurred at the global, regional, and national levels, where each level was interrelated. The threat model composed of traditional and non-traditional threats. The actor could be both a state and non-state. Threat patterns changed with technological advances. Finally, the change in security threat models affected military operations; 2) According to the National Security Strategy, the Royal Thai Army's missions could be classified into 3 groups: (1) National defense, (2) maintaining order and domestic security, and (3) Non-military operations; and 3) The Royal Thai Army commissioned officers had 5 competencies: (1) Leadership, (2) Operational skills, (3) General knowledge, (4) Readiness for change, and (5) Language skills.

Keywords: National Security, The National Security Strategy, Royal Thai Army, Commissioned officers' competency

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บริบทด้านความมั่นคงของชาติต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงนับตั้งแต่การสิ้นสุดลงของยุคสงครามเย็น เริ่มจากการที่โลกมีการแบ่งขั้วอำนาจทางการเมืองในลักษณะแบบหลายขั้ว (Multipolar) ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีความซับซ้อนและยากที่จะคาดเดา สามารถสร้างความขัดแย้งที่ทำให้เกิดอันตรายมากกว่าอำนาจการเมืองที่เป็นขั้วอำนาจแบบสองขั้ว (Bipolar) (วิหิต ทวีสุข, 2557, น. 39-40; สภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2558, น. 3) นอกเหนือจากอำนาจทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลง ยังพบว่า รูปแบบของภัยคุกคามความมั่นคงก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากสุรชาติ บำรุงสุข (2558, น. 7) กล่าวว่า บริบททางภูมิศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลง มีการเกิดขึ้นของความรุนแรงในเมือง หรือการก่อการร้ายในเมือง

จากบริบท และสถานการณ์ความมั่นคงของชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงข้างต้น ทำให้กองทัพในหลาย ๆ ประเทศได้ปรับตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านกำลังพล มีการปรับตัวทั้งขนาดและโครงสร้างของกำลังพล ตัวอย่างเช่น กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา Mesa (2015, pp. 85-86) อธิบายว่า ได้มีการปรับลดขนาดกำลังพลตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 เป็นผลมาจากการถูกลดงบประมาณทางทหารให้สอดคล้องกับบริบทของภัยคุกคามความมั่นคงที่เปลี่ยนไป กองทัพเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น การพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น เป็นต้น กองทัพจึงจำเป็นต้องพัฒนาด้านกำลังพลให้มีสมรรถนะของนายทหารยุคใหม่ที่สามารถใช้เทคโนโลยีมีความรู้ ทักษะที่ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งจะนำมาสู่การเป็นกองทัพขนาดเล็กแต่มีประสิทธิภาพ

สำหรับกิจการทหาร “ผู้นำ” ถือว่าเป็นกำลังคนที่สำคัญในการนำพากองทัพไปสู่ความสำเร็จ ภคภณ สนิทสม และณัฐพล จารัตน์ (2558, น. 76) ได้กล่าวถึง ความเป็นผู้นำกับกิจการทหารว่า มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะมีหน้าที่ควบคุมคนจำนวนมากที่แต่ละคนต่างมีอาวุธอยู่ในมือ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจกรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง เพื่อพัฒนาสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกให้พร้อมรับกับการกิจตามรูปแบบภัยความมั่นคงของศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนด ทิศทางการจัดการศึกษาของกองทัพบกเพื่อผลิตนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกให้มีสมรรถนะสอดคล้อง กับบริบทความมั่นคงแห่งชาติ และการกิจตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีทั้งหมด 3 ข้อ คือ

1. เพื่อศึกษากรอบแนวคิดความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
2. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษาก่อนประจำการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธการจัดการศึกษาก่อนประจำการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

โดยบทความนี้เป็นผลของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา เป็นการศึกษากรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก จากการประเมินกรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินกรอบแนวคิด

นอกจากนี้ ในส่วนของกรอบแนวคิดสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก ได้ศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวกับรายการสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินกรอบแนวคิด เพื่อให้กรอบแนวคิดในส่วนของสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกมีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิด 3 ด้าน ได้แก่ ความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิด

ดำเนินการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่ครอบคลุมนักวิชาการด้านการทหาร หรือ ผู้มีประสบการณ์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก อย่างน้อย 10 ปี

2. วิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสม โดยใช้การแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

3. สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ดำเนินการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก 1) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการด้านการทหารมีผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางทหาร และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก จำนวน 2 ท่าน และ 2) ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก จำนวน 3 ท่าน แบ่งเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 1 ท่าน และนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนทหารต่างประเทศจำนวน 2 ท่าน

4. วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินกรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดแต่ละด้าน

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความหมายและรายการสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยกรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

1. ความมั่นคงแห่งชาติ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ มีความเหมาะสม ซึ่งเป็นกรอบที่สังเคราะห์จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของพร ภิเศก (2558) ราชกิจจานุเบกษา (2561) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (2560) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (2554) ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (2554) สภาความมั่นคงแห่งชาติ (2558) สุรชาติ บำรุงสุข (2558) Abbott, Rogers, & Sloboda (2006) โดยผลจากการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ แสดงรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ

บริบทด้านความมั่นคงแห่งชาติ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	รวม
1.1 การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และประเทศ	4	1	-	5
1.2 การเปลี่ยนแปลงบางบริบทมีความเชื่อมโยง ระหว่างระดับโลก ระดับภูมิภาค และประเทศ	4	1	-	5
1.3 ภัยคุกคามเป็นรูปแบบผสมระหว่างภัยคุกคามรูปแบบเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่	4	1	-	5
1.4 ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นเป็นแบบไม่จำกัดเวลา	3	1	1	5
1.5 ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นเป็นแบบไม่จำกัดสถานที่	3	1	1	5
1.6 ตัวแสดงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความมั่นคง สามารถเป็นได้ทั้งรัฐ และกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ	4	1	-	5
1.7 รูปแบบภัยคุกคามเปลี่ยนแปลงตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	4	1	-	5
1.8 การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบภัยคุกคามความมั่นคงส่งผลต่อรูปแบบภารกิจของทหาร	4	1	-	5

จากตารางที่ 1 ในประเด็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นเป็นแบบไม่จำกัดเวลา และภัยคุกคามที่เกิดขึ้นเป็นแบบไม่จำกัดสถานที่ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่มีผลการพิจารณาไม่แน่ใจ/ไม่เห็นด้วย ได้ให้ความเห็นว่าไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นแบบไม่จำกัดเวลา และแบบไม่จำกัดสถานที่ เพราะภัยคุกคามแต่ละประเภทมีลักษณะต่างกัน

จากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จึงได้ปรับแก้กรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติจาก 8 ประเด็น เป็น 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ระดับการเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ 2) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง 3) รูปแบบภัยคุกคามเป็นแบบผสมระหว่างภัยคุกคามรูปแบบเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ 4) ตัวแสดงสามารถเป็นได้ทั้งรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่อำนาจอธิปไตย 5) รูปแบบภัยคุกคามเปลี่ยนแปลงตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 6) การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบภัยคุกคามความมั่นคงส่งผลต่อรูปแบบภารกิจของทหาร

2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินกรอบแนวคิดทุกท่านเห็นด้วยกับประเด็นหลักและย่อยด้านยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ซึ่งเป็นตัวกำหนดภารกิจของนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารกระทรวงกลาโหม (2560) กองทัพบก (2560) ราชกิจจานุเบกษา (2561) พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ กองทัพบก กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2558 สามารถสรุปประเด็นภารกิจของกองทัพบกตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินกรอบแนวคิดได้ให้คำแนะนำ และจัดกลุ่มประเด็นหลักและย่อยด้านยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของทหารบก ดังนี้

ประเด็นหลักที่ 1 การป้องกันประเทศ ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การป้องกันประเทศจากภัยคุกคามรูปแบบเดิม 2) การป้องกันประเทศจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่

ประเด็นหลักที่ 2 การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ 2) การเสริมสร้างความสามัคคีปรองดอง 3) การรักษาความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) การรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของทุกภาคส่วนและการเตรียมความพร้อมและการฝึกกำลังเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาความมั่นคงภายใน

ประเด็นหลักที่ 3 การปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำให้เพิ่มการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peace Keeping Operation) เข้าไว้ด้วย ดังนั้น ประเด็นการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน 2) การสนับสนุนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 3) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

3. สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก

การศึกษากรอบแนวคิดสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินกรอบแนวคิดสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมีความเห็นว่า กรอบแนวคิดสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก มีความเหมาะสม ซึ่งเป็นกรอบที่สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2558) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (2560) Army National Guard Office (2012) Department of the Army (2015) Horey, Harvey, Curtin, Keller-Glaze, Morath, & Fallesen (2007, pp. 5-6) Moore, Sortor, Leonard, Polich, & Peterson (2006, p. 15)

โดยผลจากการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก
แสดงรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก

สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	รวม
ประเด็นหลักที่ 1: ความรู้				
1.1 ความรู้ทั่วไป				
1.1.1 มีความรู้ ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ในระดับอุดมศึกษาตามสาขาวิชาการของตน	5	-	-	5
1.1.2 มีความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ทฤษฎีในระดับอุดมศึกษาตามสาขาวิชาการของตนไปประยุกต์ใช้ พัฒนาการปฏิบัติงาน	5	-	-	5
1.2 ความรู้ทางทหาร				
1.2.1 มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพทหาร	5	-	-	5
1.2.2 มีความรู้ ในบทบาทและหน้าที่ในการป้องกันประเทศ	5	-	-	5
1.2.3 มีความรู้ ในบทบาทและหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงภายใน	5	-	-	5
1.2.4 มีความรู้ ในบทบาทและหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ	5	-	-	5
1.2.5 มีความรู้ ในบทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม	5	-	-	5
ประเด็นหลักที่ 2: ทักษะ				
2.1 ทักษะทางปัญญา				
2.1.1 สามารถคิดอย่างเป็นระบบ	5	-	-	5
2.1.2 สามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์	5	-	-	5
2.1.3 สามารถวิเคราะห์และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน	5	-	-	5
2.1.4 สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ	5	-	-	5
2.2 ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ				
2.2.1 สามารถปฏิบัติงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น	5	-	-	5
2.2.2 สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	5	-	-	5
2.3 ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ				
2.3.1 สามารถสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ	5	-	-	5
2.3.2 สามารถใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน	5	-	-	5
2.3.3 สามารถรู้เท่าทันภัยคุกคามจากไซเบอร์	5	-	-	5
ประเด็นหลักที่ 3: คุณลักษณะ				
3.1 คุณธรรม จริยธรรม				
3.1.1 มีวินัย	5	-	-	5
3.1.2 มีความกล้าหาญ	5	-	-	5
3.1.3 มีความซื่อสัตย์สุจริต	5	-	-	5
3.1.4 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่	5	-	-	5
3.2 ความเป็นผู้นำทางทหาร				
3.2.1 คุณลักษณะผู้นำทางทหารที่ดี	5	-	-	5
3.2.2 ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร	5	-	-	5

สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	รวม
3.2.3 มีความสามัคคี ในหมู่คณะ	5	-	-	5
3.2.4 มีสมรรถนะทางกายและสุขภาพจิตที่ดี	5	-	-	5
3.2.5 มีบุคลิกลักษณะและการวางตัวที่เหมาะสม	5	-	-	5
3.3 อุดมการณ์จงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์				
3.3.1 มีอุดมการณ์จงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	5	-	-	5
3.3.2 ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	5	-	-	5

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมีผลการพิจารณาสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสม

สามารถสรุปกรอบแนวคิดด้านสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก ดังนี้

ประเด็นหลักที่ 1 ความรู้ ประกอบด้วยความรู้ทั่วไปในหลักการ แนวคิด ทฤษฎีในระดับอุดมศึกษา และความรู้ทางทหาร

ประเด็นหลักที่ 2 ทักษะ ประกอบด้วย 1) ทักษะทางปัญญา 2) ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ 3) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ประเด็นหลักที่ 3 คุณลักษณะ ประกอบด้วย 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความเป็นผู้นำทางทหาร และ 3) อุดมการณ์จงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง รายการสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกจากผลการประเมินกรอบแนวคิดสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกตอนที่ 1 มาสังเคราะห์ร่วมกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง ผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านเห็นด้วยกับความหมาย และรายการสมรรถนะ และได้ให้ข้อเสนอแนะตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกจากการสัมภาษณ์

ผลการประเมินกรอบแนวคิดสมรรถนะ นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก และ การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผู้ให้ข้อมูล					ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5	
1. ด้านความเป็นผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกแสดงถึงความสามารถในการนำหน่วยทหารระดับหมวด โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีช่วยเหลือและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จ เสริมสร้างการทำงานเป็นทีมและความสามัคคีในหมู่คณะ มีการเตรียมความพร้อมต่อภารกิจและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนปลูกฝังอุดมการณ์ความจงรักภักดีต่อกองทัพและสถาบันหลักให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา	✓	✓	✓	✓	✓	- ควรใช้คำว่า “ด้านความเป็นผู้นำทางทหาร” - ควรตัดคำว่า “ระดับหมวด” - ควรปรับ “ช่วยเหลือ และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จ” ให้อยู่ในด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ - เสริมสร้างการทำงานเป็นทีม และความสามัคคีในหมู่คณะ

ผลการประเมินกรอบแนวคิดสมรรถนะ นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก และ การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผู้ให้ข้อมูล					ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5	
						- ควรปรับ “มีการเตรียมความพร้อม ต่อภารกิจและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง” ให้อยู่ในด้านการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
2. ด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกแสดงถึงการใช้ความรู้และทักษะ เกี่ยวกับเทคนิค ยุทธวิธีของเหล่า ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคง ภายใน การปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม โดยการปฏิบัติงานเป็นไปตามลำดับขั้นของ สายการบังคับบัญชา	✓	✓	✓	✓	✓	- ควรใช้คำว่า ด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการกิจ หรือตามหน้าที่ - ควรเพิ่มด้านความรู้ ความสามารถ ทั่วไปให้สอดคล้องกับผลประเมิน กรอบแนวคิดในตอนที 1
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกแสดงถึงการคุณธรรม จริยธรรม และ ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร	✓	✓	✓	✓	✓	- ควรรวมไว้ในด้านความเป็นผู้นำ ทางทหาร - เป็นด้านที่มีความสำคัญมาก
4. ด้านการสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกแสดงถึงความสามารถในการนำ ระบบสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และสามารถสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและถูกต้อง เกี่ยวกับข้อมูลให้กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา	✓	✓	✓	✓	✓	- ควรจัดไว้ในกลุ่มเดียวกับการใช้ภาษา สามารถสื่อสารเพื่อให้การปฏิบัติการกิจ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี
5. ด้านการคิดวิเคราะห์ หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกแสดงถึงความสามารถในการวิเคราะห์ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายในและความสงบ เรียบร้อยภายในประเทศ และการปฏิบัติการ ทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม ที่มีเป็นจำนวนมาก และมาจากสื่อที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยง และคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ ด้านความมั่นคงได้	✓	✓	✓	✓	✓	- ควรเพิ่มความสามารถในการแก้ไข สถานการณ์
6. ด้านความยืดหยุ่น หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกแสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติงาน ภายใต้สภาวะกดดัน และความไม่แน่นอน ของสถานการณ์ความมั่นคง	✓	✓	✓	✓	✓	- เป็นเรื่องเดียวกันกับการปรับตัว - เป็นการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง
7. ด้านการปรับตัว	✓	✓	✓	✓	✓	- เป็นเรื่องเดียวกันกับความยืดหยุ่น

ผลการประเมินกรอบแนวคิดสมรรถนะ นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก และ การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผู้ให้ข้อมูล					ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5	
หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกแสดงถึงการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ของสถานการณ์ความมั่นคง ภารกิจ และคำสั่ง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติงาน ร่วมกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย และ ปรับเปลี่ยนวิธีการตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป						- เป็นการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง
8. ด้านความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกแสดงถึงการเข้าใจในความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม โดยสามารถสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมืออันดีระหว่างกัน	✓	✓	✓	✓	✓	- ควรเพิ่มเรื่องความตระหนักรู้ และ การยอมรับของความแตกต่างทาง วัฒนธรรม - ควรเพิ่มความหลากหลายด้าน อัตลักษณ์
9. ด้านการใช้ภาษา หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกแสดงถึงความสามารถในการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น ๆ ในการสื่อสารให้ผู้อื่น เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง	✓	✓	✓	✓	✓	- ภาษาอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติ ภารกิจ อาจรวมถึงภาษาท้องถิ่นของ ประเทศไทย
10. ด้านการใช้เทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกแสดงถึงความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ต่อการป้องกัน ประเทศ การรักษาความมั่นคงและความสงบ เรียบร้อยภายในประเทศ และการปฏิบัติการ ทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม	✓	✓	✓	✓	✓	- ควรรวมถึงการรู้เท่าทันการใช้ เทคโนโลยี - เป็นการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง - ปรับคำว่า “การใช้เทคโนโลยีให้เป็น ประโยชน์ต่อการป้องกันประเทศ การรักษา ความมั่นคงและความสงบ เรียบร้อยภายในประเทศ และ การปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม” เป็น “การใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ ต่อการปฏิบัติงาน”

จากตารางที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะปรับแก้ และจัดกลุ่มสมรรถนะ เพื่อให้เกิด
ความชัดเจน และครอบคลุมกับภารกิจของนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
ทำให้ได้สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1) สมรรถนะด้านความเป็นผู้นำทางทหาร หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก
แสดงถึงความสามารถในการนำหน่วยทหาร โดยการเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตนตามแบบธรรมเนียมทหาร
มีคุณธรรม จริยธรรม และอุดมการณ์จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

2) สมรรถนะด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการทางทหาร หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตร
กองทัพบกแสดงถึงความสามารถเกี่ยวกับเทคนิค ยุทธวิธีของเหล่า ความสามารถในการป้องกันประเทศ
การรักษาความมั่นคงภายใน และการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม ตลอดจนสามารถสั่งการและ
ปฏิบัติงานเป็นไปตามสายการบังคับบัญชา

3) สมรรถนะด้านความรู้ ความสามารถทั่วไป หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกแสดงถึงการมีความรู้ทั่วไป ในระดับอุดมศึกษาตามสาขาวิชาการของตน และสามารถประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ทฤษฎีในระดับอุดมศึกษาตามสาขาวิชาการของตนไปใช้พัฒนาการปฏิบัติงาน

4) สมรรถนะด้านการพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกแสดงถึงความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน สามารถคิดวิเคราะห์ และแก้ไขสถานการณ์ รู้เท่าทันภัยคุกคามจากไซเบอร์ ตลอดจนตระหนักรู้และเข้าใจในพหุวัฒนธรรม และความแตกต่างทางอัตลักษณ์

5) สมรรถนะด้านการใช้ภาษา หมายถึง พฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกแสดงถึงความสามารถสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน และถูกต้องในการสื่อสาร สามารถใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น ๆ (ภาษาที่สาม) ในการสื่อสารให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

กรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

1. ความมั่นคงแห่งชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า บริบทของความมั่นคงแห่งชาติตามกรอบแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติ ประกอบด้วย 1) ระดับการเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ 2) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง 3) รูปแบบภัยคุกคามเป็นแบบผสมระหว่างภัยคุกคามรูปแบบเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ 4) ตัวแสดงสามารถเป็นได้ทั้งรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ 5) รูปแบบภัยคุกคามเปลี่ยนแปลงตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 6) การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบภัยคุกคามความมั่นคงส่งผลต่อรูปแบบภารกิจของทหาร ซึ่งมีความแตกต่างจากแนวคิดความมั่นคงแห่งชาติในอดีต วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (2553) ได้อธิบายว่า ในอดีตคำว่าความมั่นคงแห่งชาติจะหมายถึงความถึง ความมั่นคงของชาติที่มุ่งเน้นความอยู่รอดของชาติ โดยความมั่นคงของชาติจะขึ้นอยู่กับกำลังอำนาจทางทหาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทหาร การสู้รบ หรือการสงครามเป็นสำคัญ เป็นการรุกรานด้วยกำลังทหารของชาติที่เหนือกว่า เพื่อต้องการยึดหรือบังคับประเทศอื่นให้ปฏิบัติตามความต้องการของประเทศตน

ในขณะที่ปัจจุบันบริบทความมั่นคงแห่งชาติครอบคลุมทั้งระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และแต่ละระดับมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน สอดคล้องกับราชกิจจานุเบกษา (2561) ได้อธิบายประเด็นความเสี่ยงสำคัญที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกันและสามารถส่งผลกระทบทั้งในระดับโลก ภูมิภาค จนถึงระดับประเทศ โดยมีปัจจัยสำคัญคือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของนวัตกรรมแบบพลิกผัน (Disruptive Innovation) อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ระบบฐานข้อมูลกลาง (Big Data) Internet of Things (IOTs) หุ่นยนต์ และโดรน เป็นต้น

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้คนชุมชน และสังคมจำต้องเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ทำให้เกิดเป็นความเสี่ยงที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด และพลิกผัน (Disruptive) มิติต่าง ๆ ถูกเชื่อมโยงเข้าหากันอย่างไม่สามารถแบ่งแยกได้ ภัยคุกคามความมั่นคงแบบเดิมจึงเปลี่ยนเป็นภัยรูปแบบใหม่ ซึ่งมีความซับซ้อน หลากหลาย และสามารถขยายตัวไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และรุนแรงมากกว่าเดิม สอดคล้องกับ Woodring (2550) สภาความมั่นคงแห่งชาติ (2558) ที่อธิบายว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงของกระบวนทัศน์ความมั่นคงจาก “กระบวนทัศน์ความมั่นคง” เป็น “กระบวนทัศน์ความมั่นคงแบบใหม่”

หมายถึง แนวคิด ทักษะ วิธีการ และชุดความรู้ที่มีมุมมองเรื่องความมั่นคงเป็นแบบองค์รวมหรือแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Security)

2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นหลักที่ 1 การป้องกันประเทศ การกิจของกองทัพมีความเกี่ยวข้องกับ 1) ภัยคุกคามรูปแบบเดิม หรือการใช้กำลังทหารสู้รบระหว่างรัฐต่อรัฐ และ 2) ภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ซึ่งเป็นลักษณะของบริบทความมั่นคงในศตวรรษที่ 21 ทำให้แต่ละประเทศมีความจำเป็นต้องพัฒนากองทัพให้ทันสมัย สอดคล้องกับงานศึกษาของ Miller (2015) ที่ศึกษาเรื่อง Hybrid Warfare: Preparing for Future กล่าวว่า ภัยคุกคามรูปแบบผสมที่เกิดขึ้น ทำให้ต้องมีการประเมินข้ออภิปรายใหม่เกี่ยวกับโครงสร้างของสหรัฐฯ ซึ่งเตรียมไว้สำหรับรับมือกับการก่อการร้ายที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง การใช้แรงงานแบบเชื่อมต่อสู่กับกองทัพขนาดใหญ่ที่เตรียมไว้สำหรับการรบในรูปแบบเดิม ในขณะที่ปัจจุบันฝ่ายศัตรูมีการครอบครองอาวุธเทคโนโลยี และรูปแบบการรบที่ผสมผสานมากขึ้น

ประเด็นหลักที่ 2 การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ 2) การเสริมสร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ 3) การรักษาความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) การรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน 5) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน และ 6) การเตรียมความพร้อมและการฝึกกำลัง นัรบว่ามีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความมั่นคงของประเทศไทย และเป็นภารกิจของกองทัพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และตามบทบาทของกระทรวงกลาโหมตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2558-2564

ประเด็นหลักที่ 3 การปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน 2) การสนับสนุนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 3) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ซึ่งนับว่าเป็นการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม ซึ่งสามารถช่วยทำให้เกิดความมั่นคงอย่างยั่งยืน ดังที่ Abbott et al. (2006) ได้เสนอแนวคิด “Sustainable Security Paradigm” หมายถึง การรักษาความมั่นคงโดยการกลับไปมองรากฐานของปัญหา แทนที่การโจมตีสภาพความไม่มั่นคงนั้น (Attack the Symptoms) เช่น สนับสนุนงานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ช่วยเหลือประชาชนและพัฒนาประเทศ เพื่อลดความขัดแย้ง เป็นต้น

3. สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก ประกอบด้วย 1) ความรู้ 2) ทักษะ และ 3) คุณลักษณะทางทหาร โดยองค์ประกอบของสมรรถนะทั้งสามด้านครอบคลุมตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) แต่มีความแตกต่างกันในรายละเอียดตามอัตลักษณ์ของสถานศึกษา โดยมีรายการสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก 5 ด้าน ดังนี้

3.1 สมรรถนะด้านความเป็นผู้นำทางทหาร

ผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางทหารเป็นด้านที่มีความสำคัญ เป็นพฤติกรรมที่นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกแสดงถึงความสามารถในการนำหน่วยทหาร โดยการเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตนตามแบบธรรมเนียมทหาร มีคุณธรรม จริยธรรม และอุดมการณ์จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และผู้นำทหารในระดับต่าง ๆ สอดคล้องตามหนังสือคู่มือสนามว่าด้วยการพัฒนาผู้นำ หรือ FM 6-22 Leader Development สำหรับกองทัพบกสหรัฐ ฯ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำทหารในระดับใด

จะมีสมรรถนะหลักร่วมกันด้านความเป็นผู้นำ ที่สามารถนำไปใช้ได้กับนายทหารสัญญาบัตรทุกระดับชั้นยศ (Department of the Army, 2015, pp. 1-4)

3.2 สมรรถนะด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการกิจ

ผลการวิจัยพบว่า ในการปฏิบัติการกิจตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกจะต้องมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเทคนิค ยุทธวิธีของเหล่า ความสามารถในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน และการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม ตลอดจนสามารถสั่งการและปฏิบัติงานเป็นไปตามสายการบังคับบัญชา สอดคล้องกับพร ภิเศก (2558) ได้กล่าวถึง การเผชิญหน้าหรือความขัดแย้งระหว่างรัฐว่ามีแนวโน้มลดลง ส่งผลต่อโครงสร้างและภารกิจของกองทัพบก ทำให้กองทัพบกต้องปรับตัวให้สามารถเผชิญภัยคุกคามในแบบผสมผสานจะต้องสามารถรองรับภารกิจทั้งในยามสงครามและยามปกติ และมีการจัดกำลังเพื่อปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาที่ไม่ใช่ภารกิจการรบเพิ่มมากขึ้น (Non-War Military Operations)

3.3 สมรรถนะด้านความรู้ ความสามารถทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านความรู้ ความสามารถทั่วไป สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปในระดับอุดมศึกษาตามสาขาวิชาการของตน และความสามารถในการประยุกต์ใช้พัฒนาการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (2554) การปฏิวัติกิจการทหาร (Revolution in Military Affairs: RMA) ที่เกิดขึ้นทั่วโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อลดขนาดกองทัพบก โดยพัฒนาให้เป็นกองทัพอัจฉริยะ Smart Army หรือ ทหารบนพื้นฐานความรู้ (Soldiers Based Knowledge) หรือทหารบนพื้นฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Soldiers Based Technology and Innovation) และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2560-2564 ที่ได้กำหนดนโยบายเฉพาะให้โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าผลิตนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบกให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ “ความเป็นนักรบที่ชาญฉลาด”

3.4 สมรรถนะด้านการพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง

ผลการวิจัยพบว่า นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกจะต้องสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน สามารถคิดวิเคราะห์ และแก้ไขสถานการณ์ รู้เท่าทันภัยคุกคามจากไซเบอร์ ตลอดจนตระหนักรู้ และเข้าใจในพหุวัฒนธรรม และความแตกต่างทางอัตลักษณ์ สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียนนายร้อยของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา (The United States Military Academy at West Point) ที่มีหลักสูตรพัฒนาให้นักเรียนทหารมีสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (Office of the Dean: ออนไลน์)

Miller (2015) ได้เสนอว่า ผู้นำทางทหารจะต้องมีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ง่าย และคล่องแคล่วว่องไว สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และมีการคิดวิเคราะห์ และสามารถแก้ไขสถานการณ์ และรู้เท่าทันภัยคุกคามจากไซเบอร์ สอดคล้องกับ Civils (2016) ที่ได้พัฒนาแบบจำลองที่ชื่อว่า Officer Professional Development Model Program ในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของทหารสหรัฐ ในขณะที่ Moore et al. (2006, pp. 33-38) ได้เสนอประเด็นเกี่ยวกับความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้านการตระหนักรู้ และเข้าใจในพหุวัฒนธรรม และความแตกต่างทางอัตลักษณ์ควบคู่ไปกับทักษะการปฏิบัติงานที่จำเป็น เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขีดความสามารถของฝ่ายตรงข้ามตามคำกล่าวที่ว่า “Get Inside the Enemy’s Head”

3.5 สมรรถนะด้านการใช้ภาษา

ผลการวิจัยพบว่า นายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกจะต้องสามารถสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน และถูกต้องในการสื่อสาร สามารถใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น ๆ (ภาษาที่สาม) ในการสื่อสาร ให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับคณะศักดิ์ ปฎิมาประกร (2557) และดุยวัฒน์ เขาวนดี (2559) ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนากำลังพลว่า นอกเหนือจากการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ การสร้างความชำนาญ ความมั่นใจในการทำงาน โดยการปรับปรุงแนวทางการรับราชการ (Career Path) การพัฒนาองค์ความรู้ระบบการศึกษาตามแนวทางการรับราชการและตามสายวิทยาการอย่างต่อเนื่อง ควรให้ความสำคัญกับความรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กองทัพบกสามารถนำสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกไปปรับใช้ในการกำหนด และประเมินสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
2. โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา การออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล เพื่อผลิตนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกให้มีสมรรถนะเหมาะสมกับความมั่นคงแบบองค์รวม นอกจากนี้ สามารถใช้ในการออกแบบโปรแกรมพัฒนารายบุคคล (Individual Development Program) เพื่อพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยครั้งต่อไป

1. ในงานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสมรรถนะร่วมในหน้าที่หลักของนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก ที่ปฏิบัติงานในระดับผู้นำหน่วยขนาดเล็ก ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาระดับสมรรถนะร่วมในหน้าที่หลักตามเหล่า และสมรรถนะตามหน้าที่ของแต่ละเหล่า
2. การศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สามารถวิจัยต่อยอดในประเด็นสมรรถนะด้านการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และด้านการใช้ภาษา

เอกสารอ้างอิง

- ดุยวัฒน์ เขาวนดี. (2559). กองทัพเรือในทศวรรษหน้า. *วารสารนาวิกศาสตร์*, 99(2), 36-47.
- คณะศักดิ์ ปฎิมาประกร. (2557). *การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนของกองทัพไทยภายใต้กระบวนการทัศน์ความมั่นคงใหม่ ในบริบทประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พร ภิเศก. (2558). *กองทัพบกกับภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก.
- ภคภณ สนิมสม และณัฐพล จารัตน์. (2558). คุณลักษณะผู้นำทางทหารที่พึงประสงค์ของกองทัพไทย. *วารสารนักบริหาร*, 35(1), 75-86.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580*.
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2560). *แผนพัฒนาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ.2560-2564*.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2553). *เอกสาร วปอ.หมายเลข 008 คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2554). *เอกสาร วปอ. หมายเลข 013 คู่มือด้านการทหาร*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

- วิฑิต ทวีสุข. (2557). *พัฒนาการทางทหารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้*. กรุงเทพฯ: โครงการความมั่นคงศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 39-40.
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2554). *การพัฒนาหลักการจัดการความมั่นคงไม่ตามแบบ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2558). *การก่อการร้ายใหม่ : ยุคหลังปารีส*. [จุลสาร]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โครงการความมั่นคงศึกษา, 7.
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2558). *นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2558-2564* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 3.
- Abbott, C., Rogers, P. & Sloboda, J. (2006). *Global Responses to Global Threats: Sustainable Security for the 21st century*: Oxford Research Group.
- Army National Guard Office. (2012). *The ARMY National Guard Leader Development Strategy*, 12.
- Civils, T. H., Jr. (2016). *An assessment of the Command and General Staff Officer Core Course effectiveness in developing student critical thinking*. (Doctoral dissertation). Kansas State University, USA, 3.
- Department of the Army. (2015). *FM 6-22 Leader Development*. Washington DC: Department of the Army.
- Horey, J., Harvey, J., Curtin, P., Keller-Glaze, H., Morath. R., & Fallesen, J. (2007). *A Criterion-Related Validation Study of the Army Core Leader Competency Model*: United States Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences, 5-6.
- Moore, C. S., Sortor, R. E., Leonard, H. A., Polich, M. J., & Peterson, J. (2006). *Something Old, Something New Army Leader Development in a Dynamic Environment*: Rand publishing, 15.
- Mesa, W. S. (2015). *Downsizing the United Air Force Security Forces: Phenomenological Investigation*. (Doctoral dissertation). Walden University, USA.
- Miller, M. (2015). *Hybrid warfare: Preparing for future conflict* (Research Report). Air War College, USA.
- Office of the Dean. (2006). *Educating future officers for a changing world*. Retrieved 23 March 2020, from United states Military Academy Westpoint.
<http://www.usma.edu/strategic/SiteAssets/SitePages/Home/EFAOCW.pdf>
- Woodring, W. O. (2007). *The role of the army force generation model in preparing the national guard and reserve for future operations*. (Master thesis). The United States Army Command and General Staff College, USA.

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ
ด้วยการทำเหมืองข้อมูล โดยเทคนิคกฎความสัมพันธ์¹

A STUDY OF FACTORS AFFECTING ENGLISH LEARNING FOR BUSINESS
COMMUNICATION IN DATA MINING BY ASSOCIATION RULE TECHNIQUE

ปวีณา เมธีวรกิจ² ปิยธิดา ต.ไชยสุวรรณ³ กุลวดี เถนว่อง^{4*} ธัชกร อ่อนบุญเอื้อ⁵

Paveena Meteevorakij Piyatida T.Chaisuwan Kulwadee Tanwong Thatchakon Onboonuea

(Received: April 12, 2021; Revised: June 12, 2021; Accepted: June 17, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการเรียนเฉลี่ยกับทัศนคติ พฤติกรรมในการเรียน และหาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษา ที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ และ 2) เพื่อหาความสัมพันธ์ของรูปแบบข้อมูลในการเรียนของ นักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ด้วยแรงจูงใจ ทัศนคติ และพฤติกรรม โดยกฎ ความสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จำนวน 180 คน ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติพรรณนา วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย Fisher's Least Significant Difference (LSD) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของรูปแบบข้อมูลด้วยการทำเหมืองข้อมูล โดยเทคนิคกฎความสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีแรงจูงใจและทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมการปฏิบัติเป็นบางครั้ง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการเรียนเฉลี่ยกับทัศนคติในการเรียน พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่างกันมีทัศนคติในการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการเรียนเฉลี่ยกับพฤติกรรมในการเรียน พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ยต่างกัน นักศึกษามีพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน และผลทดสอบความสัมพันธ์พบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ทัศนคติและพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความสัมพันธ์ของ รูปแบบข้อมูลด้านแรงจูงใจ คือ การได้เกรดดีและความต้องการสืบค้นข้อมูล ด้านทัศนคติ คือ ความต้องการ มีเพื่อนต่างชาติ การพัฒนาตนเองทำให้ได้ทุนไปศึกษาต่างประเทศ และด้านพฤติกรรม คือ การคบเพื่อนที่ตั้งใจเรียน การเข้าเรียนสม่ำเสมอ และส่งงานทุกครั้ง

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จังหวัดชลบุรี

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จังหวัดชลบุรี 20110

Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Chonburi 20110 Thailand

³ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จังหวัดชลบุรี 20110

Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Chonburi 20110 Thailand

⁴ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดนครนายก 26000

Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University, Nakhonnayok, 26000 Thailand

* Corresponding Author E-mail: kul1209@gmail.com

⁵ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จังหวัดปทุมธานี 12110

School of Information Technology, Eastern Asia University, Pathumthani, 12110 Thailand.

คำสำคัญ: การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียน ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ การทำเหมืองข้อมูล เทคนิคกฎความสัมพันธ์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to compare the difference among students' grade average, attitude, and learning behavior as well as to study the relationship among students' motivations, attitudes, and behaviors towards the English for Business Communication; 2) to study the relationship by Descriptive Modeling of students' who studying the English for Business Communication course were motivation, attitude, and behavior base on the Association Rule. The samples of 180 undergraduate students studying at the Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok. The research instrument was a questionnaire. The Statistics used for data analysis were descriptive statistics and inferential statistics One-way ANOVA, Pair-wise comparison testing by Fisher's Least Significant Difference (LSD), Pearson's Correlation Coefficient, and Data Mining by Association Rule technique.

The results of the research were as follows: 1) The students' learning motivation and attitudes in overall were at a high level, and the behavior was practicing in sometimes. In comparing the difference between grade average and learning attitude, the results showed that the students with difference grade average had different learning attitude statistically significance at the .05 level. In comparing the difference between grade average and learning behavior, it was found that the grade average was different, but the students' behavior was not different. Moreover, by Pearson's Correlation analysis, it was found that the motivation was positively correlated to the attitude and the behavior at a moderate level statistically significance at the .01 level. 2) The motivation data model affected to grade average improvement and information searching need. The attitude affected to have foreign friends and develop themselves for getting scholarships to studying abroad. The behavior affected to find out friends who pay attention to learn, class attendance, and hand in their homework regularly.

Keywords: A Study of Factors Affecting Learning, English for Business Communication, Data Mining, Association Rule Technique

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ผู้คนทั่วโลกพูดกว่า 983 ล้านคน (Anirut, 2562) จึงมีส่วนช่วยในการทำงาน การศึกษา เปิดโลกทัศน์มากยิ่งขึ้น แต่ระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของคนไทยยังขาดประสิทธิภาพมากเห็นได้ชัดจากผลการสอบวัดระดับความรู้ทางภาษาอังกฤษในปี 2562 ประเทศไทยอยู่อันดับ 74 จาก 100 ประเทศ (ฉัตรชนก เสงสุโข และคณะ, 2562, น. 155-160) และงานวิจัยของจารุพร ตั้งพัฒน์กิจ (2563, น. 111-126) พบว่า ความรู้พื้นฐาน กลวิธี/เทคนิคในการเรียน ทักษะคิดส่วนบุคคล แรงจูงใจ ความวิตกกังวล ปัจจัยดังกล่าวเป็นเหตุให้ความสามารถทางภาษาเมื่อวัดผลความรู้ได้ระดับที่เปลี่ยนแปลงไปทางลบ เพราะปัจจัยดังกล่าวเป็นสิ่งที่เป็นามธรรม ไม่สามารถวัดทางตรงได้ ต้องหาสาเหตุจากการวัดทางอ้อมโดยอิงบริบท

แวดล้อม เพื่อให้ได้ผลของการวัดเป็นค่าตัวเลข เช่น คะแนน คน ครั้ง เป็นต้น ซึ่งการวัดระดับความรู้ทางภาษาอังกฤษจะใช้เครื่องมือวิจัยประเภท แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ หรือแบบทดสอบ แล้วนำศาสตร์ทางสถิติที่เหมาะสมมาช่วยวิเคราะห์ข้อมูล (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2558, น. 15-35) ในการใช้สถิติมีข้อควรพิจารณาจากข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ (Assumption) ก่อน เช่น ข้อมูลต้องมีการแจกแจงปกติ (Normal Distribution) และมีลักษณะสุ่ม (Random) หากมีการเลือกใช้สถิติผิดก็จะส่งผลกระทบต่อผลการแปลผลและการนำผลงานวิจัยไปใช้ผิดพลาดได้ เช่น งานวิจัยของวรารักษ์ ไวกุล และคณะ (2557, น. 64-77) ศึกษาความผิดพลาดของการใช้สถิติสำหรับการวิจัยทางวิสัญญีวิทยา พบว่า ความผิดพลาดที่เกิดจากการละเลย (Errors of Mission) หรือใช้ค่าสถิติพรรณนาไม่ถูกต้องเป็นผลให้ข้อมูลผลการวิจัยไม่สมบูรณ์หรือไม่สามารถติดตามผลได้ครบ โดยเมื่อตัดกลุ่มตัวอย่างที่สูญหายจากการติดตามหรือละเมิดต่อแบบแผนการวิจัยออก ส่งผลทันทีต่อความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นอาจมีน้ำหนัก (Strong) เพียงพอหรือไม่ก็ได้ และหากข้อมูลที่ต้องการวัดเป็นนามธรรมมีความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันอยู่เสมอ การระบุถึงความสัมพันธ์กับการกระทำที่เกิดขึ้น หรือการกระทำนั้นมีโอกาสที่ต่ำสูง หรือมีหลายปัจจัยเกิดซ้อนกัน หรือบางครั้งข้อมูลที่มีความสัมพันธ์สูงหรือปริมาณมาก ทำให้ระบุความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลคลาดเคลื่อนได้ (ศราวุธ แดงมาก, 2560, น. 30-31)

จากปัญหาดังกล่าวมีการนำเทคนิคเหมือนข้อมูลซึ่งเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งของปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) มาช่วยสนับสนุนข้อมูลสถิติทางสังคมศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชนากลิ่นเทียน และจรัญ แสนราช (2557, น. 25-41) ที่มีการนำเทคนิคเหมือนข้อมูลมาประยุกต์ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ด้วยเทคนิคการหาความสัมพันธ์ (Association Rules) โดยใช้อัลกอริทึมอพริออริ (Apriori Algorithm) พบว่า ตัวแปรที่นำมาทดสอบมีความสัมพันธ์กัน และงานวิจัยของสุวิมล สิทธิชาติ (2560, น. 20-28) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานทางการศึกษาด้วยเทคนิคเหมือนข้อมูล พบว่า การคำนวณค่าน้ำหนักด้วย Chi-square test มีค่าถูกต้องที่ 80.13% การจำแนกข้อมูลด้วย Decision Tree มีค่าถูกต้องที่ 75.83% ให้ผลความสัมพันธ์แต่ละตัวแปรเช่นเดียวกัน และยังมีการทบทวนวรรณกรรมเทคนิคการทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) ทางการศึกษาของ Manjarres et al. (2018, pp. 235-266) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวจำนวน 127 ฉบับ 13 เทคนิค พบว่า มีการนำเทคนิคการหาความสัมพันธ์ใช้มากเป็นจำนวน 40 ฉบับ คิดเป็น 31.50% ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ต้องการหารูปแบบการเรียน รองลงมาคือแบบแผนการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือจะเป็นงานวิจัยของพรพิมล ชัยวุฒิศักดิ์ และยุวดี กล่อมวิเศษ (2562, น. 43-52) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการทำนายผลการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคการทำเหมืองข้อมูลพบว่า ใช้กฎความสัมพันธ์ด้วยอัลกอริทึมอพริออริและกฎการตัดสินใจสำหรับจำแนกข้อมูล (Data Classification) ด้วยเทคนิค J48 นำมาวางแผนการเรียนของนักศึกษาให้ค่าความถูกต้องสูง (Accuracy) ถึง 91% ด้วยค่าความเชื่อมั่น (Confidence) 100% และค่าความสอดคล้อง (Lift) มากกว่า 1.00 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำกฎความสัมพันธ์ มาศึกษาปัจจัยที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ โดยค้นหาข้อมูลที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดเพื่อเป็นคำตอบให้ผู้สอนสามารถสร้างบทเรียนหรือเทคนิคการสอนสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ในภาคการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการเรียนเฉลี่ยกับทัศนคติ พฤติกรรมในการเรียน และหาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ของรูปแบบข้อมูล (Descriptive Modeling) ในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ด้วยแรงจูงใจ ทัศนคติ และพฤติกรรม โดยกฎความสัมพันธ์

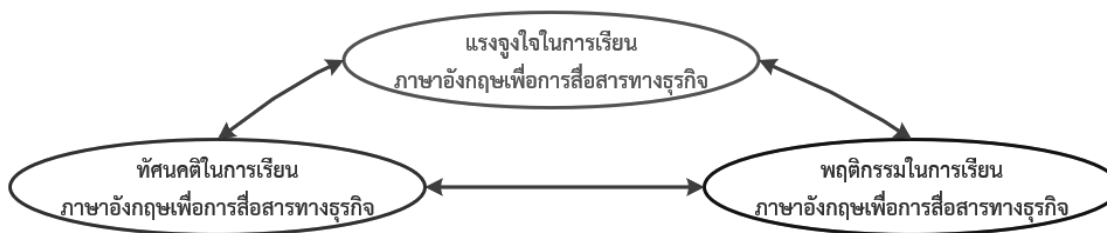
ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลการวิจัย ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาโลจิสติกส์และการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่ลงทะเบียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ปีการศึกษา 2562-2563 จำนวนทั้งสิ้น 300 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก, 2548)
2. ขอบเขตด้านระยะเวลาวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยกับนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ปีการศึกษา 2562-2563 ในสาขาโลจิสติกส์และสาขาการจัดการ เริ่มทำการศึกษาดังแต่เดือนกันยายน พ.ศ.2562 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2563
3. ขอบเขตด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
 - 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ โดยใช้แบบคำถามของ Gardner and Lambert (1972); Gardner (1985)
 - 2) แบบสอบถามทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ โดยใช้แบบประเมินระดับจากทัศนคติของ Gardner and Lambert (1972); Gardner (1985)
 - 3) แบบสอบถามพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ โดยใช้แบบวัดของ Weinstein et al. (1987) ซึ่งใช้ LASSI (Learning and Study Strategies for Language Learning)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากทฤษฎีและแนวคิดของ Gardner (1985) กล่าวว่า ทัศนคติและความถนัดทางภาษามีความเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียน และทัศนคติดังเป็นสำคัญสำหรับการเรียนรู้ภาษาที่สอง ซึ่งการเกิดทัศนคติบวกหรือลบนั้นมีผลมาจากแรงจูงใจซึ่ง Al-Tamimi and Shuib (2009) กล่าวว่าแรงจูงใจเป็นตัวแปรที่ซับซ้อน แต่สามารถนำมาใช้ในพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผลการเรียนภาษาต่างประเทศดีขึ้น เพราะแรงจูงใจที่เหมาะสม ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ติดตัวก่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายสอดคล้องกับแนวคิดของ Chang and Liu (2013, pp. 196-209) กล่าวว่า ผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจ ก่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกช่วยเพิ่มการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ดังนั้นในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดทั้งสามด้าน คือ ทัศนคติ แรงจูงใจ และพฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้นมากำหนดตัวแปรในการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภิกา นิรัตติย์ (2561, น. 138-170) มาเป็นแนวทางของกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาโลจิสติกส์และการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกที่ลงทะเบียนเรียนวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ และกำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562-2563 จำนวนทั้งสิ้น 300 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาโลจิสติกส์และการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก และกำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562-2563 กำหนดขนาดตัวอย่างในการศึกษาด้วยสูตรของ Yamane (1967 อ้างถึงใน ศุภิกานิรติศัย, 2561, น. 144) Elementary Sampling Theory กำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำนวนทั้งสิ้น 180 คน ใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2558, น. 29) โดยกำหนดสัดส่วนของนักศึกษา 2 สาขาวิชา ในอัตรา 1:1 ดังนี้ สาขาวิชาโลจิสติกส์ 90 คน และสาขาวิชาการจัดการ 90 คน และแต่ละทั้งเพศชายและเพศหญิง

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ และนำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาเนื้อหา โดยผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence, IOC) ข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากกว่า 0.60 ทุกข้อ แสดงว่า แบบสำรวจมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ ซึ่งค่า IOC ที่ใช้ได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ บรรณพัฒน์, 2563, น. 42)

2) นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

3) นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่ามากกว่า 0.70 และค่า Corrected Item-Total Correlation แต่ละข้อคำถามมีค่ามากกว่า 0.3 ผู้วิจัยจึงไม่ตัดข้อคำถามใด ๆ ออก พบว่า แบบสอบถามมีระดับความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไปทั้งหมด ดังนี้

3.1) แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ใช้ค่า Cronbach's alpha โดยได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .95

3.2) แบบสอบถามทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ใช้ค่า Cronbach's alpha โดยได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .85

3.3) แบบสอบถามพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ใช้ค่า Cronbach's alpha โดยได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .90

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ตามเวลาที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

2) ทดสอบความเท่ากันของค่าแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) ของผลการเรียนเฉลี่ยกับทัศนคติ และพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วย Fisher's Least Significant Difference (LSD)

3) ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4) หาความสัมพันธ์ของรูปแบบข้อมูล (Descriptive Modeling) ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ด้วยแรงจูงใจ ทัศนคติ และพฤติกรรม ด้วยกฎความสัมพันธ์ (Association Discovery Rule) เริ่มจากการเตรียมข้อมูล (Data Preprocessing) เปลี่ยนข้อมูลดิบให้กลายเป็นความรู้ใหม่ (Knowledge Discovery in Databases- KDD) มี 7 ขั้นตอนดังนี้

4.1) Data Cleaning คัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออก กำจัดข้อมูลขาดหาย (Missing Data) เช่น ข้อมูลที่มีค่าว่าง หรือไม่ครบถ้วน ซึ่งเป็นลักษณะข้อมูลที่ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ ในงานวิจัยนี้ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับการวิเคราะห์ทางสถิติ คือ จำนวน 180 คน เพื่อให้ลักษณะข้อมูลนำเข้าเป็นรูปแบบเดียวกัน และไม่ให้เกิดการขัดแย้งในการอภิปรายผลวิจัย

4.2) Data Integration รวมข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 2 3 และ 4 จัดกระทำให้เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน

4.3) Data Selection เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาทำเหมืองข้อมูล โดยดึงข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์จากแหล่งที่บันทึก คือ Microsoft Excel Worksheet (.... .xlsx)

4.4) Data Transformation แปลงข้อมูลให้เหมาะสมสำหรับการใช้งาน ด้วยข้อจำกัดของ Microsoft Excel Worksheet (.... .xlsx) จึงแปลง Excel โดยเลือก Get Data -> From File -> From Text/CSV แล้ว browse หาไฟล์ข้อมูล .csv (Comma Separated Value) แล้ว Import

4.5) Data Mining ค้นหาแบบที่เป็นประโยชน์จากข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อใช้หาความสัมพันธ์ด้วยวิธี Apriori Algorithm ดังนี้

(1) กำหนด Itemset โดยนำปัจจัยที่ได้จากตารางที่ 1 มาสร้างความสัมพันธ์ โดยสร้างรายการชุดข้อมูลที่ปรากฏบ่อย (Frequent Itemset) ชุดข้อมูลที่มีค่าสนับสนุน (Support) มากกว่าหรือเท่ากับค่าสนับสนุนน้อยที่สุด (Minimum Support)

(2) สร้างกฎความสัมพันธ์อยู่ในรูป “ถ้า...แล้ว...” (IF...Then...) โดยแต่ละกฎประกอบด้วย 2 ส่วน หากส่วนซ้ายของกฎมีเงื่อนไขมากกว่าหนึ่งเงื่อนไขที่เป็นจริงแล้วจะทำให้ส่วนด้านขวาของกฎเป็นจริง โดยกฎความสัมพันธ์ที่สนใจหรือกฎความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง (Strong Association Rules) พิจารณาค่าสนับสนุน (Support Value) และค่าความเชื่อมั่น (Confidence) เลือกเฉพาะที่มีค่าทั้งสองสูงกว่าค่าที่กำหนดมาใช้ในการคาดการณ์แนวโน้ม (Bachtar et al., 2014, pp. 1-12)

การหาค่าสนับสนุน (Support Value) คือเกิดเหตุการณ์ A และเหตุการณ์ B พร้อมกัน

$$\text{Support } (A \rightarrow B) = P(A \cap B) \quad \text{หรือ} \quad \text{Frequent } (A, B) / \text{Transaction} \quad (1)$$

หากค่า Minimum Support ต่ำกว่าที่กำหนดจะตัด Itemset นั้นทิ้ง

การหาค่าความเชื่อมั่น (Confidence) คือเกิดเหตุการณ์ A แล้วจะเกิดเหตุการณ์ B ตามมา $\text{Confidence}(A \rightarrow B) = P(A|B)$ หรือ $\text{Support}(A,B) / \text{Support}(A)$ (2)

หากค่า Confidence = 100% แสดงว่าเมื่อกระทำ A ก็จะมี B ตามมาด้วยทุกครั้ง

การหาค่าความสอดคล้อง (Lift) ของกฎความสัมพันธ์ของ A และ B

$$\text{Lift}(A \rightarrow B) = \frac{P(A \cap B)}{P(A) \cdot P(B)} \text{ หรือ } \text{Support}(A,B) / \text{Support}(A) \times \text{Support}(B) \quad (3)$$

หากค่า Lift > 1 แสดงว่า A ขึ้นต่อ B

หากค่า Lift < 1 แสดงว่า A ไม่ขึ้นต่อ B (A และ B เป็นอิสระต่อกัน)

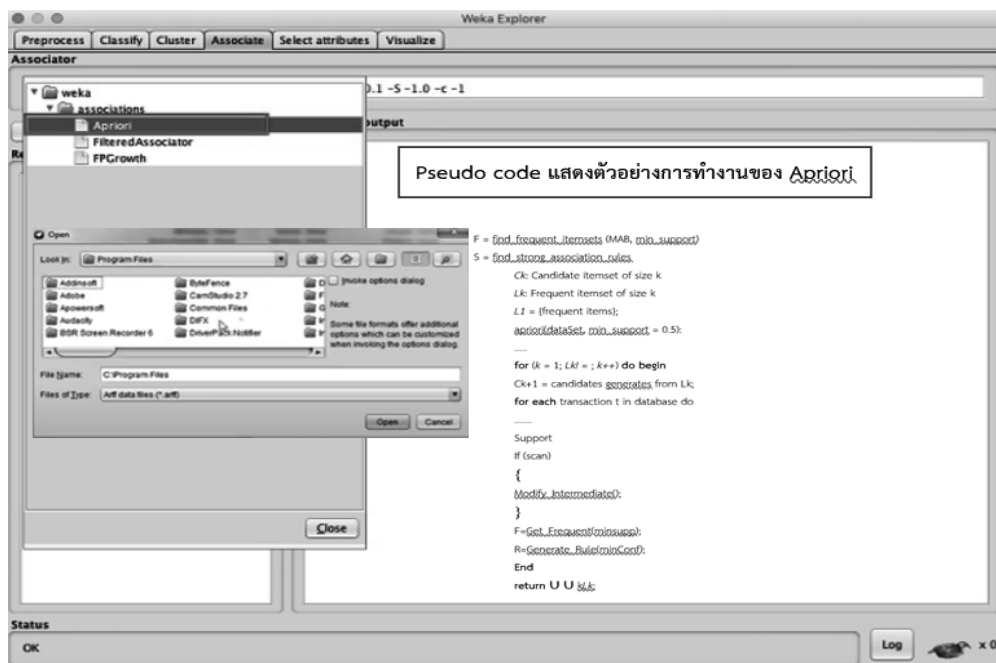
(3) Pseudo code แสดงตัวอย่างการทำงานของ Apriori Algorithm ที่ใช้วิเคราะห์

Algorithm: Position Association Rule with the Apriori Concept

Input: Database MAB (Motivation (20 items) and Attitude (25 items) and Behavior (24 items)), GPA: English language, min_support, min_confidence, and min_distance_lift

Output: P, positional association rules in MAB

Method:

ภาพที่ 2 Pseudo code แสดงการทำงานของอัลกอริทึม Apriori

4.6) Pattern Evaluation ประเมินรูปแบบที่ได้จากการทำเหมืองข้อมูล จะพิจารณาจากค่าสนับสนุน (Support) ค่าความเชื่อมั่น (Confidence) และค่าความสอดคล้อง (Lift) ค่าสนับสนุน โดยถ้าค่าความสอดคล้องมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า เป็นอิสระหรือไม่ขึ้นต่อกัน ถ้าค่าความสอดคล้องมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า มีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกัน

4.7) Knowledge Presentation นำเสนอความรู้ที่ค้นพบมาสร้างกฎความสัมพันธ์ สามารถนำไปอธิบายรูปแบบของข้อมูล (Descriptive Modeling) เพื่อเป็นแนวทางช่วยตัดสินใจกระบวนการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ จากแรงจูงใจ ทักษะ และพฤติกรรมต่อไป

ผลการวิจัย

จำแนกตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการเรียนเฉลี่ยกับทัศนคติ พฤติกรรมในการเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ พบว่านักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.83$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อการเรียนภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับท่านเพราะท่านต้องการได้เกรดดีอยู่ในระดับสูงที่สุด ส่วนข้อการเรียนภาษาอังกฤษช่วยให้ท่านเข้าใจการดำเนินชีวิตและการใช้ชีวิตของเจ้าของภาษามากยิ่งขึ้นอยู่ในระดับต่ำที่สุด สำหรับทัศนคติในการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.91$) และเมื่อพิจารณาทัศนคติเป็นรายข้อ ข้อภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลสำหรับพลเมืองในยุคโลกาภิวัตน์อยู่ในระดับสูงที่สุด ส่วนข้อท่านชื่นชอบชาวอเมริกัน ออสเตรเลีย อังกฤษ แคนาดา และนิวซีแลนด์ในฐานะเจ้าของภาษาอยู่ในระดับต่ำที่สุด และพฤติกรรมในการเรียนโดยรวมคือ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ($\bar{X} = 3.26$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พฤติกรรมที่นักศึกษาปฏิบัติเป็นประจำ คือ ส่งการบ้านหรือรายงานภาษาอังกฤษตรงเวลาเสมอ ส่วนข้อที่ไม่เคยปฏิบัติ คือ ท่านเรียนพิเศษภาษาอังกฤษโดยมีการวิเคราะห์ความแตกต่างของผลการเรียนเฉลี่ยกับทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความแตกต่างของผลการเรียนเฉลี่ยกับทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

ผลการเรียนเฉลี่ย(GPA)	$\bar{X}$	SD	F	Sig
1.51-2.00	3.62	0.51	3.054	0.018
2.01-2.50	3.88	0.39		
2.51-3.00	3.86	0.45		
3.01-3.50	4.06	0.49		
3.51-4.00	4.00	0.40		

จากตารางที่ 1 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.01-3.50 มีทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.06$) ส่วนกลุ่มที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 1.51-2.00 มีทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.62$) และเมื่อทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน Levene's test มีค่า $p > .05$ เป็นไปตามข้อกำหนด การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดย ANOVA พบว่า ค่า $p < .05$ แสดงว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่างกันมีทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความแตกต่างรายคู่ทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย

ผลการเรียนเฉลี่ย(GPA)	$\bar{X}$	1.51-2.00	2.01-2.50	2.51-3.00	3.01-3.50	3.51-4.00
1.51-2.00	3.62		-0.26 (0.085)	-0.24 (0.080)	-0.44* (0.002)	-0.38* (0.023)
2.01-2.50	3.88			0.02 (0.833)	-0.18 (0.099)	-0.12 (0.396)
2.51-3.00	3.86				-0.20* (0.020)	-0.14 (0.254)
3.01-3.50	4.06					0.06 (0.632)
3.51-4.00	4.00					

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบ LSD พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 1.51-2.00 มีทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจแตกต่างกับที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.01-3.50 และ 3.51-4.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 1.51-2.00 มีทัศนคติต่ำกว่าที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.01-3.50 และ 3.51-4.00 โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.44 และ 0.38 ตามลำดับ และนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.51-3.00 มีทัศนคติแตกต่างกับที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.01-3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.51-3.00 มีทัศนคติต่ำกว่าที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.01-3.50 โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.20

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลการเรียนเฉลี่ยกับพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

ผลการเรียนเฉลี่ย(GPA)	$\bar{X}$	SD		Statistic	Sig
1.51-2.00	5.34	5.88	Welch	2.49	0.058
2.01-2.50	4.43	5.84	Brown-Forsythe	2.72	0.041
2.51-3.00	5.07	5.59			
3.01-3.50	5.67	5.27			
3.51-4.00	5.49	5.60			

จากตารางที่ 3 นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.01-3.50 มีพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.01-2.50 มีพฤติกรรมการเรียนรู้น้อยที่สุด และจากการทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวนพบว่า ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด คือ Levene's test มีค่า $p < .05$ ดังนั้น จึงใช้ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ Brown-Forsythe และค่า Welch พบว่า ค่า Brown-Forsythe มีค่า $p < .05$ และค่า Welch มีค่า $p > .05$ จึงถือว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่างกันมีพฤติกรรมในการเรียนไม่แตกต่างกัน จากนั้นหาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับทัศนคติ และพฤติกรรมในการเรียนดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ กับทัศนคติ และพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

	แรงจูงใจในการเรียน ภาษาอังกฤษ	ทัศนคติในการเรียน ภาษาอังกฤษ	พฤติกรรมในการเรียน ภาษาอังกฤษ
แรงจูงใจในการเรียน ภาษาอังกฤษ	1	0.54** (0.000)	0.45** (0.000)
ทัศนคติในการเรียน ภาษาอังกฤษ		1	0.43** (0.000)
พฤติกรรมในการเรียน ภาษาอังกฤษ			1

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ กับทัศนคติ และพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ โดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.54$) และแรงจูงใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.45$) และพบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.43$)

จำแนกตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อหาความสัมพันธ์ของรูปแบบข้อมูล (Descriptive Modeling) ในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ด้วยแรงจูงใจ ทัศนคติ และพฤติกรรม โดยกฎความสัมพันธ์ การแทนค่าข้อมูลให้กับข้อมูลปัจจัย (Data Transformation) แปลงข้อมูลให้เหมาะสมสำหรับการทำงานของ Apriori Algorithm ดังนี้

Input Variable (Antibute) คือ GPA, Field of study, Motivation (20 items), Attitude (25 items), Behavior (24 items)

Domain: Normalized Score คือ 1.51 – 4.00, Logistics and Management, Rating scale (Most 5, More 4, Moderate 3, Low 2, Very low 1)

Number คือ จำนวนคนที่ได้เกรดเฉลี่ยในแต่ละช่วง และจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละสาขาที่เรียน

Substitution คือ GPA_E..., Field_..., Mot_it..., Att_it..., Beh_it..

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ของรูปแบบข้อมูล (Descriptive Modeling) จากการทำงานของ Apriori Algorithm เป็นกฎความสัมพันธ์

ลำดับ	ค่าสนับสนุน (Support)	กฎความสัมพันธ์	ค่าความเชื่อมั่น (Confidence)
1	Sup4	Mot_it5 = Most5 → GPA_E3 Lift>1	100
2	Sup2.4	Mot_it12 = More4 → GPA_E3 Lift>1	100
3	Sup4	Mot_it19 = Most5 → GPA_E4 Lift>1	83.33
4	Sup3.99	Att_it1 = More4 → GPA_E3 Lift>1	84.62
5	Sup1.09	Att_it5 = Moderate3 → GPA_E3 Lift>1	100
6	Sup2.4	Att_it12 = More4 → GPA_E3 Lift>1	100
7	Sup1.09	Att_it16 = More4 → GPA_E4 Lift>1	100
8	Sup1.09	Att_it16 = Most5 → GPA_E5 Lift>1	100

ลำดับ	ค่าสนับสนุน (Support)	กฎความสัมพันธ์	ค่าความเชื่อมั่น (Confidence)
9	Sup3.60	Att_it20 = Most5 → GPA_E3 Lift>1	100
10	Sup3.60	Att_it20 = Most5 → GPA_E4 Lift>1	100
11	Sup1.80	Beh_it5 = Most5 → GPA_E4 Lift>1	100
12	Sup1.80	Beh_it5 = Most5 → GPA_E5 Lift>1	100
13	Sup2.08	Beh_it7 = More4 → GPA_E2 Lift>1	100
14	Sup2.08	Beh_it7 = More4 → GPA_E3 Lift>1	100
15	Sup4.60	Beh_it13 = More4 → GPA_E4 Lift>1	100

ตารางที่ 5 แสดงเฉพาะรูปแบบข้อมูลที่มีความสัมพันธ์ (Descriptive Modeling) ตามกฎความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง (Strong Association Rules) พิจารณาจากค่าสนับสนุน (Support Value) ค่าความเชื่อมั่น (Confidence) และค่าความสอดคล้อง (Lift) โดยค่าความสอดคล้องนั้นมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า มีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกัน โดยอยู่ในรูปของกฎ “ถ้า...แล้ว...” (IF...Then...)

ตารางที่ 6 รูปแบบข้อมูลที่มีความสัมพันธ์ตามกฎความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนเฉลี่ยกับแรงจูงใจ ทักษะ และพฤติกรรมในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจของนักศึกษา

ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA)	1.51-2.00 (13 คน)	2.01-2.50 (29 คน)	2.51-3.00 (70 คน)	3.01-3.50 (50 คน)	3.51-4.00 (18 คน)
แรงจูงใจ (จำนวน 20 ข้อ)					
ข้อ 5 การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจมีความสำคัญกับท่านเพราะท่านต้องการได้เกรดดี	3.08	1.54	<u>100.00</u>	32.35	50.00
ข้อ 12 การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจมีความสำคัญกับท่านเพราะทำให้ท่านสามารถสืบค้นข้อมูลและสื่อต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษได้	0.93	0.46	<u>4.00</u>	8.73	7.87
ข้อ 19 ท่านขยันเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจเพราะท่านอยากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี	0.00	1.54	<u>100.00</u>	5.26	50.00
	0.00	0.46	<u>2.40</u>	0.79	7.87
ข้อ 19 ท่านขยันเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจเพราะท่านอยากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี	3.08	1.54	5.26	<u>83.33</u>	32.35
	0.93	0.46	0.79	<u>4.00</u>	5.09
ทัศนคติ (จำนวน 25 ข้อ)					
ข้อ 1 การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจเป็นภาษาสากลสำหรับพลเมืองในยุคโลกาภิวัตน์	1.54	76.92	<u>84.62</u>	2.94	28.57
	0.46	3.62	<u>3.99</u>	0.46	5.56
ข้อ 5 ท่านอยากมีเพื่อนชาวต่างชาติเพื่อว่าท่านจะได้มีโอกาสฝึกฝนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ	3.08	66.67	<u>100.00</u>	32.35	41.67
	0.93	0.72	<u>1.09</u>	8.73	7.94
ข้อ 12 การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจมีส่วนช่วยให้ท่านพัฒนาตนเองไปสู่สังคมโลก	0.00	25.00	<u>100.00</u>	76.00	1.54
	0.00	1.60	<u>2.40</u>	15.08	0.46
ข้อ 16 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจช่วยให้ข้าพเจ้ามีโอกาสได้รับทุนศึกษาต่อในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร	0.00	0.00	0.00	<u>100.00</u>	<u>100.00</u>
	0.00	0.00	0.00	<u>1.09</u>	<u>1.09</u>
ข้อ 20 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.08	66.67	<u>100.00</u>	<u>100.00</u>	1.54
	0.93	0.72	<u>3.60</u>	<u>3.60</u>	0.46
พฤติกรรมที่แสดงต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ (จำนวน 24 ข้อ)					
ข้อ 5 ท่านเข้าเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจทุกครั้ง	0.00	0.00	3.08	<u>100.00</u>	<u>100.00</u>
	0.00	0.00	0.93	<u>1.80</u>	<u>1.80</u>
ข้อ 7 ท่านชอบนั่งใกล้ ๆ เพื่อนที่ตั้งใจเรียน	7.14	<u>100.00</u>	<u>100.00</u>	2.94	0.00
	1.39	<u>2.08</u>	<u>2.08</u>	0.46	0.00
ข้อ 13 ท่านส่งการบ้านหรือรายงานภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจตรงเวลาเสมอ	1.54	2.94	47.73	<u>100.00</u>	70.45
	0.46	0.79	9.72	<u>4.60</u>	11.35

* ค่าความเชื่อมั่น (Confidence) อยู่แถวบน และค่าสนับสนุน (Support Value) อยู่แถวล่าง

รูปแบบของข้อมูล (Descriptive Modeling) ที่ได้จากกฎความสัมพันธ์ แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 100% และค่าสนับสนุนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของความสัมพันธ์แต่ละคู่ พบว่ามีกฎความสัมพันธ์ 2 กฎ คือ ถ้าผลการเรียนเฉลี่ย 2.51–3.00 แล้วจะส่งผลให้มีแรงจูงใจในประเด็น การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจมีความสำคัญกับท่านเพราะท่านต้องการได้เกรดดี และทำให้ท่านสามารถสืบค้นข้อมูล และสื่อต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษได้

สำหรับค่าความเชื่อมั่น 80% ขึ้นไปและค่าสนับสนุนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของความสัมพันธ์แต่ละคู่ พบว่า มีกฎความสัมพันธ์ 1 กฎ คือ ถ้าผลการเรียนเฉลี่ย 3.01–3.50 แล้วจะส่งผลให้มีแรงจูงใจในประเด็น ท่านขยันเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจเพราะท่านอยากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 100% และค่าสนับสนุนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของความสัมพันธ์แต่ละคู่ พบว่า มีกฎความสัมพันธ์ 6 กฎ คือ ถ้าผลการเรียนเฉลี่ย 2.51–3.00 แล้วจะส่งผลให้มีทัศนคติว่าอยากมีเพื่อนชาวต่างชาติ เพื่อว่าท่านจะได้มีโอกาสฝึกฝนภาษาอังกฤษ มีส่วนช่วยให้ท่านพัฒนาตนเองไปสู่สังคมโลก และภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถ้าผลการเรียนเฉลี่ย 3.01–3.50 แล้วจะส่งผลให้มีทัศนคติว่าภาษาอังกฤษช่วยให้ข้าพเจ้ามีโอกาสได้รับทุนศึกษาต่อในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถ้าผลการเรียนเฉลี่ย 3.51–4.00 แล้วจะส่งผลให้มีทัศนคติว่า ภาษาอังกฤษช่วยให้ข้าพเจ้ามีโอกาสได้รับทุนศึกษาต่อในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

สำหรับค่าความเชื่อมั่น 80% ขึ้นไปและค่าสนับสนุนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของความสัมพันธ์แต่ละคู่ พบว่า มีกฎความสัมพันธ์ 1 กฎ คือ ถ้าผลการเรียนเฉลี่ย 2.51–3.00 แล้วจะส่งผลให้มีทัศนคติว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลสำหรับพลเมืองในยุคโลกาภิวัตน์

พฤติกรรมในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 100% และค่าสนับสนุนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของความสัมพันธ์แต่ละคู่ พบว่า มีกฎความสัมพันธ์ 5 กฎ คือ ถ้าผลการเรียนเฉลี่ย 3.01–3.50 และ 3.51–4.00 แล้วจะส่งผลให้มีพฤติกรรมเข้าเรียนภาษาอังกฤษทุกครั้ง และถ้าผลการเรียนเฉลี่ย 2.01–2.50 และ 2.51–3.00 แล้วจะส่งผลให้มีพฤติกรรมชอบนั่งใกล้ ๆ เพื่อนที่ตั้งใจเรียน และถ้าผลการเรียนเฉลี่ย 3.01–3.50 แล้วจะส่งผลให้มีพฤติกรรมส่งการบ้านหรือรายงานภาษาอังกฤษตรงเวลาเสมอ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการเรียนเฉลี่ยกับทัศนคติ พฤติกรรมในการเรียน และหาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ พบว่า

1. ผลการศึกษาผลการเรียนเฉลี่ยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก พบว่า ทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.01–3.50 มีทัศนคติที่สูงที่สุด แสดงว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยดีจะมีทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gardner (1972) ที่กล่าวว่า ความรู้เดิมและทัศนคติเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปัจจุบัน

2. ผลการศึกษาค่าความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ กับทัศนคติ และพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภิกา นิรติศัย (2561) ที่ศึกษาทัศนคติ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการเรียน

ภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง 3 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ จารุพร ตั้งพัฒนกิจ (2563) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมพัฒนาการฝึกฝนภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรี คือ ทักษะคิด แรงจูงใจ และความรู้พื้นฐานทางภาษาของนักศึกษาแต่ละคน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ความสัมพันธ์ของรูปแบบข้อมูล (Descriptive Modeling) ในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ด้วยแรงจูงใจ ทักษะคิด และพฤติกรรม โดยกฎความสัมพันธ์ พบว่า

1. คัดกรองข้อมูลตามกฎความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง (Strong Association Rules) พิจารณาจากค่าสนับสนุน (Support Value) ค่าความเชื่อมั่น (Confidence) มากกว่า 80 % และค่าความสอดคล้อง (Lift) โดยค่าความสอดคล้องนั้นมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bachtar et al. (2014, pp. 1-12) เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วย Apriori Algorithm แทนค่าตัวแปรที่กำหนดนำไปสู่ Frequent Itemset ในรูปแบบของข้อมูลที่เกิดขึ้นร่วมกันบ่อย ๆ และเลือกเฉพาะข้อมูลที่เป็นไปตามเกณฑ์ของกฎความสัมพันธ์ที่กำหนดไว้มาแสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบข้อมูล (Descriptive Modeling) พบว่า มีข้อมูลที่มีความสัมพันธ์ตามกฎจำนวน 15 กฎ อธิบายในรูปของ “ถ้า...แล้ว...” และเมื่อนำรูปแบบข้อมูลดังกล่าวมาแปลผลตามกฎความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนเฉลี่ยกับแรงจูงใจ ทักษะคิด และพฤติกรรม จะได้ข้อมูลที่เป็นไปตามกฎความสัมพันธ์ สอดคล้องกับ Manjarres et al. (2018, pp. 240-241) ศึกษาความสัมพันธ์ (Association Rules) จากงานวิจัยกว่า 40 เรื่อง มีส่วนช่วยให้ผู้สอนสามารถนำข้อมูลไปปรับแต่งสื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนนั้น ๆ และงานวิจัยของพรพิมล ชัยวุฒิศักดิ์ และยุวดี กล่อมวิเศษ (2562, น. 43-52) ที่ศึกษาการพัฒนาการทำนายผลการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 โดยใช้กฎความสัมพันธ์ (Association Rules) ด้วยอัลกอริทึมอปริออริ (Apriori Algorithm) เพื่อนำมาวางแผนการเรียนของนักศึกษาในปีการศึกษาต่อไป

2. ความสัมพันธ์ของรูปแบบข้อมูล (Descriptive Modeling) ในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจด้วยแรงจูงใจ ทักษะคิด และพฤติกรรม ได้ข้อมูลจากกฎความสัมพันธ์ ที่มีค่าความเชื่อมั่น (Confidence) 100% และค่าความสอดคล้อง (Lift) มากกว่า 1 จากประเด็นแรงจูงใจในกระบวนการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ คือ ความต้องการได้เกรดดี เพราะเกรดเป็นตัวแทนของผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะกังวลหากผลการเรียนไม่ดีอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในอนาคต เนื่องจากหลายบริษัทพิจารณาผลการเรียนก่อนเข้ารับทำงาน (นิภาพรณ เจนสันติกุล, 2563, น. 156-158) ในประเด็นทักษะคิด พบว่า ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และช่วยให้พัฒนาตนเองไปสู่สังคมโลก เป็นสิ่งที่สนับสนุนแรงจูงใจ และสร้างโอกาสในการทำงานหรือการศึกษาต่อ เนื่องจากทั่วโลกพูดภาษาอังกฤษกว่า 983 ล้านคน (Anirut, 2562) ท้ายสุดประเด็นพฤติกรรมเข้าเรียนทุกครั้ง ส่งการบ้านหรือรายงานตรงเวลา การแสดงพฤติกรรมนี้ช่วยสนับสนุนทักษะคิดต่อภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ หรือแรงจูงใจที่ต้องการเกรดดี อันจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนภาษามากขึ้น (ฤชเชาว์ นันทสุดแสง, 2563, น. 196-201) ทั้งนี้ การปฏิบัติตนข้างต้นนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยทำนายความสามารถทางภาษาอังกฤษและผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ บรรวฒนเศรษฐ์ (2563) พบว่า นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ที่มีความตั้งใจเรียนนั้นจะเอาใจใส่ต่อการเรียน สนใจเนื้อหาที่เรียน มีสมาธิในการเรียน หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า นักศึกษาที่มีแรงจูงใจ ทักษะคิดเชิงบวกต่อภาษา จะส่งเสริมพฤติกรรมที่สนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยทักษะคิดเชิงบวกจะสร้างแรงจูงใจให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของภาษามากขึ้น หรือสร้างพฤติกรรมการใฝ่รู้ที่สะท้อนออกมาจากการเข้าเรียนสม่ำเสมอ การสอบถามข้อสงสัยกับผู้สอน หรือการสร้างสิ่งแวดล้อมให้ตนเอง

อย่างง่าย ๆ คือ การนั่งเรียนใกล้เพื่อนที่เรียนเก่ง ทั้งหมดนี้นำไปสู่การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนกลุ่มที่ศึกษานี้ให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มหาวิทยาลัยกำหนดเป็นนโยบายส่งเสริมจัดตั้งคณะทำงานพัฒนาสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในแต่ละคณะโดยกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ เพื่อทำหน้าที่วางแผนการดำเนินงาน พัฒนาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และดำเนินโครงการพร้อมประเมินผล เพื่อนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการดำเนินงานต่อไปในอนาคต พร้อมทั้งให้การสนับสนุนอุปกรณ์ และสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ เช่น การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ห้องปฏิบัติการทางภาษาที่มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โปรแกรมในการเรียนออนไลน์ ฐานข้อมูลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และสัญญาณอินเทอร์เน็ตฟรีที่กระจายทั้งมหาวิทยาลัย ทำให้การเข้าถึงแหล่งความรู้ที่ต้องการได้รวดเร็ว ไม่จำกัดสถานที่ และเวลา

2. เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น การทำความร่วมมือ MOU (Memorandum of Understanding) กับบริษัททั้งในและต่างประเทศ เพื่อส่งนักศึกษาไปฝึกงาน เป็นการเตรียมพร้อมในการทำงานและสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้ทำงานหรืออาจจะได้รับทุนเพื่อศึกษาต่อในอนาคต

3. ออกแบบรูปแบบการสอน โดยจัดรูปแบบการสอนแบบห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) ผ่านเครือข่ายที่มีแพลตฟอร์มออนไลน์ฟรี เช่น Quipper School หรือ Google Classroom รวมทั้งจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning) โดยผู้สอนคัดเลือกผู้เรียนที่มีผลการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษดี เข้าเรียนสม่ำเสมอและส่งการบ้านครบทุกครั้งเป็นหัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมชั้นเรียนให้มีผลการเรียนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยซ้ำในกลุ่มตัวอย่างใหม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลจำนวนมาก (Big Data) ในการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ซ่อน ช่วยเพิ่มความแม่นยำในผลการวิจัยอันเป็นสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา

2. ควรรนำผลการวิจัยในประเด็นที่มีความสัมพันธ์สูง มาดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ต่อเพื่อหารูปแบบการแก้ปัญหาการเรียนรู้อังกฤษโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

3. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จังหวัดชลบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กฤษเชาว์ นันทสุตแสง. (2563). ทศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับต่ำ. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 7(1), 189-203.
- ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์. (2563). การศึกษาสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพล และความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 7, 37-50.

- จารุพร ตั้งพัฒนกิจ. (2563). อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษโดยมีแรงจูงใจเป็นตัวแปรคั่นกลางและความวิตกกังวลเป็นตัวแปรกำกับ. *วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ราชวมงคลล้านนา*, 8(2), 111-126.
- ฉัตรชนก เสงสุโข วรรณิการ์ บุญขาว นิรันดร์ สีหะนาม และวิสิทธิ์ มะณี. (2562). สถานการณ์ปัจจุบันและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของคนไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร.*, 7(1), 155-160.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2563). เกรด: สัญลักษณ์และการให้ความหมายในมุมมองผู้สอนและผู้เรียน. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 3(3), 175-186.
- พรพิมล ชัยวุฒิศักดิ์ และยุวดี กล่อมวิเศษ. (2562). การพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานผลการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคการทำเหมืองข้อมูล. *วารสารวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรามคำแหง*, 22(2), 43-54.
- วรารณณ์ ไวกุล โรจนรินทร์ โกมลหิรัญ และภัทรภรณ์ สอนคำมี. (2557). ศึกษาความผิดพลาดของการใช้สถิติสำหรับการวิจัยทางวิสัญญีวิทยา. *วิสัญญีสาร*, 40(1), 64-77.
- ศราวุธ แดงมาก. (2560). โลกแห่งดิจิทัล ยุคแห่งข้อมูลข่าวสารความมหาศาลของข้อมูลทางการแพทย์ สู่การค้นพบความรู้ที่มีค่าด้วยการทำเหมืองข้อมูล. *เวชบันทึกศิริราช*, 10(1), 29-33.
- ศิริชัย กาญจนวาสี ดิเรก ศรีสุโข และทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. (2558). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 6(1), 15-35.
- ศุภิกา นิรติชัย. (2561). ทศนคติ แรงจูงใจ และพฤติกรรมกรเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 9(2), 138-170.
- สุวิมล สิทธิชาติ. (2560). การวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานทางการศึกษาด้วยเทคนิคเหมืองข้อมูล. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 13(2), 20-28.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. (2548). รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ ปีการศึกษา 2562-2563. สืบค้นจาก <http://regis.rmutto.ac.th/registrar/home.asp>
- อัญชนา กลิ่นเทียน และจรัญ แสนราช. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนสาขาการผลิตสื่อดิจิทัลแอนิเมชันมัลติมีเดียและเกมส์. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 2(1), 25-41.
- Al-Tamimi, A., & Shuib, M. (2009). Motivation and Attitudes Towards Learning English: A Study of Petroleum Engineering Undergraduates at Hadhramout University of Sciences and Technology. *GEMA Online Journal of Language Studies*, 9(2). 29-55.
- Anirut, j. (2562). 10 ภาษาต่างประเทศที่ดีที่สุดสำหรับการทำธุรกิจที่ SME ไม่ควรมองข้าม. HIGHLIGHT, THE ACADEMY. สืบค้นจาก <https://www.smartsme.co.th/content/111044>
- Bachtar, F. A., Sulisty, G. H., Cooper, E. W., & Kamei, K. (2014). Modeling student affect in English learning achievement using association rules. In *The Asian Conference on Society, Education and Technology*, October 28 - November 2 Osaka: Japan.
- Chang, C. H., & Liu, H. J. (2013). Language Learning Strategy Use and Language Learning Motivation of Taiwanese EFL University Students. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 10(2), 196-209.
- Gardner, R.C. & Lambert, W. E. (1972). Attitude and Motivation in Second Language Learning. *Newbury Rowley*, 786, 43-54.
- Gardner, R. C. (1985). Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation. London: Edward Arnold.
- Manjarres, A. V., Sandoval, L. G. M., & Suárez, M. S. (2018). Data mining techniques applied in educational environments: Literature review. *Digital Education Review*, 33, 235-266.
- Weinstein, C. E., Palmer, D., & Schulte, A. C. (1987). *Learning and Study Strategies Inventory (LASSI)*. North Carolina State University.

นายทหารพัฒนา: กระบวนการสร้างนักพัฒนาของกองทัพบก
DEVELOPMENT OFFICERS: THE PROCESS OF BECOMING AN ARMY
DEVELOPMENT AGENT¹

เบญจวรรณ อุปัชฌาย์*

Benjawan Upatchar

(Received: April 25, 2021; Revised: July 31, 2021; Accepted: August 2, 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างตัวตนของนายทหารพัฒนาของกองทัพบกจากประสบการณ์การทำงานของนายทหารผู้ปฏิบัติงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในความรับผิดชอบของกองทัพบก จำนวน 3 นาย ซึ่งเป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่ตรงตามทฤษฎี เพื่อแสดงให้เห็นว่าความเป็นนักพัฒนาของพวกเขาถูกสร้างขึ้นด้วยวิธีการของเทคโนโลยีแห่งตัวตน ตามแนวคิดการสร้างตัวตนของมิเชล ฟูกูต์ ซึ่งสร้างความเป็นจริงทางการพัฒนาที่ถูกผลิตจากภาคปฏิบัติการทางสังคม อันจะทำให้เกิดคุณลักษณะของนักพัฒนาของกองทัพบก โดยพิจารณาจากผลสำเร็จของการสร้างชุมชนพึ่งตนเองได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการศึกษาเรื่องเล่าตามแนวทางของฟูกูเดียน

ผลการวิจัยพบ กระบวนการสร้างตัวตนของนายทหาร 2 ลักษณะ คือ ตัวตนที่ยึดแนวทางการพัฒนาตามศาสตร์แห่งพระราชอาอย่างเคร่งครัด และตัวตนที่น้อมนำศาสตร์แห่งพระราชอาเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้นักพัฒนาต่อยอดสร้างแนวทางการพัฒนาของตนจนนำชุมชนไปสู่การพึ่งตนเองได้ ทั้งนี้ แก่นร่วมของทุกพื้นที่คือ การพัฒนาเป็นงานที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งสะท้อนงานด้านความมั่นคงทางการทหาร

คำสำคัญ: เทคโนโลยีแห่งตัวตน ชุมชนพึ่งตนเอง การศึกษาเรื่องเล่าแนวทางฟูกูเดียน

Abstract

This research aims to study the process of becoming development officers through the experiences of 3 military officers who are working for the Royal Thai Army's Royal Projects. Participants were selected under the assumption that their developmental mindsets have been developed by the technology of self, based on Michel Foucault's subjection concept, through their participation in social developmental practices to help build self-sustaining communities. The qualitative data was gathered through Foucauldian Narrative Approach by conducting semi-structured dialogue and in-depth interviews.

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง การสร้างนายทหารพัฒนาของกองทัพบก โดยได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประจำปีการศึกษา 2563

* อาจารย์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Lecturer, Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy, Nakhonnayok 26001 Thailand.

Corresponding author E-mail: oh_benjawan@hotmail.com

The results revealed two types of identity development process. The first one strictly adhered to the developmental methodology guided by the “King’s Philosophy,” while the second type regarded the “King’s Philosophy” as the foundation that allowed Development Officers to construct their own approaches to building self-sustaining communities. The commonality between both groups was the specific nature of developmental work, which reflected the wider security mission of the Thai military.

Keywords: Technology of Self, Self – Help Community, Foucauldian Narrative Approach

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันคงปฏิเสธไม่ได้ว่ากระบวนการพัฒนาประเทศตามแนวทางพระราชดำริ หรือ “ศาสตร์พระราช” ถูกนำมาใช้เป็นแนวคิดหลักในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ หรือกล่าวได้ว่าเกิดปรากฏการณ์ภายใต้อุดมการณ์ศาสตร์พระราชอันทรงพลังที่ผูกโยงอยู่กับโครงสร้างทางสังคมไทยอย่างหนาแน่น เนื่องจากรัฐบาลได้อัญเชิญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นผลจากการปรับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายของการพัฒนาไปสู่การพัฒนาคนเป็นจุดมุ่งหมายทางการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการพัฒนา ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - พ.ศ.2549) กระทั่งถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564) โดยมีการแปลงนโยบายลงสู่การปฏิบัติยังโครงการพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่กระจายตัวอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงภารกิจด้านกิจการพลเรือนของทหารเนื่องจากงานพัฒนาถือได้ว่า เป็นภารกิจหนึ่งของทหารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่นคงแห่งชาติ ดังที่ปรากฏในเอกสารวิจัยด้านความมั่นคงที่ศึกษาในประเด็นทหารกับการพัฒนาประเทศ ซึ่งระบุตรงกันว่าทหารมีภารกิจด้านการพัฒนาประเทศเพิ่มมากขึ้นในยุคหลังความมั่นคง (ชนิดา ชิตบัณทิตย์, 2554, น. 116 - 127)

อุดมการณ์การพัฒนาตามแนวทางของศาสตร์พระราชไม่เพียงเข้ามากำหนดนโยบายการพัฒนาของประเทศเท่านั้น ยังชี้นำประเด็นการศึกษาทางการพัฒนาในแวดวงการศึกษาไทยอย่างสูง โดยเฉพาะประเด็นการศึกษาทหารกับการพัฒนา จากการสำรวจเอกสารวิจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก และวิทยาลัยเสนาธิการทหาร และเครือข่ายฐานห้องสมุดในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามากกว่า 60 เอกสาร พบว่า ประเด็นทางการศึกษามีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความคิดเห็นสาธารณะของสังคมไทยแต่ละยุคสมัย ในห้วงปี พ.ศ.2520 – พ.ศ.2530 สถานการณ์แพร่กระจายของแนวคิดคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคต่าง ๆ ประเด็นการศึกษาจึงมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาความมั่นคงของชาติผ่านโครงการพัฒนา ขณะที่ช่วงวิกฤติทางเศรษฐกิจในห้วงปี พ.ศ.2540 งานศึกษาจะครอบคลุมการแสดงบทบาทของทหารในการพัฒนาชนบทยังโครงการพัฒนาในพื้นที่ห่างไกลเพื่อช่วยให้คนในชาติอยู่ดีกินดี กระทั่งปี พ.ศ.2549 จนถึงปัจจุบัน ประเด็นการศึกษาต่างโน้มเอียงมาสู่การประยุกต์แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาตามวิธีการแห่งศาสตร์พระราชที่สอดคล้องกับค่านิยมทางสังคม โดยเฉพาะแนวทางการปรับรูปแบบโครงการพัฒนาของทหารตามหลักปรัชญาแห่งเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

การศึกษาทหารกับงานพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นให้ความสนใจไปที่การค้นหาคำเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้โครงการพัฒนาบรรลุผล อันเป็นการมองปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นบนฐานคิดการพัฒนาในกระบวนการทัศน์ทางความรู้แบบปฏิฐานนิยม (Positivism) ที่เชื่อว่าการทำความเข้าใจพฤติกรรม

ของมนุษย์นั้น สามารถพิสูจน์หรือคาดการณ์ผลลัพธ์ได้ตรงตามสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้จากการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่ทำให้ความรู้เกิดขึ้นและดำรงอยู่เพื่อให้ได้ความรู้มาใช้อธิบายควบคุมและคาดการณ์ปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง จึงต่างไปจากมุมมองของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเห็นถึงผลสำเร็จของโครงการพัฒนาตามแนวพระราชดำริว่า เกิดจากการประยุกต์ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคนที่เกิดจากการฝึกฝน การปฏิบัติงานจนเกิดทักษะและกลายเป็นความชำนาญที่ติดตัวของแต่ละบุคคล อันเป็นความรู้ที่เกิดจากวิจรณ์ญาณหรือความถนัดเฉพาะบุคคล (Tacit Knowledge) โดยจะศึกษาจากนายทหารที่ได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาของกองทัพบก เพื่อทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ของความเป็นนายทหารพัฒนาตามวิธีการแห่งศาสตร์พระราชานในเชิงของกระบวนการทัศน์ทางความรู้แบบสร้างสรรค์สังคม (Social Constructivism) ตามแนวคิดการสร้างตัวตนของฟูโกต์ที่ว่า “ตัวตนไม่มีแก่นแท้เป็นแต่เพียงรูปลักษณ์ที่รอคอยการเติมเต็มให้สมบูรณ์และสามารถปรับเปลี่ยนไปตามบทบาทที่สอดคล้องกับสถานภาพทางสังคมของบุคคลผู้นั้นที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เพราะตัวตนนั้นเป็นผลผลิตของสังคมและวัฒนธรรมที่ตนดำรงอยู่ ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ” (Danaher, Schirato, & Webb, 2000, p. 116) ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า ความเป็นนายทหารพัฒนาเป็นกระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นจากอุดมการณ์ซึ่งอุดมการณ์ที่ว่านี้คือ แนวทางการพัฒนาตามวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้ประชาชนนั้นพึ่งตนเองได้ ดังนั้น ตัวตนของนายทหารพัฒนาจะเกิดขึ้นในบริบทที่เรียกว่า “การพัฒนาตามวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาน” ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติทางวาทกรรม (Discursive Practice) ที่ทำให้นายทหารพัฒนาต้องปฏิบัติตาม อันเป็นกลยุทธ์ของการสร้างตัวตนขึ้นมาในรูปลักษณะที่มีความเฉพาะตัว

บทความชิ้นนี้จึงต้องการแสดงให้เห็นความจริงที่ว่า “อำนาจแห่งความรู้สร้างคน” หรือสร้างความเป็นนายทหารพัฒนาขึ้นมา ซึ่งความรู้ในที่นี้ คือ อุดมการณ์การพัฒนาตามวิธีการแห่งศาสตร์พระราชานอันเป็นความรู้ของรัฐที่เข้าไปกำกับให้คนเป็นหรือสร้างตนเองให้มีรูปลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (Subjugated Knowledge) จากการที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษา สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ชีวิตประจำวันของนายทหารพัฒนาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในความรับผิดชอบของกองทัพบกซึ่งมีกิจกรรมที่ถูกยกย่องในวงกว้างให้เป็นพื้นที่ตัวแบบของการพัฒนา เช่นนั้นแล้วการเก็บรวบรวมประสบการณ์ของนายทหารผู้ปฏิบัติงานตามโครงการเหล่านี้มิให้สูญหายไปตามกาลเวลา ย่อมจะนำมาสู่การเป็นแบบเรียนที่มีชีวิตที่นักพัฒนาและนักทหารรุ่นหลังยึดเป็นหลักการและแนวปฏิบัติของการทำงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างตัวตนนายทหารพัฒนาของกองทัพบก

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตทางด้านเนื้อหา วิเคราะห์ให้เห็นถึงกระบวนการสร้างตัวตนอันเกิดจากประสบการณ์ทำงานของนายทหารพัฒนาตามโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินของกองทัพบก ที่สร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นระบบ จนกลายเป็นแนวปฏิบัติให้คนรุ่นหลังต่อไป

ขอบเขตทางด้านพื้นที่ ชุมชน (ชื่อสมมุติ) ซึ่งเป็นที่ตั้งของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินที่กองทัพบกมีส่วนร่วมดำเนินงาน ได้แก่ (1) บ้านทุ่งนา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง (2) ตำบลสระบัวและตำบลรักไทย อำเภอพบพระ จังหวัดตาก และ (3) บ้านน้ำตาล อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

การทบทวนวรรณกรรม

รัฐเสรีนิยมทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะลดรัฐสวัสดิการลงและส่งเสริมให้ประชาชนยืนอยู่บนขาของตนเอง โดยพึ่งพาตัวเองให้มากที่สุด อันเป็นกระบวนการที่ใหม่ทางการพัฒนาซึ่งมองชุมชนที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่า หากบุคคลมีความสมบูรณ์พร้อมแล้ว จึงจะอาสาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมที่ตนอยู่อาศัยเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวม ถึงกระนั้นการเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาชุมชนไปตามแนวทางนี้จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อชุมชนเหล่านั้นรู้ถึงกำลังความสามารถของตนเอง เพราะการรู้ว่าตนเองเป็นใครและกระทำการสิ่งใดได้ จะทำให้พวกเขาเลือกหนทางพัฒนาตนเองที่เหมาะสมที่สุด ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จึงกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างพลเมืองจัดการตนเอง ด้วยรัฐในปัจจุบันเปิดพื้นที่ให้ประชาชนรวมตัวกันสร้างงาน สร้างอาชีพ อันเกิดจากการนำทางของนักพัฒนา (Expert) ผู้กระตุ้นให้เกิดกิจกรรมที่นำไปสู่การขยายเครือข่ายความร่วมมือบนฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกันในลักษณะภาคประชาสังคม (Civil Society) ที่อาสาทำงานชุมชนด้วยความยินยอมพร้อมใจ โดยมีจุดร่วมเดียวกันในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอันแสดงว่า พื้นที่แห่งนั้นมีทุนทางสังคม (Social Capital) ที่จะช่วยให้พวกเขาอยู่รอดด้วยตนเอง เมื่อคนในชุมชนร่วมกันรับผิดชอบตัวเอง จึงจะเรียกว่าชุมชนเหล่านั้นพึ่งพาตนเองได้ ท้ายที่สุดจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความก้าวหน้า นี่คือความหมายของชุมชนพัฒนาที่ยั่งยืน อันเป็นเป้าหมายของการดำเนินนโยบายพัฒนาชนบทที่ทางไกลของรัฐในยุคสมัยนี้ (Cheshire, 2006)

ในหนังสือ Rural Development: Discourses and Practices of Self - help in Australian Rural Policy (2006) ของลินดา เชสไชร์ (Lynda Cheshire) แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ปฏิบัติการทางการพัฒนาของรัฐโดยนักพัฒนาชุมชนประสบผลในการสร้างกระบวนการพึ่งตนเองของชุมชนให้พร้อมต่อการกำหนดโครงการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของพวกเขา ที่เป็นการสร้างพลเมืองจัดการตนเอง โดยยกตัวอย่างการทำงานของคณะกรรมการชุมชนสองแห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในมลรัฐควีนส์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย นั่นคือ Woomeroo Action Group เมือง Austin และ The Warmington Ranges, Warmington Revival Committee ในเขต Warmington ซึ่งบรรลุผลในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากขึ้นเป็นชุมชนวิสาหกิจท่องเที่ยวแห่งใหม่ของประเทศ จากปฏิบัติการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งสองโครงการ ได้แก่ (1) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางแผนการฟื้นฟูและขับเคลื่อนชนบทไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Positive Rural Feature: PRF) และ (2) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำชุมชนในชนบท (Building Rural Leader: BRL) การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนขึ้นมามีงานวิสาหกิจของทั้งสองชุมชนเกิดขึ้นจากการสนับสนุนของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะบทบาทของผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยซึ่งเป็นผู้ส่งผ่านหรือถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจต่อแนวนโยบายของรัฐลงสู่การปฏิบัติในพื้นที่ กระบวนการทำงานของนักพัฒนาทำให้พื้นที่ดังกล่าว กลายเป็นสนามปฏิบัติการที่สร้างพลเมืองผู้กระตือรือร้นที่จะดูแลตัวเองและรับผิดชอบต่อสังคมที่อยู่อาศัย ซึ่งเกิดจากสำนึกในการทำงานพัฒนาร่วมกับภาครัฐอย่างใกล้ชิด ด้วยตระหนักดีว่าตนมีกำลังที่จะดำเนินชีวิตต่อไปด้วยลำแข้งของตัวเอง โดยนัยนี้ยังสะท้อนถึงการแผ่ขยายอาณาบริเวณทางอำนาจของรัฐที่สอดแทรกเข้ากำกับควบคุมประชาชนในระยะทางไกล (Distance Government) ด้วยการนำทางชีวิต (The Conduct of Conduct) ซึ่งรัฐมักจะกระทำต่อประชากรในพื้นที่ห่างไกลอย่างแนบเนียน (Cheshire, 2006, pp. 38, 91 - 112)

เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศของรัชนี้ ประดับ (2556) พบว่า การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นพื้นที่ปฏิบัติการทางการพัฒนาที่สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ด้วยการสร้างพลเมืองที่พึ่งพาตนเอง หากพิจารณาการดำเนินงานของมูลนิธิปิดทองหลังพระและมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงใน “โครงการบูรณาการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดน่านตามแนวพระราชดำริ” ซึ่งมุ่งเน้นให้ประชาชนในพื้นที่โครงการเป็นผู้ปฏิบัติการด้วยตนเอง โดยอาศัยโครงสร้างของระบบราชการทำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยง” ให้ความรู้ ฝึกฝน

อบรม ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณ เช่นเดียวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในภูมิภาคต่าง ๆ เปรียบเสมือนสถาบันการเรียนรู้และฝึกอบรมวิชาการเกษตรแผนใหม่ให้กับเกษตรกร เพื่อเป็น “ต้นแบบการพัฒนา” ให้แก่ประชาชนในพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้เรียนรู้ ทดลอง และนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ รัชนิ เสนอว่า ผลจากปฏิบัติการดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับชุมชนนั้นคือพื้นที่เหล่านี้ถูกครอบคลุมจากเครือข่ายปฏิบัติการของความรู้ตามแนวทางศาสตร์แห่งพระราชฯ จากการประยุกต์ใช้ ถ่ายทอด และส่งต่อแนวคิด วิธีการ และเทคนิคการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ตลอดจนการให้คุณค่าและความสำคัญของความรู้เหล่านี้อย่างสม่ำเสมอเข้าสู่กลไกการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของผู้คนในชุมชน ลึกซึ้งถึงระดับเข้ากำกับวิถีชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นได้อย่างมั่นคง (รัชนิ ประดับ, 2556, น. 153 - 158)

การสร้างพลเมืองที่รับผิดชอบตนเองและชุมชนที่อยู่อาศัยด้วยเทคโนโลยีทางอำนาจเช่นนี้ ถือเป็นการปฏิบัติการสร้างความจริง ว่าด้วยแนวปฏิบัติของชุมชนพัฒนาในการผลิตสร้างพลเมืองที่พึงปรารถนาของรัฐ ด้วยความรู้ความจริงดังกล่าวแพร่เข้ากำกับชีวิต ซึ่งหมายรวมถึงความคิด จิตใจ และการกระทำ จนกลายเป็นคุณลักษณะของสมาชิกแห่งชุมชนนั้น ตามที่กล่าวมาแล้วว่า ตัวตนเป็นแต่เพียงโครงร่างที่ว่างเปล่ารอคอยการเติมเต็มให้สมบูรณ์และไม่ได้มีเพียงรูปลักษณะเดียว ทว่าความรู้และปฏิบัติการทางสังคมร่วมสมัยต่างหากที่ผลิตสร้างตัวตนของบุคคลให้เป็นไปในรูปลักษณะที่ต้องการ จึงกล่าวได้ว่า ความเป็นพลเมืองที่จัดการงานพัฒนาไปตามทางของตนและนำพาชุมชนไปสู่การพึ่งตนเองได้นั้น เป็นผลผลิตที่รัฐเสรีนิยมปรารถนาสูงสุด โดยอาศัยการทำงานของนักพัฒนาเป็นสื่อกลางในการส่งผ่านอำนาจรัฐลงสู่ชนบทที่ห่างไกลในรูปของโครงการพัฒนาชุมชน ด้วยเหตุนี้ตัวตนของพลเมืองจะมีรูปลักษณะเช่นใดย่อมขึ้นอยู่กับร่างทรงของอำนาจหรือพาหะที่ส่งผ่านอำนาจชนิดนั้น หรือกล่าวโดยง่ายว่า ความเป็นนักพัฒนาย่อมถูกกำกับจากพลังแห่งความรู้และปฏิบัติการทางการพัฒนาที่ตนเองยึดถือแล้วส่งผ่านพลังแห่งอำนาจนั้นลงสู่สมาชิกในชุมชนพัฒนา เช่นเดียวกับนายทหารพัฒนาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งดำเนินการโดยกองทัพบก ต่างเป็นตัวกลางที่แข็งขันในการส่งต่อความรู้ทางการพัฒนา โดยหวังผลการเกิดกระบวนการสร้างพลเมืองจัดการตนเองตามแนวทางของศาสตร์พระราชฯ ให้ดำรงอย่างมั่นคงในชุมชนที่ห่างไกล

เทคนิควิธีการสร้างตัวตนของนายทหารพัฒนาและพลเมืองจัดการตนเองในรูปลักษณะดังกล่าวปรับใช้แนวคิดของมาเรีย แทมบูกู (Maria Tamboukou) ซึ่งศึกษาวิธีการสร้างความเป็นผู้หญิงและการนำเสนอตัวตนของผู้หญิงในห้วงปลาย ค.ศ.19 ถึงต้น ค.ศ.20 ในหนังสือเรื่อง Women, Education and the Self: A Foucauldian Perspective (Tamboukou, 2003) อันเป็นห้วงเวลาเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ที่ให้อิสระแก่ผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะ ด้วยวิธีการสืบสาวเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิงภายในสถาบันการศึกษา อาณาบริเวณแรกที่สร้างสถานะทางสังคมแก่ผู้หญิงในฐานะครูผู้ถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชน อันเป็นวิถีชีวิตที่ต่างไปจากบทบาทของความเป็นมารดาและภรรยาซึ่งจำกัดตนเองอยู่ภายในครอบครัวเช่นอดีต โดยบันทึกเรื่องราวเอาไว้ในอัตชีวประวัติของพวกเธอในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนเทคนิควิธีหลากหลายที่พวกเธอเหล่านั้นใช้เพื่อเผชิญหน้ากับพื้นที่ทางสังคมใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดความตึงเครียดและส่งผลให้เกิดการฝ่าฝืนกฎระเบียบทางสังคมที่พยายามกั้นขวางตัวเธอไว้ในเส้นทางเดิม ๆ พลิกโฉมตัวเองขึ้นมาใหม่ พร้อมจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของตนขึ้นอย่างมั่นคงภายในสังคม ทั้งนี้ แทมบูกูได้ใช้งานเขียนอัตชีวประวัติของผู้หญิงเป็นทั้งแหล่งกำเนิดองค์ความรู้เกี่ยวกับผู้หญิงและในลักษณะเทคนิควิธีของการสร้างความเป็นผู้หญิงขึ้นมา (Technologies of Female Self) ตามคำนิยามใหม่ของตัวเธอ (Tamboukou, 2003, pp. 33 - 34)

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงการนำแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการชีวิต (Governmentality) ชีวอำนาจ (Bio - Power) และเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technology of Self) ของมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) มาเป็นกรอบทางการศึกษา ทำให้งานเหล่านี้สามารถวิเคราะห์ให้เห็นว่า ตัวตนคือ

สิ่งที่ถูกสร้างขึ้น โดยมีกรอบคิดในการวิจัยครั้งนี้ว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งตั้งอยู่บนฐานคิด ศาสตร์พระราชา เป็นปฏิบัติการที่สร้างความเป็นนายทหารพัฒนาขึ้นมาจากความสามารถของเขาในการแปลง นโยบายลงสู่การปฏิบัติอย่างเห็นผล อันปรากฏชัดจากประชาชนในชนบทนั้นพึ่งตนเองได้หรือสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่โครงการได้ ด้วยการศึกษาผ่านเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิต และการปฏิบัติงานประจำวันของนายทหารพัฒนาซึ่งถูกยกย่องให้เป็นต้นแบบของงานพัฒนาในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กองทัพบกดำเนินการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิทยาการศึกษาเรื่องเล่าตามแนวทางของ ฟูกูเดียน (Foucauldian Narrative Approach) (Tamboukou, 2013, pp. 88 - 107) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อเป็นแนวทางการสนทนากับนายทหารพัฒนา ให้ได้ข้อมูลประสบการณ์ทำงานของผู้ให้ข้อมูล และเข้าใจถึงกระบวนการสร้างความเป็นนายทหารพัฒนา ตามศาสตร์พระราชา รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับบริบททั่วไปของโครงการพัฒนาที่ถูกคัดเลือกให้เป็นพื้นที่ศึกษา โดยผู้วิจัยจะอยู่ในฐานะผู้ร่วมบทสนทนาเพื่อสร้างความรู้จากประสบการณ์ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจาก แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบนี้เชื่อว่าความจริงถูกสร้างขึ้นมาร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับผู้ร่วมสนทนา จากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์โดยอาศัยฐานคิดเชิงทฤษฎีของผู้วิจัยตามกรอบแนวคิดที่วางไว้

1. พื้นที่ศึกษา

ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กองทัพบกมีส่วนร่วมดำเนินงาน โดยเป็นโครงการที่ได้รับรางวัลด้านการพัฒนาในระดับกองทัพภาคหรือระดับประเทศ หรือเป็นโครงการที่ได้รับการยอมรับจากสังคมโดยทั่วไปว่าประสบผลในเชิงการพัฒนา ตามแนวทางของศาสตร์พระราชาสองประการ (คณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา, 2560, น. 53 - 72) จากการที่ผู้วิจัยลงสำรวจพื้นที่จริง เพื่อทำการคัดเลือกพื้นที่ศึกษาและผู้เล่าเรื่องที่ตรงตามทฤษฎี ได้แก่

1.1 ศาสตร์แห่งการพัฒนา ได้แก่ นายทหารผู้มีบทบาทในโครงการพัฒนาที่มุ่งสร้างความสมดุล ทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม คือ ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการพระราชดำริบ้านทุ่งนา (ชื่อสมมุติ) อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งประสบผลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประชาชนในภูมิภาค สามารถแก้ไขปัญหา ที่ดินทำกินของประชาชนตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการจัดการดิน น้ำ ป่าและ ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถพลิกฟื้นความอุดมสมบูรณ์ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

1.2 ศาสตร์แห่งความประพฤติ การครองตน ได้แก่ นายทหารผู้น้อมนำแนวพระราชจริยวัตรและ การบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ ซึ่งเป็นต้นแบบที่ดีในการดำรงตน มาพัฒนาตนเองทั้งในส่วนของความคิด จิตใจ และวิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และการประพฤติ ปฏิบัติตนในสัมมาชีพ คือ ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการศิลปาชีพในโครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินรักไทย (ชื่อสมมุติ) ตำบลสระบัวและตำบลรักไทย อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ซึ่งประสบผลในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ หรือปลูกฝังค่านิยมอันดีงามให้แก่ประชาชนในภูมิภาคที่ห่างไกล

1.3 ศาสตร์แห่งการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองและสงบสุข ได้แก่ นายทหารผู้มีบทบาทในการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมและการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการฟาร์มตัวอย่างและศูนย์การเรียนรู้บ้านน้ำตาล (ชื่อสมมุติ) ตำบลปูลากง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนใต้ อันเป็นโครงการพัฒนา ที่มุ่งเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมที่ปรากฏผลเชิงบวกทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและจิตวิทยา

2. วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.1 นายทหารพัฒนาซึ่งปฏิบัติงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกองทัพบก โดยการเข้าถึงตัวบุคคลจะใช้วิธีการขอคำแนะนำจากกองพลพัฒนาของกองทัพภาค ซึ่งมีความรู้เรื่องงานพัฒนาของกองทัพ (Gatekeeper) เป็นช่องทางเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งได้รับการยอมรับจากกองทัพว่า เชี่ยวชาญงานพัฒนาสาขาต่าง ๆ โดยผู้วิจัยเข้าไปพบปะเพื่อทำความรู้จักและสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่ตรงตามทฤษฎี จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นการคัดกรองผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานพัฒนาได้ดีที่สุด ได้แก่

2.1.1 ศาสตราจารย์แห่งการพัฒนา โดยศึกษากระบวนการสร้างความเป็นนายทหารพัฒนาของ “จำเริญ” ผู้เชี่ยวชาญงานช่างบนพื้นที่ทางการพัฒนายาวนานถึง 31 ปี นับแต่แรกบรรจุเข้ารับราชการ ณ กองพลพัฒนา กองทัพภาคที่ 3 สังกัดกองช่างในหน่วยงานยุทธโยธาของหน่วยต้นสังกัดอยู่หลายปี ต่อมาเข้ารับหน้าที่ก่อสร้างเส้นทางสายยุทธศาสตร์ อำเภอแม่สาย - บ้านผาหมี่ และก่อสร้างกองอำนวยการโครงการพัฒนาโดยตุง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จากนั้นอาสาเข้าทำงานพัฒนายังโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ชนบททางภาคเหนือหลายโครงการ ด้วยการนำทักษะงานช่างเข้าจัดการโครงสร้างพื้นฐานและจัดระเบียบงานพัฒนาภายในโครงการ กระทั่งนำพาให้ราษฎรเข้าสู่เส้นทางทำกินซึ่งทำให้พวกเขาดำรงชีพอยู่ภายในชุมชนโดยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ที่จะส่งเสริมชุมชนในการจัดการตนเอง กระทั่งมีกำลังที่จะดูแลทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้คงอยู่ต่อไป

2.1.2 ศาสตราจารย์แห่งความประพฤติและการครองตน โดยศึกษากระบวนการสร้างความเป็นนายทหารพัฒนาของ “ผู้กองแทน” ซึ่งได้รับความไว้วางใจให้ปฏิบัติภารกิจด้านความมั่นคงบนพื้นที่ทางการพัฒนาของกองทัพอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 25 ปี เริ่มจากงานส่วนอำนวยการช่วยการจัดตั้งหมู่บ้านชายแดนในบริเวณพื้นที่จังหวัดตาก - แม่ฮ่องสอน เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อำนวยการประสานงานโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่จังหวัดตาก - แม่ฮ่องสอน การปฏิบัติหน้าที่ควบคุมงานชุดลอกแก้มลิง จังหวัดพิษณุโลก และเจ้าหน้าที่ประจำชุดปฏิบัติการโครงการศิลปาชีพในพื้นที่โครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินรักไทย ซึ่งนำพาชุมชนจัดการตนเองจนกลายเป็นแหล่งผลิตอาหารรายใหญ่ของประเทศ รับรองด้วยรางวัลเกษตรกรไร่นาสวนผสมและผู้นำชุมชนพัฒนาดีเด่นระดับประเทศ ในปี พ.ศ.2563 โดยผู้กองแทนมีบทบาทเชื่อมต่อองค์ความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่เข้ากับองค์ความรู้เดิมกลายเป็นชุดความรู้เฉพาะทางการเกษตรของชุมชน ทั้งยังเป็นตัวแบบการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชุมชน

2.1.3 ศาสตราจารย์แห่งการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองและสงบสุข โดยศึกษากระบวนการสร้างความเป็นนายทหารพัฒนาของ “หมวดมานพ” ผู้เชี่ยวชาญงานพัฒนาทางการเกษตรมาเป็นระยะเวลากว่า 20 ปี ผู้ซึ่งเติบโตมาในครอบครัวที่มีบิดารับราชการทหารและปลูกฝังให้ลูกทุกคนทำงานรับใช้ชาติในวิชาชีพเดียวกับตน ภายหลังเข้าทำงานที่กองพันทหารราบที่ 2 ศูนย์การทหารราบ เขามีโอกาสได้เรียนรู้การเกษตรทฤษฎีใหม่ กระทั่งลงมือปฏิบัติจนสร้างแปลงเกษตรสาธิตด้านเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยต้นสังกัด โดยไม่คาดคิดมาก่อนว่าความเชี่ยวชาญในงานไร่นาสวนผสมเพื่อเป็นรายได้เสริมของครัวเรือนจะถูกนำมาใช้ในงานพัฒนาในฐานะผู้จัดการฟาร์มตัวอย่างและศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ผสานเข้ากับประสบการณ์งานมวลชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะสามารถนำพาให้โครงการพัฒนาที่เขาบริหารงานนั้น สร้างรายได้และสร้างความปรองดองระหว่างกลุ่มคนที่แตกต่างกันทั้งทางศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีให้เกิดความเข้าใจและอยู่ร่วมกันโดยสันติ

2.2 ผู้นำชุมชนพัฒนา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมโครงการพัฒนา จำนวน 3 คน ได้แก่ 1) ผู้ใหญ่บ้านทุ่งนา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง 2) กำนันตำบลรักไทย อำเภอพบพระ จังหวัดตาก และ 3) ผู้ใหญ่บ้านน้ำตาล อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากผลของการพัฒนา

โดยตรง มองเห็นถึงบทบาทการทำงานพัฒนาของนายทหารว่า นำทางให้ชุมชนนั้นสามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นผู้ที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการด้วยตนเอง

โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) วิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพึ่งตนเองของชุมชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำกรอบความคิดที่ได้มาเป็นกล่องเครื่องมือเบื้องต้นในการวิจัยต่อไป

2) ประสานงานกับกองพลพัฒนาในแต่ละกองทัพบก เพื่อคัดเลือกนายทหารพัฒนาซึ่งได้รับรางวัลด้านการงานทั้งในระดับกองทัพบกและระดับประเทศ หรือนายทหารที่ได้รับการยอมรับในผลการปฏิบัติงานและความประพฤติ เพื่อทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น ก่อนที่จะขอรับการอนุเคราะห์จากหน่วยต้นสังกัดเข้าร่วมโครงการวิจัยต่อไป

3) สัมภาษณ์นายทหารและผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์งานพัฒนาร่วมกับผู้วิจัยและนำมาเป็นบทวิเคราะห์ในงาน

4) นำคำสัมภาษณ์มาถอดเป็นตัวร่าง (Transcript) จากนั้นนำมาวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) (Chamaz, 2014)

5) นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสร้างข้อเสนอเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความเป็นนายทหารพัฒนาตามแนวทางของศาสตร์พระราชา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิทยาการศึกษาเรื่องเล่าตามแนวทางของฟูกูเคียน จากนายทหารพัฒนาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นตัวแทนในการวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีฐานราก เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความเป็นนายทหารพัฒนาตามแนวทางของศาสตร์พระราชา ให้เห็นถึงประสบการณ์ที่พวกเขาสร้างสมเป็นองค์ความรู้อย่างละเอียด รอบด้าน โดยหลักการสร้าง “ความน่าเชื่อถือของเรื่องเล่า” (Trustworthiness) อันได้แก่ ความสมเหตุสมผลของเรื่องเล่า ความสอดคล้องต้องกันของเรื่องราว ความเชื่อมโยงของเรื่องเล่า และการสร้างความรู้จากเรื่องเล่านี้สามารถนำไปอ้างอิงสำหรับการศึกษาตามแนวทางนี้ต่อไป (Riesman, 1993, pp. 64 - 70) ด้วยวิธีวิทยารูปแบบนี้เป็นหนทางที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถคลี่คลายถึงวิธีการทำงานของพลังความรู้ทางการพัฒนาที่เข้ากำกับตัวตนของนายทหารพัฒนาให้กำหนดตนเองไปตามเจตจำนงของชุดความรู้นั้น ๆ ได้อย่างไร (Tamboukou, 2013) สร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงเรื่องราวของพวกเขว่า รับรู้ถึงความเป็นนายทหารนักพัฒนาของตนเองไปในทางใด และมีแนวปฏิบัติเช่นไรจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญที่เป็นครูให้กับนักพัฒนาและนักการทหารรุ่นหลังได้มาเรียนรู้

สำหรับตัวตนของนายทหารพัฒนาจะพิจารณาจากความคิด ความรู้สึก และทัศนคติของเขามีต่อการพัฒนาแล้วส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพวกเขา ซึ่งจัดจำแนกรูปลักษณะของตัวตนจากการเป็นผู้กระทำและเป็นผู้ถูกกระทำจากพลังแห่งความรู้ โดยจัดจำแนกบุคลิกลักษณะของนายทหารพัฒนาออกเป็น 2 ลักษณะตามแนวคิดการสร้างตัวตนของฟูกูเคียน คือ บุคคลที่ถูกกำกับจากพลังความรู้หรือสยบยอมต่อพลังความรู้ทางการพัฒนาตามยุคสมัย (Objectification) และบุคคลที่สร้างตัวเองขึ้นมา (Subjectification) จากการมีทางเลือกในการแสวงหาความรู้ทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับกำลังความสามารถของตนเอง จากนั้นนำมาปรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Rabinow, 1984, p. 11)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบความเป็นนายทหารพัฒนาของกองทัพบกใน 2 ลักษณะ คือ นายทหารที่ถูกกำกับจากพลังแห่งความรู้หรือสยบยอมต่อพลังความรู้ทางการพัฒนาตามยุคสมัย ได้แก่ นักพัฒนาชนบทที่ห่างไกลของ

จำเขี้ยว และนักพัฒนาความมั่นคงทางทหารของผู้กองแทน ขณะที่ความเป็นนักพัฒนาผู้สร้างความสมานฉันท์ทางสังคมของหมวดมานพ เป็นตัวอย่างของบุคคลที่สร้างตัวเองขึ้นมาจากทางเลือกที่จะแสวงหาความรู้ทางการพัฒนาซึ่งพอเหมาะพอสมกับกำลังความสามารถของตน แล้วนำมาปรับใช้เป็นแนวปฏิบัติที่มีลักษณะเฉพาะตัว ด้วยปฏิบัติการทางอำนาจภายในสังคมมักแทรกตัวเข้าสู่ชีวิตของผู้คนเพื่อจัดจำแนกตัวบุคคลจากลักษณะเฉพาะของเขานั่นเอง จากนั้นจะยึดโยงพวกเขาไว้ด้วยปฏิบัติการทางอำนาจที่สร้างความเฉพาะตัวนั้นในสองทาง คือ ตัวตนภายใต้การครอบงำของบุคคลอื่นโดยการบังคับหรือตอกอยู่ภายใต้การพึ่งพา และการตอกตรึงพวกเขาไว้ด้วยอัตลักษณ์แห่งตัวตนตามสำนึกรับผิดชอบหรือการตระหนักรู้ของตนเอง (Foucault, 1983, p. 212) ตามกระบวนการ ต่อไปนี้

1. ถ้อยคำที่ยืนยันถึงผลสำเร็จในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพของชุมชนพัฒนา จากการนำทางให้ชาวบ้านสร้างงาน สร้างรายได้ที่มั่นคง ส่งผลให้การบุกรุกทำลายป่าลดลงและฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับมาอุดมสมบูรณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนา แสดงให้เห็นแล้วว่า การบริหารจัดการงานพัฒนาบนฐานแห่งศาสตร์พระราชาก็เป็นระเบียบวินัยในการควบคุมตนเอง (Self - Discipline) ที่เข้ามาจัดช่องตารางและตำแหน่งแห่งที่ของจำเขี้ยวรวมถึงสมาชิกของโครงการพัฒนายังภารกิจประจำวันให้เป็นไปตามลำดับขั้น เพราะปฏิบัติการแรกของระเบียบวินัย ได้แก่ การสร้างตารางที่มีชีวิตขึ้นมา จากนั้นทำให้เกิดการสังเกตหรือสำรวจตนเองมิให้เบี่ยงเบนไปจากระเบียบวินัยของความเป็นนักพัฒนาชนบทที่แท้จริง (มิเชล ฟูโกต์, 2547, น. 30 - 35) โดยกำกับให้จำเขี้ยวต้องบริหารจัดการโครงการพัฒนาและสร้างสรรค์กิจกรรมการพัฒนาที่นำไปสู่งานอาชีพที่มั่นคงของชุมชนเพื่อนำพาหมู่บ้านทุ่งนาคยืนอยู่บนขาของตนเองให้ได้ อันเป็นความจริงที่ประจักษ์ชัดแล้วต่อสังคม

2. ประสบการณ์งานพัฒนาที่ถูกถ่ายทอดออกมาแสดงชัดว่า ผู้กองแทนทำหน้าที่เป็นสื่อกลางส่งผ่านอำนาจหรือในที่นี้คือ ความรู้ทางการพัฒนาแห่งศาสตร์พระราชาลงสู่ชุมชนอย่างแท้จริง กระทั่งพลังแห่งความรู้หรือความจริงดังกล่าวแพร่และไหลเวียนอย่างเข้มข้นภายในชุมชนพัฒนา ด้วยประจักษ์ชัดถึงผลประโยชน์ที่มีต่อชุมชนเพราะความเป็นนักพัฒนานั้น ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการถูกครอบงำของอำนาจที่สัมพันธ์กับความรู้ (Objectivity) (Boucher, 2010, pp. 80 - 82) ความรู้สึกถึงความเป็นนักพัฒนาของตนเองที่ก่อตัวขึ้นนั้นเป็นผลจากการที่ผู้กองแทนเชื่อมั่นในศาสตร์พระราชา องค์ความรู้ที่เป็นระบบระเบียบซึ่งสังคมรับรองว่าเป็นความรู้แห่งยุคสมัย (Episteme) และรับปฏิบัติตามทางแห่งความรู้นั้น ๆ ด้วยเหตุนี้รางวัลด้านการพัฒนาที่ชุมชนได้รับจึงเป็นการเสริมพลัง (Empowerment) ในรูปของอำนาจกำกับตัวเองของนายทหารพัฒนา (Bio - power) และชุมชนพัฒนา (Bio - politics) มิให้หลุดรอดจากวิถีทางการพัฒนารูปแบบนี้ นี่ก็ความเป็นนักพัฒนาความมั่นคงทางทหารของผู้กองแทน ซึ่งเป็นผลจากพลังทางความรู้การพัฒนาที่มาบรรจบกับอำนาจการบริหารจัดการชายแดนของกองทัพ (Disciplinary Power) ภายในสนามวาทกรรมการพัฒนาตามแนวทางแห่งศาสตร์พระราชาสงครามพัฒนา ณ ชายแดนที่ห่างไกล

3. เรื่องราวชีวิตการทำงานพัฒนาของหมวดมานพ แสดงให้เห็นว่า ความเป็นนายทหารนักพัฒนาของเขาก่อกำเนิดจากองค์ความรู้ทางการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่แทรกตัวเข้าสู่ชีวิตประจำวันอย่างเป็นปกติธรรมดา ในช่วงหนึ่งความเป็นนักพัฒนาของเขา จึงมีลักษณะสยบยอมต่ออำนาจแห่งศาสตร์พระราช (Docile Body) ทว่าอีกด้านหนึ่ง บุคคลมีความเป็นตัวของตัวเองจากอิสระในการเข้าถึงความรู้ต่าง ๆ และมีทางเลือกในการกระทำที่แสดงว่า เขาควบคุมตัวเองได้ (Subjectivity) (Foucault, 1988, pp. 50 - 51) จากการที่หมวดมานพสร้างสรรค์วิถีการพัฒนาในลักษณะเฉพาะตัวยังโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งกองทัพกตัญญูดำเนินการดังที่กล่าวมาแล้วว่า ตัวตนไม่มีแก่นแท้เป็นแต่เพียงรูปแบบที่ว่างเปล่าและไม่คงตัว บุคคลจำเป็นต้องเผชิญหน้ากับภารกิจในการสร้างตัวตนที่แปรเปลี่ยนไปแต่ละบริบท ฝ่าปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเพื่อสร้างสมดุลระหว่าง

ตนเองและบริบททางสังคมที่ดำรงอยู่ หรือสอดคล้องกับความรู้ความจริงในยุคสมัยนั้น ๆ ส่งผลให้ความเป็นนักพัฒนาที่เขาแสดงตัวออกมามีบุคลิกลักษณะที่ต่างออกไปในแต่ละช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์

อภิปรายผลการวิจัย

การพูดคุยกับนายทหารที่มีประสบการณ์ในงานพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งดำเนินการโดยกองทัพบก ถูกนำมาสร้างเรื่องราวกระบวนการสร้างนายทหารพัฒนาของกองทัพบกที่จะกล่าวต่อไป แสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจของความรู้ ซึ่งในที่นี้คือ การพัฒนาตามแนวทางของศาสตร์พระราชาที่ไหลเวียนอยู่ภายในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาของกองทัพบกเข้าจัดการกระทำต่อเรื่องราวความเป็นนายทหารนักพัฒนาแต่ละบุคคลด้วยวิธีการวิเคราะห์เรื่องเล่าตามแนวทางของฟิวโกเดียนจะทำให้เราเห็นถึงสิ่งที่พวกเขายึดถือเป็นความจริงและความเป็นนักพัฒนาที่พวกเขาสร้างขึ้นจากภาคปฏิบัติการทางสังคมในยุคสมัยปัจจุบันซึ่งเข้ากำกับเรื่องราวที่ถูกบอกเล่าออกมา โดยกล่าวได้ว่าความเป็นนักพัฒนาของนายทหารเหล่านี้ก่อตัวขึ้นจากการหล่อหลอมของบริบททางการพัฒนาตามแนวทางของศาสตร์พระราชา ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม และองค์ความรู้ที่พวกเขาสั่งสมจากการทำงานพัฒนาของกองทัพบก ส่งผลให้บุคลิกลักษณะของนายทหารแต่ละคนมีความเฉพาะตัวที่กำหนดความเป็นนักพัฒนาตามกระบวนการสร้างตัวตนของตนเอง ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นนักพัฒนาจากปฏิบัติการที่นายทหารยึดมั่นแนวทางการพัฒนาแห่งศาสตร์พระราชาเป็นหนทางในการสร้างชุมชนพึ่งตนเอง

จากการศึกษาพบความเป็นนักพัฒนาจากปฏิบัติการที่นายทหารยึดมั่นแนวทางการพัฒนาแห่งศาสตร์พระราชาเป็นหนทางในการสร้างชุมชนพึ่งตนเองใน 2 ลักษณะ ได้แก่ นักพัฒนาชนบทที่ห่างไกล และ นายทหารนักพัฒนาความมั่นคงทางทหาร ดังนี้

1.1 นักพัฒนาชนบทที่ห่างไกล เมื่ออำนาจในการจัดระเบียบวินัยเวียนมาบรรจบกับองค์ความรู้ทางการช่าง สร้างความจริงเกี่ยวกับการเป็นทหารช่างที่เก่งงานให้เกิดขึ้นแก่โรงเรียนทหารช่างแห่งกองทัพบก โดยความจริงดังกล่าวแทรกตัวเข้ากำหนดความเป็นนายทหารช่างที่แข็งขันของเหล่านักเรียนนายสิบทั้งหลาย ด้วยตระหนักรู้ถึงกำลังความสามารถของตนทางสายวิชาชีพนี้ ทำให้มุ่งมั่นฝึกฝนงานช่างภายในกองทัพอ่างเต็มกำลังภายใต้สนามปฏิบัติการของงานช่างที่ผลิตสร้างความจริงเกี่ยวกับความเป็นทหารช่างในมิติทางการพัฒนาหลายพื้นที่ ได้แก่ การก่อสร้างถนนสายยุทธศาสตร์แนวชายแดนและโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในชนบทที่ห่างไกลหลายแห่ง โดยการจัดระบบความสัมพันธ์ภายในชุมชนพัฒนาทั้งหลายนั้น เป็นแนวทางที่ทหารช่างต้นแบบผู้นี้ สั่งสมเรียนรู้และยึดถือมานานเข้าก็เป็นวิถีปฏิบัติที่สะท้อนความเป็นนักพัฒนาชนบทในพื้นที่ห่างไกลด้วยเป็นปฏิบัติการที่ผลิตสร้างตัวตนนายทหารพัฒนาของ “จำเริญ” ดังต่อไปนี้

นักเรียนบ้านนอกที่อยู่ห่างไกลผู้คร่ำคราในงานช่าง การก้าวเข้าสู่รั้วโรงเรียนทหารช่างสถาบันแห่งการผลิตสร้างนายสิบทหารช่าง กลไกหลักในการจัดวางโครงสร้างพื้นฐานของกองทัพ โรงเรียนนายสิบทหารช่างจึงเป็นพื้นที่ของการใช้อำนาจเพื่อสร้างตัวตนใหม่หรือความเป็นทหารช่างให้เกิดแก่นักเรียนนายสิบในทุกวิถีทาง เพราะชีวิตภายในรั้วโรงเรียนทหารช่างถูกจัดการด้วยอำนาจบังคับบัญชาทางทหารและความรู้ทางการช่างที่เข้มข้น ผ่านปฏิบัติการในวิถีชีวิตประจำวันไม่แตกต่างไปจากการจัดระเบียบวินัยในค่ายทหารโดยทั่วไป ด้วยการจัดพื้นที่และตารางเวลา สร้างความจริงว่าด้วยวิถีชีวิตของนักเรียนนายสิบ เป็นการกำหนดให้พวกเขาต้องอยู่ในพื้นที่หนึ่ง ๆ ในช่วงเวลาที่กำหนด กล่าวคือ ในระยะเวลา 1 ปีการศึกษา นักเรียนนายสิบจะต้องปฏิบัติตามกรอบเวลาและกรอบพื้นที่ตลอด 24 ชั่วโมง ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ดังนี้

05.30 น. ตื่นนอนเวลา

05.40 น. อาบน้ำ/แปรงฟัน/ขับถ่าย ลงจากเรือนนอน รวมแถวเพื่อออกกำลังกาย 30 นาที

07.00 น. รับประทานอาหารเช้า

08.00 น. เข้าแถวเคารพธงชาติ

08.30 – 12.00 น. เข้าฝึกลักษณะทหาร/การเรียนทฤษฎีทางช่าง/การฝึกปฏิบัติวิชาชีพช่าง

12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13.00 – 16.00 น. ฝึกต่อช่วงบ่าย

16.30 น. รวมแถวเพื่อออกกำลังกาย 30 นาที

17.00 – 17.30 น. รับประทานอาหารเย็น

17.30 – 21.00 น. ทำภารกิจส่วนตัว

21.00 – 0530 น. สวดมนต์และเข้านอน

ความจริงว่าด้วยกิจกรรมตามตารางพื้นที่และเวลาที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้นดังกล่าว คือ ระเบียบวินัยที่นักเรียนนายสิบจะต้องปฏิบัติตามแผนการเรียนการสอนที่ถูกสร้างขึ้น ภายใต้การกำกับดูแลของครูฝึกอย่างเคร่งครัด โดยไม่สามารถต่อต้านหรือขัดขึ้น โดยเฉพาะการถูกตีกรอบด้วยเวลา ทำให้นักเรียนทุกคนต้องพยายามจัดการตนเอง ให้ปฏิบัติกิจโดยสมบูรณ์และทันกำหนดเวลาอย่างเคร่งครัด

นี่คือเทคโนโลยีแห่งอำนาจของโรงเรียนนายสิบที่เป็นปฏิบัติการของการสร้างความจริงว่าด้วยแนวปฏิบัติของการควบคุมร่างกายในความหมายของการควบคุมชีวิต ความคิด และการกระทำของนักเรียนในชีวิตประจำวัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติเป็นประจำ ในลักษณะของการเชื่อฟังและพร้อมปฏิบัติตามอย่างมีสำนึกในระดับจิตสำนึก จนในที่สุดวิถีปฏิบัติในฐานะที่เป็นความจริงก็กลายเป็นกฎระเบียบของโรงเรียนที่มีผลต่อการกำหนดร่างกายของนักเรียนให้เป็นอย่างที่ต้องการ นอกจากนี้ ในช่วงสองเดือนแรกนักเรียนทุกคนจะต้องเข้ารับการฝึกลักษณะทหารเพื่อผลิตสร้างนักการทหารช่างที่มีคุณลักษณะของทหารในอุดมคติของกองทัพ ด้วยความเป็นนายทหารนั้น ต้องมีบุคลิกลักษณะของความแข็งแกร่งและกล้าหาญที่ดำรงอยู่ตามธรรมชาติ ร่างกายที่บ่งชี้ถึงพลังกำลังและความองอาจ (มิเชล ฟูกูเกต์, 2547, น. 3) อันเป็นการจัดระเบียบวินัยทางร่างกายของเด็กหนุ่มจากพื้นที่ชนบทอันห่างไกลให้มีความเป็นทหารโดยสมบูรณ์ เพื่อรองรับการเรียนการสอนในวิชาช่างต่อไป

ขณะที่การเรียนภาคทฤษฎีทางช่างเป็นระยะเวลาสี่เดือนและการฝึกภาคปฏิบัติอีกหกเดือนก็เป็นช่องทางที่ทำให้อำนาจ ความรู้ สร้างความจริงเกี่ยวกับนักการทหารช่างที่เก่งงานให้เกิดแก่นักเรียนทหารช่างทุกคนเพราะเป็นพื้นที่ซึ่งนักเรียนจะถูกส่งต่อแนวปฏิบัติทางช่างและจัดระเบียบคุณลักษณะทหารช่างที่ดีแห่งกองทัพจากครูผู้ชำนาญงานช่างอย่างเข้มข้น ซึ่งประกอบไปด้วย วิชายุทธวิธีทางทหาร อาทิจากการวางและเก็บกู้วัตถุระเบิด การก่อสร้างสะพาน ถนน และสนามบิน อันเป็นองค์ความรู้เฉพาะทางซึ่งนักเรียนทหารช่างจะต้องนำไปปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนงานทางยุทธวิธีของกองทัพต่อไป โดยแยกย่อยออกเป็นวิชาแกนทางระดับที่เป็นการฝึกใช้เครื่องยนต์และเครื่องมือหนักภาคสนาม โดยเฉพาะวิชาทางดิ่งที่เป็นการก่อสร้างอาคารและงานช่างฝีมือ อันเป็นทักษะที่จำเริญนำมาปรับใช้ในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของโครงการพัฒนาหลายแห่งอย่างเห็นผล จากความตั้งใจและภาคภูมิใจในการเป็นนักเรียนทหารช่างอย่างสูงสุด โดยทั่วไปครูฝึกจะทำหน้าที่ “อบรมสั่งสอน” และส่งต่อไปฝึกงานกับเหล่าครูผู้ชำนาญการช่าง หลังจากผ่านการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติจนได้รับประกาศนียบัตร นักเรียนนายสิบจึงจะมีสิทธิเลือกบรรจุลงเหล่าทหารช่างในกรมกองต่าง ๆ ของกองทัพบก นี่คือ แบบแผน (Practices) ของการเรียนการสอนและการฝึกงานในระบบสมาคมวิชาชีพทหารช่างที่สั่งสมและสืบทอดมาช้านาน กระทั่งเป็นแนวปฏิบัติของทหารช่างโดยทั่วไป ดังนี้

จากทหารช่างมืออาชีพผู้ไฝ่ฝันทำงานช่างในมิติทางการพัฒนา ภารกิจก่อสร้างเส้นทางสายยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการค้าชายแดนพื้นที่อำเภอแม่สาย – บ้านผาหมี เพื่อส่งเสริมการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นปฏิบัติการที่ทำให้อำนาจ ความรู้ และอุดมการณ์การพัฒนาร่วมกัน

สร้างความจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะของนายทหารช่างในมิติทางการพัฒนาของจำเขี้ยว อันมีผลต่อการตรวจตรา (Surveillance) และตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ (Self - Examination) ด้วยตระหนักดีว่า การทำงานช่างก็เป็นเช่นเดียวกับสายงานพัฒนาแขนงอื่น ๆ นักพัฒนาจำเป็นต้องรู้ถึงบริบทแวดล้อมทางกายภาพ และทางสังคม ตลอดจนวิถีชีวิตของราษฎรในพื้นที่พัฒนา ทั้งนี้ เพื่อสร้างงานที่มีประสิทธิภาพและตอบสนอง การใช้ประโยชน์สูงสุด โดยผลของการก่อสร้างเส้นทางสายนี้ ช่วยยกระดับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนจากความสะดวกในการขนส่งสินค้าของคนที่ถิ่นและประเทศเพื่อนบ้านเข้าไปยังพื้นที่ชั้นใน ครอบคลุมถึงการขนย้ายผู้ป่วยไปยังสถานพยาบาล ตลอดจนเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและงานอาชีพที่เปิดกว้างจากภายในชุมชน ปฏิบัติการก่อสร้างเส้นทางสายยุทธศาสตร์ จึงเป็นพื้นที่ของการสร้างความจริง ว่าด้วยอำนาจและความรู้ ทางการพัฒนาของรัฐเสรีนิยมที่ต้องการกระตุ้นให้ราษฎรเข้าสู่ระบบตลาด อันทำให้นายทหารพัฒนายินยอม พร้อมใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถในการเชื่อมต่อเส้นทางทางการค้าระหว่างประเทศ อีกทั้งสำรวจตรวจตราตนเองให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการของกองทัพและพยายาม พัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเองให้มีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้น

ความจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะของทหารช่างในอุดมคติกลายเป็นอำนาจที่แพร่เข้าครอบคลุม ความคิด ความเชื่อ ลงสู่การปฏิบัติที่งานพัฒนาของจำเขี้ยวเข้มข้นทุกอณูของชีวิต จากการอาสาเข้าบุกเบิก โครงการพัฒนาตามพระราชดำริบ้านทุ่งนา เพื่อแสดงกำลังความสามารถในงานช่างก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ให้เป็นรูปธรรม อำนาจในการควบคุมตนเองมิให้หลุดจากกรอบของความเป็นนักพัฒนาที่ดียังผลักดัน ให้จำเขี้ยวพยายามพัฒนางานในหน้าที่ของตนให้เต็มศักยภาพต่อไป จากการขยายภารกิจลงสู่การจัดการงาน และพื้นที่ภายในโครงการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ที่เป็นการจัดระเบียบวินัยของการทำงานโดยเทคนิค การตีตารางด้วยการกำหนดเวลาทำงานของสมาชิก ระหว่างเวลา 08.00 – 16.00 น. ในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าว จะกำหนดให้สมาชิกแต่ละคนอยู่ในตำแหน่งแห่งที่ของตน เพื่อเป็นการแยกแยะสมาชิกมิให้สับสนและยากต่อการควบคุมงาน พื้นที่ของระเบียบวินัยยังแบ่งซอยเป็นหน่วยย่อยเท่ากับจำนวนสมาชิกตามแผนกต่าง ๆ จำนวน 8 แผนก ช่วยให้ผู้ควบคุมงานสามารถเฝ้าดูพฤติกรรมของแต่ละคนได้ทุกขณะ เพื่อประเมินให้คุณให้โทษ ตรวจวัดคุณภาพและความดีความชอบของแต่ละบุคคลได้ จึงนับว่าเป็นกระบวนการที่สร้างขึ้นเพื่อล่อลวงรู้ ควบคุมและใช้งานสมาชิกของโครงการให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด มากไปกว่านั้นจำเขี้ยวยังเป็นผู้นำทาง ให้ชุมชนสร้างช่องทางที่หลากหลายในการหารายได้เข้าครัวเรือน จากการประสานผู้เชี่ยวชาญเข้ามาชี้แนะ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ของชุมชนที่ยึดถืออาวุโสทางเครือญาติอย่างเคร่งครัด ทำให้การดำเนินกิจกรรมทั้งทางสังคมและทางอาชีพเป็นไปตามกฎระเบียบของชุมชน ท้ายที่สุดเมื่อชุมชน อยู่ดีมีสุข ย่อมส่งผลให้การบุกรุกทำลายป่าลดลง และฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับมาอุดมสมบูรณ์บรรลุผล ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2 นายทหารนักพัฒนาความมั่นคงทางทหาร โดยเหตุผลแห่งรัฐเรื่องการรักษาความมั่นคงแนวชายแดน ภายใต้กลไกของระเบียบกฎเกณฑ์ภาครัฐ ให้อำนาจแก่กองทัพในการเป็นสถาบันที่ใช้อำนาจเหนือพื้นที่ชายแดน สร้างงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงแห่งชาติ “หมู่บ้านยามชายแดน” จึงเป็นพื้นที่ของการใช้อำนาจเพื่อสร้าง ตัวตนใหม่ให้แก่พลเมืองไทยในทุกวิถีทาง โดยมีนายทหารพัฒนาเป็นกลไกหลักในการจัดการกับชีวิตของราษฎร หมู่บ้านชายแดนและสร้างความปรารถนาที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของพวกเขาให้ดีขึ้น ด้วยอำนาจ ความรู้ และอุดมการณ์การพัฒนาแห่งศาสตร์พระราชา ซึ่งเป็นปฏิบัติการในวิถีชีวิตประจำวันของนายทหาร ตามแนวชายแดนว่าด้วยการจัดระเบียบพื้นที่และตีตารางเวลา เพื่อสร้างพลเมืองที่มีสำนึกในความเป็นไทย (Internalized Discipline) และก่อรูปนายทหารนักพัฒนาให้เป็นตัวตนแห่งวินัย เช่น “ผู้กองแทน” ขึ้นมา ดังนี้

ปฏิบัติการจัดระเบียบวินัยพื้นที่ชายแดนไทย ในห้วงปี พ.ศ.2542 – พ.ศ.2543 เหตุการณ์ปะทะกันระหว่างชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านอย่างหนัก ทำให้ผู้อพยพหนีภัยการสู้รบหลักเข้ามายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก การทำหน้าที่ชุดปฏิบัติการจัดตั้งหมู่บ้านชายแดนเพื่อความมั่นคงตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระราชชนนีพันปีหลวง อันได้แก่ หมู่บ้านมะโอโคะ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก และหมู่บ้านปางคอง ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน นับเป็นปฏิบัติการแรกที่เกิดสร้างความมั่นคงทางความมั่นคงของผู้กองแทนให้ปรากฏตัวขึ้น จากความจริงที่ว่ากองทัพอำนวยการพลเมืองให้กลายเป็นเครื่องมือในการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนของชาติ โดยอาศัยเทคโนโลยีของการสร้างระเบียบวินัยในลักษณะเดียวกับอาณาบริเวณของค่ายทหาร เริ่มจากการจัดจำแนกบุคคลออกเป็นสัดส่วนโดยอิงอยู่กับพื้นที่ โดยการจัดแบ่งพื้นที่ชายแดนออกเป็น “หมู่บ้านยามชายแดน” พื้นที่เฉพาะสำหรับกลุ่มคนบางกลุ่มอย่างแนบเนียนและมีประสิทธิภาพ จากนั้นปิดล้อมด้วยการกำหนดพื้นที่จัดสรรเพื่อทำกินให้แต่ละครัวเรือนอย่างชัดเจนและเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังใช้เครื่องมือสร้างระเบียบวินัยที่ละเอียดอ่อนกว่านั้น อาทิ การจัดวางตำแหน่งชั้นพื้นฐาน หรือการตีตารางที่กำหนดให้แต่ละบุคคลอยู่ในตำแหน่งแห่งที่ของตนเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้บุคคลรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนที่เป็นการแยกแยะผู้คนจำนวนมากศาลอันหลากหลายและยากต่อการควบคุม เห็นได้ชัดจากการจัดตั้ง “ศูนย์อพยพผู้หลบหนีภัยสู้รบ” จากประเทศเพื่อนบ้านแยกออกมาต่างหากจากประชากรซึ่งถูกติดฉลากความเป็นไทย โดยการเข้าร่วมหมู่บ้านยามชายแดน ทั้งนี้ เพื่อระงับผลเสียอันเกิดจากการจับกลุ่มกันอย่างไร้การควบคุม การไหลเวียนของผู้คนอย่างไร้จุดหมายซึ่งจะเป็นอันตรายต่อระบบเหล่านี้ล้วนเป็นกลวิธีต่อต้านการหลบหนี ต่อต้านการรื้อถอน เพราะระเบียบวินัยจัดสร้างพื้นที่ที่สามารถระบุได้เสมอว่า ใครอยู่ตำแหน่งแห่งที่ใด ที่ช่วยให้เฝ้าดูพฤติกรรมของแต่ละบุคคลได้ทุกขณะ (มิเชล ฟูกูเกต์, 2547, น. 32 – 33) เพื่อทำให้กองทัพอำนวยการจัดการบนพื้นที่ชายแดนได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด

นักประสานงานการพัฒนาชุมชนเกษตรทฤษฎีใหม่ การทำหน้าที่ตัวกลางบูรณาการการทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนของผู้กองแทนประจำโครงการศิลปาชีพในพื้นที่โครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินรักไทย นับเป็นปฏิบัติการสำคัญซึ่งเปิดพื้นที่ให้อำนาจ ความรู้ สร้างความจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของนักพัฒนาแห่งกองทัพ กล่าวคือ ต้องเป็นนายทหารที่พร้อมรับแนวทางการพัฒนาที่ทันสมัยและสร้างแนวร่วมทางการพัฒนา เพื่อจะดึงมาเสริมงานพัฒนาของชุมชนอย่างทันเหตุการณ์ ซึ่งบรรลุผลในการนำพาให้ชุมชนรักไทยกลายเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของประเทศ รับรองจากรางวัลเกษตรกรไร่นาสวนผสมและผู้นำชุมชนเกษตรดีเด่นระดับประเทศเมื่อปี พ.ศ.2563 อันเป็นเทคโนโลยีแห่งอำนาจเข้ากำกับควบคุมมิให้ตัวเขาหลุดรอดจากแนวปฏิบัติทางการพัฒนาเช่นนี้ได้เลย ภายหลังจากผู้กองแทนเข้าประจำการที่นี่ ราษฎรในชุมชนมักเข้ามาหารือในประเด็นที่ดินทำกิน ซึ่งได้รับจัดสรรเดิม 20 ไร่ ไม่สามารถรองรับการบริโภคของครอบครัวขยายอีกต่อไป ผู้กองแทนได้รื้อรองการทำงานของตนเองอย่างรอบด้าน (Self - Reflection) แล้วเห็นว่า ลำพังการยึดแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นการจัดการที่ดินทำการเกษตรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด คงไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพของราษฎรอย่างยั่งยืน เพื่อที่จะพัฒนางานเกษตรให้ก้าวหน้าต่อไปจึงอาศัยเครือข่ายความสัมพันธ์ที่แนบแน่นกับเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาและวิจัยพื้นที่สูง ส่งผ่านหนังสือขอรับการสนับสนุนจากประธานสถาบัน ฯ ทั้งนี้ เพื่อประสานงานกับโครงการหลวงในพระราชดำริเข้ามาส่งเสริมการปลูกพืชไร่กัญชงซึ่งเป็นเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง กลุ่มคนส่วนใหญ่ในชุมชนที่มีทักษะในการปั่นย้อมและทอผ้าจากเส้นใยกัญชง ตัดเย็บเสื้อผ้าสวมใส่ในชีวิตประจำวัน อันเป็นการดำเนินงานเพื่อให้กิจการภายในครัวเรือนนั้นถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ เขายังขออนุมัติในหลักการจัดตั้ง “โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงพระ” เพื่อส่งเสริมเกษตรกรที่สมัครใจเพาะปลูกพืชบนพื้นที่สูง รวมถึงจัดทำ

สัญญาซื้อขายเป็นลายลักษณ์อักษรกับผู้ประกอบการ พร้อมทั้งชักนำให้ภาคอุตสาหกรรมมาตั้งโรงงานผลิตในพื้นที่ สร้างความเชื่อมั่นแก่เกษตรกรว่าจะมีตลาดรองรับผลผลิตอย่างต่อเนื่อง

โครงการพัฒนานอกจากจะเป็นพื้นที่ปฏิบัติการทางอำนาจที่สร้างความจริง ซึ่งอาศัยความรู้ในลักษณะที่เป็นอำนาจทางวินัยเพื่อสร้างความจริงในการควบคุมพลเมืองให้อยู่ในกฎระเบียบของโครงการเท่านั้น หากแต่ยังสำคัญด้วยอำนาจในการจัดการกับชีวิตของพวกเขา (Governmentality) ที่เข้ามาร่วมสร้างความจริงเพื่อผลิตสร้างพลเมืองชายแดนที่พึงปรารถนาของรัฐอย่างแยบยล ด้วยเราจะมองเห็นการใช้อำนาจรัฐผ่านความชอบธรรมในปฏิบัติการเข้าถึงพลเมืองที่อยู่ห่างไกลผ่านงานพัฒนา เนื่องจากไม่ใช่หน้าที่โดยตรงของรัฐที่จะกำหนดแผนงานพัฒนาอีกต่อไปแล้ว เพราะกิจกรรมการพัฒนาทั้งหลายถูกสร้างขึ้นจากการทำงานร่วมกันของเครือข่ายประชาสังคม ซึ่งเป็นสถาบันภายนอกหรือองค์กรที่มีความเป็นตัวแทนรัฐแต่เพียงบางส่วนเท่านั้น (Miller & Rose, 1990, p. 2) โดยตัวแทนรัฐในลักษณะองค์กรพิเศษจะแทรกตัวเข้ามาปฏิบัติการในชุมชนผ่านกระบวนการตัดสินใจร่วมกันของชุมชนและความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรของประเทศ (ผู้เชี่ยวชาญ/สถาบันวิจัยและพัฒนาทางการเกษตร) ที่เป็นการแสดงว่า พลเมืองเหล่านั้นมีอำนาจในการแสวงหาความรู้ทางการพัฒนาที่ทันสมัย โดยนัยยะนี้ยังสะท้อนว่า กระบวนการทำงานของนักพัฒนาในระบอบเสรีนิยมกลายเป็นเครื่องมือสำคัญส่งผ่านอำนาจรัฐลงสู่ชนบทอันห่างไกลที่ทรงประสิทธิภาพยิ่งนัก

2. ความเป็นนักพัฒนาจากปฏิบัติการที่นายทหารน้อมนำศาสตร์พระราชามาเป็นฐานในการสร้างสรรค์วิถีการพัฒนาที่นำพาชุมชนไปสู่การพึ่งตนเองได้

นายทหารนักพัฒนาผู้สร้างความสมานฉันท์ในสังคม อำนาจ ความรู้ และอุดมการณ์การพัฒนาตามแนวทางแห่งศาสตร์พระราชาร่วมกันสร้างความจริง ภายในปฏิบัติการจัดการแปลงเกษตรไร่นาสวนผสมของหน่วยงานทหารที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการตรวจตราและเฝ้ามองตนเองอย่างรอบด้าน (Surveillance) ซึ่งเห็นได้จากพื้นที่ของการดำเนินชีวิตประจำวันของกำลังพลแห่งกองทัพบก ซึ่งนอกจากจะขยันขันแข็งในหน้าที่การงานยังสามารถสร้างรายได้เสริมจากแปลงเกษตรไร่นาสวนผสมภายในหน่วยงานภายใต้ความจริงที่ว่าทหารที่ตื่นอกจากมีบุคลิกลักษณะของความกล้าหาญ เข้มแข็ง และอดทนแล้ว จะต้องมีความขยันขันแข็ง ประหยัด และสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ตามวาทกรรมการพัฒนาซึ่งได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไป โดยมีอุดมการณ์การพัฒนาตามแนวทางแห่งศาสตร์พระราชามากำกับ ซึ่งปฏิบัติการที่ว่านี้ได้สร้างความจริงให้แก่ทหารยินยอมปฏิบัติตาม อันเป็นกระบวนการสร้างนายทหารพัฒนาผู้รู้คิดด้วยตนเอง เช่น “หมวดมานพ” ดังนี้

การแทรกตัวขององค์ความรู้แห่งศาสตร์พระราชเข้าสู่วิถีชีวิตประจำวัน ในห้วงการรับราชการที่กองพันทหารราบที่ 2 ศูนย์การทหารราบ หมวดมานพมีโอกาสเข้ารับการอบรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในหน่วยงานทหาร พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติจริงยังแปลงเกษตรภายในหน่วยงาน ตลอดจนศึกษาดูงานที่หน่วยงานทหาร ซึ่งดำเนินการมาก่อนหน้าและโครงการซึ่งหัวมั่นในพระราชดำริฯ ได้เปิดช่องให้ความรู้และแนวปฏิบัติในการจัดการดิน น้ำ และการเกษตรตามแนวทางศาสตร์พระราชามากำกับชีวิตประจำวันอย่างเป็นปกติธรรมดา (Normalization) กระทั่งกลายเป็นคุณลักษณะทหารที่ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง เขาเริ่มต้นจากการทดลองปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงเป็ดและไก่อย่างละหนึ่งคู่ ในพื้นที่ว่างเปล่าของหน่วยริมแม่น้ำปราณบุรี ด้วยหวังจะบริโภคภายในครัวเรือน ส่วนผลผลิตที่เหลือนำออกจำหน่ายที่ตลาดนัดของหน่วยงานเป็นรายได้เสริม เมื่อเห็นผลจึงขยายพื้นที่เพาะปลูกกว้างขวางออกไป ควบคู่กับศึกษาแนวคิดทฤษฎีเป็นฐานในการทำงาน อาทิ อาศัยหลักการปล่อยน้ำจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ อันเป็นกลไกธรรมชาติที่ทำให้ไม่ต้องพึ่งเทคโนโลยีสมัยใหม่ หลักการปลูกพืชที่มีกลิ่นเพื่อไล่ศัตรูพืชตามธรรมชาติ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ตลอดจนการนำเศษอาหารจากโรงเลี้ยงผสมเข้ากับหยวกกล้วยที่ปลูกไว้จำนวนมากเพื่อเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงสุกร จากนั้น จึงวางแผนปลูกพืชแบบขั้นบันไดและ

ขยายคอกลีงสัตว์ทำให้มีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี อันเป็นความจริงที่เข้ากำกับหมวดมานพมิให้เบี่ยงเบนออกจากแนวปฏิบัติของศาสตร์พระราชได้เลย เนื่องด้วยเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตภายในครัวเรือนที่ประจักษ์ชัด

การจัดการเครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เข้มแข็ง การสยบยอมต่อความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ที่กำกับชีวิตประจำวันของหมวดมานพ จนประสบผลในการสร้างรายได้เสริมเข้าครัวเรือนนั้น แสดงให้เห็นว่าด้วยเทคโนโลยีแห่งอำนาจของหน่วยทหารเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปฏิบัติการของการสร้างความจริงที่ว่าด้วยแนวปฏิบัติในการควบคุมชีวิต ความคิด การกระทำ และสำนึกของความเป็นทหารที่ขยันขันแข็ง ประหยัด อุดม และดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ตอกย้ำความจริงดังกล่าว เมื่อแปลงเกษตรของเขาได้รับเลือกให้เป็นแปลงงานสาธิตเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยต้นสังกัด โดยมีหลายหน่วยงานให้ความสนใจมาศึกษางานภาคปฏิบัติที่เป็นการเผยแพร่แนวคิดศาสตร์พระราชให้กว้างขวางออกไป หมวดมานพคิดทบทวนแล้วว่าการทำางานเพียงลำพังคนเดียวหรือต่างคนต่างทำางานนั้น หวังที่จะเผยแพร่แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้คงอยู่กับสังคมไทยได้ยาก การเริ่มต้นทำางานหากขาดการยอมรับหรือเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับการปรับใช้ศาสตร์พระราชเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตประจำวัน ย่อมไม่สามารถกระทำได้สำเร็จเพราะไม่มีการยอมรับและปฏิบัติตาม ดังนั้นแล้วในเบื้องต้นผู้บุกเบิกการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ประสบผลเช่นเขาต้องสามารถชักนำให้ผู้อื่นเดินตาม จากการสร้างเครือข่ายทั้งภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน นอกจากจะเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยสู่หน่วยเพื่อสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงภายในกองทัพแล้ว เขายังนำทางเพื่อนทหารขยายพื้นที่เพาะปลูกภายในหน่วยงานให้กว้างขวางออกไป โดยเป็นทั้งผู้แนะแนวทางและแบ่งปันพันธุ์พืชต่าง ๆ ระวังกันที่นำพาชีวิตนายทหารชั้นผู้น้อยดำรงชีพออย่างพอเพียง เพื่อพิสูจน์ให้สังคมโดยทั่วไปเห็นว่าแนวทาง การพัฒนาบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงที่เขายึดมั่นสามารถนำทางทุกชีวิตให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคง

นักจัดการเกษตรผู้สามารถปรับเปลี่ยนวิถีทางใหม่ในการสรสรสร้างงานพัฒนา หมวดมานพแสดงบทบาทสำคัญเป็นสื่อกลางแห่งอำนาจ โดยการส่งต่อความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ที่ลงมือปฏิบัติจนบรรลุผลให้แก่ราษฎรในพื้นที่ห่างไกลมีอาชีพเลี้ยงตัว เพื่อที่จะพึ่งพิงตนเองต่อไป เมื่อเข้ารับตำแหน่งผู้จัดการฟาร์มตัวอย่างและศูนย์การเรียนรู้บ้านน้ำตาล ตั้งอยู่ในชุมชนไทยพุทธแห่งเดียวที่รายล้อมด้วยชุมชนไทยมุสลิม ด้วยมีฐานทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเกษตรกรรมและการประมงน้ำจืด ชาวบ้านที่นี่จึงมีวิถีชีวิตที่แน่นอนอยู่กับการเกษตรภายใต้ระบบความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่เหนียวแน่น ทำให้การรวมกิจกรรมทั้งทางสังคมและอาชีพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนผู้นำชุมชนที่พร้อมเปิดรับความรู้ทางการพัฒนาจากภายนอกจึงเรียกได้ว่าชุมชนแห่งนี้มีทุนทางสังคมอันเป็นฐานที่เข้มแข็งของชุมชนจัดการตนเอง ภายหลังจากการศึกษาของฟาร์มตัวอย่าง ๑ ในระยะเวลาหนึ่ง หมวดมานพซึ่งสังเกตและเฝ้ามองวิธีการทำงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ (Self – Monitoring) ทำการวางแผนการผลิตใหม่โดยปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมุ่งเน้นให้ราษฎรนำความรู้ทางการเกษตรไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเช่นที่เขาเคยปฏิบัติแล้วบรรลุผล ดังนั้น การปฏิบัติงานของโครงการแห่งนี้จึงไม่ได้ชี้วัดจากผลกำไรในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แต่คาดหวังที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีคิดและวิถีชีวิตของประชาชนเป็นสำคัญ ทำอย่างไรพวกเขาจะดำรงชีวิตบนฐานทางการเกษตรแบบมีกินมีอยู่พอที่จะยึดอาชีพทำากินนี้ได้อย่างยั่งยืน ส่วนวิธีการบริหารงานเขาจะใช้การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการและการเปิดรับความคิดเห็นที่ต่างไปจากตน โดยวางเป้าหมายไว้ว่า เมื่อเหตุการณ์ภายในพื้นที่สงบลง ฟาร์มตัวอย่างและศูนย์การเรียนรู้จะกลายเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรทฤษฎีใหม่และขยายตัวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ด้วยราษฎรจะไม่หันกลับมาพึ่งพิงฟาร์มเพื่อทำากินอีกแต่นำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และจัดการตัวเองต่อไปอย่างยั่งยืน

บทสรุป

ภารกิจของกองทัพนั้นมีหลากหลายมิติ โดยงานวิจัยนี้พยายามคลี่ให้เห็นถึงภารกิจทางทหาร ด้านความมั่นคงบนพื้นที่ของการพัฒนา ซึ่งอาศัยอุดมการณ์การพัฒนาของรัฐที่มีทหารเป็นกลไกหลัก ในการปฏิบัติงาน นายทหารพัฒนาทั้งหลายจึงสามารถสร้างองค์ความรู้และชี้แนะแนวทางการพัฒนาของประเทศ ด้วยผู้วิจัยมองว่าภารกิจสำคัญของกองทัพทุกวันนี้ไม่ใช่การเอาชนะข้าศึก แต่เป็นการเอาชนะความยากจนที่ทำให้ทหารชนะใจประชาชนในที่สุด โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าในฐานะสถาบัน การศึกษาทางทหารควรทำหน้าที่สำคัญในการเป็นพื้นที่แสดงอำนาจเชิงวินัย (Disciplinary Institute Power) เพื่อรองรับอุดมการณ์ความมั่นคงที่มีการพัฒนาเป็นพื้นที่ของทหาร เสริมศักยภาพทางการพัฒนาของกองทัพ ด้วยการผลิตสร้างนักพัฒนาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ต่างไปจากงานพัฒนาของภาคส่วนอื่น ๆ ทางสังคม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ กองทุนพัฒนา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่สนับสนุนงบประมาณดำเนินงานวิจัย ซึ่งเปิดช่องทางให้ผู้วิจัยได้มีพื้นที่ยื่นทางวิชาการด้วยการทำให้ชุดแห่งความจริงนี้ปรากฏตัวขึ้นและถูกรับฟังเช่นเดียวกับความรู้ชุดอื่น ๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคมทุกวันนี้

เอกสารอ้างอิง

- ชนิดา ชิตบัณฑิตย์. (2554). *โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- มิเชล ฟูกูต์. (2547). *ร่างภายใต้บังคับการ*. (ทองกร โภครธรรม, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- รัชณี ประดับ. (2556). *ชุมชนเข้มแข็ง: ปฏิบัติการเชิงอำนาจของรัฐไทยสมัยใหม่*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. (2560). *การขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Boucher - Bonnaifous, M. (2010). The Concept of Subjectivation: A Central Issue in Governmentality and Government of the Self. In Binkley, S., & Capetillo, J. (Ed.), *A Foucault for the 21st Century Governmentality, Politics and Discipline in the New Millennium*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Charmaz, K. (2014). *Constructing Grounded Theory: Introduction Qualitative Methods Series* (2nd ed.). New York: SAGE Publications.
- Cheshire, L. (2006). *Governing Rural Development: Discourse and Practices of Self - Help in Australian Rural Policy*. Cornwell: MPG Books Ltd.
- Danaher, G., Schirato, T., & Webb, J. (2012). *Understanding Foucault* (2nd ed.). London: SAGE Publications.
- Foucault, M. (1983). The Subject and Power. In Dreyfus, L., & Rabinow, P. (Ed.), *Michel Foucault: Beyond Structuralism and Hermeneutics* (2nd ed.). Chicago: The University of Chicago Press.
- Foucault, M. (1988). Technologies of the Self. In The Aberdeen Body (Ed.), *The Body: Critical Concepts in Sociology*. London: Routledge.
- Miller, P., & Rose, N. (1990). Governing Economic Life. *Economy and Society*. 19(1). 2.
- Rabinow, P. (1984). Introduction. In Rabinow, P. (Ed.), *The Foucault Reader*. New York: Pantheon Books.
- Riessman, C.K. (1993). *Narrative Analysis*. Newbury Park, CA: SAGE Publications.
- Tamboukou, M. (2003). *Women, Education and the Self: A Foucauldian Perspective*. New York: Palgrave Macmillan.
- Tamboukou, M. (2013). A Foucauldian Approach to Narratives. In Andrews, M., Squire, C., & Tamboukou, M. (Ed.), *Doing Narrative Research*. (2nd ed.) London: SAGE Publications.

แนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ในหน่วยงานและชุมชน

THE INTEGRATED LEARNING OF ENGLISH LANGUAGE USING LIFELONG LEARNING CONCEPT AS A PRACTICAL APPROACH IN ORGANIZATIONS AND COMMUNITIES

อิทธิวดี อึ้งรัมย์^{1*} นรมล สิริภักคันธ์²

Ittivadee Eungrasamee Niramom Siripukcanun

(Received: February 15, 2021; Revised: May 31, 2021; Accepted: June 2, 2021)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อใช้ในหน่วยงานและชุมชนโดยมุ่งเน้นการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบัน เนื่องด้วยการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมโลกนั้นล้วนใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร กลุ่มที่จัดอยู่นอกกระบบการศึกษาในช่วงวัยผู้ใหญ่ พบว่า มีทักษะด้านภาษาอังกฤษในระดับต่ำ เกิดปัญหาในการทำงานหรือการสื่อสารในการค้าขาย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาหรือจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในหน่วยงานและชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับกลุ่มนี้ โดยนำแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่สามารถชี้นำตนเองสู่การเรียนรู้และให้การเรียนรู้นั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

บทความนี้ได้เสนอแนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ช่วยให้หน่วยงาน ชุมชน ใช้เป็นประโยชน์ในการจัดการบริหารอย่างเป็นขั้นตอน โดยจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในหน่วยงานและชุมชน หาเครือข่ายความร่วมมือ และจัดหาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษและผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นส่วนช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้บุคคลในชุมชนมีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้เป็นคนมีความรู้ สามารถนำความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ เมื่อบุคคลเป็นผู้รักการเรียนรู้และเป็นผู้ที่พัฒนาศักยภาพของตนเองเต็มขีดความสามารถแล้ว ก็จะเป็นบุคคลกลุ่มสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อน และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้าและก้าวหน้าสังคมโลกต่อไป

คำสำคัญ: การเรียนรู้ตลอดชีวิต ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน การชี้นำตนเอง

Abstract

The purpose of this article was to present the integrated learning of English language using the Lifelong Learning concept as a practical approach in organizations and communities, where the integrated learning of English is becoming essential in modern times. Due to global economic and social competition, English is the primary language of communication. Adult learners in the informal education system have low English language skills, causing problems

^{1,2} สาขาวิชาการศึกษานอกกระบบเพื่อพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

Field in Non-Formal Education for Social Development, The Graduate School, Kasetsart University, Bangkok, 10900 Thailand

* Corresponding Author E-mail: Ittivadee@outlook.com

at work or in communications in trade. It is therefore imperative to develop or establish an English language learning resource, especially in organizations and communities to promote English language learning in this population. As an important concept, Lifelong Learning should be applied in English learning to enable adult learners to achieve self-direction for self-learning and lifelong learning. In this regard, this article aims to present the integrated learning of English language using Lifelong Learning concept as an approach for organizations and communities to establish a systematic process through making available learning resources in organizations and communities, forming cooperative networks, and providing access to English language specialists and Lifelong Learning experts. These resources can promote and develop the English language skills of members of the local communities and allow them to apply their increased English literacy in their daily lives. When people love learning and have developed their own potential to the fullest, they become key figures in driving the nation's educational and economic system to keep up with global society.

Keywords: Lifelong Learning, Learning English in Everyday Life, Self-Directed Learning

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สำคัญในปัจจุบันนับเป็นภาษาที่นานาชาติประเทศยอมรับและนิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง ถือเป็นภาษาสากล (English as a Global Language) และเป็นภาษากลาง (Lingua Franca) ในการติดต่อสื่อสารทั้งทางด้านธุรกิจ การเจรจาระหว่างประเทศ การแพทย์ วิทยาศาสตร์ รวมถึงด้านการศึกษาด้วย ภาษาอังกฤษถูกบรรจุเป็นวิชาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนในระบบได้รับความรู้เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางด้านภาษา พัฒนา และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ แต่นอกจากภาษาอังกฤษจะสำคัญกับการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนแล้ว ผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนโดยเฉพาะวัยผู้ใหญ่ซึ่งถือเป็นวัยทำงานก็มีความจำเป็นอย่างมากที่ควรได้รับความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเช่นกัน

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไม่ควรจำกัดแค่เพียงการเรียนการสอนภายในระบบโรงเรียนเท่านั้น ปัจจุบันมีแหล่งเรียนรู้อีกมากมายที่ช่วยให้บุคคลเข้าถึงแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนได้สะดวก เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับความเห็นของนักภาษาศาสตร์ประยุกต์ชาวอังกฤษ Devis Graddol (2006) ที่ทำวิจัยให้กับ British Council ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีแนวโน้มนับจากนี้ไป ผู้ที่ต้องการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั่วโลกจะขยายตัวเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนจะเพิ่มขึ้น และมีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้คนตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ และเล็งเห็นว่าภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงเหมาะสมกับการบูรณาการร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผู้เรียนวัยผู้ใหญ่เป็นผู้ชี้แนะตนเองในการเรียนรู้เพื่อให้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร (Communication) การฟัง การอ่าน การพูด หรือการเขียนภาษาอังกฤษจึงนับเป็นเรื่องจำเป็นในยุคปัจจุบัน และถูกนำไปใช้ในหลายบริบททางสังคม โดยจะสังเกตได้ว่า แม้กระทั่งฉลากผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ถึงจะเป็นสินค้าในประเทศไทยก็ยังใช้ภาษาอังกฤษควบคู่กับภาษาไทยในการอธิบายผลิตภัณฑ์ไปด้วย

ดังนั้น ในปัจจุบันภาษาอังกฤษจึงมีความจำเป็นมากในชีวิตประจำวัน ผู้ใหญ่จำเป็นต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่า การนำแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในด้านการสื่อสาร ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนถือว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมอย่างมาก

แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นแนวทางพัฒนาตนเองที่สำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิต การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ปัจจุบันแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เริ่มมีผู้นำมาประยุกต์ใช้ในศาสตร์ต่าง ๆ เนื่องจากเล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะแค่ในห้องเรียนเท่านั้น เพราะมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้ศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เลือกในสิ่งตนเองสนใจ และเป็นผู้นำตนเองในการเรียนรู้ (Self-directed) ดังนั้น การนำแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่พัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาอังกฤษและช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงสุดในการสื่อสารภาษาอังกฤษซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาประเทศยุค 4.0 ที่ต้องการให้คนไทยมีทักษะภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอแนวทางการบูรณาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ในหน่วยงานและชุมชน

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

พลังผลักดันที่สำคัญทางสังคม เศรษฐกิจจำนวนมากสนับสนุนแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ การแพทย์ การศึกษา ฯลฯ ซึ่งภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางที่สำคัญมากในการติดต่อสื่อสารและต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการบรรจุวิชาภาษาอังกฤษในการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่การเรียนรู้ภาษาอังกฤษไม่ได้หยุดนิ่งเพียงแค่เรียนและสอบผ่านเพียงเท่านั้น แต่การเรียนรู้ต้องนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงนอกจากการเรียนรู้ในห้องเรียน เมื่อสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง การสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่เป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศจึงใช้เป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร ผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นคนก้าวทันความเปลี่ยนแปลง และเป็นข้อได้เปรียบในการประกอบอาชีพหรือพิจารณารับเข้าทำงานอีกด้วย

ภาษาอังกฤษกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับของทักษะของผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม การฝึกอบรม หรือการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการอื่น ๆ ที่จะสนองต่อยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นก็ทำเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางสังคมและเศรษฐกิจโดยก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนบุคคล ผู้ประกอบการ เศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว สำหรับผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่แล้วการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมุ่งเน้นที่การพัฒนาทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และความรับผิดชอบการเรียนรู้โดยการนำตนเอง ซึ่งส่งผลให้เกิดการตอบสนองต่อตนเอง งานที่ดีขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น นวัตกรรมใหม่ ๆ และเพิ่มความสามารถในการผลิตมากขึ้นด้วย ทักษะและศักยภาพในการทำงาน และการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาผลงานและความสำเร็จของสถานประกอบการ สำหรับเศรษฐกิจแล้วมีความสัมพันธ์ที่สนับสนุนกันระหว่างการได้รับการศึกษาและการเติบโตทางเศรษฐกิจ อะไรคือผลเชิงนโยบายของแนวคิดนี้ โดยเฉพาะประเด็นจากผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

จากการสำรวจของ International Adult Literacy Survey (IALS) 1 ใน 4 ของประชากรที่เป็นผู้ใหญ่ มีทักษะด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำสุด สำหรับประชากรที่ก้าวเข้าสู่วัยแรงงานหรือผู้ใหญ่ในระบบ การศึกษา มีปัญหาใหญ่ในเรื่องการขาดทักษะและความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของแรงงานในกลุ่ม ประเทศ OECD (Kinsch, 2001) แนวคิดการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงเป็นสิ่งที่หลากหลายประเทศนำมาใช้ เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผู้เรียนกลุ่มนี้

ความจำเป็นในการนำการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมาบูรณาการกับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องด้วย ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อาชีพการงานและมีการแข่งขันกันอย่างมาก ซึ่งผู้ที่มีทักษะภาษาอังกฤษ ในระดับสูงมีโอกาสพัฒนาทางอาชีพและได้เปรียบทางการค้ามากกว่าผู้ที่มีทักษะภาษาอังกฤษในระดับต่ำ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้ทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา สุจิตานนท์ (2554, น. 54) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของผู้เรียน นอกระบบหรือวัยผู้ใหญ่มีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาตนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ เพื่อให้มีศักยภาพในด้านแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจและทางอาชีพ

แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดขึ้นเมื่อ 30 ปีที่ผ่านมา ภายใต้การร่วมมือของสภายุโรป (Council of Europe) และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา OECD (Organization for Economic Co-operation and Development ร่วมกับยูเนสโก UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) (ปิยากร หวังมหพร, 2552, น. 1) เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการ การศึกษาของบุคคลโดยเฉพาะผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ และแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในอดีต ในขณะนั้นโอกาส ทางการศึกษาที่มีติดจำกัดในช่วงเริ่มแรกของชีวิตจากการศึกษาที่เป็นทางการ (Formal Education) คนบางกลุ่ม ที่ไม่ได้รับการศึกษาจากการศึกษาที่เป็นทางการหรือการศึกษาในระบบ ทำให้บุคคลเหล่านั้นขาดโอกาส พลาดโอกาส หรือด้อยโอกาสในการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นที่จะให้โอกาสทางการศึกษาโดยเรียกว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เพื่อเป็น ทางเลือกของการศึกษาแก่คนที่ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น นั่นคือ การให้การศึกษา กับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ (Adult Education) การเรียนรู้ตลอดชีวิตยังครอบคลุมการเรียนรู้ทุกรูปแบบที่อยู่นอกระบบ โรงเรียนซึ่งหาได้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ทักษะอาชีพ การเรียนรู้แบบค้นคว้าทาง อินเทอร์เน็ต การเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน การเรียนรู้จากประสบการณ์ และข่าวสารในแต่ละวัน การเรียนรู้ ของบุคคลนั้นเกิดขึ้นได้ทุกวัน และมีการเปลี่ยนแปลงทุกวัน เนื่องจากกระแสสังคมโลกที่พัฒนาและ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว บุคคลจึงต้องเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดเวลา จึงทำให้เกิดแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขึ้นมา (อาชัญญา รัตนอุบล, 2557, น. 1) นักการศึกษานอกระบบที่สนับสนุนแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ได้รับการยอมรับอย่างมาก คือ มัลคัม โนลส์ (Malcolm Knowles, 1980, pp. 40-59) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ ตลอดชีวิตไว้ว่า บุคคลที่เป็นผู้ใหญ่หรือบุคคลที่เรียนรู้นอกระบบโรงเรียนนั้น ล้วนแต่เป็นผู้ชี้นำตนเองในการ เรียนรู้ (Self –Directed Learning: SDL) อีกทั้งยังมีนักการศึกษาท่านอื่นที่สนับสนุนแนวคิดการชี้นำตนเอง (Self –Directed Learning: SDL) อาทิเช่น โรเจอร์ (Rogers) และคาฟฟาเรลลา (Caffarella) เป็นต้น นักการศึกษาเหล่านี้มีความเห็นตรงกันว่า บุคคลที่เรียนรู้ตลอดเวลานั้นเกิดจากการค้นคว้าและสนใจเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องจากการชี้นำตนเอง และการชี้นำตนเองนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว แต่จะเป็นแนวคิดการเรียนรู้ ที่อยู่คู่กับผู้เรียนรู้ด้วยตนเองตลอดไป (ปิยะ ศักดิ์เจริญ, 2558, น. 9-10)

หลักการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้เรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนรากฐานของการพัฒนาความรู้ พัฒนาขีดความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่ดีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและมีคุณภาพ ซึ่งล้วนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล (จินตนา สุจิตานนท์, 2554, น. 53-54) เหมาะสมกับโครงสร้างทางสังคมและยั่งยืน แต่ผลจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันของการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศไทย พบว่าสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยังไม่สมบูรณ์แม้ว่ามีบรรยากาศการเรียนรู้ เช่น การยกย่องชุมชนต้นแบบด้านการเรียนรู้ และมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้มากมายทั้งในระดับท้องถิ่น ชุมชน ภูมิภาค และระดับชาติ แต่เนื่องจากผู้คนยังไม่มีนิสัยและคุณลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learners) ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ในระดับองค์กรยังมีการยอมรับความสามารถของคนภายในด้วยกันในระดับต่ำ ประกอบกับการแบ่งปันความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ยังพบเห็นได้เฉพาะในบางหน่วยงาน เช่น หน่วยงานด้านการศึกษาเท่านั้น รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคม ทรัพยากรและแหล่งการเรียนรู้ยังไม่เพียงพอและเกื้อหนุนการเรียนรู้ตามปัญหา ความต้องการและความสนใจที่แท้จริงของคนส่วนใหญ่ในสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต้องเร่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งระบบ ไม่เจาะจงการพัฒนาไปที่การศึกษาในระบบเท่านั้น ควรให้ความสำคัญกับรูปแบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น มีมาตรฐานและคุณภาพการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การเพิ่มโอกาสการศึกษา และการเรียนรู้อย่างทั่วถึง เป็นธรรมและมีคุณภาพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษาในหน่วยงานและชุมชน การกระตุ้นและยกระดับการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นที่ตัวบุคคล ทั้งในแง่ทัศนคติที่ดี ความรู้ ทักษะและการประพฤติปฏิบัติตัว ส่งเสริมให้บุคคลเป็นผู้รักและใฝ่เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เป็นผู้เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีนิสัยรักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีภาวะผู้นำตนเองในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ลักษณะของผู้เรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่จะมีลักษณะการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนรู้เป็นผู้ชี้นำตนเอง (Self-directed Learner) การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นผู้เรียนวัยใหญ่มักจะมีแรงจูงใจที่จะเรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้ใหญ่เน้นที่จะพัฒนาขีดความสามารถในการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตนเองเป็นผู้ชี้นำ ซึ่งแตกต่างกับการเรียนในห้องเรียนซึ่งผู้สอนเป็นผู้ชี้นำ (ปิยะ ศักดิ์เจริญ, 2558, น. 11-13) ซึ่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการชี้นำตนเอง นับเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากผู้เรียนมีแรงจูงใจภายในสูง ไม่ย่อท้อต่อความยากทางภาษา เพราะผู้ใหญ่จะสนใจในสิ่งที่สามารถนำไปใช้ได้จริง อีกทั้งผู้เรียนนั้นไม่มีความกดดันจากการมีเกณฑ์ให้คะแนนเหมือนในห้องเรียนด้วย ทั้งนี้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการชี้นำตนเองมักจะเกิดจากตัวผู้เรียนเองเล็งเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษต้องการนำภาษาอังกฤษไปปรับใช้ในชีวิตจริง จึงทำให้เกิดความต้องการเรียนรู้ทางภาษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง ดังนั้น หากจะจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชี้นำตนเอง ผู้สอนควรระมัดระวังการชี้นำหรือแทรกแซงในกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนมีหน้าที่แนะนำ สนับสนุนและช่วยเหลือเพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการได้ สำหรับแนวทางในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่เป็นผู้ชี้นำตนเอง มีดังนี้

- 1.1 ผู้สอนกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Creating of Inspiration for Self-directed Learning)

การเรียนรู้ด้วยตัวเอownั้น ถึงแม้จะเป็นการเรียนรู้ที่ไม่กดดันตนเองเพราะไม่มีเกรดหรือเกณฑ์ตัดสิน เช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ การสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเอง (Inspiration) จึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะขับเคลื่อนบุคคลให้ขี้นำตนเองเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักการสำคัญที่จะช่วยให้ตนเองขี้นำตนเองสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่

1.1.1 ค้นหาเป้าหมายในชีวิต

การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น ผู้เรียนรู้ต้องค้นหาเป้าหมายในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ชัดเจนว่าเรียนรู้ไปด้วยวัตถุประสงค์อะไร เช่น เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษในการค้าขาย เรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างชาติ เรียนรู้เพื่อนำไปศึกษาต่อ เรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ หรือเรียนรู้เพื่อจะติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เป็นต้น นอกจากค้นหาเป้าหมายในชีวิตแล้ว ผู้เรียนยังต้องจัดกระบวนการคิด และเรียงลำดับความสำคัญหรือสิ่งจำเป็นที่ต้องเรียนให้ตรงกับเป้าหมายของการเรียนรู้ เช่น ต้องการฝึกพูด อ่าน หรือเขียน หรือต้องการเรียนตั้งแต่พื้นฐานจากง่ายไปหายากเหล่านี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนว่าตั้งเป้าหมายไว้อย่างไร รวมถึงการกำหนดเวลาให้ตนเองและวัดประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองได้จากอินเทอร์เน็ต เช่น การเทียบเคียงสำเนียงการพูดจากวิดีโอฝึกภาษา การทำแบบฝึกหัดสำเร็จรูป หรือหากต้องการอ่านสามารถสืบค้นคำอ่านเป็นภาษาอังกฤษได้

1.1.2 ผู้สอนช่วยสร้างแรงบันดาลใจจากการดูบุคคลต้นแบบ

แนวความคิดของการเรียนรู้หรือการศึกษาตลอดชีวิตนั้นได้รับการส่งเสริมโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ร่วมกับยูเนสโก (UNESCO) และสภายุโรป (Council of Europe) พยายามผลักดันให้ประชาชนในทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ เริ่มตั้งเป้าหมายที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา บุคคลที่ประสบความสำเร็จหลายๆ ท่าน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันล้วนแล้วแต่มีความเชื่อในเรื่องการเรียนรู้แทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลเหล่านั้นเชื่อว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เราเคยเรียนรู้ และยึดถือปฏิบัติตามมาในอดีตอาจเกิดความล้าสมัยและไม่ได้นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ต้องการอีกต่อไปแล้ว ในทางปฏิบัติคนเราสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาในทุกสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการอ่าน หรือวิธีที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต การสร้างแรงบันดาลใจจากการดูบุคคลต้นแบบ อาจดูได้จากคนที่ประสบความสำเร็จจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ นอกกระบบโรงเรียน โดย The World Economic Forum (2017, pp. 1-4) ได้ยกตัวอย่างบุคคลที่ใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือการเรียนรู้นอกกระบบโรงเรียนมาพัฒนาตนเองกระทั่งประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงมากในปัจจุบัน เช่น Steve Jobs, Bill Gates, Ellen DeGeneres, Anna Wintour, Henry Ford, John D. Rockefeller เป็นต้น จากการศึกษาประวัติของบุคคลต้นแบบ พบว่าคนกลุ่มนี้มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกัน คือ ความเป็น Self-Directed Learners (คนที่สามารถพาตนเองไปเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ ได้ด้วยตัวเอง) อย่างที่รู้กันดีว่าในทุกวันนี้ความเป็น Self-Directed Learners นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งในบทความ The World Economic Forum (2017, pp. 1-4) กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า “บางทีปริญญาก็ที่เราศึกษามาเมื่อมหาวิทยาลัยพิมพ์ใบสำเร็จการศึกษาให้กับเราเรื่องที่เรารเรียนมานานอาจล้าสมัยแล้ว” คำกล่าวนี้ จึงเป็นข้อสนับสนุนว่า การเรียนรู้ไม่ใช่เพียงเรียนแล้วสิ้นสุดลง การเรียนรู้ที่เคยเรียนมาเป็นเพียงพื้นฐานที่สำคัญที่จะนำมาต่อยอดความรู้ใหม่ และพัฒนาต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ดังนั้น การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต แม้ว่าจะสำเร็จการศึกษาแล้วก็ไม่ควรหยุดเรียนรู้

2. ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นผู้ที่พร้อมเรียนรู้เรื่องเก่าด้วยมุมมองใหม่ (Learning with New Perspective) ผู้เรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น เป็นผู้ที่ยอมรับกับสถานการณ์

ที่เปลี่ยนแปลง ไม่ยึดติดกับมุมมองเดิม ๆ ยอมรับฟัง เปิดกว้างทางความคิด และนำความรู้เดิมมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ เนื่องจากผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์มากกว่าวัยเด็ก โดยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะชาวภาษาอังกฤษ แม้การเขียนข่าวหรือคำศัพท์นั้นจะมีความคล้ายคลึงกัน แต่ผู้เรียนรู้วัยผู้ใหญ่จะสังเกตเห็นความแตกต่างและการพัฒนาด้านภาษา เช่น ศัพท์เทคนิคหรือศัพท์เฉพาะที่เปลี่ยนไปจากเดิม หรือเพิ่มขึ้นจากความรู้เดิม ตลอดจนพัฒนาตนเองให้ก้าวทันกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนมุมมองเดิมและเรียนรู้เรื่องเก่าโดยมุมมองใหม่ ๆ ส่งผลให้บุคคลมีกรอบความคิดที่เติบโต (Growth Mindset) ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองของ Dweck (2012, pp. 7-9) ที่กล่าวถึง บุคคลที่มีกรอบความคิดที่เติบโตไว้ว่า บุคคลที่มีกรอบแนวคิดที่เติบโตมีความเชื่อว่า ความรู้เดิมสามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้ ผู้ที่มีกรอบแนวคิดที่เติบโตจะแสวงหาโอกาสและเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองตลอดเวลา

3. ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นผู้เรียนรู้จากสถานการณ์หรือประสบการณ์ตรง (Learning by Situation) ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นผู้ช่างสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และเรียนรู้จากสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่านฉลากสินค้า การพูดคุยกับชาวต่างชาติ การค้าขาย การดูหนังภาษาอังกฤษ การฟังเพลงภาษาอังกฤษ เป็นต้น หรือการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้โดยตรง เช่น ผู้เรียนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ภาษาอังกฤษออนไลน์ อ่านหนังสือภาษาอังกฤษ การเรียนกับติวเตอร์ภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ หรือเข้าเรียนคอร์สเรียนภาษาอังกฤษตามสถานที่เรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น

กล่าวได้ว่าลักษณะของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีลักษณะสำคัญ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้เป็นผู้ชี้นำตนเอง 2) ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นผู้ที่พร้อมเรียนรู้เรื่องเก่าด้วยมุมมองใหม่ และ 3) ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นผู้เรียนรู้จากสถานการณ์หรือประสบการณ์ตรง บุคคลที่เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม สามารถชักนำตนเองเข้าสู่การเรียนรู้ได้ พร้อมเรียนรู้เรื่องเก่าด้วยมุมมองใหม่ และเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมด้วยประสบการณ์ของตนเอง ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น จะค้นคว้าหาความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ สามารถใช้ความรู้ได้จริง มีจิตสาธารณะ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นได้อย่างสม่ำเสมอและเปิดกว้าง ตลอดจนนำความรู้มาปรับใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในหน่วยงานและชุมชน

สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ กลุ่มคนที่มีนิสัยรักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทุกที่ทุกเวลาและมีความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต สังเกต สนใจและไขว่คว้าหาความรู้ตลอดเวลา ผู้คนสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ที่หลากหลาย ใช้ความรู้และทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2554, น. 1-3) สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีกระบวนการทางสังคมที่เกื้อหนุนกันและกันโดยส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หน่วยงานและชุมชนควรจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม จากการค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการ สะดวก รวดเร็วและมีการให้บริการอย่างครอบคลุมเข้าถึงง่ายและทั่วถึง เป็นสังคมที่มีการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทุกคนในสังคมต่างมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้รับองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ มีบทบาทหน้าที่ และมีระบบการบริหารจัดการเรียนรู้หรือแหล่งการเรียนรู้ที่ทุกคนในสังคมสามารถมีส่วนร่วมช่วยกัน การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

บนฐานการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีมานานแล้วโดยองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศและนักวิชาการ และนักคิดค้นคนสำคัญ เช่น Drucker, 1993; Husen, 1974; Hutchins, 1970; OECD, 1998; Ranson, 1994; Schon, 1963; UNESCO, 2005 เป็นต้น สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถือเป็นแนวคิดและกระบวนการพัฒนาบุคคล สังคม และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพัฒนาประเทศชาติแบบองค์รวมเพื่อสร้างสังคมที่มีความพัฒนาและเป็นสังคมที่มีความสุข ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ประเทศในทวีปยุโรป และประเทศในทวีปเอเชีย เช่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น กำหนดให้สังคมแห่งการเรียนรู้เป็นวิสัยทัศน์หลักในการพัฒนาและขับเคลื่อนการเรียนรู้ของคนในประเทศ และสำหรับในประเทศไทยนั้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต หน่วยงานและชุมชนจึงมีหน้าที่ร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับสภาพบริบทของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม และบูรณาการเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาผู้เรียนรู้อาษาอังกฤษเพื่อนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กระบวนการสำหรับการพัฒนาผู้เรียนรู้อาษาอังกฤษผู้ใหญ่ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังต่อไปนี้ (ดุชนิ ดามี, 2557)

1. สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบันและเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดสังคมแห่งการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาคุณค่าของตนและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. การจัดตั้งบุคคลหรืออาสาสมัครเพื่อพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ ในการทำหน้าที่วางแผนการดำเนินงาน พัฒนาและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ทำโครงการต่าง ๆ และมีการประเมินผลการดำเนินงาน รวมทั้งประสานงานร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาอังกฤษและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. วิเคราะห์สภาพองค์กรหรือบริบทชุมชนเพื่อพัฒนาไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. กำหนดแผนการดำเนินการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้
5. พัฒนาแผนปฏิบัติการอย่างละเอียดสำหรับการพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน
6. หาความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
7. ดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการอย่างต่อเนื่องในระยะยาว
8. กำกับติดตามและประเมินผลความสำเร็จแต่ละโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป
9. สรุปลองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงานกับสมาชิกและเครือข่ายที่หลากหลาย
10. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ขึ้นเป็นเรื่องที่ท้าทาย การที่จะส่งเสริมให้การเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้บรรลุผลได้ ต้องสร้าง

ความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและต้องใช้เวลายาวนาน และต้องมีการวัดและประเมินผลได้ (ศักรินทร์ ชนประชา, 2562) ซึ่งแนวคิดนี้สามารถสร้างกรอบแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ให้มีศักยภาพทางด้านภาษาอังกฤษได้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

1. เพิ่มช่องทางและเพิ่มแหล่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้เข้าถึงง่าย ประหยัดค่าใช้จ่าย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่หรือผู้เรียนนอกระบบการศึกษาได้เรียนรู้ โดยจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำหรือแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ หรือจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ตลอดเวลา ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. ให้ความสำคัญกับทุกรูปแบบของการเรียนรู้ ไม่เพียงเฉพาะการศึกษาที่เป็นทางการ (Formal Education) เท่านั้น
3. จัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกช่วงเวลาในชีวิต
4. จัดฝึกอบรมให้มีการฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. ประชาสัมพันธ์ประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วนให้สนับสนุนด้านภาษาและให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนการพัฒนาไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้เรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะพัฒนาการเรียนรู้ต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้น ซึ่งประกอบด้วยลำดับขั้น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ตระหนักรู้ในปัญหา ความต้องการ และความสนใจทางด้านภาษาอังกฤษของตนเอง
- ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง
- ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ โดยการนำตนเองในการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม รู้และแสวงหาความรู้ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
- ขั้นที่ 4 ทบทวนตนเองและพัฒนาตนเอง โดยพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งเก่าด้วยมุมมองใหม่ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต
- ขั้นที่ 5 พัฒนาคุณค่าการเรียนรู้ ด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ

บทสรุป

บทความวิชาการ เรื่อง แนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้ในหน่วยงานและชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบูรณาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อใช้ในหน่วยงานและชุมชน เนื่องจากในปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นเรื่องจำเป็นและมีประโยชน์สำหรับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และจำเป็นต้องมีการค้นหาข้อมูลข่าวสาร โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก ดังนั้น เพื่อให้บุคคลก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสนับสนุนให้บุคคล ตระหนักถึงการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดเวลา การบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงถือเป็นการเชื่อมโยงที่เหมาะสมในการเป็นแนวทางให้ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถขึ้นำตนเองในการค้นคว้าหาความรู้ภาษาอังกฤษจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง และเป็นผู้เรียนรู้จากประสบการณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันนับเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น แนวทางในการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อใช้ในหน่วยงานและชุมชนที่นำเสนอ สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้อย่างเป็นรูปธรรม คือ การจัดตั้งหน่วยงานในชุมชนสร้างแหล่งการเรียนรู้

ดำเนินการจัดหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ และอาสาสมัครเพื่อพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ในการทำหน้าที่วางแผน การดำเนินงาน ได้แก่ การบริหารองค์กร งบประมาณ การพัฒนาและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ทำโครงการต่าง ๆ และมีการประเมินผลการดำเนินงาน รวมทั้งประสานงานร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาอังกฤษและการเรียนรู้ตลอดชีวิต วิเคราะห์บริบทชุมชน พัฒนาแผนปฏิบัติการอย่างละเอียดสำหรับการพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน ดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการอย่างต่อเนื่องในระยะยาว กำกับติดตามและประเมินผล สร้างองค์ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลการดำเนินงานการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสิ่งสำคัญอย่างมาก คือ การเพิ่มช่องทางและเพิ่มแหล่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้เข้าถึงง่าย ประหยัดค่าใช้จ่าย จัดฝึกอบรมเพื่อให้บุคคลได้ฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษโดยตรงคอยให้คำแนะนำ เมื่อผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องแล้ว จะทำให้บุคคลนั้นพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศ และส่งเสริมชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป การรวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้จากที่กล่าวมาจกบทความนี้ ได้ผลสรุปการวิเคราะห์เป็นแนวทางสำหรับผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนโดยนำเสนอเป็นรูปธรรมและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่หน่วยงานสามารถนำไปใช้โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- จินตนา สุขจิตต์. 2554. *การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- ดุชนิ คำมี. 2557. การศึกษาตลอดชีวิต: พัฒนาสังคมไทยสู่สังคมแห่งการเรียนรู้. *Mahidol R2R e-Journal*, 1(2) สืบค้นจาก <https://doi.org/10.14456/jmu.2014.5>
- ปิยะ ศักดิ์เจริญ. (2558). ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการชี้นำตนเอง: กระบวนการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต, *วารสารพยาบาลทหารบก*, 16(1), 9-13.
- ศักดิ์รินทร์ ขนประชา (2562). *การศึกษาตลอดชีวิต*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563 จาก https://so01.tci-thaijo.org/index.php/NUR_YIU/article/download/137662/145886/ .
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2554). *อนาคตภาพรูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2557). *การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต Lifelong Education and Lifelong Learning*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Drucker, P. (1993). *Post-Capitalist Society*. New York: Harper Business.
- Dweck, C. (2012). *Mindset: How You Can fulfill Your Potential*. London: Robinson.
- Graddol, D. (2006). *English next*. London: British Council.
- Husen, T. (1974). *The Learning Society*. London: Methuen.
- Hutchins, R. M. (1970). *The Learning Society*. Harmondsworth: Penguin.
- Kinsch, I. (2001). *International Adult literacy Survey (IALS): Understanding what was measures*. Retrieved from: <http://www.ets.org/portal/site/menuitem>
- Knowles, M. 1980. *The Modern Practice of Adult Education: What is Andragogy*. Chicago: Follet.
- Longworth, N., & Osborne, M. (Eds.). (2000). *Perspectives on learning cities and regions: Policy, practice and participation*. Leicester. England: National Institute of Adult Continuing Education.

- OECD. (1998). *High level seminar on competitive strength and social cohesion through learning cities and regions: Concepts, developments, evaluation*. Paris: Center for Research and Innovation.
- Ranson, S. (1994). *Towards the Learning Society*. London: Cassell.
- Schon, D. (1963). *The Theory and Rhetoric of the Learning Society*. Retrieved from <http://www.infed.org/lifelonglearning/b-lrnsoc.htm>
- The Global Competitiveness Report 2017–2018. (2017). Retrieved from <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>
- UNESCO. (2005). *Towards knowledge societies. UNESCO World Report*. UNESCO Publishing.

โจโฉ: การศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจด้วยทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ CAO CAO: A STUDY IN BEHAVIOR AND DECISION-MAKING THROUGH PERSONALITY PSYCHOLOGY THEORIES

บุษดี อรสิริวรรณ¹

Bussadee Onsiriwan

(Received: April 19, 2021; Revised: June 1, 2021; Accepted: June 3, 2021)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจของโจโฉในสถานการณ์ต่าง ๆ และอธิบายโดยใช้ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพของอัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) คาเรน ฮอร์นีย์ (Karen Horney) และอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ผลการศึกษาสรุปได้ว่า พฤติกรรมของโจโฉมีที่มาจากความต้องการพื้นฐาน อันได้แก่ ความทะเยอทะยานอยากเป็นใหญ่ ความต้องการเสียงสรรเสริญ ความต้องการอำนาจ นอกจากนี้ โจโฉยังเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี เฉลียวฉลาด รู้ทันคน กล้าหาญ รอบคอบ คิดก่อนตัดสินใจ และเมื่อตัดสินใจก็มีความเด็ดขาด ไม่โลเล ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ทำให้โจโฉสามารถเอาชนะใจคนให้จงรักภักดีต่อเขาและเอาชนะข้าศึกที่มีกำลังมากกว่าได้ แต่จุดอ่อนของโจโฉก็คือนิสัยขี้อิจฉาอันเป็นความกังวลพื้นฐานที่ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว จนถูกมองว่าเป็นคนโหดร้าย

โจโฉมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่ง และปกครองแผ่นดินทั้งหมด ความปรารถนาี้เกิดจากแรงจูงใจลำดับที่ 5 แรงจูงใจเพื่อความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ทำให้เขาต้องทำศึกสงครามตลอดชีวิต และใช้ชีวิตด้วยความระแวงกลัวจะมีคนมาโค่นล้มอำนาจ ในบั้นปลายของชีวิตเขาจึงมีอาการปวดศีรษะอย่างรุนแรง และมีอาการประสาทหลอน แต่โจโฉก็ไม่ได้ยอมแพ้ ยังคงส่งต่อความปรารถนาที่จะรวมแผ่นดินให้แก่โจผีบุตรชาย และขุนนางที่เขาไว้วางใจให้สานต่องานของเขาให้สำเร็จ

คำสำคัญ: สามก๊ก โจโฉ ผู้นำ พฤติกรรม

Abstract

The objective of this article is to study the behavior and decision-making of Cao Cao in various situations and to explain them by applying the personality psychology theories of Alfred Adler, Karen Horney, and Abraham Maslow. The study found that Cao Cao's actions arguably stemmed from basic needs, such as ambition and the desire for fame, praise, and power. In addition, Cao Cao also displays strong leadership characteristics, being cunning, perceptive, courageous, and prudent. Decisions are carefully considered, but once a decision has been made, he is completely decisive and tries to carry his action to its conclusion. These traits make him attractive to people and encourages their loyalty and contributes to his ability to overcome the odds. However, his weakness is his paranoia, which is a source of doubts and

¹ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy, Nakhonnayok, 26001 Thailand.

*Corresponding Author E-mail: bussadee0112@gmail.com

concerns that led to overly aggressive and even cruel behavior.

Cao Cao's highest desire is to reunite the kingdom under his rule. This desire was born from the 5th level of Maslow's Hierarchy of Needs (need for self-actualization) and resulted in him having to wage war for most of his life and to be constantly alert for plots to overthrow him. Thus, Cao Cao was afflicted with severe migraines at the end of his life, as well as hallucinations. Yet, he did not give up on his desires and transmitted them to his son and heir, Cao Pi, as well as the trusted nobility.

Keywords: Romance of the Three Kingdoms, Cao Cao, Leadership, Behavior

บทนำ

วรรณกรรมสามารถฉายภาพบุคลิกภาพต่าง ๆ ของมนุษย์ได้อย่างค่อนข้างสมจริง ถ้าวิน กว้างขวาง และลึกซึ้ง อีกทั้งยังมีคุณค่าในด้านการนำเสนอบทเรียนชีวิต และทำให้เข้าใจบุคลิกภาพของมนุษย์ทั้งส่วนผิวเผินและซ่อนเร้นได้ดียิ่งขึ้น วรรณกรรมจึงเป็นกลุ่มวิชาที่มีความสัมพันธ์กับจิตวิทยาบุคลิกภาพมากที่สุด (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2547, น. 220) วรรณกรรมช่วยให้ผู้ศึกษาเรื่องทฤษฎีบุคลิกภาพได้เห็นความจริงของทฤษฎี ในขณะเดียวกันทฤษฎีบุคลิกภาพก็ทำให้วรรณกรรมมีความสมจริงยิ่งขึ้น ศาสตร์ทั้งสองแขนงนี้เอื้อประโยชน์ต่อกัน แม้กระบวนการในการศึกษาจะแตกต่างกัน ศาสตราจารย์เฮนรี เอ. เมอร์เรย์ (Henry A. Murray) นักทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพผู้มีชื่อเสียงได้แสดงทัศนะว่า วิชาประวัติศาสตร์ เทพปกรณัม และวรรณกรรมดี ๆ ล้วนเป็นข้อมูลที่ดียิ่งที่ช่วยให้ผู้ศึกษาบุคลิกภาพสามารถเข้าใจลักษณะพฤติกรรมและบุคลิกภาพของมนุษย์ทั้งในมุมลึกและมุมกว้าง (Ewen, 1980) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวรรณกรรมโดยใช้ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก มาศึกษาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้

สามก๊ก หรือที่คนจีนเรียกว่า ซานกั๋วทงซูเหยียนอี้ ได้รับการยกย่องว่าเป็นนิยายจีนเยี่ยมยอดที่สุดของโลกมีสำนักพิมพ์ต่างประเทศแปลและจัดพิมพ์เป็นเล่มมากกว่า 10 ภาษา (โกวิท ตั้งตรงจิตร, 2552) ความเยี่ยมยอดของสามก๊กนั้นเป็นเพราะมีเนื้อเรื่องสนุกสนานชวนติดตาม ให้สาระอันเป็นแง่คิดและประสบการณ์ในด้านการบริหาร ทั้งในแง่บริหารองค์กรและบริหารชีวิตส่วนตัว สามก๊กจึงเป็นขุมคลังแห่งปัญญา จนมีชาวจีนกล่าวว่า “ยังมีได้อ่านสามก๊ก อย่าพึงคิดการใหญ่” (อดุลย์ รัตนมันเกษม, 2555)

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ยุคสามก๊กเป็นยุคสมัยแห่งยุคสมัยของจีน คือ การก่อร่างสร้างตัวและการรู้จักใช้คนของ 3 วีรบุรุษอย่างโจโฉ เล่าปี่ และซุนกวน อีกทั้งยุคสามก๊กนั้นอุดมด้วยผู้มีสติปัญญาล้ำเลิศ และอัจฉริยะทางทหาร ความยิ่งใหญ่ของยุคสามก๊กเป็นเพราะในยุคสมัยที่บ้านเมืองวุ่นวายและยากลำบากเช่นนั้น บุคคลในยุคสามก๊กยังคงองอาจกล้าหาญเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อความถูกต้องอย่างไม่เกรงกลัวความตาย แสดงให้เห็นถึงจริยธรรมอันสูงส่ง ปณิธานอันบริสุทธิ์ กลอุบายอันสุขุม ลุ่มลึก และยอดขุนพลผู้กล้าหาญ สิ่งเหล่านี้ได้สร้างสรรค์ต้นแบบและจารึกตำนานเรื่องเล่าให้กลายมาเป็นประวัติศาสตร์สามก๊กที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย และดึงดูดผู้อ่านได้เป็นอย่างดี (เกียรติศักดิ์ พงษ์รัชกุล, 2558, น. 15)

โจโฉ เล่าปี่ และซุนกวน เป็นผู้นำที่สำคัญในประวัติศาสตร์ ธีรวัตร วุฒิพัฒนานนท์ และสมบัติ กุสุมาวลี (2561, น.139) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห้ภาวะผู้นำของผู้นำในวรรณกรรมสามก๊ก โดยวิเคราะห์ผู้นำในวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก 3 คน คือ โจโฉ เล่าปี่ และซุนกวน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Leadership) และแนวคิดรหัสแห่งภาวะผู้นำ (The Leadership CODE) เป็นกรอบในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า โจโฉเป็นผู้นำที่มีความคิด มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและแสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจ

ในการทำตามวิสัยทัศน์ที่ได้ตั้งไว้ รวมถึงสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้ให้ผู้ติดตามเข้าใจและไปในทิศทางเดียวกันได้ นอกจากนี้ โจโฉยังเป็นผู้หนึ่งที่ปฏิบัติราชการและรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ติดตามได้ โจโฉเป็นผู้หนึ่งที่มีการติดตามข่าวสารสถานการณ์บ้านเมืองอยู่ตลอดเวลา ทำให้สามารถกำหนดกลยุทธ์เพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม มีจิตวิทยาและอุบายในการกระตุ้นผู้ติดตามได้เป็นอย่างดี เป็นผู้หนึ่งที่มุ่งมั่นตั้งใจในการทำตามเป้าหมายของตนเองให้สำเร็จ และไม่ย่อท้อหรือเสียใจเมื่อทำตามเป้าหมายไม่สำเร็จ แต่จะแสดงความมุ่งมั่นยิ่งกว่าเดิม อย่างไรก็ตาม โจโฉนั้นเป็นผู้หนึ่งที่สามารถทำได้ทุกวิถีทางเพื่อรักษาชีวิตและอำนาจของตนเอง แม้จะเป็นเรื่องผิดต่อจริยธรรมและศีลธรรมก็ตาม

เดชา โลจน์ศิริศิลป์ (2555, น. 255) ศึกษาเรื่องการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์วิกฤติ: พฤติกรรมผู้นำในพงศาวดารสามก๊ก โดยศึกษาผู้นำ 3 คน ได้แก่ โจโฉ เล่าปี่ และซุนกวน ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำทั้งสามมีคุณลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ กล่าวคือ ผู้นำทั้งสามแสดงออกถึงความมีสติปัญญา แม้ต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติ มีความกล้าหาญและเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ มีความเมตตาห่วงใยต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และมีคุณธรรม ผู้นำทั้งสามมีพฤติกรรมการตัดสินใจที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมเพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ มีการวิเคราะห์ทางเลือกก่อนการตัดสินใจ และตัดสินใจเพื่อให้ได้ผลดีที่สุดสำหรับองค์การภายใต้สถานการณ์ที่เผชิญอยู่

ภาพลักษณ์ของโจโฉในประวัติศาสตร์กับวรรณกรรมมีความแตกต่างกัน กนกพร นุ่มทอง (2560, น. 83-96) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของโจโฉในวัฒนธรรมจีน ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ของโจโฉมีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัยและมีประเด็นโต้แย้งต่าง ๆ ทั้งในแง่ทฤษฎีทางวรรณคดีและในแง่ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ในฐานะบุคคลจริงในประวัติศาสตร์ โจโฉเป็นนักการทหารที่มีความสามารถ นักการปกครองที่โดดเด่น และเป็นกวีผู้มีอัจฉริยภาพ มีผลงานในการรวมภาคเหนือของจีนให้เป็นเอกภาพ ถือเป็นผู้มีคุณูปการสูงผู้หนึ่งในประวัติศาสตร์จีน แต่ในวรรณกรรมสามก๊กของหลอวกว้นจงได้สร้างภาพลักษณ์ “คนโกง” และใช้ทัศนะ “ยกย่องเล่าปี่ประณามโจโฉ” การสร้างภาพเช่นนี้มีที่มาจากภาพลักษณ์ที่แพร่หลายในหมู่ชาวจีนมาเป็นเวลานาน เป็นการสะท้อนทัศนะของชาวบ้านที่มีต่อโจโฉ ดังนั้น โจโฉในวรรณกรรมสามก๊ก จึงเป็นตัวแทนของประมุขที่โหดร้าย ตรงกันข้ามกับเล่าปี่ซึ่งเป็นตัวแทนของประมุขที่เมตตากรุณา ภาพลักษณ์ผู้ร้ายของโจโฉในประวัติศาสตร์จีนมีที่มาจากที่สมเหตุสมผลและไม่มีความจำเป็นต้อง “พลิกคดีให้โจโฉ” หรือรื้อสร้างภาพลักษณ์ของโจโฉในวัฒนธรรมจีนแต่อย่างใด

การศึกษาตัวละครโจโฉในฐานะผู้นำคนสำคัญในประวัติศาสตร์ และผู้นำคนสำคัญในวรรณกรรมสามก๊ก แสดงให้เห็นว่า โจโฉเป็นผู้หนึ่งที่มีสติปัญญา มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์และเป็นแบบอย่างของผู้นำที่ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก แม้จะต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติก็สามารถผ่านพ้นไปได้ แม้ว่าภาพลักษณ์ของโจโฉในประวัติศาสตร์จะแตกต่างจากในวรรณกรรม เนื่องด้วยผู้เขียนวรรณกรรมสามก๊กต้องการสร้างตัวละครโจโฉจากภาพสะท้อนที่ชาวจีนมีต่อโจโฉ ทำให้ตัวละครโจโฉในวรรณกรรมเป็นตัวแทนของผู้นำที่โหดร้าย ทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาชีวิตและอำนาจของตนเอง อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า การศึกษาตัวละครโจโฉที่กล่าวมานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในด้านความเป็นผู้นำ และข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาบุคลิกภาพภายนอก และพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ยังไม่ปรากฏการศึกษาบุคลิกภาพภายในของตัวละครโจโฉ ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจของโจโฉ โดยใช้ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพมาวิเคราะห์ เพื่อค้นหาว่าพฤติกรรมและการตัดสินใจของโจโฉในสถานการณ์ต่าง ๆ นั้นมีเหตุผลอย่างไร เกิดจากสภาวะจิตใจเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจพฤติกรรมของตัวละครนี้จากบุคลิกภาพภายใน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาตัวละครโจโฉด้วยทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพในบทความนี้ เป็นการศึกษาในแง่ที่เป็นตัวละครในวรรณกรรมสามก๊กเท่านั้น มิได้ศึกษาข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ เพราะผู้วิจัยมุ่งหมายที่จะใช้ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพในการวิเคราะห์บุคลิกภาพภายในที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมและการตัดสินใจของตัวละครในวรรณกรรม เพื่อให้เห็นความสมจริงของวรรณกรรม แต่จะไม่ก้าวล่วงไปถึงบุคคลจริงในประวัติศาสตร์

วัตถุประสงค์

ศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจของโจโฉในสถานการณ์ต่าง ๆ และอธิบายโดยใช้ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพของอัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) คาเรน ฮอร์นีย์ (Karen Horney) และอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow)

ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ

1. ทฤษฎีบุคลิกภาพของอัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) (วิภา ภักดี, 2545, น. 270-271) แอดเลอร์เชื่อว่า พฤติกรรมและบุคลิกภาพของมนุษย์ได้รับการเร่งเร้าจากลักษณะสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หรือพฤติกรรมสังคม แนวคิดที่สำคัญของแอดเลอร์ สรุปได้ดังนี้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2547, น. 38)

- ความปรารถนามีปมเด่น (Striving for Superiority) แอดเลอร์มีความเห็นว่า มนุษย์ทุกคนมีแรงจูงใจสำคัญอยู่อย่างหนึ่งซึ่งครอบงำพฤติกรรมส่วนใหญ่และลักษณะบุคลิกภาพของตน เขาอธิบายว่าทุกคนนั้นอยากมีความเด่นสักอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างต่างกันไปในแต่ละคน และความปรารถนาในคนเดียวกันยังอาจต่างกันได้ตามอายุและพัฒนาการของชีวิต

แอดเลอร์พยายามเข้าใจอำนาจสร้างสรรค์ที่ลึกลับ ซึ่งแสดงออกโดยการมีความอยากพัฒนาอยากเอาชนะ และอยากประสบความสำเร็จ และแม้แต่การพยายามขดเขยความล้มเหลวด้วยการพยายามประสบความสำเร็จ ตามความคิดของแอดเลอร์นั้น ความเข้าใจบุคลิกภาพของมนุษย์มีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รู้เป้าหมายชีวิตของเขา ซึ่งหมายความว่า พฤติกรรมในปัจจุบันนั้นถูกกำกับโดยเป้าหมายในชีวิต มนุษย์สร้างความคิดเพื่อแนะแนวพฤติกรรมของตนเอง และมุ่งสู่เป้าหมายที่คิดขึ้นมาเองโดยปล่อยให้ความคิดจูงพฤติกรรม ความคิดนั้นอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ (นพมาศ อึ้งพระ, 2551, น. 69)

- ปมด้อย (Inferiority Feeling) ความปรารถนามีปมเด่นสัมพันธ์อยู่กับความรู้สึกต่ำต้อยและการแสวงหาสิ่งชดเชย คนเรามีจุดอ่อนไม่เฉพาะแต่ทางกายเท่านั้น ทางสังคม อารมณ์ จิตใจ ก็มีจุดอ่อนด้วย จุดอ่อนเช่นนี้เรียกว่า ปมด้อย ทุกคนพยายามหาทางชดเชยปมด้อยด้วยการสร้างปมเด่นขึ้นมา แอดเลอร์เชื่อว่าประสบการณ์วัยเด็กมีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ปมเด่น ปมด้อย ความสนใจทางสังคม และวิถีชีวิตของทุกคน เด็ก 3 ประเภทที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีปัญหา คือ เด็กที่มีปมด้อย เด็กที่ถูกเอาใจจนเสียเด็ก และเด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2547, น. 36-39)

2. ทฤษฎีบุคลิกภาพของอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) มาสโลว์เชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์ทุกรูปแบบเกิดจากแรงจูงใจของตัวเอง แรงจูงใจต่างกันทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน เขาได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของแรงจูงใจ (Maslow's hierarchical Theory of Motivation) ดังนี้

- แรงจูงใจลำดับที่หนึ่ง ความต้องการทางสรีรวิทยา (Physiological Needs) มนุษย์ต้องได้รับการตอบสนองทางสรีรวิทยาเป็นพื้นฐานก่อน เช่น มีอาหารรับประทาน ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม จึงพัฒนาความต้องการประเภทอื่น ๆ ตามมา

- แรงจูงใจลำดับที่สอง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) คือ แรงจูงใจเพื่อความปลอดภัยแห่งตนเองและทรัพย์สิน ถ้าไม่ได้รับการตอบสนอง มนุษย์ก็จะเกิดอาการประสาทผวา

- แรงจูงใจลำดับที่สาม ความต้องการเป็นเจ้าของความต้องการที่จะได้รับรักและรักผู้อื่น (Belongingness and Love Needs) คือ แรงจูงใจเพื่อเป็นเจ้าของ มีสังกัดกับความต้องการถูกรักและได้รักผู้อื่น

- แรงจูงใจลำดับที่สี่ ความต้องการมีศักดิ์ศรีจากตนเองและผู้อื่น (Esteem Needs) คือ แรงจูงใจแสวงหาและรักษาศักดิ์ศรี เกียรติยศทั้งโดยตนเองสำนึก และผู้อื่นกล่าวขวัญยกย่องเชิดชู

- แรงจูงใจลำดับที่ห้า ความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (Self-actualization) คือ แรงจูงใจเพื่อตระหนักความสามารถของตนกับประพฤติดีปฏิบัติตนตามความสามารถ และสุดความสามารถ มาสโลว์เชื่อว่าคนทุกคนมีความมุ่งหมายในชีวิต เพื่อจะบรรลุถึงความสมบูรณ์ระดับนี้ ทุกคนสามารถพัฒนาเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ได้ แต่การที่จะบรรลุถึงความสมบูรณ์ระดับนี้ได้ ก็ต้องสมปรารถนาตามความต้องการในลำดับขั้นทั้งสี่เบื้องต้นอย่างพอใจ

- แรงจูงใจที่เกิดจากความขาดแคลน (D Motives) และแรงจูงใจเพื่อการเจริญเติบโต (B Motives) มาสโลว์อธิบายว่า ถ้าแยกลักษณะแรงจูงใจของมนุษย์ออกเป็นประเภทแล้ว อาจแบ่งอย่างหยาบ ๆ เป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจที่เกิดจากความขาดแคลน (Deficiency Motives คำย่อ D Motives) และแรงจูงใจเพื่อการเจริญเติบโต (Being Motives คำย่อ B Motives) D Motives เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความขาดแคลน ความต้องการทางสังคม อารมณ์ และจิตใจ เช่น ต้องการความมีหน้ามีตา ได้รับการยกย่องเชิดชูจากบุคคลอื่น การเรียกร้องความรักความสนใจ หากบุคคลมี D Motives มากเกินไปจะมีความโน้มเอียงเป็นโรคจิตโรคประสาท ส่วน B Motives เป็นแรงจูงใจที่ทำให้มนุษย์สามารถฝึกตน ทำให้มนุษย์มีค่าในตนเอง มีค่าต่อสังคมและผู้อื่น การมี B Motives มากจะยิ่งสร้างความมั่นคงและความเจริญเติบโตให้แก่บุคลิกภาพ นอกจากจะเป็นเกราะป้องกันไม่ให้อารมณ์จิตเสื่อมแล้ว ยังเป็นพลังที่ทำให้บุคคลสามารถยืนหยัด กล้าเผชิญกับความทุกข์ทั้งทางกายและทางสังคมอีกด้วย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2547, น. 103-108)

3. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพของคาเรน ฮอร์นีย์ (Karen Horney) ฮอร์นีย์เชื่อว่าความก้าวร้าวมิได้เป็นสัญชาตญาณ แต่เกิดจากความกังวลพื้นฐาน คนเรามีพฤติกรรมก้าวร้าว เพราะอยากป้องกันตนให้พ้นจากสภาวะความรู้สึกไม่มั่นคง

- ความหวาดกังวลพื้นฐาน (Basic Anxiety) เกิดจากประสบการณ์ในวัยเด็ก และเพิ่มพูนมากเมื่อผู้ใหญ่สัมพันธ์กับเด็กในทางลบ คนเรากើบกดความหวาดกังวลพื้นฐาน จึงเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว และคนที่เป็โรคจิตโรคประสาทมีความหวาดกังวลพื้นฐานมากกว่าคนปกติ เมื่อมีความหวาดกังวลพื้นฐาน เด็กมักใช้เจตคติป้องกันตัวเองอันเป็นวิธีปกป้องตัวเองชั่วคราวเพื่อให้ปวดร้าวน้อยลง และทำให้รู้สึกปลอดภัย เจตคติเหล่านี้ ประกอบด้วย ความต้องการที่แตกต่างจากความต้องการธรรมดา เพราะมีแรงขับไม่ยัดเยียด และใช้ไม่เลือกเพราะมันไร้สำนึก ฮอร์นีย์เรียกเจตคติป้องกันตัวเองเหล่านี้ว่า ความต้องการ 10 ประการ (มาจากภาษาอังกฤษว่า Neurotic Needs) (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2547, น. 81)

- ความต้องการ 10 ประการ (Neurotic Needs) ฮอร์นีย์ได้เสนอรายการความต้องการ 10 ประการ อันเป็นบ่อเกิดของความวุ่นวายภายในตัวบุคคล หากมีความต้องการมากหรือน้อยจนเกินไปอาจทำให้เกิดอาการ “ประสาทไม่ปกติ” ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ ความต้องการผูกพันและความต้องการยอมรับ ความต้องการคนคู่ชีพ ความต้องการเป็นคนสมถะมักน้อย ความต้องการอำนาจ ความต้องการทำลายผู้อื่น ความต้องการความมีภูมิฐาน ความต้องการเสียสละเสรีภาพ ความทะเยอทะยานอยาก ความต้องการมีพร้อมสรรพในตัวเองและไม่จ้อใคร ความต้องการเป็นคนดีพร้อม ในยุคหลัง ฮอร์นีย์แบ่งความต้องการ 10 ประการนี้

เป็น 3 ลักษณะ คือ ยอมทำตาม (Compliant) เเหินห่าง (Detached) และก้าวร้าว (Aggression)

- ยอมทำตาม (Compliant) บุคคลประเภทนี้ต้องการให้ตัวเองเป็นที่ชื่นชอบ เป็นที่ต้องการ เป็นที่รักของคนอื่น เขามักจะไม่ยืนหยัดในตัวเอง ไม่ค่อยเห็นคุณค่าและความสามารถของตัวเอง

- เเหินห่าง (Detached) คือ บุคคลที่พยายามพึ่งตัวเองในทุกวิถีทาง เขามักเก็บตัวและมีความลับ เขาชอบทำทุกอย่างคนเดียว ไม่ชอบทำตามใคร และจะต่อสู้เพื่อปกป้องความเชื่อและหลักการของตัวเอง

- ก้าวร้าว (Aggression) บุคคลประเภทนี้ต้องการอำนาจแบบประสาท จะบ้าอำนาจ ชอบเอาเปรียบผู้อื่น ต้องการการยอมรับของสังคม อยากมีเกียรติ อยากมีความสำเร็จ คนประเภทก้าวร้าวจะมีความเชื่อว่าคนอื่นไม่ดีและไวใจไม่ได้ คนประเภทก้าวร้าวมีความคิดแบบชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) คือ คนเข้มแข็งย่อมชนะคนอ่อนแอ เขาจึงต้องแสดงความเข้มแข็งและชอบคิดว่าตัวเองแข็งแกร่งที่สุด เก่งที่สุด เขาจะไม่แสดงความอ่อนแอให้คนอื่นเห็น บุคคลพวกนี้ชอบแข่งขันและทำงานหนัก ใช้ปัญญาและพลังสร้างความสำเร็จในการทำงาน (นพมาศ อึ้งพระ, 2551, น. 96-97)

แนวโน้มของการเป็นโรคประสาทจะมีเจตคติทั้ง 3 ลักษณะ ไม่ได้แยกจากกันโดยสิ้นเชิง แต่จะมีอันใดอันหนึ่งโดดเด่นกว่า สำหรับคนปกติก็จะมีเจตคติทั้ง 3 ลักษณะเช่นกัน แต่เจตคติดังกล่าวจะเสริมกันอย่างกลมกลืน และมีความยืดหยุ่น เป็นการผสมผสานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (นพมาศ อึ้งพระ, 2551, น. 98)

เนื้อเรื่อง

การศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจของโจโฉในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพของอัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) คาเรน ฮอร์นัย (Karen Horney) และอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ผู้เขียนขอกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของโจโฉ ผู้นำที่มักถูกกล่าวหาว่าเป็นทรราชในเรื่องสามก๊กพอสังเขป เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจพื้นฐานชีวิตและความเป็นมาของผู้นำคนสำคัญนี้ ดังนี้

โจโฉ คนไทยและคนจีนรู้จักกันดีว่าเป็นสุดยอดของตัวโกงหรือผู้ร้ายหมายเลข 1 ในเรื่องสามก๊ก มีชื่อรองว่าเหม่งเต๋อหรือเหม่งเต๋อ เป็นชาวตำบลเจียวจวิน (เจียวกวน) เมืองเพียวโก้วะ (ไพก๊ก) ในมณฑลเจียงซู เดิมทีเขามีชื่อว่า แฮหัว แต่เมื่อโจโกผู้บิดาได้เป็นบุตรบุญธรรมของเฉาเอ็ง ผู้เป็นขุนนางใหญ่ในราชสำนักจึงเปลี่ยนแซ่เป็นเฉาหรือโจไปด้วย

โจโฉเป็นคนที่มีรูปร่างสง่างาม สูงถึง 7 ฉี หรือ 7 ฟุต วัหนวดเครายาว คิ้วเล็ก ตาคมและดุ เป็นคนที่มีไหวพริบดีเยี่ยม ชอบดื่มสุราและเคล้านารี มีความรู้ความชำนาญทางด้านอักษรศาสตร์ถึงขนาดเป็นนักเขียนตำราพิชัยสงคราม โจโฉมีสติปัญญาเหนือคนธรรมดา เขาจึงมีความก้าวหน้าในชีวิตจนได้ดำรงตำแหน่งมหาอุปราช ซึ่งสามก๊กฉบับภาษาจีนเรียกว่า วุยอ่อง เทียบเท่าสมุหนายก อัครมหาเสนาบดี หรือนายกรัฐมนตรี

เมื่อวัยเยาว์เขามีชื่อเล่นว่าอาหามาเป็นเด็กเร่ร่อนแถมใส่ ไหวพริบสติปัญญาดี โหราจารย์ชื่อดังนามว่าโหวเห้งได้ทำนายว่าเขาเป็นผู้เดียวเท่านั้นที่สามารถจะปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุขได้ และหมอดูนามว่าเฉาเฉียวก็ทำนายว่าโจโฉจะก้าวไกลไปจนถึงได้ครองแผ่นดินและอาจจะครองโลกได้ แต่เขาก็อาจจะร้ายถึงขนาดสร้างความเดือดร้อนให้ชาวโลกได้ (โกวิท ตั้งตรงจิตร, 2552, น. 91-92)

เมื่อตั้งโต๊ะขึ้นมามีอำนาจในราชสำนัก โจโฉแสวงรับใช้ตั้งโต๊ะจนได้รับความไว้วางใจให้เข้าออกบ้านตั้งโต๊ะได้ แล้วโจโฉก็ร่วมมือกับอองอุ้นวางแผนฆ่าตั้งโต๊ะ แต่ทำการไม่สำเร็จจึงต้องหนีออกจากเมืองหลวงไปหาบิดาที่เมืองตันลิว แล้วรวบรวมสมัครพรรคพวก เจ้าเมืองต่าง ๆ ถึง 17 หัวเมือง เข้าร่วมขบวนการกู้ราชบัลลังก์และกำจัดตั้งโต๊ะ แต่การปฏิวัติครั้งนั้นก็ไม่สำเร็จ จนภายหลังอองอุ้นวางแผนใช้นางเตียวเสี้ยน (ไม่มีตัวตนจริงตามประวัติศาสตร์) ทำให้ลิโป้ฆ่าตั้งโต๊ะพ่อบุญธรรมของตนเองตาย จากนั้นลิฉุย กุยกี ทหารคนสนิทของตั้งโต๊ะก็ก่อความวุ่นวาย ชิงตัวพระเจ้าเหี้ยนเต้และย้ายเมืองหลวง จนในที่สุดโจโฉก็ปราบลิฉุย กุยกี ได้เป็นใหญ่ในราชสำนักแทน

โจโฉได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยจากพระเจ้าเหี้ยนเต้มาก ทรงแต่งตั้งให้เป็นขุนพลรักษาพระองค์ และรักษาพระนครลกเอียง มีอำนาจและอิทธิพลล้นฟ้า สามารถย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่พระนครฮูโต โจโฉ มีความก้าวหน้าจนได้รับพระราชทานยศเป็นจอมพล ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เขาบังคับพระเจ้าเหี้ยนเต้ ทางอ้อมให้แต่งตั้งเขาเป็นวุยอ่องหรือมหาอุปราช เขาได้รับความทุกข์ทรมานจากโรคปวดศีรษะอย่างรุนแรง และถูกปีศาจซึ่งเป็นคนที่ถูกเขาประหารมาหลอกหลอนตลอดเวลา ในบั้นปลายของชีวิตเขาเสียชีวิตเมื่ออายุได้ 66 ปี เมื่อสิ้นโจโฉ โจผีบุตรชายคนโตก็ชิงราชบัลลังก์จากพระเจ้าเหี้ยนเต้ แล้วสถาปนาตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์ สถาปนาโจโฉให้เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์วุย (โกวิท ตั้งตรงจิตร, 2552, น. 95-96)

เมื่อทราบความเป็นมาของตัวละครโจโฉแล้ว ผู้เขียนจะกล่าวถึงพฤติกรรมและการตัดสินใจของโจโฉ ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ว่าเหตุใดเขาจึงตัดสินใจและมีพฤติกรรมเช่นนั้น โดยนำทฤษฎีจิตวิทยา บุคลิกภาพมาอธิบายพฤติกรรมและการตัดสินใจของโจโฉ โดยจะกล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญ ๆ ดังนี้

1. ความปรารถนาจะเป็นใหญ่ในแผ่นดิน

มนุษย์ทุกคนมีแรงจูงใจสำคัญซึ่งครอบงำพฤติกรรมส่วนใหญ่และลักษณะบุคลิกภาพของตน แรงจูงใจนั้นมี 2 ประเภท คือ แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motives) และแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motives) อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) ให้ความสำคัญกับแรงจูงใจภายใน เขาอธิบายว่า คนทุกคน ปรารถนาอยากมีปมเด่น อยากประสบความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้เป็นแรงจูงใจภายในอันเกิดจากความคิด เจตคติ อันมีผลต่อพฤติกรรม มนุษย์สร้างความคิดเพื่อแนะแนวพฤติกรรมของตนเอง และมุ่งสู่เป้าหมายที่คิดขึ้นมาเอง โดยปล่อยให้ความคิดจูงพฤติกรรม ส่วนคาเรน ฮอร์นัย (Karen Horney) ให้ความสำคัญกับแรงจูงใจภายนอก และภายใน แรงจูงใจภายนอก ได้แก่ สังคมและครอบครัว ที่ทำให้เด็กมีความหวาดกังวลพื้นฐาน และเมื่อ มีความหวาดกังวลขึ้น เด็กจะสร้างเจตคติป้องกันตัวเอง หรือความต้องการ 10 ประการ (Neurotic Needs) ซึ่งทำให้เกิดบุคลิกภาพ 3 ลักษณะ คือ ยอมทำตาม เหมินห่าง และก้าวร้าว จากแนวคิดของนักจิตวิทยาทั้งสอง ได้หล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพของโจโฉที่มีทั้งแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายในที่ทำให้เขาปรารถนาจะเป็นใหญ่ ในแผ่นดิน แรงจูงใจภายนอกนั้นเกิดขึ้นจากโหราจารย์นามว่า โทเง้า ได้ทำนายว่า “แผ่นดินเมืองหลวงนั้น จะสูญเสียแล้วซึ่งจะปราบแผ่นดินให้ราบนั้นเห็นแต่โจโฉผู้เดียว” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 13) และ หมอดูนามว่า เขาเฉียว ก็ยังทำนายว่า “ท่าน (โจโฉ) มีปัญญามาก จะป้องกันแผ่นดินได้อยู่ แต่มิได้สัถย์ชื่อ ต่อแผ่นดิน จะเป็นศัตรูราชสมบัติ” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 13) โจโฉฟังคำทำนายก็หัวเราะชอบใจ คำทำนายของหมอดูชื่อดังทั้งสองต่างก็กล่าวว่า เขานั้นจะได้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน รวมทั้งเพื่อนฝูงของโจโฉ ก็พูดจายกยอเขาว่า “แผ่นดินบัดนี้เป็นจลาจลอยู่ หาผู้ใดซึ่งมีสติปัญญาจะปราบปรามอันตรายให้อยู่เย็นเป็นสุขไม่ เราทั้งปวงเห็นแต่ท่านมีสติปัญญา จะคิดอ่านปราบปรามให้แผ่นดินเป็นสุขได้” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 13) ทั้งคำทำนาย คำพูด และการแสดงออกของครอบครัวของโจโฉล้วนแล้วแต่เป็นแรงจูงใจ ภายนอกให้เขาคิดจะเป็นใหญ่

ส่วนแรงจูงใจภายใน มาจากเจตคติป้องกันตนเองตามที่คาเรน ฮอร์นัย (Karen Horney) ได้กล่าวไว้ในความต้องการ 10 ประการ (Neurotic Needs) ซึ่งโจโฉมีทั้งความทะเยอทะยานอยากที่จะเป็นใหญ่ ความต้องการ เสี่ยงสรรเสริญจากคนทั้งหลาย และความต้องการอำนาจ เจตคติเหล่านี้เป็นแรงขับเคลื่อนให้เขาพยายามทุกวิถีทาง ที่จะทำความต้องการนั้นให้สำเร็จ นอกจากนี้ แรงจูงใจภายในอีกอย่างหนึ่งก็คือ ความปรารถนาอยากมีปมเด่น อยากมีความสำเร็จ ตามที่อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) อธิบายไว้ก็เป็นความคิดที่จูงพฤติกรรมของโจโฉ ให้เป็นคนที่ทำทุกอย่างเพื่อเอาตัวรอด และผลักดันตนเองให้ไปถึงความปรารถนานั้น

2. ความหวาดกังวลพื้นฐานสร้างนิสัยขีระแวงและความก้าวร้าว

โจโฉเป็นคนขีระแวงสงสัย ลักษณะเช่นนี้มีทั้งผลดีและผลเสียแก่ตัวเขา การที่เขาระแวงทำให้เขา

เป็นคนรอบคอบ รู้เท่าทันคน แต่หลายครั้งที่ความระแวงของเขาทำให้เสียการใหญ่ ความเป็นคนขี้อิจฉานั้น มีที่มาจากความหวาดกังวลพื้นฐาน ฮอว์กนัยอธิบายว่า เกิดจากประสบการณ์ในวัยเด็ก และเพิ่มพูนขึ้น เมื่อเป็นผู้ใหญ่ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2547, น. 80-82) ในเรื่องสามก๊กได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ในทางลบ ของโจโฉกับอาของเขา มีนามว่าโจเต็ก ที่ไม่ชอบใจที่หลานของตนทำตัวเป็นนักเลง เข้าป่าล่าเนื้อ ร้องรำทำเพลง ไปวัน ๆ ไม่ทำงาน โจเต็กจึงมักจะนำเรื่องของโจโฉมาเล่าให้โจโกบิตาของโจโฉทราบ โจโฉรู้ว่าอาไม่ชอบตน วันหนึ่งเขาจึงแกล้งล้มลง โจเต็กเห็นก็คิดว่าโจโฉตาย ก็ไปบอกโจโก แต่เมื่อโจโกมาดูก็เห็นโจโฉยังเล่นเป็นปกติ เมื่อถามโจโฉก็บอกว่า “แต่น้อยมาข้าหาเจ็บป่วยสิ่งใดไม่ เพราะอาซึ่งข้าจึงเอาความมิดีมาใส่” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 12-13)

ความสัมพันธ์ในทางลบของโจโฉกับโจเต็ก ทำให้โจโฉต้องคอยระแวงว่า โจเต็กจะนำเรื่องของเขา ไปฟ้องบิดา และเมื่อเขาระแวงมาก ๆ เขาก็หาวิธีการที่จะเอาชนะอาของเขาเพื่อลดความหวาดกังวลของตน การลดความหวาดกังวลบางครั้งอาจแสดงออกเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว ดังเช่น การฆ่าแป๊ะเฉียวและครอบครัว

เมื่อตั้งโต๊ะเข้ามามีอำนาจในราชสำนัก เขาฆ่านางโฮเฮากับหองจูเปียน แล้วตั้งหองจูเหียบขึ้น เป็นกษัตริย์ เหล่าขุนนางต่างก็เกรงกลัวอำนาจของเขา วันหนึ่งอ้องอุ้นขุนนางผู้ใหญ่ชวนขุนนางเก่า ๆ มากินโต๊ะ (ร่วมรับประทานอาหาร) ที่บ้าน แล้วปรึกษากันเรื่องการกำจัดตั้งโต๊ะ โจโฉอาสาจะไปฆ่าตั้งโต๊ะ เขาสาบานว่าจะฆ่าตั้งโต๊ะให้ได้ อ้องอุ้นมอบกระบี่สั้นอย่างดีให้โจโฉนำไปลอบฆ่าตั้งโต๊ะ แต่โจโฉทำการไม่สำเร็จจึงหนีออกจากเมืองเพราะกลัวตั้งโต๊ะจะประหาร ตั้งโต๊ะรู้ว่าโจโฉคิดฆ่าตนจึงให้เขียนรูปโจโฉ และมีหนังสือไปถึงทุกหัวเมือง ให้จับกุมโจโฉ

โจโฉมาถึงเมืองจงพวนก็ถูกจับส่งเข้าไปให้ตันก่งเจ้าเมืองจงพวน ตันก่งเห็นโจโฉมีความกล้าหาญ มีสติปัญญาและมีปณิธานอันยิ่งใหญ่ คือ การกำจัดทรราชตั้งโต๊ะ เขาจึงลักลอบพาโจโฉหนีออกจากคุก ตันก่ง และโจโฉเดินทางมาได้ 3 วัน ก็เข้าอาศัยที่บ้านเพื่อนของบิดา มีนามว่า แป๊ะเฉียว โจโฉเล่าเรื่องราวให้แป๊ะเฉียวฟัง แป๊ะเฉียวจึงให้โจโฉและตันก่งนอนพักที่บ้าน สั่งพ่อครัวให้ทำสุกรและไก่ แล้วเขาก็ออกไปหาซื้อสุรา ขณะที่พ่อครัว กำลังจะฆ่าสุกร ก็ถามกันว่า เราจะมัดก่อนหรือจะฆ่าทีเดียว โจโฉได้ยินเข้าก็คิดว่า แป๊ะเฉียวคิดจะฆ่าตน จึงว่า “เอามันไว้ไม่ได้ ก็ชักกระบี่ออกแล้วก็เข้าไปฟันผู้คน บุตร ภรรยาแป๊ะเฉียวตายถึงแปดคน” ตันก่งเห็นสุกรที่เขามัดไว้ ก็ตกใจและรู้สึกผิด โจโฉจึงพาตันก่งหนีออกจากบ้าน ระหว่างทางพบแป๊ะเฉียวโดยบังเอิญ โจโฉก็ฆ่าแป๊ะเฉียวตาย ตันก่งตกใจการกระทำของโจโฉมากจึงถามว่า “เมื่อไหร่ท่านฆ่าบุตร ภรรยา ผู้คนเขาเสียแล้ว บัดนี้ข้าฆ่าตัวแป๊ะเฉียวอีกเล่า” โจโฉจึงตอบว่า “เมื่อไหร่คิดผิดอยู่แล้ว ครั้งจะละไว้แป๊ะเฉียวก็จะโกรธไปบอกนายบ้าน นายบ้านก็จะคุมกันมาตามจับเราส่งขึ้นไปเมืองหลวง เราจึงฆ่าแป๊ะเฉียวเสียหวังให้เนื้อความสูญไป” ตันก่ง จึงว่ากล่าวโจโฉว่า เป็นคนอกตัญญู โจโฉจึงกล่าวว่า “ธรรมดาเกิดมาทุกวันนี้ ย่อมจะรักษาตัวมิให้ผู้อื่นคิดร้ายได้” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 55) คำพูดนี้มีความหมายว่า การกระทำของโจโฉเป็นการทำเพื่อป้องกันตนเอง ไม่ให้ผู้อื่นมาทำอันตรายได้

พฤติกรรมของโจโฉในสถานการณ์นี้ แสดงให้เห็นความหวาดกังวลพื้นฐานที่มีในตัวเขา นั่นคือ ความระแวง ความระแวงนี้ทำให้เขากลัวว่าใครจะคิดร้าย จะทำอันตรายแก่ตัวเขา ดังนั้น เขาจึงตัดสินใจที่จะทำทุกอย่างให้คนเหล่านั้นไม่สามารถทำอันตรายเขาได้ พฤติกรรมที่เขาแสดงออกมาจึงเป็นความก้าวร้าว (Aggression) ซึ่งฮอว์กนัยอธิบายว่า คนประเภทก้าวร้าวจะมีความเชื่อว่าคนอื่นไม่ดีและไว้วางใจไม่ได้ (นพมาศ อึ้งพระ, 2551, น. 96-97) ดังนั้น เขาจึงฆ่าครอบครัวของแป๊ะเฉียว และฆ่าแป๊ะเฉียวเพื่อไม่ให้กลับมาแก้แค้นทำอันตรายแก่เขาในอนาคตได้

3. คุณลักษณะ 10 ประการ ขณะคน ขณะศึก

พฤติกรรมที่แสดงถึงความหวาดกังวลพื้นฐาน ตามทฤษฎีของคาเรน ฮอว์นัย (Karen Horney)

(ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2547, น. 80-82) อันได้แก่ ความซื่อตรงและความก้าวร้าว เป็นพฤติกรรมที่ถือเป็นข้อดีของโจโฉ แต่บุคลิกภาพของเขาก็น่ามีข้อดีอยู่มาก เช่น เขามีสติปัญญาเฉลียวฉลาด กล้าหาญ ดังจะเห็นได้จาก การวางแผนและอาสาไปฆ่าตืดเต้ ซึ่งขุนนางทั้งหลายไม่กล้าแม้แต่จะคิด ด้วยตืดเต้นั้นเป็นคนโหดเหี้ยม หยาบฆ่า ทุกคนต่างกลัวเกรง แต่โจโฉกลับเข้าไปฝากตัวรับใช้จนตืดเต้ไว้วางใจให้เป็นคนสนิท แล้วโจโฉกลับวางแผนฆ่าตืดเต้ทั้งที่รู้ว่าหากทำการไม่สำเร็จอาจมีอันตรายถึงชีวิต พฤติกรรมและการตัดสินใจของเขาแสดงให้เห็นถึงสติปัญญา รู้จักวางแผน และความกล้าหาญอย่างยิ่ง

นอกจากนี้โจโฉยังรู้จักผูกมัดใจคนและรู้จักใช้คน ตั้งแต่เด็กโจโฉก็มีเพื่อนฝูงมากมาย เมื่อเขาตกเป็นนักโทษที่ตืดเต้ประกาศจับ เขาก็ใช้สติปัญญาแก้ไขสถานการณ์ โดยการรวบรวมสมัครพรรคพวกเกลี้ยกล่อมผู้คนให้มาเข้าร่วมกำจัดตืดเต้พระราชของแผ่นดิน โจโฉ อ้วนเสี้ยวเจ้าเมืองปู้ตไฮ และบรรดาหัวเมืองอีก 17 หัวเมืองก็เข้ามาร่วมรบในศึกครั้งนี้ โจโฉให้อ้วนเสี้ยวเพื่อนสนิทของเขาเป็นนายทัพใหญ่ แต่การศึกครั้งนี้ก็ทำให้เขาขัดแย้งกับอ้วนเสี้ยว และกองทัพหัวเมืองต่าง ๆ ก็ไม่สามัคคีกันจนในที่สุดก็พ่ายแพ้ให้แก่ตืดเต้

ความขัดแย้งระหว่างโจโฉกับอ้วนเสี้ยวในที่สุดโจโฉก็ต้องทำศึกใหญ่กับอ้วนเสี้ยว หรือที่เรียกว่า ยุทธการกัวต้อเป็น 1 ใน 5 ศึกใหญ่ของเรื่องสามก๊ก สงครามกัวต้อ เป็นสงครามที่โจโฉกับอ้วนเสี้ยวชิงกันเป็นใหญ่ และในที่สุดโจโฉซึ่งมีทหารเพียง 7 หมื่นก็เอาชนะอ้วนเสี้ยวซึ่งมีทหารถึง 70 หมื่นได้ ทำให้ภาคเหนือทั้งหมดรวมเป็นหนึ่งเดียว

ก่อนหน้าการรบขึ้นแตกหักที่กัวต้อ ที่ปรึกษาของทั้งสองฝ่าย ต่างวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลดีและผลเสียของแต่ละฝ่าย จอสิ่วที่ปรึกษาเสนออุบายแก้อ้วนเสี้ยวว่า “ทหารของเราแม้จะมาก แต่ความกล้าหาญสู้ฝ่ายตรงข้ามไม่ได้ ทหารของฝ่ายเขาแม้จะยอดเยี่ยม แต่เสบียงอาหารก็เทียบเท่ากับของเราไม่ได้ ทางฝ่ายเขาไม่มีเสบียง จึงชอบที่จะรบเร็ว ทัพเรามีเสบียง ควรจะรักษาที่มั่นเอาไว้ ถ้าหากถ่วงเวลาให้นานออกไป ทัพของเขาไม่ต้องรบก็พ่ายแพ้ไปเอง” ส่วนขุนฮิวที่ปรึกษาเสนอแก่อ้วนเสี้ยวว่า “ทหารของอ้วนเสี้ยวแม้จะมีมาก มีกำลังพล ทหารเราล้วนแต่เป็นทหารกล้าที่ยอดเยี่ยม 1 เท่ากับ 10 แต่ชอบที่จะรบเร็ว ถ้าขึ้นชกข้าต่อไปเสบียงอาหารจะไม่พอเพียงเป็นที่น่าวิตกนัก” (บุญศักดิ์ แสงระวี, 2558, น. 95)

คำแนะนำของทั้งสองฝ่ายตรงกัน คือ ฝ่ายอ้วนเสี้ยวมีเสบียงมาก กำลังพลมาก ควรรักษาที่มั่น ส่วนฝ่ายโจโฉมีเสบียงน้อย กำลังน้อย ควรที่จะรบเร็ว ไม่ควรทำศึกยืดเยื้อ แต่อ้วนเสี้ยวไม่เชื่อคำแนะนำของจอสิ่ว และยังสั่งให้จับตัวจอสิ่วไปคุมขังเสียอีก ส่วนโจโฉนั้นเชื่อคำแนะนำของขุนฮิวและกล่าวว่า “ความเห็นท่านต้องกับใจเรา” (บุญศักดิ์ แสงระวี, 2558, น. 95)

นอกจากนี้ก่อนที่โจโฉจะตัดสินใจทำศึกกับอ้วนเสี้ยว เขาก็ได้คำแนะนำจากที่ปรึกษาคนสำคัญ คือ กุยกะ ที่กล่าวว่า “ถ้ายกไปทำการศึกแก่อ้วนเสี้ยว ข้าพเจ้าเห็นท่านจะมีชัยชนะ 10 ประการ แลอ้วนเสี้ยวนั้นจะแพ้แก่ท่าน 10 ประการ” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 248) ชัยชนะ 10 ประการ ผู้เขียนขอสรุปให้ดังตารางต่อไปนี้

ชัยชนะ 10 ประการของโจโฉ	ความพ่ายแพ้ 10 ประการของอ้วนเสี้ยว
1. โจโฉมิได้ถือตัว ถ้าจะทำการสิ่งใดถึงผู้น้อยจะขัดท่านว่าผิดแลชอบ ท่านก็เห็นด้วย (รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น)	1. อ้วนเสี้ยวเป็นคนถืออริสรียศ มิได้เอาความคิดผู้ใด
2. มีน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อคนทั้งปวง จะทำการสิ่งใดก็ถือเอารับสั่งพระเจ้าเหี้ยนเต้เป็นประมาณ (ทำถูกต้องตามกฎหมาย)	2. อ้วนเสี้ยวเป็นคนหยาบช้า ทำการโดยโวยหาร (ใช้คำพูดเป็นใหญ่ ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย)
3. ว่ากล่าวสิ่งใดเป็นสิทธิ์ขาด มีสง่า คนทั้งปวงยำเกรง	3. ว่ากล่าวการสิ่งใดมิได้สิทธิ์ขาด (ไม่เด็ดขาด โลเล)
4. มีใจสัตย์ซื่อ เลี่ยงทหารโดยยุติธรรม ถึงญาติพี่น้องทำผิดก็ไม่เข้าด้วยผู้ผิด	4. เห็นแก่ญาติพี่น้องของตัวเอง มิได้ว่ากล่าวตามผิดแลชอบ
5. คิดทำสิ่งใดก็ตั้งใจทำงานสำเร็จ	5. คิดการสิ่งใดมักกลับเอาดีเป็นร้าย เอาร้ายเป็นดี

ชัยชนะ 10 ประการของโจโฉ	ความพ่ายแพ้ 10 ประการของอ้วนเสี้ยว
6. รักผู้ใดก็รักโดยสุจริตมิได้ล่อลวง	6. จะเลี้ยงผู้ใดมิได้ปกติ ต่อหน้าว่ารัก ลับหลังว่าชัง
7. เลี้ยงคนซึ่งอยู่ใกล้กับอยู่ไกลเสมอกัน	7. มักรักคนชิดซึ่งประสมประสาน ผู้ใดห่างเหินถึงชื่อเสียงก็มีใจชัง (รักแต่คนใกล้ตัว)
8. คิดหนักหน่วงให้แน่นอนแล้วจึงทำการ	8. กระทำความผิดต่าง ๆ เพราะฟังคำยุยง
9. จะทำสิ่งใดก็ทำตามขนบธรรมเนียมโบราณ (ไม่ทำตามอำเภอใจ)	9. จะทำการสิ่งใด เอาแต่อำเภอใจ มิได้ทำตามอย่างธรรมเนียมโบราณ
10. ขำขานในกลสงคราม ถึงกำลังข้าศึกมากกว่าก็คิดเอาชนะได้	10. มิได้รู้ในกลศึก แต่มักพอใจทำการศึกล่อลวง จะชนะก็ไม่ว่า แพ้ก็ไม่รู้

คุณลักษณะ 10 ประการ ที่ยกแกล่ามานั้น แสดงให้เห็นว่า โจโฉมีพฤติกรรมที่สามารถเอาชนะใจคน ทำให้เขามีพรรคพวกมาก มีขุนพลที่เก่งกล้า มีที่ปรึกษาที่มีสติปัญญา ทุกคนยอมรับใช้เขาก็เพราะการกระทำของเขานั้นสามารถผูกมัดใจคนเหล่านี้ไว้ได้ ส่วนคุณลักษณะข้อที่ 5, 8, 9 และ 10 นั้นเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำทางทหาร หลักของการเป็นผู้นำทางทหาร กล่าวไว้ว่า ผู้นำต้องตัดสินใจไม่พลาดและถูกกาลเทศะ ออกคำสั่งไม่เกินความสามารถของผู้ปฏิบัติ รับผิดชอบผลการปฏิบัติของหน่วยตน และเป็นผู้มีความสามารถทั้งทางเทคนิคและทางยุทธวิธี (คณะกรรมการจัดทำเอกสารประกอบการเรียน กองจิตวิทยาและการนำทหาร, กรมนักเรียนนายร้อย, 2554) อย่างไรก็ตาม ในศึกกัวต๋องโจโฉก็สามารถเอาชนะอ้วนเสี้ยวได้ตามที่ยกแกล่าวไว้

เมื่อเริ่มศึกกัวต๋อง ทั้งอ้วนเสี้ยวและโจโฉต่างก็คิดจะรบแตกหักรวดเร็ว แต่การรบก็ไม่ได้เป็นไปอย่างทั้งสองฝ่ายผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะ ในที่สุดจากการรบเร็วจึงต้องเปลี่ยนมาเป็นการตั้งยั้งกันทางยุทธศาสตร์ สถานการณ์เช่นนี้เป็นประโยชน์ต่อทัพอ้วนเสี้ยว แต่สำหรับทัพโจโฉที่มีทหารน้อย เสี่ยงก็ขาดแคลน โจโฉต้องส่งคนถือหนังสือไปเร่งเสบียงยังเมืองสุโตโดยไม่คาดคิดว่าเขาฮิวที่ปรึกษาของอ้วนเสี้ยวจะจับได้ เขาฮิวนำหนังสือของโจโฉไปให้อ้วนเสี้ยว แล้วเสนออุบายว่า โจโฉยกทัพมารบที่กัวต๋องเป็นเวลานาน ในเมืองสุโตคงว่างเปล่า ตอนนี้เสบียงอาหารโจโฉหมดแล้วน่าจะฉวยโอกาสนี้แยกทหารส่วนหนึ่งเดินทัพตอนกลางคืนไปตีสุโต อีกส่วนหนึ่งเข้าตีค่ายโจโฉ แต่อ้วนเสี้ยวลังเลไม่กล้าตัดสินใจ อีกทั้งสมิโพลยังส่งจดหมายมาใส่ความว่าเขาฮิวและลูกหลานนั้น ทำการหยาบซ้ำเรียกเก็บส่วยราษฎรเมืองเจียงกุน เดิมที่เขาฮิวนั้นเคยเป็นเพื่อนสนิทของโจโฉมาก่อน จึงทำให้อ้วนเสี้ยวเชื่อคำยุยงของสมิโพล คิดว่าเขาฮิวยร่วมมือกับโจโฉมาหลอกลวงให้เขาแบ่งกำลังไปตีสุโตเพื่อลดจำนวนทหารลงครึ่งหนึ่ง โจโฉจะได้ยกทัพเข้าตีได้โดยง่าย เมื่อคิดเช่นนั้นอ้วนเสี้ยวจึงไล่เขาฮิวออกไป เขาฮิวได้รับความอับอายก็จะฆ่าตัวตาย แต่ทหารคนสนิทของเขาห้ามไว้ แล้วแนะนำให้เขาหนีไปหาโจโฉ คำนวณนั้นเขาฮิวจึงพาพรรคพวกกลับไปค่ายโจโฉ

โจโฉได้พบเขาฮิวเพื่อนเก่าก็ยินดี ยังไม่ทันแต่งตัวใส่เสื้อก็ลุกไปถึงประตูค่าย เมื่อเห็นเขาฮิวก็ตบมือดีใจน้อมตัวลงคำนับ เขาฮิวตกใจดูมือโจโฉไว้แล้วว่า “ตัวท่านเป็นถึงมหาอุปราช ไม่ควรที่จะคำนับข้าพเจ้า” โจโฉจึงตอบว่า “ตัวท่านกับเราเป็นเพื่อนรักกันมา ถึงมีวาสนาก็จริง แต่ใจเรานี้เสมออยู่เหมือนแต่ก่อน” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 414) พฤติกรรมที่โจโฉแสดงต่อเขาฮิวนั้น สามารถเอาชนะใจเขาฮิวเพื่อนเก่าได้ตั้งแต่ก้าวเข้ามาในค่ายของโจโฉ แต่โจโฉก็ไม่ใช่ว่าจะใจง่าย ง่าย ๆ เขามีความระแวงเขาฮิวอยู่บ้างตามนิสัยอันเกิดจากความหวาดกังวลพื้นฐาน ตามที่ฮอว์นายนอธิบายไว้ ดังนั้น เมื่อเขาฮิวถามว่าเสบียงอาหารในกองทัพจะมีพออยู่ได้นานเท่าใด โจโฉจึงแกล้งบอกว่า “อันเสบียงของเรานั้นไม่สู้จะขัดสนนัก พอจะเลี้ยงทหารได้สักปีหนึ่ง” เขาฮิวหัวเราะแล้วว่าโจโฉกล่าวเกินจริง โจโฉก็กลดลงมาเหลือครึ่งปี เขาฮิวเห็นโจโฉปิดบังดังนั้นก็โกรธจึงลุกขึ้นแล้วว่า “ข้าพเจ้ามาอยู่ด้วยมหาอุปราช คิดว่าจะทำการราชการสนองคุณท่านโดยสุจริตบัดนี้ท่านแคลงอยู่ไม่ไว้ใจแล้ว ข้าพเจ้าก็จะลาท่านเที่ยวไปหาที่พึ่งกว่าจะได้ความสุข” โจโฉก็ยัดขายเสียไว้

แล้วบอกว่าจะบอกความจริง โจโฉก็บอกว่าเสียยิ่งเหลือน้อยอยู่ได้เพียง 3 เดือน เขาอิ้วจึงหัวเราะแล้วว่า “กิตติศัพท์เขาเลื่องลือกันว่า มหาอุปราชาจะพูดจาสิ่งใดมักเป็นเล่ห์กลจะเชื่อฟังไม่ได้ บัดนี้ก็เห็นสมกับคำเขาว่า” โจโฉฟังก็หัวเราะแล้วว่า “ท่านไม่รู้หรือ อันการสงครามจำอาศัยเล่ห์กลจึงจะได้ชัยชนะแก่ข้าศึก” แล้วกระซิบบอกว่าเสียยิ่งเหลืออีก 1 เดือน เขาอิ้วโกรธร้องทวาดว่า “จะลองเราไปถึงไหน เราก็จ้างอยู่ว่าเสียยิ่งในกองทัพท่านนั้นหมดสิ้นแล้ว” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 415) โจโฉได้ฟังก็ตกใจ เขาอิ้วเอาหนังสือของโจโฉที่เขียนไปเร่งขุนฮกให้ส่งเสียยั้งนั้นให้โจโฉดู แล้วก็เล่าเรื่องราวที่จับผู้ถือหนังสือได้ให้ฟังทุกประการ โจโฉเห็นเขาอิ้วรู้เรื่องราวทั้งหมดแล้วจึงกำชับไม่ให้แพร่งพรายให้ผู้ใดรู้ และขอให้เขาอิ้วช่วยกันกำจัดอ้วนเสี้ยว จะเห็นว่าโจโฉนั้นมีความระแวงสงสัยว่า เขาอิ้วนั้นจะมาหลอกลวงว่าเข้ากับฝ่ายตน จึงไม่บอกความจริงจนสุดท้ายรู้ว่าเขาอิ้วรู้หมดแล้วจึงยอมบอกเพราะเลียงไม่ได้ และเมื่อรู้ว่าเขาอิ้วรู้ความลับเรื่องเสียยิ่งหมดแล้ว โจโฉจึงเชื่อว่าเขาอิ้วนั้นมาสาวมิภักดีต่อเขาจริง ๆ มิใช่อุบาย และเขาก็จะใช้ประโยชน์จากเขาอิ้วในการเอาชนะอ้วนเสี้ยวได้

เขาอิ้วบอกที่เก็บเสียยั้งของอ้วนเสี้ยว และออกอุบายให้โจโฉแต่งทหารปลอมเป็นทหารอ้วนเสี้ยว ยกอ้อมค่ายอ้วนเสี้ยวไปที่ตำบลอัวเจ่า เข้าโจมตีและเผาเสียยั้ง การมาสาวมิภักดีของเขาอิ้วนี้ไม่เพียงแต่โจโฉที่ระแวงสงสัย เทียวเสี่ยวก็ลอบบอกกับโจโฉว่านี่อาจเป็นกลของอ้วนเสี้ยว แต่โจโฉเห็นว่าเขาอิ้วรู้ว่าเสียยั้งของตนหมดสิ้น หากจะยกมาโจมตีก็ทำได้ง่าย แต่อ้วนเสี้ยวยังนิ่งเฉยอยู่ แสดงว่าไม่เชื่อคำพูดเขาอิ้ว และหากโจโฉปล่อยโอกาสนี้ไปก็จะเสียทีอ้วนเสี้ยวในภายหลัง เทียวเสี่ยวจึงเตือนอีกว่าหากทหารอ้วนเสี้ยวรู้ว่าโจโฉยกไปตำบลอัวเจ่าก็จะยกทหารมาตีค่าย โจโฉจึงว่า อย่าวิตก เพราะเขาคิดการไว้พร้อมแล้ว โจโฉจึงให้ขุนอิ้ว กาเซียง โจหอง เขาอิ้ว อยู่รักษาค่าย ให้แฮหัวตุ้นกับแฮหัวเอียนคุมทหารเป็นกองข่มขู่อยู่นอกค่ายฝ่ายซ้าย ให้ลิเตียนกับโจหยินคุมทหารเป็นกองข่มขู่อยู่นอกค่ายฝ่ายขวา กำชับว่าหากอ้วนเสี้ยวยกทหารมาตีค่ายก็ให้ช่วยกันป้องกันรักษาไว้อย่าให้เป็นอันตรายได้ แล้วสั่งเคาหู เทียวเสี่ยว ซิหลง อีกมิให้จัดทหารม้าห้าพัน แต่งตัวปลอมเป็นทหารอ้วนเสี้ยว แล้วเอารถซึ่งมีสีเหมือนธงอ้วนเสี้ยวปักไป ให้เอามัดฟืนฟางซึ่งจะเผาคลังเสียยั้งบรรทุกไปด้วย และกำชับให้ยกไปอย่างเงียบ ๆ ห้ามพูดคุยกัน

การตัดสินใจของโจโฉในครั้งนี้ เขาได้คิดอย่างหนักหน่วง วางแผนอย่างรอบคอบรัดกุม แล้วจึงตัดสินใจอย่างไม่ลังเล เพราะหากพลาดโอกาสนี้ไป กองทัพที่ไร้เสียยั้งของเขาจะต้องถึงจุดจบ และการตัดสินใจของเขาก็ส่งผลให้เขาชนะศึกครั้งนี้ได้ตามแผนที่วางไว้ ขณะที่อ้วนเสี้ยวฟังแต่คำยุยง ประมาทข้าศึกเพราะเห็นว่าการทัพตนมีกำลังมากกว่า มีเสียยั้งบริบูรณ์ พอเขาอิ้วเสนออุบายก็ยังลังเลสงสัย ลังเลไม่กล้าตัดสินใจ จึงต้องพ่ายแพ้และเหลือทหารเพียง 800 คน หนีกลับเมืองฮอปัก และศึกกัวต๋อครั้งนี้ได้วางรากฐานให้โจโฉสามารถรวมภาคเหนือให้เป็นเอกภาพได้ในเวลาต่อมา

การต่อสู้กับอำนาจของตั๋งโต๊ะ และการทำศึกกับอ้วนเสี้ยว ล้วนเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการชักจูงของแรงจูงใจลำดับที่ห้า ความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (Self-actualization) ตามที่อับราฮัม มาสโลว์อธิบายว่าเป็นแรงจูงใจเพื่อตระหนักรู้ความสามารถของตน กับประพฤติกรรมปฏิบัติตนตามความสามารถ และสุดความสามารถ มาสโลว์เชื่อว่า คนทุกคนมีความมุ่งหมายในชีวิต เพื่อจะบรรลุความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งโจโฉนั้นมีเป้าหมายอันยิ่งใหญ่ที่จะรวบรวมแผ่นดิน เขาจึงต้องพยายามสร้างฐานอำนาจให้มั่นคง พฤติกรรมของโจโฉในช่วงนี้ถูกขับเคลื่อนด้วย B Motives อันเป็นแรงจูงใจที่ทำให้มนุษย์สามารถฝึกตน ทำให้มนุษย์มีค่าในตนเอง มีค่าต่อสังคมและผู้อื่น การมี B Motives มากจะยิ่งสร้างความมั่นคงและความเจริญเติบโตให้แก่บุคลิกภาพ เป็นพลังที่ทำให้บุคคลสามารถยืนหยัด กล้าเผชิญกับความทุกข์ทั้งทางกายและทางสังคมอีกด้วย

การยกตัวอย่างการทำศึกครั้งนี้ ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านได้เห็นความสามารถ สติปัญญา ความกล้าหาญ การแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่ดี ดังที่คารเน ออร์นัย กล่าวถึงเจตคติป้องกันตัวเอง

ซึ่งเป็นวิธีการปกป้องตัวเองให้รู้สึกปลอดภัย และเรียกว่าความต้องการพื้นฐาน 10 ประการ และเธอได้สรุปว่าโรคประสาทนั้นมี 3 ประเภทหลัก ได้แก่ ยอมทำตาม เหนินห่าง และก้าวร้าว ทั้งสามประเภทยังไม่ได้แยกจากกันโดยสิ้นเชิงหากมีเจตคติทั้งสามผสมผสานกันอย่างพอดี จะทำให้ส่งเสริมกันและสร้างความกลมกลืนในตัวบุคคลทำให้เกิดการยอมกัน สู้กัน และทำในสิ่งที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ซึ่งโจโลก็มีการผสมผสานเจตคติทั้งสามได้อย่างเหมาะสม ทำให้เขายอมรับฟังคำแนะนำของที่ปรึกษา ไม่เย่อหยิ่งและให้เกียรติเขาอิวนเขาอิวนซาบซึ่งใจและเขาเป็นผู้นำที่ครองใจคนได้ ดังที่กยูแกล้วไว้ว่า โจโลจะชนะอ้วนเสี้ยว 10 ประการ พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า โจโลสามารถผสมผสานเจตคติทั้ง 3 ประการ ให้ส่งเสริมกันได้อย่างเหมาะสม ทำให้เขาเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา และทำให้งอทัพของเขาได้รับชัยชนะในศึกครั้งนี้

4. เป้าหมายของชีวิตคือการรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่ง

โจโลมีเป้าหมายสูงสุดในชีวิต คือ การรวบรวมแผ่นดินจีนซึ่งแตกออกเป็นหลายส่วนในขณะนั้นให้เป็นหนึ่งเดียวโดยมีเขาเป็นผู้ปกครองสูงสุด การรวบรวมแผ่นดินนั้นเริ่มมีแนวโน้มว่าจะเป็นไปได้เมื่อโจโลกำจัดอ้วนเสี้ยวได้สำเร็จ เขาสามารถรวบรวมแผ่นดินทางภาคเหนือให้เป็นเอกภาพ และได้กำลัทหารของอ้วนเสี้ยว รวมทั้งที่ปรึกษาและขุนพลที่แปรพักตร์มาอยู่กับเขา เมื่อกำจัดอ้วนเสี้ยวได้ เป้าหมายต่อไปที่เขาจะต้องทำก็คือ ยึดเมืองเกงจิ๋วของเล่าเปียว และเมืองกังตั๋งของขุนกวนที่อยู่ทางใต้ จากนั้นก็ยึดเมืองเอ็กจิ๋วของเล่าเจี้ยงก็จะสามารถรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่งได้

จากความปรารถนาที่จะเป็นใหญ่ในแผ่นดินที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 1 ทำให้โจโลพยายามอย่างหนักที่จะทำเป้าหมายในชีวิตของเขาให้สำเร็จ การที่เขาเป็นมหาอุปราชได้นั้นนับว่าเขาได้รับการตอบสนองแรงจูงใจทั้งสี่ลำดับตามทฤษฎีของมาสโลว์กล่าวไว้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2547, น. 104-105) ได้แก่

- แรงจูงใจลำดับที่หนึ่ง ความต้องการทางสรีรวิทยา (Physiological Needs) ด้วยตำแหน่งของเขานั้นย่อมบริบูรณ์ด้วยทรัพย์สินสมบัติ มีความเป็นอยู่ที่สุขสบายอยู่แล้ว

- แรงจูงใจลำดับที่สอง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เขามีความปลอดภัยเพราะมีเหล่าขุนพลอยู่รอบกาย มีเหล่าที่ปรึกษาที่มากด้วยสติปัญญา อีกทั้งเขายังควบคุมพระเจ้าเหียนเต๋ได้ มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองทั้งหมด

- แรงจูงใจลำดับที่สาม ความต้องการเป็นเจ้าของ ความต้องการที่จะได้รับรักและรักผู้อื่น (Belongingness and Love Needs) โจโลมีครอบครัวที่ฐานะทางสังคมดี มีชาติตระกูลพอสมควร เขามีเหล่าภรรยา มีบุตร มีเพื่อนฝูงบริวารมากมาย แรงจูงใจลำดับที่สามนี้จึงได้รับการตอบสนองแล้ว

- แรงจูงใจลำดับที่สี่ ความต้องการมีศักดิ์ศรีจากตนเองและผู้อื่น (Esteem Needs) การดำรงตำแหน่งมหาอุปราชที่มีอำนาจเหนือกษัตริย์ ย่อมทำให้เขาได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจลำดับที่สี่ เขามีศักดิ์ศรี เกียรติยศ เป็นที่ยกย่องเชิดชูของคนมากมาย

- แรงจูงใจลำดับที่ห้า ความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (Self-actualization) สำหรับโจโลนั้น การตอบสนองแรงจูงใจในข้อนี้ คือ การได้ใช้สติปัญญา ความสามารถของตน ในการรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่งซึ่งเป็นความมุ่งหมายในชีวิตของเขา เพื่อจะเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ การจะบรรลุเป้าหมายนี้ได้ก็ต้องเผชิญปัญหา อุปสรรค และความยากลำบากมากมายจนแทบจะเอาชีวิตไม่รอด แต่โจโลก็มีได้ยอมแพ้ เขาเผชิญหน้ากับความพ่ายแพ้ ความล้มเหลวอย่างกล้าหาญ

ในศึกเซ็กเพ็กซึ่งเป็น 1 ใน 5 ศึกใหญ่ของเรื่องสามก๊ก โจโลก็ได้รับบทเรียนแห่งความพ่ายแพ้อีกครั้ง ความพ่ายแพ้ของเขาคลายกับที่อ้วนเสี้ยวแพ้ศึกที่กัวตอ คือ กองทัพที่มีทหารมากทำให้โจโลประมาทซำศึกและยิ่งศึกครั้งนี้ฝ่ายตรงข้ามคือพันธมิตรขุนกวน เล่าปี่ที่ปรึกษาที่มากด้วยสติปัญญาอย่างขงเบ้ง และมีแม่ทัพที่เฉลียวฉลาดอย่างจิวยี่ ทำให้งอทัพที่มีทหารน้อยสามารถเอาชนะกองทัพอ้วนเสี้ยวได้อย่างราบคาบ

เมื่อทัพบกทัพเรือของโจโฉถูกเผาจนสิ้น โจโฉต้องหนีเอาชีวิตรอดอย่างยากลำบาก เขาถูกทหารฝ่ายขุนกวนและเล่าปี่ตามติดตลอดทาง เพราะขงเบ้งนั้นได้คาดการณ์ไว้แล้วว่าโจโฉจะหนีไปทางใด จึงได้จัดกองทัพมารอดักโจมตีโจโฉไว้หมดแล้ว เหตุการณ์นี้ทำให้โจโฉที่กำลังหนีตายต้องหัวเราะถึง 3 ครั้ง การหัวเราะแต่ละครั้งเกิดขึ้นเมื่อโจโฉพิจารณาภูมิประเทศแล้วคิดว่าขงเบ้งกับจิวอี้ผิดพลาดที่ไม่ได้มาดักรับเข้าโจมตีทุกครั้ง แต่เมื่อหัวเราะและพุดจาความขบถกับขงเบ้งกับจิวอี้เมื่อใด โจโฉก็ต้องถูกกองทัพที่ขงเบ้งให้มาดักรับเข้าโจมตีทุกครั้ง

การหัวเราะทั้ง 3 ครั้ง ของโจโฉแสดงให้เห็นว่า เขามีได้มีความหวาดกลัว เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ถูกไล่ล่า เขายังคงมองสภาพแวดล้อมรอบตัวและคิดพิจารณาว่าตรงนี้ควรเป็นที่ซุ่มกำลังทหารเพราะมีชัยภูมิที่เหมาะสม การหัวเราะนี้อาจจะเป็นการสร้างความขวัญและกำลังใจให้ทหารของเขาเชื่อมั่นในตัวเขาว่ามีสติปัญญาเหนือขงเบ้งและจิวอี้ เมื่อถูกจู่โจม เตียวหุยเข้าตี โจโฉก็ยังมีสติพอที่จะหนีเอาตัวรอด เขามีความพยายามดิ้นรนออกจากพื้นที่อันตราย เมื่อทหารทั้งหลายอ่อนล้าและย่อท้อต่อความลำบากและความเจ็บป่วย โจโฉซึ่งเป็นผู้นำก็แสดงความกล้าหาญ ความเข้มแข็งและเด็ดขาด จนในที่สุดเขาก็พาตนเองและทหารที่เหลือรอดชีวิตจากสงครามครั้งนี้ไปได้

พฤติกรรมและการตัดสินใจของโจโฉในสถานการณ์นี้แสดงให้เห็นว่า โจโฉมีแรงจูงใจลำดับที่ห้า ความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (Self-actualization) ตามทฤษฎีของมาสโลว์ และใช้แรงจูงใจนี้ขับเคลื่อนพฤติกรรมของเขาให้ผ่านพ้นสถานการณ์วิกฤติได้ เมื่อโจโฉเผชิญปัญหา อุปสรรค และความยากลำบาก เขาก็มิได้ยอมแพ้ แต่กลับเผชิญหน้ากับความพ่ายแพ้ ความล้มเหลวอย่างกล้าหาญ ทำให้สามารถนำพาทหารที่เหลือรอดชีวิตกลับไปหาครอบครัวได้

5. วุยอ่อง เทียบเท่ากษัตริย์

เมื่อพระเจ้าเหี้ยนเต้มาอยู่เมืองฮูโตได้ยี่สิบเอ็ดปี (พ.ศ. 759) ขุนนางซึ่งเป็นสมักรพรรคพวกของโจโฉก็ร่วมกันกราบทูลพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้แต่งตั้งโจโฉเป็นวุยอ่อง ด้วยเหตุผลว่า “วุยอ่องมีความชอบได้ปราบปรามข้าศึกเป็นอันมาก ขอให้ตั้งวุยอ่องขึ้นเป็นเจ้าวุยอ่อง” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 909) พระเจ้าเหี้ยนเต้ขัดไม่ได้จึงแต่งตั้งโจโฉให้เป็นวุยอ่อง “ให้ซีรทองเทียมม้าหกตัว แลเครื่องแต่งตัวเท่าที่เหมือนกันกับที่กษัตริย์” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 909) โจโฉได้รับการแต่งตั้งแล้วก็ไปสร้างวังที่เมืองเจียบงัน วังนั้นมีค่ายคูประตูหอรบสง่างามดังเมืองหลวง

ก่อนที่พระเจ้าเหี้ยนเต้จะแต่งตั้งโจโฉเป็นวุยอ่องนั้น ขุนต๋าขุนนางผู้จงรักภักดีต่อพระเจ้าเหี้ยนเต้ได้คัดค้านการแต่งตั้งโจโฉต่อหน้าขุนนางทั้งปวง เมื่อโจโฉรู้ว่าขุนต๋าขัดขวางและว่ากล่าวเขาอย่างหยาบช้ำก็ให้นำตัวขุนต๋าไปขังคุก ขุนต๋ามีความเจ็บแค้นก็ด่าโจโฉหนักขึ้น ผู้คุมเอาเนื้อความไปบอกโจโฉ โจโฉจึงให้ประหารขุนต๋า

การที่โจโฉต้องการเป็นวุยอ่องซึ่งมีศักดิ์เทียบเท่ากษัตริย์นั้น เป็นเจตคติป้องกันตัวเองตามที่คารเนฮอร์นาย กล่าวไว้ในความต้องการ 10 ประการ ซึ่งโจโฉก็มีความต้องการอำนาจ ความต้องการเสียงสรรเสริญ ความต้องการความภูมิใจ และเมื่อความต้องการนั้นมากเกินไป ก็ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ก้าวร้าวได้ ดังที่ฮอร์นายอธิบายว่า บุคคลประเภทก้าวร้าว (Aggression) จะต้องการอำนาจแบบประสาธ จะบ้าอำนาจ ชอบเอาเปรียบผู้อื่น ต้องการการยอมรับของสังคม อยากมีเกียรติ อยากมีความสำเร็จ (นพมาศ อึ้งพระ, 2551, น. 96-97) ดังนั้น เมื่อขุนต๋ามาขัดขวางไม่ให้โจโฉได้รับตำแหน่งวุยอ่อง โจโฉจึงต้องสั่งประหารขุนต๋า เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ขุนนางอื่น

แม้ว่าตำแหน่งวุยอ่อง ซึ่งเทียบเท่ากษัตริย์นี้จะมีอำนาจเหนือผู้คนทั้งหมด รวมทั้งพระเจ้าเหี้ยนเต้ด้วย แต่กียังมีขุนนางสมักรพรรคพวกของโจโฉที่ต้องการให้เขาขึ้นเป็นกษัตริย์เสียเอง โจโฉปฏิเสธไม่ยอมขึ้นเป็นกษัตริย์ ด้วยเหตุผลว่า “เราทำนุบำรุงพระเจ้าเหี้ยนเต้มา แผ่นดินก็ราบคาบ ราษฎรก็อยู่เย็นเป็นสุขมา

ช้านานเพราะเรา เราก็ได้เป็นใหญ่หาขุนนางผู้ใดเสมอมาแล้ว เราจะตั้งตัวเป็นเจ้าแผ่นดินเคียงพระเจ้าที่ยืนแต่นั้นไม่สมควร เราจะทำแต่พอเหมือนจิ๋วบออง ซึ่งทำการไว้แก่ลูกชาย” เหตุผลของโจโฉนั้นมองผิวเผินเหมือนพอใจในอำนาจวาสนาของตนแล้ว แต่เมื่อพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าโจโฉต้องการสร้างฐานอำนาจไว้เพื่อให้บุตรชายของเขาได้เป็นกษัตริย์ต่อไป เพราะหากเขาขึ้นเป็นกษัตริย์เสียเองอาจเป็นที่ครหาของผู้คนได้ ดังนั้นการใช้อำนาจของกษัตริย์ แม้ไม่ได้เป็นกษัตริย์ก็ถือเหมาะสมกว่า

6. ปีสางหลอกหลอนกับความปรารถนาที่ไม่เป็นจริง

ช่วงสุดท้ายของชีวิตของวุยอ่องโจโฉ เขาต้องเผชิญกับเรื่องลึกลับมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการพบโจโฉผู้พิเศษ ถูกปีศาจกวนอู และคนที่เขาเคยฆ่ามาหลอกหลอน เทพารักษ์ที่ต้นสาหลิมมาเข้าฝัน อีกทั้งยังต้องเผชิญกับอาการปวดศีรษะอย่างรุนแรงอีกด้วย

เรื่องการถูกภูติปีศาจหลอกหลอนนั้น ขุนนางทั้งหลายก็แนะนำให้เขาหาหมอผีมาทำพิธีกรรม แต่โจโฉกล่าวว่า “โบราณว่าไว้ว่ากรรมมาถึงตัวแล้วจะทำประการใดก็หาพ้นไม่ บัดนี้กรรมมาถึงแล้ว ใครจะมาช่วยเราได้” คำพูดของเขาแสดงให้เห็นว่า เขายอมรับเรื่องกฎแห่งกรรม และยอมก้มหน้ารับกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในช่วงชีวิตวัยชราทำให้เขาหมดแรงที่จะทำความปรารถนาของเขา คือ การรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่งได้สำเร็จ และการปวดศีรษะอย่างรุนแรงที่ไม่มีหมอรักษาได้ (หมอฮัวโต่ที่คิดว่าจะรักษาได้ก็ถูกเขานำไปฆ่าเพราะระแวงว่าหมอจะฆ่าเขาเพื่อแก้แค้นให้กวนอู) ประกอบกับความรู้สึกผิดต่อคนที่เขาเคยฆ่า อาจทำให้เขาเครียดจนเกิดอาการประสาทหลอน

อาการประสาทหลอนของโจโฉนี้ มาสโลว์อธิบายว่า เกิดจากบุคลิกทำพฤติกรรมจากแรงจูงใจที่เกิดจากความขาดแคลน (D motives) มากเกินไป D Motives เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความขาดแคลนความต้องการทางสังคม อารมณ์ และจิตใจ หากบุคลิกมี D Motives มากเกินไปจะมีความโน้มเอียงเป็นโรคจิต โรคประสาท (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2547, น. 104-105) โจโฉมีความต้องการที่จะเป็นผู้รวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่ง และครอบครองแผ่นดิน ครอบครองอำนาจทั้งหมด ตลอดชีวิตของเขาได้ทุ่มเทร่างกาย สติปัญญา เพื่อตอบสนองความต้องการนี้ แต่เมื่อไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้จึงทำให้เขามีอาการประสาทหลอน

นอกจากอาการประสาทหลอนแล้ว พฤติกรรมในช่วงสุดท้ายของชีวิตโจโฉก็แสดงให้เห็นว่า เขามีความหวาดระแวงอันเกิดจากความหวาดกังวลพื้นฐาน (Basic Anxiety) ทำให้เขามีอาการของโรคประสาทประเภทก้าวร้าว (Aggression) ตามที่คาร์เนก ฮอร์นีย์ให้คำอธิบายว่า คนประเภทก้าวร้าวจะมีความเชื่อว่าคนอื่นไม่ดีและไวใจไม่ได้ ทำให้โจโฉไม่ไวใจหมอฮัวโต่จนไม่ยอมรักษาและสั่งฆ่าหมอ อีกทั้งยังหวาดระแวงว่าเมื่อตนตายจะมีคนมาทำอันตรายศพของตนจนต้องสร้างที่ฝังศพไว้ถึง 72 ภูมิจึงมีเพียงครอบครัวเท่านั้นที่รู้ตำแหน่งศพของตนนั้นอยู่ที่ใด พฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า โจโฉนั้นไม่สามารถละจากความหวาดกังวลได้ และความหวาดกังวลนั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเขา ทำให้เขาไม่ได้รับการรักษา ซึ่งหากรักษาที่อาจจะหาย แต่เมื่อเขาตระแวงเช่นนี้จึงทำให้เขาต้องตายด้วยอาการปวดศีรษะนั่นเอง โจโฉเสียชีวิตขณะมีอายุ 66 ปี

7. ส่งต่ออำนาจให้บุตรชาย

ก่อนโจโฉจะสิ้นใจได้เรียกขุนนางผู้ใหญ่ 4 คน ได้แก่ โจทอง ต้นกุ้ย กาเซียง สุม้าอ๋อ เข้าไปถึงเตียงนอนและฝากบุตร ภรรยา รวมทั้งฝากบ้านเมืองให้ขุนนางทั้ง 4 ช่วยดูแลต่อไป โจโฉว่าตนได้ทำศึกมา 30 ปีแล้วแผ่นดินก็สงบ ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุข เหลือแต่ขุนกวนเมืองกังตั๋ง และเล่าปี่เมืองเสฉวนที่ยังปราบไม่ได้ จึงขอมอบภาระหน้าที่นี้ให้ขุนนางทั้ง 4 ช่วยทำการต่อไป แล้วขอให้ช่วยอนุเคราะห์โจผีบุตรชายคนโตให้ได้สืบทอดตำแหน่งวุยอ่องแทนตน

โจโฉได้ตั้งโจผีเป็นผู้สืบทอดอำนาจของตนตามที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในข้อ 5 แล้วว่าเขาไม่ต้องการให้คนครหาว่า ทำศึกเพื่อต้องการเป็นกษัตริย์ เขาจึงได้วางรากฐานอำนาจไว้ให้แก่บุตรชายเพื่อจะได้ทำ

ความปรารถนาของเขาให้เป็นจริง เป็นการส่งมอบภาระหน้าที่ให้แก่ทายาท และเขาเชื่อว่าขุนนางทั้ง 4 จะเป็นกำลังสำคัญให้แก่โจโฉได้ ดังนั้น แม้โจโฉจะตายแต่อำนาจที่อยู่เหนือพระเจ้าเหียนเต๋ของเขา ยังคงอยู่และความปรารถนาของเขาที่ต้องการรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่งก็มีผู้สืบทอดต่อไป

เมื่อโจโฉตายแล้ว ฮัวหิมก็บังคับพระเจ้าเหียนเต๋ให้พระราชทานตราตั้งโจผีเป็นเจ้าวุยอ่องแทนบิดา โจผีเป็นเจ้าวุยอ่องได้ประมาณ 6 ปี ก็บังคับพระเจ้าเหียนเต๋ให้มอบราชสมบัติให้ เมื่อได้รับการสถาปนาเป็นพระเจ้าโจผีแล้ว โจผีก็ตั้งให้พระเจ้าเหียนเต๋เป็นขันเอียงกง “ให้ไปอยู่ตำบลขันเอียง ที่อันนี้ไม่มีตำแหน่งเผ่า ไม่มีเบี้ยหวัด ผ่าปี ขันเอียงกงก็ลาไป” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2547, น. 1050) และโจผีก็ได้สั่งให้จารึกอักษรหน้ากุฏิฝังศพโจโฉใหม่ ให้ชื่อพระเจ้าไท่ล่อฮู่ฮองเต๋ โจโฉก็ได้เป็นกษัตริย์ในวาระนั้นเอง

อัลเฟรด แอดเลอร์ กล่าวว่า ความเข้าใจบุคลิกภาพของมนุษย์มีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รู้เป้าหมายชีวิตของเขา ซึ่งหมายความว่า พฤติกรรมในปัจจุบันนั้นถูกกำกับโดยเป้าหมายในชีวิต มนุษย์สร้างความคิดเพื่อแนะแนวพฤติกรรมของตนเอง และมุ่งสู่เป้าหมายที่คิดขึ้นมาเองโดยปล่อยให้ความคิดมุ่งพฤติกรรม (นพมาศ อึ้งพระ, 2551, น. 69) ตลอดชีวิตของโจโฉมีเป้าหมายที่ชัดเจนที่สุด คือ การรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่งเดียว และได้ครองความเป็นใหญ่ในแผ่นดิน พฤติกรรมของเขาจึงถูกกำกับด้วยเป้าหมายนี้ การรวมแผ่นดินเป็นปมเด่นที่โจโฉสร้างขึ้นในความคิด และมีผลทำให้ตลอดชีวิตของเขาต้องทำศึกสงคราม ต้องเผชิญปัญหาอุปสรรคมากมาย เพื่อจะทำปมเด่นนี้ให้เป็นจริง แม้ว่าในวาระสุดท้ายของชีวิตเขาจะไม่สามารถทำความปรารถนาให้เป็นจริงได้ แต่เขาก็ไม่ละทิ้งความปรารถนานั้น ยังคงส่งต่อให้แก่ทายาท จึงเห็นได้ว่าพฤติกรรมและการตัดสินใจของโจโฉนั้นถูกกำกับโดยเป้าหมายที่จะรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่ง

บทสรุป

จากการศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจของโจโฉในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพของอัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) คาเรน ฮอร์นีย์ (Karen Horney) และอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) มาอธิบายพฤติกรรมของโจโฉ พบว่า พฤติกรรมของโจโฉมีที่มาจากความต้องการพื้นฐาน 10 ประการตามทฤษฎีของคาเรน ฮอร์นีย์ อันได้แก่ ความทะเยอทะยานอยากเป็นใหญ่ ความต้องการเสียงสรรเสริญ ความต้องการอำนาจ ทำให้เขามีบุคลิกภาพแบบก้าวร้าว บุคลิกภาพประเภทนี้ทำให้เขาต้องการการยอมรับของสังคม อยากมีเกียรติ อยากเป็นที่ชื่นชมของคน และอยากประสบความสำเร็จ ลักษณะเช่นนี้ทำให้เขาหาพรรคพวก เข้าหาสังคม และพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ขณะเดียวกันคนที่มีบุคลิกภาพประเภทนี้ก็จะไม่ไว้วางใจผู้อื่น และไม่แสดงความอ่อนแอให้ผู้อื่นเห็น โจโฉจึงมีนิสัยขี้ระแวง

นิสัยขี้ระแวงเกิดจากในวัยเด็กโจโฉมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอาของเขาในทางลบ ทำให้เขามีความหวาดระแวงอันเป็นความกังวลพื้นฐานที่ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวตามทฤษฎีของคาเรน ฮอร์นีย์ เขาจะทำร้ายผู้อื่นเมื่อรู้สึกไม่ปลอดภัย เพื่อไม่ให้ตัวเองเป็นอันตราย ดังนั้น เขาจึงเป็นผู้นำที่โหดร้าย เป็นที่เกรงขามของคนทั่วไป

บุคลิกภาพในด้านดีของโจโฉ คือ เขาเป็นผู้นำที่เฉลียวฉลาด รู้ทันคน กล้าหาญ รอบคอบ คิดก่อนตัดสินใจ และเมื่อตัดสินใจก็มีความเด็ดขาด ไม่โลเล ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก สามารถเอาชนะใจคนให้จงรักภักดีต่อเขา และเอาชนะข้าศึกที่มีกำลังมากกว่าได้ เขาจึงเป็นผู้นำที่ทรงอิทธิพลที่สุดในสมัยสามก๊กได้

ตลอดชีวิตของโจโฉ เขามีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่ง และปกครองแผ่นดินทั้งหมด ความปรารถนานี้เกิดจากแรงจูงใจลำดับที่ 5 แรงจูงใจเพื่อจะเป็นคนเต็มคนโดยสมบูรณ์ตามทฤษฎีของอับราฮัม มาสโลว์ และความปรารถนาก็เป็นปมเด่นของโจโฉ อันเกิดจากคำทำนายของหมอดูชื่อดังสองคน และคำพูดสรรเสริญของคนรอบตัวของโจโฉ ที่ทำให้เขาสร้างปมเด่นขึ้นมาว่า จะต้องเป็น

ผู้ปกครองแผ่นดิน ปรากฏาผลให้ราบคาบได้ การสร้างปมเด่นของโจโฉนี้เป็นไปตามทฤษฎีของอัลเฟรด แอดเลอร์ แต่การจะบรรลุความปรารถนานี้เขาต้องทำศึกสงครามตลอดช่วงชีวิตของเขา ต้องใช้ชีวิตด้วยความระแวง กลัวจะมีคนมาโค่นล้มอำนาจ และการทำสงครามซึ่งมีแพมียุทธนั้น บางครั้งก็ทำให้เขาต้องลำบากจนเกือบเอาชีวิตไม่รอด ในบั้นปลายของชีวิตเขาจึงมีอาการปวดศีรษะอย่างรุนแรง และมีอาการประสาทหลอน แต่โจโฉก็ไม่ได้ยอมแพ้ ยังคงส่งต่อความปรารถนาที่จะรวมแผ่นดินให้แก่ โจผีบุตรชาย และขุนนางที่เขาไว้วางใจให้สานต่องานของเขาให้สำเร็จ

หลอกว่านจง ผู้เขียนวรรณกรรมสามก๊กได้สร้างสรรค์ให้โจโฉเป็นทรราชลำดับที่ 1 หรือเป็นตัวร้ายของเรื่อง ซึ่งเมื่อพิจารณาบุคลิกภาพของโจโฉแล้วจะเห็นว่า ข้อเสียของเขาก็คือ การเป็นคนขี้ระแวง และความก้าวร้าวที่บางครั้งก็กลายเป็นความโหดเหี้ยม สิ่งเหล่านี้เป็นความกังวลพื้นฐานอันเกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก หากโจโฉไม่มีประสบการณ์วัยเด็กที่ทำให้เขาต้องเอาตัวรอดเช่นนั้น เขาคงเป็นผู้นำที่สมบูรณ์แบบคนหนึ่ง ผู้เขียนหวังว่าพฤติกรรมของโจโฉที่ได้นำมาเป็นตัวอย่างในบทความนี้จะทำให้ผู้อ่านได้เห็นถึงผู้นำที่เก่งทั้งด้านการใช้คน การใช้กลยุทธ์และกลอุบายในการรบ แต่หากมีพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมก็ย่อมไม่เป็นที่สรรเสริญ ความเก่งจึงต้องคู่กับคุณธรรมจึงจะประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร นุ่มทอง. (2560). ภาพลักษณ์ของโจโฉในวัฒนธรรมจีน. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 10(1), 83-108.
- เกียรติศักดิ์ พงษ์รัชกุล. (2558). *สงครามสามก๊ก 26 ยุทธวิธีสู่ชัยชนะ* (แปลจาก 三国战役 โดยหลี่อันสือ). กรุงเทพฯ: มติชน.
- โกวิท ตั้งตรงจิตร. (2552). *สารานุกรมสามก๊ก*. กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.
- คณะกรรมการจัดทำเอกสารประกอบการเรียน, กองจิตวิทยาและการนำทหาร. กรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์. (2554). *เอกสารประกอบการเรียน รายวิชา PC 2201 การนำทหาร*. นครนายก: โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- เดชา โลจน์ศิริศิลป์. (2555). การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์วิกฤติ: พฤติกรรมผู้นำในพงศาวดารสามก๊ก. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 8(1), 237-258.
- ธีรวัตร วุฒิพัฒนานนท์, สมบัติ กุสุมาวลี. (2561). การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในวรรณกรรมสามก๊ก. *Human Resource and Organization Development Journal*, 10(2), 110-142.
- นพมาศ อึ้งพระ. (2551). *ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญศักดิ์ แสงระวี. (2558). *ศิลปะการใช้กลยุทธ์ในสามก๊ก*. กรุงเทพฯ: ตาตา พับลิเคชั่น.
- เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป. (2558). *คมผู้นำในสามก๊ก*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- ภัทรพล แสงเงิน. (2558). 101 คำถามสามก๊ก: คำถามขยายความคิด ฟินิตสามก๊ก. *Humanities Journal*, 22(2), 246-259.
- ศิลปากร, กรม. (2547). *สามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน)* (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2547). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เขา รู้เรา)* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน

บทปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

ศตวรรษ บุปศิริ¹

Satanan Boopasiri

ชื่อหนังสือ : โลกซึมเศร้า: คลายปมโรคแห่งยุคสมัย
และทางเลือกใหม่ในการเยียวยา

ผู้แต่ง : Johann Hari (โยฮันน์ ฮารี)

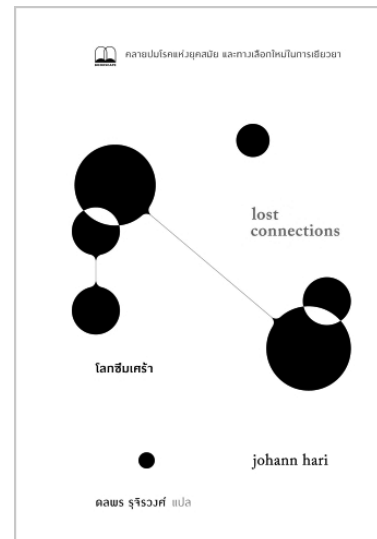
ผู้แปล : ดลพร รุจิรวงศ์

ปีที่พิมพ์ : 2563

สำนักพิมพ์ : บุ๊คสเคป

จำนวนหน้า : 464 หน้า

ISBN : 978-616-8221-37-2

โยฮันน์ ฮารี ใช้ชีวิตอยู่ในวังวนของโรคซึมเศร้ามากกว่า 13 ปี เริ่มจากวันที่เขาเียนอยู่ริมชายหาด และร้องไห้เพราะอกหักครั้งแรก เขาหยุดความโศกเศร้าไม่ได้ ควบคุมน้ำตาไว้ไม่อยู่ การหายไปจากโลกนี้ดูเหมือนจะเป็นทางออกของเรื่องทั้งหมด เพื่อนของเขาคิดว่านี่อาจจะเป็นเรื่องไม่ปกติ ในขณะนั้นเอง โยฮันน์จึงคิดได้ว่า ความเศร้าโศกที่เกิดขึ้นกับเขานั้นเป็นโรค “ใช่ ฉันเป็นโรคซึมเศร้า! มันไม่ใช่ความคิดในหัวที่ฉันทนไปเอง! ฉันไม่ใช่คนอมทุกข์ ฉันไม่ได้อ่อนแอ แต่ฉันเป็นโรคซึมเศร้า!” โยฮันน์บอกกับเพื่อนของเขา

ฉันในฐานะผู้อ่านและเป็นหนึ่งในคนที่เผชิญภาวะใกล้เคียงกับโยฮันน์ ฮารี เมื่อได้อ่านหนังสือ “โลกซึมเศร้า” ฉันเหมือนเห็นตัวเองถูกถ่ายทอดผ่านโยฮันน์ ฮารี แน่นนอนเราถูกพร่ำบอกอยู่บ่อยครั้งว่าอาการเศร้าโศกที่เกิดขึ้นในชีวิตที่ยืดเยื้อยาวนาน หากทางออกไม่ได้นั้นสามารถอธิบายได้ในเชิงการแพทย์ด้วย “โรคซึมเศร้า” เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้ฉันถูกชักนำความรู้สึกไปพร้อมกับผู้เขียนให้เปิดใจยอมรับความจริงที่ยึดติดมานานของการใช้ยาต้านซึมเศร้า อ่านไปก็รู้สึกกลัวและเหมือนถูกตบหน้าด้วยความจริงต่าง ๆ ความกังวลเริ่มทวีมากขึ้นว่าความรู้สึกของฉันแทบไม่ต่างอะไรกับสิ่งที่ผู้เขียนรู้สึกเลย ถึงกับต้องวางหนังสือแล้วตั้งสติ ก่อนจะเปิดใจอ่านบทถัดไป และเมื่อทำใจได้แล้วก็เริ่มหยิบหนังสือขึ้นอ่านอีกครั้ง

ตั้งแต่ถูกวินิจฉัยเป็นโรคซึมเศร้า ฮารีในอายุ 18 ปี เคารู้สึกเศร้าจากการสูญเสียก็จริง แต่ก็โล่งใจไปด้วยเพราะมีคำอธิบายสภาวะของเขาในตอนนั้นว่ามันเป็นโรคทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติของเคมีในสมอง และสามารถแก้ไขได้ด้วยการกินยาต้านซึมเศร้า ตลอดระยะเวลา 13 ปี เขาติดอยู่ในวังวนของการกินยาและถูกปรับขนาดยาให้มากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าเขายังมีความเชื่ออย่างแรงกล้าว่าสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่นอกเหนือการควบคุมของเขาและยานั้นใช้ไม่ได้ผลดี แต่ด้วยความกระหายใคร่รู้ในโรคที่เขาต้องเผชิญมานับสิบปี เขาก็มีคำถามว่า ทำไมโรคซึมเศร้าและวิตกกังวลของเขาถึงไม่สามารถขจัดให้หายไปได้ และ

¹ รัชการาชการอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy, Nakornnayok, 26001 Thailand.

เมื่อเริ่มศึกษาไปพร้อมกับความมั่นใจในยาที่ตนเองได้กินอยู่นั้นกลับต้องสะดุดลงเมื่อเขาได้พบกับงานเขียนของนักวิจัยท่านหนึ่งที่จุดประกายความคิดให้เขาต้องหวนกลับมาพิจารณาว่าสิ่งที่เขาเชื่อมาตลอดนั้นถูกต้องหรือไม่

ฮารีใช้เวลากว่า 3 ปีออกเดินทางเพื่อค้นหาคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญทั่วโลก เขาพบว่ามียุคสมัยนักสังคมศาสตร์และนักจิตวิทยาที่เปรียบดั่งขบวนการไต่สวนที่ศึกษาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าและวิตกกังวลคอยปะติดปะต่อเรื่องราวอันซับซ้อนและสัจจริงยิ่งกว่าเดิม ผลของการเดินทางรอบโลกทำให้เขาตระบุนสาเหตุนั้นของโรคได้อย่างน้อยเก้าประการด้วยกัน (แม้ในความจริงจะมีสาเหตุอื่นอีกที่ยังไม่ระบุแน่ชัด และสาเหตุเก้าประการไม่ใช่ผู้เป็นโรคจะต้องเจอทุกข้อในชีวิต) ฮารีเข้าใจโรคซึมเศร้าและวิตกกังวลด้วยมุมมองที่เปลี่ยนไปและค้นพบสาเหตุที่แท้จริงของภาวะซึมเศร้าที่ทำให้เรา ‘ตัดขาด’ จากโลก

ผู้เขียนต่อสู้กับความรู้กระแสหลักพอสมควร เนื้อหาของหนังสือต่อต้านข้อมูลทางการแพทย์ที่ว่า “ความไม่สมดุลของเคมีในสมองคือต้นตอของความทุกข์ใจ” โดยอธิบายว่าสาเหตุนี้เป็นเพียงมายาคติจากบริษัทยาเท่านั้น งานเขียนที่ดีแผ่ความจริงของเขาจะถอนรากความเชื่อเดิมและค่อย ๆ ทำลายกำแพงที่ปิดกั้นความจริงที่แสนเจ็บปวด แต่กระนั้นฮารีย้ำอยู่เสมอว่า การยอมรับข้อเท็จจริงจากหนังสือเล่มนี้ไม่่ง่ายนัก และไม่หวังว่าทุกคนจะปรับเปลี่ยนความเชื่อได้ในทันที เพราะฮารีเองก็เผชิญกับความลำบากตลอดการเขียนเช่นกัน

หนังสือเล่มนี้ฮารีได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) รอยร้าวในเรื่องเก่า เขากล่าวถึงที่มาของงานเขียนไม่ว่าจะเป็นความสงสัยในโรคที่ตนเผชิญและเปิดโปงว่าการอ้างถึงความไม่สมดุลของสารเคมีในสมองในการวินิจฉัยโรคซึมเศร้านั้นเป็นเพียงเรื่องโป๊ป และเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับอุตสาหกรรมในยุคมทุนนิยม 2) ตัดขาดความสัมพันธ์ ฮารีอธิบายสาเหตุผลจากการรวบรวมข้อมูลทั่วทุกมุมโลกที่สามารถอธิบายภาวะซึมเศร้าและวิตกกังวลได้ นั่นคือ เราจะต้องหลุดจากกรอบที่มุ่งประเด็นไปที่สารเคมีในสมองแล้วหันไปสนใจกับบทบาทและอำนาจที่ไม่สมดุลแทน กล่าวได้ว่ามนุษย์ไม่ใช่เครื่องจักรที่อะไหล่พังแต่เป็นสัตว์ที่มีความต้องการแต่ไม่ได้รับการตอบสนอง เราจำเป็นต้องมีสังคม มีค่านิยมที่มีความหมาย ไม่ใช่ค่านิยมขยะที่บั่นทอนคุณค่าของตนเอง เราต้องการงานที่มีความหมาย ใกล้ชิดธรรมชาติ รู้สึกว่าได้รับการยอมรับ มองเห็นถึงอนาคตที่มั่นคง สามารถปลดปล่อยตนเองจากความล้าอาย มนุษย์ควรสร้างความสัมพันธ์จากสิ่งเหล่านี้ เพื่อให้ตนเองสามารถเชื่อมโยงกับโลกอีกครั้ง หากเรามุ่งเน้นไปที่ความผิดปกติในสมอง เราจะเลิกมองหาคำตอบที่อยู่ในชีวิตจิตใจและสิ่งแวดล้อมรอบตัว 3) เชื่อมต่อความสัมพันธ์อีกครั้งหรือยาต้านซึมเศร้าอีกประเภทหนึ่ง ฮารีนำเสนอวิธีการรักษาที่นอกเหนือจากการใช้ยา การให้ผู้ที่เป็โรคซึมเศร้าและวิตกกังวลแก้ไขแบบเชิงปัจเจกบุคคล อาจจะเป็นการแก้ไขที่ไม่ตรงประเด็น เพราะหากเราเข้าใจว่าโรคซึมเศร้าถือเป็นปัญหาที่สังคมมีส่วนร่วมแล้ว ก็ชัดเจนว่าสังคมต้องหาวิธีแก้ร่วมกัน เปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมร่วมกัน เพื่อขจัดสาเหตุที่สร้างความทุกข์ใจ

ฮารีต้องการบอกถึงที่มาของโรคแห่งยุคสมัยปัจจุบัน อันเป็นสาเหตุของปัญหาเรื้อรังในสังคมและไม่อาจรักษาให้หายขาดได้ด้วยยา ฮารีแสดงให้เห็นว่าภาวะซึมเศร้าและวิตกกังวลที่เกิดขึ้น บาดแผลในใจที่ฝังรากลึก หรือประสบการณ์เชิงลบเป็นครั้งคราว ไม่ใช่ความเจ็บป่วยทางร่างกาย แต่เป็นข้อความที่ร่างกายต้องการจะบอกว่าวิถีชีวิตของเรานั้นมีบางอย่างผิดปกติ เราควรต้องรับฟังและให้เกียรติความเจ็บปวดนั้น หันกลับมาทบทวนชีวิต สืบสาวต้นตอถึงสาเหตุที่แท้จริงของมัน กอบกู้ตัวตนและความสัมพันธ์ที่หล่นหาย เพื่อที่จะเยียวยาความเจ็บปวดและก้าวออกจาก “โลกซึมเศร้า” นี้ไปได้

สำหรับฉันการได้คำอธิบายเชิงการแพทย์เปรียบเหมือนกับความสบายใจที่รองรับว่า เราไม่ใช่คนอ่อนแอ ภาพสีเทาและก้อนดำ ๆ ที่เกิดขึ้นในใจ สิ่งที่เราทนทุกข์มาตลอดหลายปีมีคำอธิบายรองรับเสมอ ดังนั้น การเปิดใจยอมรับเนื้อหาในหนังสือคงยากไม่ต่างกับกระบวนการเขียนงานของฮารีที่ต่อสู้กับความคิดตัวเองอยู่ไม่น้อย เพียงแต่ไม่ใช่ความยากที่เกิดจากการรับรู้ข้อเท็จจริงจากหนังสือของฮารี แต่เป็นการเผชิญหน้ากับความจริงและเชื่อมต่อความสัมพันธ์อีกครั้งต่างหากที่ทำให้ฉันรู้สึกกลัว และคุณคงสงสัยว่าทำไมหนังสือนี้สมควรได้รับการแนะนำ เพราะทุก ๆ บทที่ได้อ่านผ่านไป เมื่อเปิดใจยอมรับ ทบทวนชีวิตทดลองเชื่อมต่อความสัมพันธ์อีกครั้ง กลับทำให้เห็นว่า ภาพในใจเหมือนได้ถูกแต่งเติมให้มีสีสัน และวิธีลงสีนั้นใกล้เคียงตัวเรามากกว่าที่คิด หนังสือเล่มนี้จะทำให้มุมมองเกี่ยวกับโรคมะเร็งและวิตกกังวลแตกต่างออกไปจากเดิม เพิ่มความสนใจของโรคมะเร็งได้อย่างรอบด้านและมีความเป็นมนุษย์มากขึ้น ไม่ว่าวันนี้คุณจะประสบกับความเศร้าโศกหรือเกี่ยวข้องกับคนที่กำลังเผชิญโรคมะเร็ง คุณอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ที่หล่นหายไปและเป็นชิ้นส่วนสำคัญที่จะประกอบความสัมพันธ์เหล่านั้นขึ้นมาใหม่ เปิดใจเข้าใจและยอมรับ พาตนเองและคนที่คุณรัก ออกจากวังวนของความเจ็บปวดโดยปราศจากการพึ่งพิงยา กลับมาความสัมพันธ์กับโลกอีกครั้งอย่างยั่งยืน

**ข้อแนะนำการจัดทำต้นฉบับบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า**

การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์

สามารถส่งบทความเป็นไฟล์ word (นามสกุล .doc หรือ .docx) พร้อมกับแนบไฟล์ pdf เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฯ ได้ที่ link

https://www.tci-thaijo.org/index.php/CRMA_HUSO/about/submissions

แผนภาพ แผนภูมิ ตารางที่ใช้ในบทความ ให้ทำเป็นไฟล์ภาพ (นามสกุล .jpg หรือ .png)

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับบทความ

- **ขนาดกระดาษ** A4 พิมพ์แนวตั้ง (Portrait) ความยาว 12-15 หน้า (รวมรายการอ้างอิง)
- **กรอบของข้อความ** จัดชิดขอบซ้าย-ขวา แบบกระจายแบบไทย ใส่หมายเลขหน้าทุกหน้าที่มีด้านบนขวาของกระดาษ โดยตั้งค่าน้ำกระดาษ (Margins) ดังนี้
 - ด้านบน (Top) และด้านซ้าย (Left) 1 นิ้ว (2.54 ซม.)
 - ด้านล่าง (Bottom) และด้านขวา (Right) 1 นิ้ว (2.54 ซม.)
 - หัวกระดาษและท้ายกระดาษ 0.5 นิ้ว (1.25 ซม.)
- **ระยะห่างระหว่างบรรทัด** หนึ่งช่วงบรรทัดของเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือ 8 point
- **จัดหน้าเป็นแบบ 1 คอลัมน์** ย่อหน้า 0.5 นิ้ว
- **ตัวอักษร** ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตัวเลขใช้เลขอารบิก สำหรับตัวอักษรที่เป็นสัญลักษณ์ให้ใช้รูปแบบอักษรเป็น Symbol ขนาด point (pt) ให้มีความสูงเท่ากับตัวอักษรอื่นในบรรทัดนั้น และพิมพ์หัวข้อตามที่กำหนดดังนี้

ส่วนประกอบ	ขนาดอักษร (พ.)	การจัดตำแหน่ง (หัวข้อ)	ลักษณะอักษร หัวข้อ (เนื้อความ)
ชื่อบทความ/Title ¹	18	ตรงกลาง	หนา
ชื่อผู้เขียน/Name (ทุกคน) ²	16	ตรงกลาง	หนา
บทคัดย่อ/Abstract	16	ตรงกลาง	หนา (ปกติ)
คำสำคัญ/Keywords	16	ชิดซ้าย	หนา (ปกติ)
หัวข้อหลัก (ไม่ระบุตัวเลข)	16	ชิดซ้าย	หนา
หัวข้อย่อย (ระบุตัวเลข)	16	ชิดซ้าย	หนา
เนื้อความทั่วไป	16	ชิดขอบ	ปกติ
ตารางที่	14	ชิดซ้าย	หนา (ปกติ)
ภาพที่	14	ตรงกลาง	หนา (ปกติ)
เอกสารอ้างอิง	14	ชิดซ้าย	หนา (ปกติ)

หมายเหตุ ตารางที่ (ระบุไว้ด้านบนตาราง)

ภาพที่ (ระบุไว้ใต้รูปภาพ/กราฟ/แผนผัง/แผนภูมิ/แผนที่) พร้อมระบุแหล่งที่มาให้ชัดเจน

¹ บทความจากวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของการศึกษา ให้ระบุข้อความไว้ที่เชิงบรรทัด (หน้าแรก) เช่น “บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง...” หรือ “บทความนี้ปรับปรุงจากวิทยานิพนธ์เรื่อง...” พร้อมระบุปริญญา สาขาวิชา สถาบัน และปี (12 pt)

² ให้ระบุตำแหน่ง สังกัด จังหวัด รหัสไปรษณีย์ และอีเมลของผู้เขียนทุกคนไว้ที่เชิงบรรทัด (หน้าแรก) **ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ**

ส่วนประกอบของประเภทบทความ

- บทความทางวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ, วัตถุประสงค์, เนื้อเรื่อง, บทสรุป, และเอกสารอ้างอิง
- บทความวิจัย ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา, วัตถุประสงค์การวิจัย, สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี), ขอบเขตของการวิจัย, การทบทวนวรรณกรรม, กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี), วิธีดำเนินการวิจัย, เครื่องมือในการวิจัย, ผลการวิจัย, สรุปอภิปรายผลการวิจัย, ข้อเสนอแนะ, และเอกสารอ้างอิง

คำศัพท์ ให้ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน

การพิมพ์อ้างอิงที่แทรกในเนื้อหาของบทความ ให้ใช้การอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ และ/หรือเลขหน้าของเอกสาร ไว้ข้างหน้าหรือข้างท้ายข้อความที่ต้องการอ้าง เช่น

อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์ (2563, น. 81) หรือ (อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์, 2563, น. 81)

Yamane (1973, pp. 885-886) หรือ (Yamane, 1973, pp. 885-886)

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2563, น. 126-141) หรือ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2563, น. 126-141)

Kate, William, and Domon (2020, p. 123) หรือ (Kate, William, & Domon, 2020, p. 123)

การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้หัวข้อ “เอกสารอ้างอิง” หรือ “Reference” เรียงลำดับตามอักษรชื่อผู้เขียน โดยทุกลำดับจะต้องมีการอ้างอิงหรือกล่าวถึงในบทความ และผู้เขียนต้องรับผิดชอบความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิง โดยให้จัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมแบบ

American Psychological Association (APA 6th edition) โดยรายการอ้างอิงที่นำมาใช้ต้องมีอายุไม่เกิน 10 ปี (ยกเว้น การอ้างอิงทฤษฎี กฎหรือสูตร) โดยจำนวนรายการอ้างอิงต้องไม่เกิน 20 เรื่อง เท่านั้น

ถ้ารายละเอียดของเอกสารอ้างอิงมีความยาวมากกว่าหนึ่งบรรทัดให้พิมพ์ต่อบรรทัดถัดไปโดยย่อหน้า (โดยเว้นระยะ 7 ช่วงตัวอักษรหรือเริ่มพิมพ์ช่วงตัวอักษรที่ 8)

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อเรื่อง/ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี) (พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). /เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539). *วิธีวิจัย ทางการศึกษา Educational Research Methodology* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
Kotler, P., & Gary, A. (2003). *Principles of Marketing* (9th ed.). Boston: McGraw-Hill.

วารสาร

ชื่อ/ชื่อสกุลผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./ หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์. (2563). การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อความมั่นคง
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 11(1), 75-89.
Doran, K. (1996). Unified Disparity: Theory and Practice of Union Listing. *Computer in Libraries*, 16(1), 39-42.

เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ/หนังสือรวมบทความวิชาการ

ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความหรือชื่อตอน./ ใน/ ชื่อเอกสารรายงานการประชุม./ วัน เดือน ปี ที่จัด./ สถานที่พิมพ์./
ชื่อสำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.
ศุภฤกษ์ มณีลาภ พุทธิตา สีสั่งข์ มนธยา จุบุญส่ง วนสนันท์ มีเวชสม ภูนิสตา ปานเจริญ ภัทริยา จินดากุล และ
ธราภรณ์ สารสุข. (2561). พฤติกรรมการออมของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 และ
ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ การเรียนรู้
เชิงรุก ครั้งที่ 6*, 26-27 มีนาคม 2561. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

ปริญญาโทหรือวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์

ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ (ชื่อปริญญาโทหรือวิทยานิพนธ์หรือปริญญาตรี สาขา). ชื่อมหาวิทยาลัย, สถานที่พิมพ์.
อารีย์วรรณ สุทธิพงษ์พันธ์. (2561). กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนนารายณ์พระจุลจอมเกล้าตามแนวคิดคุณลักษณะ
ความเป็นผู้นำทางทหารและความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ 21 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา
บริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
Nickels, D. W. (2005). *The relationship between IT-business alignment and organizational culture: An exploratory study* (Doctoral dissertation). University of Memphis, USA.

แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์

ข้อมูลจากเว็บไซต์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./doi: เลขที่ หรือ สืบค้นจาก/Retrieved from. ชื่อเว็บไซต์ URL
สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2563). 5 คำถามและ 4 โจทย์ว่าด้วยการสนทนาเรื่อง “ความปกติใหม่” ใน “โลก
หลังโควิด.” สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/2020/04/new-normal-in-post-covid-world/>
Wang, H., Kondi, L. P., & Ci, S. (2009). 4G wireless video communications. doi: 10.1002/9780470745168
Zafarani, R., Abbasi, M.A., & Liu, H. (2014). *Social media mining: An introduction*. Retrieved from
<http://dmml.asu.edu/smm/>

บทความจากวารสารออนไลน์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ (ฉบับที่)./หน้า(ถ้ามี)./ doi: เลขที่ หรือ สืบค้นจาก/Retrieved from. ชื่อเว็บไซต์ URL
อารีย์วรรณ สุทธิพงษ์พันธ์. (2563). การรับรู้ ทศนคติ และแนวทางการปฏิบัติของนักเรียนนารายณ์ต่อแนวคิดประเทศไทย
4.0. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 10(1), 37-51. สืบค้นจาก [https://so04.tci-
thaijo.org/index.php/ndsijournal/article/view/188060/backreport.htm](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ndsijournal/article/view/188060/backreport.htm)
Hallinger, P., Piyaman, P., & Viseshsiri, P. (2017). Assessing the effects of Learning-Centered Leadership
on Teacher Professional Learning in Thailand. *Teaching and Teacher Education*, 67, 464-476.
doi: 10.1016/j.tate.2017.07.008

ข้อมูลจาก Social Media

ผู้แต่ง./ (ปี, วันที่ เดือน)./เรื่องที่โพสต์./ [ประเภทของโพสต์]. Social media. ชื่อเว็บไซต์ URL
ยศวีร์ สายฟ้า. (2563, 25 เมษายน). Life Education Thailand: FamSkool Live Vol.2 Home Based
Learning (HBL). [วิดีโอ]. Facebook. <https://bit.ly/2Xi9Yl4>
The Standard. (2020, May 29). หลังโควิด-19 สมดุลแห่งอำนาจของโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร [Video file].
Retrieved from
<https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=Os9fM6N9xqM&feature=youtu.be>
กองวิชาประวัติศาสตร์ เทิดทูนสถาบัน. (2563, 22 เมษายน). ท่ามกลางวิกฤติโควิด-19 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า.
[Status update]. Facebook. <https://bit.ly/3chpX7d>

หมายเหตุ เรื่องที่โพสต์ 20 คำแรกของโพสต์ ห้ามเปลี่ยนแปลงตัวอักษร สัญลักษณ์ (ตัวใหญ่, hashtags, link, emoji)
Social media เช่น Facebook, Instagram, Twitter ส่วนประเภทของโพสต์ เช่น Status update, วิดีโอ, รูปภาพ

Download Here

